هو الحافظ

پس از حمد خداوند ذو المنن پژوهندگان غوامض علم و فن

و مترشحان علم حقایق شناسان علم شریعت پیرا را مژده جانفزا که ماحی شبه

شک و ریب الحجر ایقانی لسان الغیب زبان اهل عرفان کلام تصوف

انضمام مطبوع سالکان مقبول عارفان سراپا اندرز و موعظ

دیوان حافظ

لامع مطلع خورشید حقیقت و طریقت و شریعت شمس الملة والدین حضرت

خواجه شمس الدین محمد حافظ شیرازی برد الله مضجعه وجعل الجنة مثواه

بفرمایش عالی کبرای اولیای کرام خادمان دین متین ملا بسم الله و ملا جان محمد

تاجران کتب قندهار بدکش حلقه ترتیب تازه بماه شوال ۱۳۲۳ه

مطبعه وکٹوری ورکس لاھور کا طبع گردید

قطعہ تاریخ وفات جناب شیخ الٰہی بخش صاحب قریشی ہاشمی تاجر کتب لاہو[ر]

از نتائج طبع حافظ محمد رضا صاحب فاروقی نظامی نیازی باشندہ دہلی المتخلص بہ حقیر

همچو باران چون نہ گرید در فراقش چشم من
خوش سیر خوش اعتقاد و خوش یقین خوش خلق بود
یا الٰہی بخش آلٰہی بخش را از فضل خویش
سیر کن از ساغر کوثر بروز محشرش
جستم از ابجد چو سال رحلت او ای حقیر

شد الٰہی بخش از ہستی سوئے ملک عد[م]
غمگسار و غم انیس و مونس و ہم مشفق [...]
مے نماید این دعا صبح و مسا از تو د[...]
باشد از رحمت تو ساکن باغ ا[...]
طبع من حیران شدے گفتہ جز غم درد و [...]
۱۳۳۱

ایضاً از نتائج طبع مولوی محمد دلپذیر صاحب شاعر بھیروی المتخلص بہ پذیر

شده رحلت صحافے نامدارے
بحسن اخلاق یکتائے زمانہ
مجسم خیر محسن بے نظیرے
بحال خویش و بیگانہ یگانہ
انیس سالکان مونس غریبان
زغفران آمده سال وصالش
الٰہی بخش در جنت مقامش ۱۳۳۱

الٰہی بخش شیخ باوقارے
بہ بازار صحافاں افتخارے
کثیر العمر صاحب اقتدارے
چو شجر ثمر و ہم سایہ دارے
فقیر و بے کساں را غمگسارے
قیام منزلش دار القرارے
دعائے از نذیر خاکسارے

قد جاء بالخبر عمن
شفیعنا و مولانا محمد صلی الله علیه وآله وسلم

بسم اللہ الرحمن الرحیم

حمد مجید و ثنائے بیعدد سپاس بیقیاس خداوندیرا کہ جمیع دیوان حافظان اوراق پروانۂ سلطان ارادت اوست بے مانندیکہ رفع بنیان ایوان سبع سموات طباق نشانہ معرفان حکمت بعلت اوحکیمی کہ طوطی شکرخائے ناطقۂ انسانی را در محاذات آئینۂ تمثال عرائس معانی بادائے دلکشائے ان من البیان لسحر گویا کرد علیمی کہ بلبل دستان سرائے خوش نوائے زبان را در قفس تنگ دہان بقوت اذہان مستقیم در ترنم و تنغم ان من الشعر لحکمۃ آورد نظم

آن بند چہ پر دست کہ زبان در دہان نہاد	در کلام در صدف ہر دہان نہاد
جان را ز لطف غذائے لطیف داد	دل را مفرحے ز سخن درمیان نہاد
در بحر سینہ دُرِّ معانی بپرورید	در کان طبع لعل سخن بیکران نہاد

فی النعت و جواہر منظوم صلوات بے نہایات و زواہر منثور تحیات بے منتہا و غایات نثار روح پرفتوح و صدر مشروح زبان آور یکہ ندائے جانفزائے انا افصح العرب بمسامع جمیع عالمیان آدمیان رسانید و از تقسیم شمیم روح پرور و نفخت فیہ من روحی مشام جان زندہ دلان ہر دو جہان را معطر و مروح گردانیدہ گوش ہوش دلہا را بدر فواید جان فزا و غرر فواید تحیر نما و دیت بجوامع الکلم گہربار و دُر نثار ساخت و صدائے صدق نوائے و ما ینطق عن الہویٰ ان ہو الا وحی یوحیٰ در آفاق و انفس انداخت یعنی

خاتم رسالت و ناظم مناظم براعت و بلاغت صادق بیان ص و القرآن ذی الذکر
صاحب دیوان علمناه الشعر صدر جریدهٔ انبیا بیت القصیدهٔ اصفیا محمد مصطفی
علیه افضل الصلوٰة و اکمل التحیات بیت

محمد کازل تا ابد هرچه هست بآرایش نام او نقش بست

رواح طیبهٔ اصحاب و احباب و آل علی النوال جل الافضال و ازواج مطهرات او باد شعر

هزار آفرین از جهان آفرین بر اولاد و اصحاب او اجمعین

کہ سمند خوشخرام عبارت و رخش تیزگام مجاز و استعارات را زین تزئین برنهاده
در میدان بیان جولان نموده اند و به چوگان فصاحت و بلاغت گوے هنرمندان و سخندانی
از فضلا و ادبائے اقاصی و ادانی در ربوده تا صداے صیت رسالت و ندلے صوت
جلالت محمد رسول الله و الذین معه اشداء علی الکفار بگوش فصحائے اطراف عالم و بلغائے
اکناف امم رسانیدند سنان لسان و تیغ بیان الشعراء یتبعهم الغاون از هیبت جلال در
غمد کلال و بهت بماند و مشاهیر کالسیف القتال هنگام تعدی و جدال در معارضهٔ مقابلهٔ
ایشان سپر عجز و ابتهال بر روئے قیل و قال کشیدند که لا یأتون بمثله و لو کان
بعضهم لبعض ظهیرا بیت

مستغرق درود و ثنا باد جان شان تا روز را فروغ بود شمع را ضیا

بر نقادان رشتهٔ بلاغت و جوهریان روز بازار فضل و براعت نامداران خطهٔ سخن و شهسواران
ذکا و فطرت سالکان مسالک نظم و نثر و مالکان ممالک دقایق شعر پوشیده نیست که گوهر سخن
در اصل خویش بسیار قیمتی و باصفا و کلام منظوم نفیس در نفس خود عظیم و گران بهاست
در دکان امکان هیچ متاعی ازان گرانمایه تر نتوان خرید و در بازار ادوار هیچ بضاعت
ازان بارفعت تر نتوان دید صیرفی خرد را نقد عزیز تر ازان بدست دل در نیامده
نقشبند فکرت انسان را ازان صورتے در پردهٔ خیال رخ ننموده وزن و مقدار

این ورسنا ہوا نداند الا خردمند کامل وقدر و اعتبار این نقد تمام عیار نشناسد بجز صیرفی عاقل و فی الحقیقۃ — بیت

گر بدے گوہرے ز کان سخن ۔۔۔ آن فرود آمدے بجاے سخن

وہو میدان لا یقطع الاسوابق الاذہان ومیزان لا یرفع الا بابدی بصائر البیان اما تفنن اسالیب وتنوع تراکیب نظم ونثر بسیار وبیشمار است وتفاوت حالات سخنوران وتباین درجات ہنرپروران بحسب مناسبت نفوس وطبایع ورعایت موافقت رسوم واوضاع وتقبیح وتحسین وتحریر وتقریر ونفرین وآفرین باعتبار مقتضیات مقام واعتقاد اہتمام ایشان افراض و اغتنام ہنگام ایراد کلام فصل ووصل وتعریف وتنکیر وتقدیم وتاخیر وابہام وتوضیح وکنایت وتصریح و ایجاز واطناب ودر ہر باب جملہ برین مسئلہ مبتنی ومتکلم علی الحقیقۃ بر رعایت این دقیقہ مغتنی قد قیل لیس البلاغۃ ان یطال عنان القلم واسنانہ ویبسط برہان القول ومیدانہ بل ہی ان یبلغ المراد بالفاظ اعیانہ امعان افراد شاعر ماہر چون بکنہ این نکتہ برسد وبر حیثیت این قضیہ واقف گردد رخسارۂ عبارات او نضارت گیرد وجمال مقال او طراوت پذیرد وبجدیکہ یک بیت او نایب مناب قصیدہ باشد ویک غزلش قایم مقام دیوانی گردد وبقطعۂ مملکتے اقطاع یابد وبیک رباعی از ربع مسکون خراج ستاند نظم

قافیہ سنجان کہ علم برکشند ۔۔۔ گنج دو عالم بہ قلم درکشند
خاصہ کلیدیکہ در گنج راست ۔۔۔ زیر زبان مرد سخن سنج راست

ملحض این کلمات ومخصص این مقدمات ذات شریف ملکی صفات مولنا الاعظم مرحوم المبرود افضل العلما استاد نحاریر الادبا معدن لطائف الروحانیہ مخزن معارف السبحانیہ شمس الملۃ والدین محمد الحافظ الشیرازی طیب اللہ تربتہ ورفع فی علم القدس

رتبہ کہ اشعار آبدارش رشک چشمۂ حیوان و نبات آبکارش غیرت حور و غلمان ابیات دلاویزش ناسخ سخنان سحبان و منشات سحر و لطف آمیزش نشی احسان حسان بود کنظم الجمال در وض الجنان آمن الفواد وطیب الرقاد مذاق عوام وا بلفظ متین شیرین کردہ و دہان جان خواص را بمعنی مبین تمکین ہم اصحاب ظاہر را بر رخ ابواب آشنائی کشودہ و ہم ارباب باطن را از مواد روشنائی افزودہ و در ہر واقعہ مناسب حال گفتہ و برائے ہر کس در معنی غریب و لطیف سفتہ و معانی بسیار را اندک لفظ خرج کردہ و انواع بدائع راہ در زج انشاد درج نمودہ گاہ سبو خوشان کوئے محبت را بر سر جادۂ معاشقت و نظر بازی داشتہ شیشۂ صبر الشبان را برسنگ بے ثباتی زدہ گوید۔ بیت

بشو اوراق گرہمدرس مائی		کہ علم عشق در دفتر نباشد

وگاہ دردے کشان مضطبۂ ارادت را بملامت پیر دیر مغان و مجاورت بیت الحرام خرابات ترغیب کردہ کہ۔ بیت

تاز میخانہ و مے نام و نشان خواہد بود		سرِ ما خاک رہ پیر مغان خواہد بود

افاضت سلسبیل طبع لطیف او کہ حکم عینا فیہا تسمی سلسبیلا وارد خاص و عام را شامل و شائعست و افادت و آثار فیض فایضش اقاصی و ادانی را لابح و ساطع نظم منثور سحر حلالش عقدہ در زبان ناطقہ افگندہ عقدۂ منظوم فکرتش وزن متاع بحر و کان بردہ و رشحات ینابیع ذہن وقادش حدایق مجلس انس را بہ زلال معین و من الماء کل شیء حی صفت نضارت بخشیدہ و نفحات گلزار فکرتش در ریاض جہانہا معنی آیہ و نفخت فیہ من روحی فاش کردہ کلمات فصیحش چون انفاس مسیح دل مردہ را حیات تازہ دادہ و کلیم معجز نظامش در طور سخنوری ید بیضا نمودہ گوئی کہ ہوائے ربیع کسب نظامت را اخلاق او

کرده و عذار گل فسرین زیب و طراوت از شعر آبدار او گرفته و قد شمشاد و قامت دلجوئے سرو آزاد اعتدال و اهتزاز از استقامت رائے پذیرفته بیت

حسد چه می بری اے سست نظم بر حافظ | قبول خاطر و لطف سخن خدا داد است

بے تکلف هر دو گوهرے کہ جوهرے طبیعت را موجود بود از بهر زینت دوشیزگان خلوت سرائے ضمیرش در سلک نظم کشیده لاجرم چون خود را بلباس و کسوت عبارت و حلیۂ استعارت آراسته دید زبان بدعوائے کشاده گفت شعر

دور مجنون گذشت و نوبت ماست	هر کسے پنجه روزه نوبت اوست

و با مخالف بطنازی در عنائی درآویخته در مجلس خاص و عام و خلوت خاص بادشاه و گدا و عالم و عامی در هر مقامے شغبها و شورها برانگیخته و گفته فرد

حافظ خلوت نشین دوش بمیخانه شد | از سر پیمان گذشت بر سر پیمانه شد

و چون از شائبۂ شبهت و غائلۂ شهوت مصئون و محروس بود دست تصرف بیگانه بدامن عصمت شان نرسیده و امن جا در عفت شان را کسے بسر انگشت خیانت فرو نکشیده رخسار احوال شان از خجلت عار و ضجرت طعن در صون عصمت و حرز عفت و محفوظ بماند بیت

گر من آلوده دامنم چه عجب	همه عالم گواه عصمت اوست

بنا برین غزلهائے جهانگیرش با وجود مدتے بحدود اقالیم خراسان و ترکستان و هندوستان رسیده و قوافل سخنهائے دلپذیرش در اقل زمان باطراف و اکناف عراقین و آذربیجان سرکشیده فذ و هب الریح و ذهب السماع صوفیان بے غزل شور انگیز او گرم نشدے و بزم بادشاهان بے نقل سخنان ذوق آمیزش زیب و زینت نیافتے بلکه هائے و هوے

مشتاقان بیولۂ شوق او نبودے وسرد درود سے پرستان بے غلغلۂ ذوق او رونق نگرفتے چنانچہ در تمثیل این مثل گوید شعر

غزل سرائیے حافظ بدان رسید کہ چرخ	نوائے نغمۂ ناہید را ببرد از یاد

چو شعر عذب روانش ز بر کنی گوئی
ہزار رحمت حق بر روان حافظ باد
وے محافظت درس قرآن و ملازمت شغل سلطان وتحشیۂ کشاف ومصباح ومطالعہ مطالع ومفتاح وتحصیل قوانین ادب وتجسیس دواوین عرب از جمع ابیات وغزلیاتش مانع آمدے واز تدوین اثبات ابیاتش وازع گشتے مسود این اوراق عفی اللہ عنہ ما سبق اقل انام محمد گلندام در درس گاہ مولنا وسیدنا استاد البشر قوام الملۃ والدین عبداللہ اعلی اللہ تعالے درجاتہ فی اعلی علیین بکرات ومرات کہ بمذاکرہ رفتے در اثنا سے محاورہ گفتے کہ این فوائد فرائد راہمہ دریک عقد میباید کشید واین غرر درر را دریک سلک میباید پیوست تاقلادہ جید وجود اہل زمان شود وشاخ عروسان دوران گردد وآنجناب حوالت رفع این ترفیع بناراستی روزگار کردی ونقص اہل عصر را عذر آوردے تا در تاریخ سنہ ۷۹۱ حدی وتسعین وسبعمائۃ ہجری ودیعت حیات بموکلان قضا وقدر سپردہ رخت وجود از دہلیز تنگ این جہان بر بیرون برد وروح پاکش باساکنان عالم علوی قرین شد وپس از مفارقت بدین ہمخوابہ پاکیزہ رو یان حور العین گشت نظم

بسال با وصاد وذال ابجد	ز دور ہجرت میمون احمد
بسوے جنت اعلی روان شد	فرید عہد شمس الدین محمد
بخاک پاک او چون برگذشتم	نگہ کردم صفا ونور مرقد

بسوابق حقوق صحبت ولوازم عہد ومحبت وترغیب عزیزان باصفا وتحریص دوستان صاحب وفا کہ صفحۂ حال از فروغ نور ایشان جمال گیرد وبضاعت افضال

بحسن تربیت الشان کمال پذیرد باعث بر ترتیب این کتاب و تبویب این ابواب گشت امید بکرم واهب الوجود مفیض الخیر والجود آنست که قائل و ناقل و سامع و جامع را در خلال این احوال و اثنائے این اشتغال نشاطے تازه و مسرتے بے اندازه کرامت گردانا د و هفوات زلات را بالفیض کامل و لطف شامل در گذرانا د و انه تعالیٰ بالبشار قدیر و بالاجابة جدیر والله الموفق والمستعان والحمد لله رب العالمین وصلے الله علےٰ سیدنا محمد و آله و اصحابه اجمعین تمت الدیباچه بعون الله تعالیٰ +

بعض غزلہا کہ در اکثر نسخہا نبود و در بعضے موجود است ہمہ درین نسخہ ردیف وار ایزاد کردہ در مطبع نامی اسلامی واقع لاہور بتصحیح تمام طبع نمودہ شد

تمام فرمائشین بنام شیخ الٰہی بخش و محمد جلال الدین تاجران کتب کشمیری بازار لاہور وادریال

بروشنی پرنٹنگ ورکس لاہور میں باہتمام لالہ لبھا رام بیرد بیرا سسٹر کے چھپا

الله تعالیٰ شانہٗ

هذا

دیوان صدر العرفا و فخر الشعرا

الاستاد خواجه شمس الدین محمد حافظ شیرازی

طاب الله ثراه و جعل الجنة مثواه

ان الله علیٰ کل شیٔ حفیظ

الا یا ایہا الساقی ادر کاسا وناولہا
کہ عشق آسان نمود اول ولے افتاد مشکلہا

بوئے نافۂ کاخر صبا زان طرہ بکشاید
ز تاب جعد مشکینش چہ خون افتاد در دلہا

بمے سجادہ رنگین کن گرت پیر مغان گوید
کہ سالک بے خبر نبود ز راہ و رسم منزلہا

مرا در منزل جانان چہ امن وعیش چون ہر دم
جرس فریاد میدارد کہ بر بندید محملہا

شب تاریک بیم موج وگردابے چنین ہایل
کجا دانند حال ما سبکساران ساحلہا

ہمہ کارم زخود کامی بہ بدنامی کشید آخر
نہان کے ماند آن رازے کزو سازند محفلہا

حضوری گر ہمے خواہی ازو غائب مشو حافظ
متی ما تلق من تہوے دع الدنیا واہملہا

اے فروغ حسن ماہ از روئے رخشان شما
آبروئے خوبی از چاہ زنخدان شما

کے دہد دست این غرض یارب کہ ہمدستان شوند
خاطر مجموع ما زلف پریشان شما

کس بدور نرگست طرفے نبست از عافیت
بہ کہ نفروشند مستوری بمستان شما

عزم دیدار تو دارد جان بر لب آمدہ
باز گردد یا بر آید چیست فرمان شما

بختِ خواب‌آلود ما بیدار خواهد شد مگر زانکه زد بر دیده آب از روے رخشانِ شما

با صبا همراه بفرست از رخت گلدستهٔ بو که بوئے بشنویم از خاک ایوانِ شما

دل خرابی میکند دلدار را آگه کنید زینهار اے دوستان جانِ من و جانِ شما

عمرتان باد و مراد اے ساقیانِ بزمِ جم گرچه جامِ ما نشد پر مے بدورانِ شما

اے صبا با ساکنانِ شهرِ یزد از ما بگوے کاے سرِ ناحق‌شناسان گوے میدانِ شما

گرچه دوریم از بساطِ قرب همت دور نیست بندهٔ شاهِ شمائیم و ثنا خوانِ شما

دور دار از خاک و خون دامن چو بر ما بگذری کاندرین ره کشته بسیارند قربانِ شما

اے شهنشاهِ بلند اختر خدا را همتے تا ببوسم همچو گردون خاکِ ایوانِ شما

میکند حافظ دعاے بشنو آمین بگوے روزیِ ما باد لعلِ شکر افشانِ شما

دل میرود ز دستم صاحبدلان خدا را دردا که رازِ پنهان خواهد شد آشکارا

ده روزه مهرِ گردون افسانه است و افسون نیکی بجاے یاران فرصت شمار یارا

کشتی نشستگانیم اے بادِ شرطه برخیز باشد که باز بینیم آن یارِ آشنا را

در حلقهٔ گل و مل خوش خواند دوش بلبل هات الصبوح هبوا یا ایها السکارا

اے صاحبِ کرامت شکرانهٔ سلامت روزے تفقدے کن درویشِ بینوا را

آسائشِ دوگیتی تفسیرِ این دو حرف است با دوستان تلطف با دشمنان مدارا

در کوے نیکنامی ما را گذر ندادند گر تو نمی‌پسندی تغییر کن قضا را

آئینهٔ سکندر جامِ جم است بنگر تا بر تو عرضه دارد احوالِ ملکِ دارا

سرکش مشو که چون شمع از غیرتت بسوزد دلبر که در کفِ او موم است سنگِ خارا

گر مطربِ حریفان این پارسی بخواند در وجد و حالت آرد پیرانِ پارسا را

آن تلخ‌وش که صوفی ام الخبائثش خواند اشهی لنا و احلیٰ من قبلة العذارا

هنگام تنگدستی در عیش کوش و مستی
کاین کیمیای هستی قارون کند گدا را

حافظ بخود نپوشید این خرقهٔ می آلود
ای شیخ پاکدامن معذور دار ما را

ساقی بنور باده برافروز جام ما
مطرب بگو که کار جهان شد بکام ما

ما در پیاله عکس رخ یار دیده ایم
ای بیخبر ز لذت شرب مدام ما

چندان بود کرشمه و ناز سهی قدان
کاید بجلوه سرو صنوبر خرام ما

هرگز نمیرد آنکه دلش زنده شد بعشق
ثبت است بر جریدهٔ عالم دوام ما

مستی بچشم شاهد دلبند ما خوش است
زان رو سپرده اند بمستی زمام ما

ترسم که صرفهٔ نبرد روز بازخواست
نان حلال شیخ ز آب حرام ما

ای باد اگر بگلشن احباب بگذری
زنهار عرضه ده بر جانان پیام ما

گو نام ما ز یاد بعمداً چه می بری
خود آید آنکه یاد نیاری ز نام ما

بگرفت همچو لاله دلم در هوای سرد
ای مرغ بخت کی شوی آخر تو رام ما

دریای اخضر فلک و کشتی هلال
هستند غرق نعمت حاجی قوام ما

حافظ ز دیده دانهٔ اشکی همی فشان
باشد که مرغ وصل کند قصد دام ما

صلاح کار کجا و من خراب کجا
ببین تفاوت ره از کجاست تا بکجا

چه نسبت است برندی صلاح و تقوی را
سماع وعظ کجا نغمهٔ رباب کجا

دلم ز صومعه بگرفت و خرقهٔ سالوس
کجاست دیر مغان و شراب ناب کجا

بشد که یاد خوشش باد روزگار وصال
خود آن کرشمه کجا رفت و آن عتاب کجا

ز روی دوست دل دشمنان چه دریابد
چراغ مرده کجا شمع آفتاب کجا

ببین به سیب زنخدان که چاه در راه است
کجا همی روی ای دل بدین شتاب کجا

چو کحل بینش ما خاک آستان شماست
کجا رویم بفرما ازین جناب کجا

قرار و خواب ز حافظ طمع مدار ای دوست
قرار چیست صبوری کدام و خواب کجا

اگر آن ترک شیرازی بدست آرد دل ما را
بخال هندویش بخشم سمرقند و بخارا را

بده ساقی می باقی که در جنت نخواهی یافت
کنار آب رکناباد و گلگشت مصلی را

فغان کین لولیان شوخ شیرین کار شهر آشوب
چنان بردند صبر از دل که ترکان خوان یغما را

ز عشق ناتمام ما جمال یار مستغنی ست
بآب و رنگ و خال و خط چه حاجت روی زیبا را

من از آن حسن روز افزون که یوسف داشت دانستم
که عشق از پردهٔ عصمت برون آرد زلیخا را

حدیث از مطرب و می گو و راز دهر کمتر جو
که کس نکشود و نکشاید بحکمت این معما را

نصیحت گوش کن جانا که از جان دوستر دارند
جوانان سعادتمند پند پیر دانا را

بدم گفتی و خورسندم تعالی الله نکو گفتی
جواب تلخ میزیبد لب لعل شکر خا را

غزل گفتی و در سفتی بیا و خوش بخوان حافظ
که بر نظم تو افشاند فلک عقد ثریا را

دوش از مسجد سوی میخانه آمد پیر ما
چیست یاران طریقت بعد ازین تدبیر ما

در خرابات مغان ما نیز همدستان شویم
کاین چنین رفتست در روز ازل تقدیر ما

ما مریدان رو بسوی کعبه چون آریم چون
رو بسوی خانهٔ خمار دارد پیر ما

عقل گرداند که دل در بند زلفش چون خوشست
عاقلان دیوانه گردند از پی زنجیر ما

روی خوبت آیتی از لطف بر ما کشف کرد
زان سبب جز لطف و خوبی نیست در تفسیر ما

با دل سنگینت آیا هیچ در گیرد شبی
آه آتشنگیر و سوز نالهٔ شبگیر ما

مرغ دل را سوز جمعیت بدام افتاده بود
زلف بکشادی و باز از دست شد زنجیر ما

باد بر زلف تو آمد شد جهان بر من سیاه
نیست از سودای زلفت بیش ازین توفیر ما

تیرِ آه ما ز گردون بگذرد جانان خموش
رحم کن بر جانِ خود پرهیز کن از تیر ما

بر درِ میخانه خواهم گشت چون حافظ مقیم
چون خراباتی شد این یارِ طریقت پیر ما

شب از مطرب که دل خوش باد ویرا
شنیدم نالهٔ جان سوزنے را

چنان در جانِ من سوزش اثر کرد
که بے رفتن ندیدم هیچ شے را

حریفے بد مرا ساقی که هر دم
ز زلف و رُخ نمودے شمس نے را

چو شوقم دید در ساغر مے افزود
بگفتم ساقیِ فرخنده پے را

رهانیدی مرا از قیدِ هستی
چو بیهودی پیاپے جامِ مے را

جزاک الله عن شر النوائب
جزاک الله فی الدارین . . خیرا

چو بیخود گشت حافظ کے شمارد
بیک جو مملکت کاؤس و کے را

صوفی بیا که آئنه صاف ست جام را
تا بنگری صفاے مے لعلِ فام را

رازِ درون پرده ز رندانِ مست پرس
کین حال نیست زاهدِ عالی مقام را

عنقا شکار کس نشود دام باز چین
کاینجا همیشه باد بدست ست دام را

من آن زمان طمع ببریدم ز عافیت
کاین دل نهاد در کفِ عشقت زمام را

ما را بر آستانِ تو بس حقِ خدمت ست
اے خواجه باز بین بترحّم غلام را

در عیشِ نقد کوش که چون آبخور نماند
آدم بهشت روضهٔ ذارالسّلام را

در بزمِ عیش یک دو قدح درکش و برد
یعنی طمع مدار وصالِ دوام را

اے دل شباب رفت و نچیدی گلے ز عمر
پیرانه سر مکن هوس ننگ و نام را

حافظ مریدِ جامِ جم ست اے صبا برد
و ز بنده بندگی برسان شیخ جام را

رونق عهد شبابست دگر بستان را / میرسد مژدهٔ گل بلبل خوش الحان را
اے صبا گر بجوانان چمن باز رسی / خدمت ازما برسان سرو و گل و ریحان را
اے که بر سرکشی از عنبر سارا چوگان / مضطرب حال مگردان من سرگردان را
ترسم آن قوم که در دکشان میخندند / بر سر کار خرابات کنند ایمان را
یار مردان خدا باش که در کشتی نوح / هست خاکیکه بآبے نخرد طوفان را
برو از خانهٔ گردون بدرو نان مطلب / کاین سیه کاسه در آخر بکشد مهمان را
گر چنین جلوه کند مغبچهٔ باده فروش / خاکروب در میخانه کنم مژگان را
نشوی واقف یک نکته ز اسرار وجود / تا نه سرگشته شوی دائرهٔ امکان را
هر کرا خوابگه آخر دو مشتے خاک ست / گو چه حاجت که بر افلاک کشی ایوان را
ماه کنعانی من مسند مصر آن تو شد / وقت آنست که پدرود کنی زندان را
در سر زلف ندانم که چه سودا داری / که بهم بر زدهٔ گیسوئے مشک افشان را
ملک آزادگی و کنج قناعت گنجیست / که بشمشیر میسر نشود سلطان را

حافظا مے خور و رندی کن و خوش باش ولے
دام تزویر مکن چون دگران قرآن را

بملازمان سلطان که رساند این دعا را / که بشکر پادشاهی ز نظر مران گدا را
چه قیامت ست جانان که بعاشقان نمودی / رخ همچو ماه تابان دل همچو سنگ خارا
ز رقیب دیو سیرت بخداے خود پناهم / مگر آن شهاب ثاقب مددے کند سها را
دل عالمے بسوزی چو عذار بر فروزی / تو ازین چه سود داری که نمے کنی مدارا
مژهٔ سیاهت ار کرد بخون ما اشارت / ز فریب او بیندیش و غلط مکن نگارا
همه شب درین امیدم که نسیم صبحگاهی / بپیام آشنائی بنوازد آشنا را
بخدا که جرعهٔ ده تو بحافظ سحر خیز / که دعاے صبحگاهی اثرے کند شما را

صبا بلطف بگو آن غزالِ رعنا را — کہ سر بکوہ و بیابان تو دادۂ ما را

شکر فروش کہ عمرش دراز باد چرا — تفقدے نکند طوطیِ شکر خا را

غرورِ حسن اجازت مگر نداد اے گل — کہ پرسشے نکنی عندلیب شیدا را

بحسن و خلق توان کرد صید اہلِ نظر — بدام و دانہ نگیرند مرغِ دانا را

چو با حبیب نشینی و بادہ پیمائی — بیاد آر حریفان بادہ پیما را

ندانم از چہ سبب رنگ آشنائی نیست — سہی قدانِ سیہ چشم ماہِ سیما را

جز این قدر نتوان گفت بر جمالِ تو عیب — کہ خالِ مہر و وفا نیست روے زیبا را

در آسمان چہ عجب گر ز گفتۂ حافظ
سماعِ زہرہ بہ رقص آورد مسیحا را

ساقیا برخیز و در دہ جام را — خاک بر سر کن غمِ ایام را

ساغرِ مے در کفم نہ تا ز سر — بر کشم این دلق ازرق خام را

گرچہ بدنامیست نزدِ عاقلان — ما نمے خواہیم ننگ و نام را

بادہ در دہ چند ازین بادِ غرور — خاکِ بر سر نفس بدفرجام را

دود آہِ سینۂ سوزانِ من — سوخت این افسردگانِ خام را

محرمِ رازِ دلِ شیدائے خود — کس نمے بینم ز خاص و عام را

با دلِ آرامے مرا خاطر خوش است — کز دلم یکبارہ برد آرام را

ننگرد دیگر بہ سرو اندر چمن — ہر کہ دید آن سرو سیم اندام را

صبر کن حافظ بہ سختی روز و شب
عاقبت روزے بیابی کام را

ما برفتیم و تو دانی و دلِ غم خورِ ما — بخت بد تا بکجا میکشد آبشخورِ ما

از نثارِ مژہ چون زلف تو در زر گیرم — قاصدے کز تو سلامے برساند بر ما

بدعا آمده ام هم به دعا باز روم ؛ — که وفا با تو قرین باد و خدا یاور ما ؛

گر همه خلقِ جهان بر من و توجیف برند — بکشد از همه انصاف ستم داورِ ما

بسرت گر همه عالم بسرت جمع شوند — نتوان برد هوای تو برون از سرِ ما

فلک آواره بهر سو کندم میدانی — رشک می آیدش از صحبت جان پرورِ ما

تا ز وصفِ رخِ زیبای تو ما دم زده ایم — ورقِ گل خجلست از ورقِ دفترِ ما

زود باشد که بیاید به سلامت یارم — ای خوش آن روز که آید بسلامت برِ ما

هر که گوید که کجا رفت خدا را حافظ
گو بزاری سفرے کرد و برفت از بر ما

لطف باشد گر نپوشی از گدا ها روت را — تا بہ کامِ دل بہ بیند دیدهٔ ما روت را

همچو هاروتیم دائم در بلائے عشق زار — کاشکے هرگز ندیدے دیدهٔ ما روت را

کے شدے هاروت در چاهِ زنخدانش اسیر — گر نگفتے شمهٔ از حُسنِ او ما روت را

بوئے گل برخواست گوئی در چمن هارو بود — بلبلان مستند گوئی دیده چون هاروت را

میکشم جور و جفاهابیت ز هجران اے صنم — روے بنما تا بہ بیند دیدهٔ ما روت را

تا جمالت عاشقانرا زد بوصل خود صلا — جان و دل افتاده اند از زلف و خالت در بلا

آنچه جانِ عاشقان از دستِ هجرت میکشد — کس ندیده در جهان جز کشتگانِ کربلا

ترکِ ما گر میکند رندی و مستی جانِ من — ترکِ مستوری و زهدت کرد باید اوّلا

بزمِ عیش و موسمِ شادی و هنگامِ طرب — پنج روز ایامِ عشرت را غنیمت دان دلا

حافظا گر پائے بوسِ شاه دستت میدهد
یافتی در هر دو عالم زینتِ عزّ و علا ؛

میدمد صبح و کله بسته سحاب — الصبوح الصبوح یا اصحاب

میچکد ژاله بر رُخِ لاله — المدام المدام یا احباب

می وزد از چمن نسیم بهشت — خوش بنوشید دائما می ناب

تخت زرین نهاد است گل بچمن — می چون لعل آتشین دریاب

لب و دندان تو حقوق نمک — داشت با جان و سینهای کباب

در میخانه بسته اند دگر — افتتح یا مفتح الابواب

در چنین موسم عجب باشد — که ببندند میکده بشتاب

زاهد ای خوش برندانه — فاتقوا الله یا اولی الالباب

گر نشان ز آب زندگی خواهی — می نوشین بجو ببانگ رباب

چون سکندر حیات گر طلبی — لب لعل نگار را دریاب

حافظا غم مخور که شاهد بخت
عاقبت برکشد ز چهره نقاب

گفتم ای سلطان خوبان رحم کن برین غریب — گفت در دنبال دل ره گم کند مسکین غریب

گفتمش بنشین زمانی گفت معذورم بدار — خانه پرورده چه تاب آرد غم چندین غریب

خفته بر سنجاب شاهی نازنینی را چه غم — گر ز خار و خاره سازد بستر و بالین غریب

آنکه در زنجیر زلفت جای چندین آشناست — خوش فتاد آن خال مشکین بر رخ رنگین غریب

بس غریب افتاده است آن مور خط گرد رخت — گرچه نبود در نگارستان خط مشکین غریب

مینماید عکس می در رنگ روی مهوشت — همچو برگ ارغوان بر صفحه مسکین غریب

گفتم ای شام غریبان طره شبرنگ تو — در سحرگاهان حذر کن چون بنالد این غریب

باز گفتم تا دمی آن عارض گلگون بپاش — ورنه خواهی یافت ما را خسته و مسکین غریب

گفت حافظ آشنایان در مقام حیرت اند
دور نبود گر نشیند خسته و مسکین غریب

آفتاب از زره او شد در حجاب — سایه بر داشت حجاب از آفتاب

شاهدان مستور و مستان بی شکیب / خانقه معمور و درویشان خراب
از خیالم باز نشناسد کسی / گر در آغوشش ببینم شب بخواب
دست ماه و مهر بر سینه زند چون / ماه بی مهرم چو بکشاید نقاب
خون دل در جام دیدم از اشک / زیر دامن باده دارد چون سحاب
از برای باده می باید زدن / محتسب زاهد و بی حد و حساب

حافظا وعظ و نصیحت گو مکن
ترک ترکان خطا نبود ثواب

تعالی الله چه دولت دارم امشب / که آمد ناگهان دلدارم امشب
چو دیدم روی خوبش سجده کردم / بحمد الله که شکر دارم امشب
نهال عیشم از وصلش بر آورد / ز بخت خویش برخوردارم امشب
کشد نقش انا الحق بر زمین خون / چو منصور ار کشی بر دارم امشب
برات لیلة القدرست بدستم / رسید از طالع بیدارم امشب
بران عزمم که گر خود می رود سر / که سر پوش از طبق بردارم امشب
تو صاحب نعمتی من مستحقم / زکوة حسن ده حق دارم امشب

همی ترسم که حافظ محو گردد
ازین شوری که در سر دارم امشب

صبح دولت میدمد کو جام همچون آفتاب / فرصتی زین به کجا یابم بده جام شراب
خانه بی تشویش و ساقی یار و مطرب بذله گو / موسم عیش است و دور ساغر و عهد شباب
شاهد و ساقی بدست افشان و مطرب بذله گو / غمزهٔ ساقی ز چشم می پرستان برده خواب
خلوت خاص است جای امن و نزهتگاه انس / اینکه می بینم به بیداریست یارب یا بخواب
از خیال لطف می مشاطهٔ چالاک طبع / در ضمیر برگ گل خوش میکند پنهان گلاب

از پئے تفریح طبع و زیور حسن و طرب
خوش بود ترکیب زرّین جام با لعل مذاب

تا شد آن مہ مشتری در ہائے حافظ را بگوش
میرسد ہر دم بگوش زہرہ گلبانگ رباب

ز باغِ وصل تو یابد ریاض رضوان آب
ز تاب ہجر تو دارد شرار دوزخ تاب

چو چشم من ہمہ شب جویبار باغِ بہشت
خیال نرگس مست تو بیند اندر خواب

بحُسن عارض قدِ تو بردہ اندر پناہ
بہشت و طوبیٰ طوبیٰ لہم و حسن مآب

بہار شرح جمالِ تو دادہ در ہر فصل
بہشت ذکر جمیلِ تو دادہ در ہر باب

لبُ دہانِ ترا اے بسا حقوقِ نمک
کہ ہست بر جگرِ ریش و سینہاے کباب

بسوخت این دل خام و بکام دل نرسید
بکام اگر برسیدے نریختے خون ناب

گمان مبر کہ بدور تو عاشقان مستند
خبر نداری از احوال دوستانِ خراب

مرا بدور لبت شد یقین کہ گوہر لعل
بدیدہ مے شود از آفتاب عالم تاب

ہمی کہ عمر بہ بیہودہ بگذرد حافظ
بکوش و حاصل عمر عزیز را دریاب

بیا کہ قصر امل سخت سست بنیاد است
بیار بادہ کہ ایام عمر بر باد است

غلام ہمت آنم کہ زیر چرخ کبود
ز ہر چہ رنگ تعلق پذیرد آزاد است

نصیحتے کنمت یاد گیر و در عمل آر
کہ این حدیث ز پیر طریقتم یاد است

مجو درستی عہد از جہان سست نہاد
کہ این عجوزہ عروس ہزار داماد است

چہ گویمت کہ بمیخانہ دوش مست و خراب
سروش عالم غیبم چہ مژدہا داد است

کہ اے بلند نظر شاہباز سدرہ نشین
نشیمنِ تو نہ این کنج محنت آباد است

ترا ز کنگرۂ عرش میزنند صفیر
ندانمت کہ درین دامگہ چہ افتاد است

غم جہان مخور و پند من مبر از یاد
کہ این لطیفہ نغزم ز رہروے یاد است

رضا بداده بده وز جبین گره بگشاے
که بر من و تو در اختیار نگشاد است

نشان عهد و وفا نیست در تبسم گل
بنال بلبل بیدل که جاے فریاد است

حسد چه مے برے اے سست نظم بر حافظ
قبول خاطر و لطف سخن خداداد است

برو بکار خود اے واعظ این چه فریاد است
مرا فتاده دل از کف ترا چه افتاد است

بکام تا نرساند مرا لبش چون نے
نصیحت همه عالم بگوش من باد است

میان او که خدا آفریده است از هیچ
دقیقه ایست که هیچ آفریده نگشاد است

گداے کوے تو از هشت خلد مستغنیست
اسیر بند تو از هر دو عالم آزاد است

اگرچه مستی عشقم خراب کرد ولے
اساس هستی من زین خراب آباد است

دلا منال ز بیداد و عشق یار که یار
ترا نصیب همین کرده است و این داد است

برو فسانه مخوان و فسون مدام حافظ
کزین فسانه و افسون مرا بسے یاد است

روزه یکسو شد و عید آمد و گلها برخواست
مے بمیخانه بجوش آمد و مے باید خواست

نوبت زهدفروشان گرانجان بگذشت
وقت شادی و طرب کردن رندان برخاست

چه ملامت بود آن را که چو ما باده خورد
این نه عیبست بر عاشق رندانه خطاست

باده نوشے که درو هیچ ریائے نبود
بهتر از زهدفروشے که درو روے و ریاست

ما نه مردان ریائیم و حریفان نفاق
آنکه او عالم سر است بدین حال گواست

فرض ایزد بگزاریم و به کس بد نکنیم
وانچه گویند روا نیست بگوئیم رواست

چه بود گر من و تو چند قدح باده خوریم
باده از خون رزانست نه از خون شماست

این نه عیبست کزین عیب خلل خواهد بود
ور بود عیب چه شد مردم بے عیب کجاست

حافظ از عشق خط و خال تو سرگردانست
همچو پرکار روے نقطهٔ دل پا برجاست

چو بشنوی سخن اهل دل مگو که خطاست — سخن شناس نهٔ دلبرا خطا اینجاست
سرم بدنیا و عقبے فرو نمے آید — تبارک الله ازین فتنها که در سر ماست
در اندرون من خسته دل ندانم کیست — که من خموشم و او در فغان و در غوغاست
دلم ز پرده برون شد کجائی اے مطرب — بنال هان که ازین پرده کار ما بنواست
مرا بکار جهان هرگز التفات نبود — رخ تو در نظر من چنین خوشش آراست
نخفته ام بخیالے که مے پزم شبها — خمار صد شبه دارم شراب خانه کجاست
چنین که صومعه آلوده شد بخون دلم — گرم به باده بشوئید حق بدست شماست
ازان به دیر مغانم عزیز مے دارند — که آتشے که نمیرد همیشه در دل ماست
چه ساز بود که بنواخت مطرب عشاق — که رفت عمر و هنوزم دماغ پر ز صداست
خمار عشق تو دیشب در اندرونم بود — کجاست وقت عبادت چه جا وقت دعاست

ندائے عشق تو دی شب در اندرون دادند
فضائے سینهٔ حافظ هنوز زیر صداست

روضهٔ خلد برین خلوت درویشان است — مایهٔ محتشمی خدمت درویشان است
گنج عزلت که طلسمات عجائب دارد — فتح آن در نظر همت درویشان است
قصر فردوس که رضوانش بدربانی رفت — نظرے از چمن نزهت درویشان است
آنچه زر میشود از پرتو آن قلب سیاه — کیمیائیست که در صحبت درویشان است
وانکه پیشش بنهد تاج تکبر خورشید — کبریائیست که در صحبت درویشان است
دولتے را که نباشد غم از آسیب زوال — بے تکلف بشنود دولت درویشان است
خسروان قبلهٔ حاجات جهانند ولے — از ازل تا بابد فرصت درویشان است
روئے مقصود که شاهان جهان مے طلبند — مظهرش آئینهٔ طلعت درویشان است
اے توانگر مفروش این همه نخوت که ترا — سر و زر در کنف همت درویشان است

گنج قارون که فرو میرود از قهر هنوز
خوانده باشی که هم از غیرت درویشان است

بندهٔ آصف عهدم که درین سلطنتش
صورت خواجگی و سیرت درویشان است

حافظ اینجا بادب باش که سلطانی و ملک
همه در بندگی حضرت درویشان است

مطلب طاعت و پیمان درست از من مست
که به پیمانه کشی شهره شدم روز الست

من همان دم که وضو ساختم از چشمهٔ عشق
چار تکبیر زدم یکسره هر چیز که هست

می بده تا دهمت آگهی از سر قضا
که بروی که شدم عاشق و ببوی که مست

کمر کوه کم است از کمر موی اینجا
ناامید از در رحمت مشو ای باده پرست

جان فدای دهنت باد که در باغ نظر
چمن آرای جهان خوشتر ازین غنچه نبست

بجز آن نرگس مستانه که چشمش مرساد
زیر این طارم فیروزه کسی خوش ننشست

حافظ از دولت عشق تو سلیمانی یافت
یعنی از وصل تواش نیست بجز باده بدست

سر ارادت ما آستان حضرت دوست
که هر چه بر سر ما میرود ارادت اوست

نظیر دوست ندیدم اگرچه از مه و مهر
نهادم آینها در مقابل رخ دوست

نثار روی تو هر برگ گل که در چمن است
فدای قد تو هر سروبن که بر لب جوست

مگر تو شانه زدی زلف عنبر افشان را
که باد غالیه سا گشت و خاک عنبربوست

رخ تو در نظر آمد مراد خواهم یافت
چرا که حال نکو در قفای فال نکوست

صبا ز حال دل تنگ ما چه شرح دهد
که چون شکنج ورقهای غنچه توبرتوست

نه من سبوکش این دیر رندسوزم و بس
بسا سرا که درین آستانه سنگ و سبوست

زبان ناطقه در وصف حسن او لال است
چه جای کلک بریده زبان بیهده گوست

نه این زمان دل حافظ در آتش طلب است
که داغدار ازل همچو لالهٔ خودروست

دل سراپردهٔ محبتِ اوست
دیده آئینه دار طلعتِ اوست

منکه سر در نیاورم بدو کون
گردنم زیر بارِ منتِ اوست

تو و طوبےٰ و ما و قامتِ یار
فکرِ ہر کس بقدرِ ہمتِ اوست

دورِ مجنون گذشت و نوبتِ ماست
ہر کسے پنج روزه نوبتِ اوست

منکه باشم در آن حرم که صبا
پرده دار حریم حرمتِ اوست

ملکتِ عاشقی و گنج طرب
ہرچه دارم زیمن ہمتِ اوست

بے خیالش مباد منظرِ چشم
زانکه این گوشه خاص خلوتِ اوست

من و دل گر فنا شویم چه باک
غرض اندر میان سلامتِ اوست

گر من آلوده دامنم چه عجب
ہمه عالم گواه عصمتِ اوست

ہر گل نو که شد چمن آرائے
اثرِ رنگ و بوے صحبتِ اوست

فقرِ ظاہر مبین که حافظ را
سینه گنجینهٔ محبّتِ اوست

آن سیه چرده که شیرینی عالم با اوست
چشم میگون لب خندان دل خرم با اوست

گرچه شیرین دہنان بادشہانند ولے
آن سلیمان زمانست که خاتم با اوست

روے خوب ست و کمالِ ہنر و دامن پاک
لاجرم ہمّتِ پاکان دو عالم با اوست

خال مشکین که بران عارض گندم گونست
سرِ آن دانه که شد رہزنِ آدم با اوست

دلبرم عزمِ سفر کرد خدا را یاران
چکنم با دل مجروح که مرہم با اوست

با که این نکته توان گفت که آن سنگین دل
کشت ما را و دمِ عیسےٰ مریم با اوست

حافظ از معتقدان است گرامی دارش
زانکه بخشایش بس روح مکرم با اوست

دارم امید عاطفتے از جنابِ دوست
کردم خیانتے و امیدم بعفو اوست

دانم که بگذرد ز سرِ جرم من که او | گرچه پری وشست ولیکن فرشته خوست
بے گفتگوے زلفِ تو دل را همیکشد | با روے دلکش تو کرا راهِ گفتگوست
عمریست تا ز زلفِ تو بوے شنیده ایم | زان بوے در مشام دلِ ما هنوز بوست
هیچست آن دهان که ندیدم ازو نشان | موئیست آن میان و ندانم که آنچه موست
دارم عجب ز نقشِ خیالش که چون برفت | از دیده ام که دمبدمش کار شستشوست
چندان گریستیم که هر کس که برگذشت | در دیده ام چو دید روان گفت کین چه جوست
ما سر چو گوے در سرِ کوے تو باختیم | واقف نشد کسیکه چه کویست آنچه کوست

حافظ بد است حال پریشان تو ولے
بر یاد زلف یار پریشانیت نکوست ۞

آن شب قدر یکه گویند اهل خلوت امشب ست | یارب این تاثیر دولت از کدامین کوکب ست
تا بگیسوے تو دستِ ناسزایان کم رسد | هر دلے در حلقهٔ در ذکر یارب یاربست
کشتهٔ چاهِ زنخدانِ توام کز هر طرف | صد هزارش گردن جان زیر طوق غبغب ست
تا بخوے بر عارضش بین کافتاب گرم رو | در هواے آن عرق تا هست هر روزش تب ست
اندران موکب که بر پشتِ صبا بندند زین | با سلیمان چون برانم من که مورم مرکب ست
شهسوار من که مه آئینه دار روے اوست | تاج خورشید بلندش خاک نعل مرکب ست
آب حیوانش ز منقارِ بلاغت میچکد | زاغ کلک من بنامیزد چه عالی مشرب ست
من نخواهم کرد ترک یار لعل و جام مے | زاهدان معذور داریدم که اینم مذهب ست

آنکه ناوک بر دلم از زیر چشمے میزند ۞
قوت جان حافظش در خندهٔ زیر لب ست

سینه ام از آتش دل در غم جانانه بسوخت | آتشے بود درین خانه که کاشانه بسوخت
تنم از واسطهٔ دوری دلبر بگداخت | جانم از آتش مهر رخ جانانه بسوخت

هر کہ زنجیر سر زلفِ پریشانِ تو دید
شد پریشان دلش و بر منِ دیوانہ بسوخت

سوز دل بین کہ ز بس آتش اشکم دلِ شمع
دوش بر من ز سرِ مہر چو پروانہ بسوخت

چون پیالہ دلم از توبہ کہ کردم بشکست
چون صراحی جگرم بے مے و پیمانہ بسوخت

ماجرا کم کن و باز آ کہ مرا مردم چشم
خرقہ از سر بدر آورد و بشکرانہ بسوخت

آشنائے نہ غریبست کہ دلسوزِ منست
چون من از خویش برفتم دلِ بیگانہ بسوخت

خرقۂ زہد مرا آب خرابات ببرد
خانۂ عقل مرا آتشِ خمخانہ بسوخت

ترک افسانہ بگو حافظ و مے نوش دمے
کہ نخفتیم شب و شمع بافسانہ بسوخت

زاہدِ ظاہرپرست از حالِ ما آگاہ نیست
در حقِ ما ہرچہ گوید جائے ہیچ اکراہ نیست

در طریقت ہرچہ پیشِ سالک آید خیرِ اوست
در صراط المستقیم اے دل کسے گمراہ نیست

تا چہ بازی رُخ نماید بیذقے خواہیم راند
عرصۂ شطرنجِ رندان را مجالِ شاہ نیست

اینچہ استغناست یارب وینچہ قادر حاکمست
کاین ہمہ زخمِ نہانست و مجالِ آہ نیست

چیست این سقفِ بلندِ سادۂ بسیار نقش
زین معما ہیچ دانا در جہان آگاہ نیست

صاحبِ دیوانِ ما گویا نمیداند حساب
کاندرین طغرا نشانِ حسبۃً للہ نیست

ہر کہ خواہد گو بیا و ہرچہ خواہد گو بگو
گیر و دار و حاجب و دربان درین درگاہ نیست

ہرچہ ہست از قامتِ ناسازِ بے اندامِ ماست
ورنہ تشریفِ تو بر بالائے کس کوتاہ نیست

بر درِ میخانہ رفتن کارِ یکرنگان بود
خودفروشان را بکوئے میفروشان راہ نیست

بندۂ پیرِ خراباتم کہ لطفش دایم است
ورنہ لطفِ شیخ و زاہد گاہ ہست و گاہ نیست

حافظ بر صدر ننشیند ز عالی ہمتیست
عاشقِ دُردے کش اندر بندِ مال و جاہ نیست

آن پیکِ نامور کہ رسید از دیارِ دوست
آورد حرزِ جان ز خطِ مشکبارِ دوست

خوش میدہد نشان جلال و جمال یار
خوش میکند حکایت عزّ و وقار دوست

جان دادمش بمژدہ و خجلت ہمے برم
زین نقد کم عیار کہ کردم نثار دوست

سیر سپہر و دور قمر را چہ اختیار
در گردش اند بر حسب اختیار دوست

شکر خدا کہ از مدد بخت کارساز
بر حسب مدّعاست ہمہ کار و بار دوست

گر باد فتنہ ہر دو جہان را بہم زند
ما و چراغ چشم و رہ انتظار دوست

کحل الجواہرے بمن آرائے نسیم صبح
زان خاک نیکبخت کہ شد رہگذار دوست

مائیم و آستانہ عشق و سر نیاز
تا خواب خوش کرا برد اندر کنار دوست

دشمن بقصد حافظ اگر دم زند چہ باک
منّت خدائے را کہ نیم شرمسار دوست

زلفت ہزار دل بیکے تار مو بہ بست
راہ ہزار چارہ گر از چار سو بہ بست

تا عاشقان ببوئے نسیمش دہند جان
بکشود نافہ و در ہر آرزو بہ بست

شیدا ازان شدم کہ نگارم چو ماہ نو
ابرو نمود و جلوہ گری کرد و رو بہ بست

ساقی بچند رنگ مے اندر پیالہ ریخت
این نقشہا نگر کہ چہ خوش در کدو بہ بست

یارب چہ جرم کرد صراحی کہ خون خم
با نغمہائے غلغلش اندر گلو بہ بست

دانا چہ دید بازی این چرخ حقہ باز
ہنگامہ باز چید و در گفتگو بہ بست

مطرب چہ نغمہ ساخت کہ در پردہ سماع
بر اہل وجد و حال در ہاے و ہو بہ بست

حافظ ہر آنکہ عشق نورزید و وصل خواست
احرام طوف کعبۂ دل بے وضو بہ بست

مرحبا اے پیک مشتاقان بدہ پیغام دوست
تا کنم جان از سر رغبت فدائے نام دوست

والہ و شیداست دائم ہمچو بلبل در قفس
طوطی طبعم ز شوق شکّر و بادام دوست

زلف او دامست و خالش دانہ و اندام من
بر امید دانۂ افتادہ ام در دام دوست

سر ز مستی برنگیرد تا بہ صبح روز حشر
ہر کہ چون من در ازل یکجرعہ خورد از جام دوست

من نوشتم نامۂ از شرح حال خود ولے
درد سر باشد نمودن بیش ازین ابرام دوست

میل من سوے وصال و قصد او سوے فراق
ترک کام خود گرفتم تا برآید کام دوست

گرد ہد دستم کشم در دیدۂ ہمچون توتیا
خاک را ہے کان مشرف گردد از اقدام دوست

حافظ اندر درد او میسوز و با درمان مساز
زانکہ درمانے ندارد درد بے درمان دوست

آن ترک پریچہرہ کہ دوش از بر ما رفت
آیا چہ خطا دید کہ از راہ خطا رفت

تا رفت مرا از نظر آن چشم جہان بین
کس واقف ما نیست کہ از دیدہ چہا رفت

بر شمع نرفت از گذر آتش دل دوش
آن دود کہ از سوز جگر بر سر ما رفت

دور از رخ تو دمبدم از گوشۂ چشمم
سیلاب سرشک آمد و طوفان بلا رفت

از پاے فتادیم چو آمد شب ہجران
در درد بماندیم چو از دست دوا رفت

دل گفت وصالش بدعا باز توان یافت
عمریست کہ عمرم ہمہ در کار دعا رفت

احرام چہ بندیم کہ آن قبلہ نہ اینجاست
در سعی چہ کوشیم کہ از مروہ صفا رفت

دی گفت طبیب از سر حسرت چو مرا دید
ہیہات کہ رنج تو ز قانون شفا رفت

اے دوست بپرسیدن حافظ قدمے نہ
زان پیش کہ گویند کہ از دار فنا رفت

منم کہ گوشۂ میخانہ خانقاہ من است
دعاے پیر مغان ورد صبحگاہ من است

گرم ترانۂ چنگ صبوح نیست چہ باک
نواے من بسحر آہ عذر خواہ من است

ز پادشاہ و گدا فارغم بحمد اللہ
گداے خاک در دوست پادشاہ من است

غرض ز مسجد و میخانہ ام وصال شماست
جز این خیال ندارم خدا گواہ من است

مرا گداے تو بودن ز سلطنت خوشتر
کہ ذل جور و جفاے تو عز و جاہ من است

مگر به تیغ اجل خیمه برکنم ورنه
رمیدن از در دولت نه رسم و راه من است

از آن زمان که برین آستان نهادم روی
فراز مسند خورشید تکیه گاه من است

گناه اگرچه نبود اختیار ما حافظ
تو در طریق ادب کوش و گو گناه من است

لعل سیراب بخون تشنه لب یار منست
از پی دیدن و دادن جان کار منست

شرم ازان چشم سیه بادش و مژگان دراز
هر که دل بردن او دید و در انکار منست

ساربان رخت به دروازه مبر کان سر کوه
شاه راهیست که منزلگه دلدار منست

بندهٔ طالع خویشم که درین قحط وفا
عشق آن لولی سرمست خریدار منست

طبلهٔ عطر گل و درج عبیر افشانش
فیض یک شمه ز بوی خوش عطار منست

باغبان همچو نسیمم ز در خویش مران
کاب گلزار تو از اشک چو گلنار منست

شربت قند و گلاب از لب یارم فرمود
نرگس او که طبیب دل بیمار منست

آنکه در طرز غزل نکته بحافظ آموخت
یار شیرین سخن نادره گفتار منست

روزگاریست که سودای بتان دین من است
غم این کار نشاط دل غمگین من است

دیدن روی ترا دیدهٔ جان میباید
وین کجا مرتبهٔ چشم جهان بین من است

تا مرا عشق تو تعلیم سخن گفتن کرد
خلق را ورد زبان مدحت و تحسین منست

دولت فقر خدایا به من ارزانی دار
کین کرامت سبب حشمت و تمکین منست

یارب این کعبهٔ مقصود تماشاگه کیست
که مغیلان طریقش گل نسرین من است

یار ما باش که زیب فلک و زینت دهر
از مه روی تو و اشک چو پروین من است

حافظ از حشمت پرویز دگر قصه مخوان
که لبش جرعه کش خسرو شیرین من است

ای شاهد قدسی که کشد بند نقابت
وی مرغ بهشتی که دهد دانه و آبت

خوابم بشد از دیده درین فکر جگر سوز
کاغوش که شد منزل و ماوای که خوابت

درویش نمے پرسی و ترسم که نباشد
اندیشۂ آمرزش و پروای ثوابت

راهِ دل عشاق زد آن چشم خماری
پیداست ازین شیوه که مستست شرابت

تیرے که زدی بر دلم از غمزه خطا رفت
تا باز چه اندیشه کند رای صوابت

هر ناله و فریاد که کردم نشنیدی
پیداست نگارا که بلندست جنابت

اے قصر دل افروز که منزلگه انسی
یارب مکناد آفت ایام خرابت

دورست سرِ آب درین بادیه هشدار
تا غول بیابان نه فریبد بسرابت

تا در ره پیری بچه آیین روے اے دل
بارے به غلط صرف شد ایام شبابت

حافظ نه غلامیست که از خواجه گریزد
لطفی کن و باز آ که خرابم ز عتابت

باغ مرا چه حاجت سرو و صنوبر است
شمشاد سایه پرور من از که کمتر است

اے نازنین پسر تو چه مذهب گرفتۂ
کت خونِ ما حلال تر از شیر مادر است

چون نقش غم ز دور ببینی شراب خواه
تشخیص کرده ایم مداوا مقرر است

یک قصه بیش نیست غم عشق وین عجب
کز هر کسے که می شنوم نامکرر است

از آستانِ پیر مغان سر چرا کشم
دولت درین سرا و گشایش درین در است

مخمور ساخت بادۂ عشق اے صنم
بیخود شدم چنان که زمام از کفم برست

وی داد وعده وصلم و در سر شراب داشت
امروز تا چه گوید و بازش چه در سر است

ما آبروے فقر و قناعت نمے برم
با پادشه بگوے که روزی مقدر است

شیراز و آب رکنی و این باد خوش نسیم
عیبش مکن که خالِ رخ هفت کشور است

فرقست ز آب خضر که ظلمات جاے اوست
تا آب ما که منبعش الله اکبر است

در کوے ما شکستہ دلے مے خرند و بس | بازار خودفروشی ازان راہ دیگر است

حافظ چہ طرفہ شاخ نباتیست کلک تو
کش میوہ دلپذیرتر از شہد و شکرست

شگفتہ شد گل حمرا و گشت بلبل مست | صلاے سرخوشی اے صوفیان بادہ پرست
اساس توبہ کہ در محکمی چو سنگ نمود | ببین کہ جام زجاجی چگونہ اش بشکست
بیار بادہ کہ در بارگاہ استغناء | چہ پاسبان و چہ سلطان چہ ہوشیار و چہ مست
ازین رباط دو در چہ ضرورتست رحیل | رواق طاق معیشت چہ سربلند چہ پست
مقام عیش میسر نمے شود بے رنج | بلے بحکم بلا بستہ اند روز الست
بہست و نیست مرنجان ضمیر و خوش میباش | کہ نیستی است سرانجام ہر کمال کہ ہست
شکوہ آصفی و اسپ باد و منطق طیر | بباد رفت و ازان خواجہ ہیچ طرف نہ بست
ببال و پر مرو از رہ کہ تیر پرتابی | ہوا گرفت زمانے ولے بخاک نشست

زبان کلک تو حافظ چہ شکر آن گوید
کہ تحفۂ سخنش مے برند دست بدست

زلف آشفتہ و خوے کردہ و خندان لب مست | پیرہن چاک و غزل خوان و صراحی در دست
نرگسش عربدہ جوے و لبش افسوس کنان | نیم شب مست ببالین من آمد بنشست
سر فرا گوش من آورد بہ آواز حزین | گفت اے عاشق شوریدۂ من خوابت ہست
عاشقے را کہ چنین بادہ شبگیر دہند | کافر عشق بود گر نبود بادہ پرست
برو اے زاہد و بر دردکشان خردہ مگیر | کہ ندادند جز این تحفہ بما روز الست
آنچہ او ریخت بہ پیمانۂ ما نوشیدیم | اگر از خمر بہشت است و گر از بادۂ مست

خندۂ جام مے و زلف گرہ گیر نگار
اے بسا توبہ کہ چون توبۂ حافظ بشکست

خدا چو صورت ابروئے دلکشائے تو بست / کشاد کار من اندر کرشمہائے تو بست

ہزار سرو چمن را بخاک راہ نشاند / زمانہ تا قصبِ نرگس قبائے تو بست

مراد مرغ چمن را ز دل ببرد آرام / سحرگاہان کہ دل ہر دو در نوائے تو بست

زکارِ ما و دلِ غنچہ بس گرہ بکشود / نسیم صبح چو دل در رہ ہوائے تو بست

مرا بہ بندِ تو دوران چرخ راضی کرد / ولے چہ سود کہ سر رشتہ در رضائے تو بست

چو نافہ بر دلِ مسکین من گرہ مفگن / کہ عہد با سرِ زلفِ گرہ کشائے تو بست

تو خود حیات دگر بودی اے زمانِ وصال / خطا نگر کہ دل امید در وفائے تو بست

ہم از نسیم تو روزی کشایشے یابد / چو غنچہ ہر کہ دلِ خویش در ہوائے تو بست

ز دست جور تو گفتم ز شہر خواہم رفت ۂ
بخندہ گفت برو حافظا کہ پائے تو بست

اے ہدہد صبا بسبا مے فرستمت / بنگر کہ از کجا بہ کجا مے فرستمت

حیف ست طائرے چو تو در خاکدانِ غم / زینجا بآشیانِ وفا مے فرستمت

ہر صبح و شام قافلۂ از دعائے خیر / در صحبتِ شمال و صبا مے فرستمت

در روئے خود تفرجِ صنعِ خدائے کن / کائینہ خدائے نما مے فرستمت

در راہ عشق مرحلۂ قرب و بعد نیست / مے بینمت عیان و دعا مے فرستمت

تا لشکر غمت نکند ملک دل خراب / جانِ عزیز خود بہ فدا مے فرستمت

ہر دم غمے فرست مرا و بگو بناز / کاین تحفہ از برائے خدا مے فرستمت

اے غائب از نظر کہ شدی ہمنشینِ دل / مے گویمت دعا و ثنا مے فرستمت

تا مطربان ز شوق منت آگہی دہند / قول و غزل بساز و نوا مے فرستمت

ساقی بیا کہ ہاتفِ غیبم بمژدہ گفت / با درد صبر کن کہ دوا مے فرستمت ۂ

حافظ سرود مجلس ما ذکر خیر تست / تعجیل کن کہ اسپ قبا میفرستمت

ای غائب از نظر بخدا می سپارمت
جانم بسوختی و بدل دوست دارمت

تا دامن کفن نه کشم زیر پای خاک
باور مکن که دست ز دامن بدارمت

گر بایدم شدن سوی هاروت بابلی
صد گونه ساحری بکنم تا بیارمت

محراب ابروان بنما تا سحرگهی
دست دعا بر آرم و در گردن آرمت

خواهم که پیش میرمت ای بیوفا طبیب
بیمار باز پرس که در انتظارمت

صد جوی آب بسته ام از دیده بر کنار
بر بوی تخم مهر که در دل بکارمت

خونم بریز و از غم هجرم خلاص کن
منت پذیر غمزهٔ خنجر گذارمت

می گریم و مرادم ازین چشم اشکبار
تخم محبت است که در دل بکارمت

گر دیدهٔ دلم کند آهنگ دیگری
آتش زنم در آن دل و دیده بر آرمت

بارم ده از کرم بر خود تا بسوز دل
در پات دمبدم گهر از دیده بارمت

حافظ شراب و شاهد و رندی نه وضع تست
فی الجمله می کنی و فرو می گذارمت

بجان خواجه و حق قدیم و عهد درست
که مونس دم صبحم دعای دولت تست

سرشک من که ز طوفان نوح دست برد
ز لوح سینه نیارست نقش مهر نوشت

بکن معامله وین دل شکسته بخر
که با شکستگی ارزد بصد هزار درست

شدم ز عشق تو شیدای کوه و دشت هنوز
نمیکنی بترحم نطاق سلسله سست

ملامتم بخرابی مکن که مرشد عشق
حوالتم بخرابات کرد روز نخست

و لاطمع مبر از لطف بی نهایت دوست
چو لاف عشق زدی سر بباز چابک و چست

زبان مور بر آصف دراز گشت و رواست
که خواجه خاتم جم یاوه کرد و باز نجست

بصدق گوش که خورشید زاید از نفست
که از دروغ سیه روی گشت صبح نخست

مرنج حافظ و از دلبران وفا مجو
گناه باغ چه باشد چو این گیاه نرست

خلوت گزیده را بتماشا چه حاجت ست
چون کوی دوست هست بصحرا چه حاجت ست

جانا بحاجتی که تراهست با خدا
آخر دمی بپرس که ما را چه حاجت ست

ای پادشاه حسن خدا را بسوختیم
بارے سوال کن که گدا را چه حاجت ست

ارباب حاجتیم و زبان سوال نیست
در حضرت کریم تمنا چه حاجت ست

جام جهان نماست ضمیر منیر دوست
اظهار احتیاج خود آنجا چه حاجت ست

آن شد که بار منت ملاح بردمے
گوهر چو دست داد بدریا چه حاجت ست

اے مدعی برو که مرا با تو کار نیست
احباب حاضر اند باعدا چه حاجت ست

محتاج جنگ نیست گرت قصد خون ماست
چون رخت از آن تست بیغما چه حاجت ست

اے عاشق گدا چو لب روح بخش یار
میداندت وظیفه تقاضا چه حاجت ست

حافظ تو ختم کن که هنر خود عیان شود
با مدعی نزاع و محاکا چه حاجت ست

خوشتر ز عیش و صحبت باغ و بهار چیست
ساقی کجاست گو سبب انتظار چیست

معنی آب زندگی و روضهٔ ارم
جز طرف جویبار و مے خوشگوار چیست

هر وقت خوش که دست دهد مغتنم شمار
کس را وقوف نیست که انجام کار چیست

پیوند عمر بسته بموئیست هوش دار
غمخوار خویش باش غم روزگار چیست

راز درون پرده ز رندان مست پرس
اے مدعی نزاع تو با پرده دار چیست

مستور و مست هر دو چو از یک قبیله اند
ما دل بعشوه که دهیم اختیار چیست

سهو و خطاے بنده چو گیرند اعتبار
معنی عفو و رحمت پروردگار چیست

زاهد شراب کوثر و حافظ پیاله خواست
تا در میان خواستهٔ کردگار چیست

هم این هفته شد از شهر و بچشمم سالیست
حال هجران تو چه دانی که چه مشکل حالیست

مردم دیده ز لطف رخ او در رخ او
عکس خود دید و گمان کرد که مشکین خالیست

ایک انگشت نمائی به کرم در همه شهر
ده که در کار غریبان عجب اهمالیست

میچکد شیر هنوز از لب همچون شکرش
گرچه در عشوه گری هر مژه اش قتالیست

بعد از نیم و نبود شائبه از جوهر فرد
که دهان تو درین نکته خوش استدلالیست

مژده دادند که بر ما گذرے خواهی کرد
نیت خیر مگردان که مبارک فالیست

کوه اندوه فراقت بچه حالت بکشد
حافظ خسته که از ناله تنش چون نالیست

صحن بستان ذوق بخش و صحبت یاران خوشست
وقت گل خوش باد کز وے وقت میخواران خوشست

از صبا هر دم مشام جان ما خوش میشود
آرے آرے طیب انفاس هواداران خوشست

ناگشوده گل نقاب آهنگ رحلت ساز کرد
ناله کن بلبل که گلبانگ دل افگاران خوشست

مرغ شبخوان را مبارک باد کاندر راه عشق
دوست را با ناله شبهاے بیداران خوشست

گرچه در بازار دهر از خوشدلی جز نام نیست
شیوهٔ رندی و خوش باشی عیاران خوشست

از زبان سوسن آزاده ام آمد بگوش
کاندرین دیر کهن کار سبکساران خوشست

حافظا ترک جهان گفتن طریق خوشدلیست
تا نه پنداری که احوال جهانداران خوشست

در دیر مغان آمد قدحے در دست
مست از مے و میخواران از نرگس مستش مست

از لعل سمند او شکل مه نو پیدا
وز قد بلند او بالاے صنوبر پست

آخر نه چه گویم هست از خود خبرم چون نیست
وز بهر چه گویم نیست با او نظرم چون هست

چون شمع وجود من شب تا به سحر خود را
بیسوخت چو پروانه تا روز ز پا ننشست

شمع دل دمسازان بنشست چو او برخاست
افغان نظر بازان برخاست چو او بنشست

گر غالیه خوشبو شد در گیسوے او آویخت
در وسمه کمان کش شد با ابروے او پیوست

بازآی کہ باز آید عمر شدۂ حافظ
ہر چند کہ ناید باز تیرے کہ بشد از شست

گل در بر و مے در کف و معشوق بکام ست
سلطان جہانم بچنین روز غلام ست

گو شمع میارید درین جمع کہ امشب
در مجلس ما ماہ رخ دوست تمام ست

در مذہب ما بادہ حلال ست ولیکن
بے روے تو اے شمع گل اندام حرام ست

گوشم ہمہ بر قول نے و نغمۂ چنگ است
چشم ہمہ بر لعل لب و گردش جام ست

در مجلس ما عطر میامیز کہ جان را
ہر لحظہ ز گیسوے تو خوشبوے مشام ست

از چاشنی قند مگو ہیچ و ز شکر
زانرو کہ مرا بالب شیرین تو کام ست

تا گنج غمت در دل ویرانہ مقیم ست
پیوستہ مرا کنج خرابات مقام ست

از ننگ چہ گوئی کہ مرا نام ز ننگ ست
وز نام چہ پرسی کہ مرا ننگ ز نام ست

میخوارہ و سرگشتہ و رندیم و نظر باز
وانکس کہ چو ما نیست درین شہر کدام ست

با محتسبم عیب مگوئید کہ او نیز
پیوستہ چو ما در طلب عیش کدام ست

حافظ منشین بے مے و معشوق زمانے
کایام گل و یاسمن و عید صیام ست

اگر بلطف بخوانی مزید الطاف ست
وگر بقہر برانی درون ما صاف ست

بیان وصف تو گفتن نہ حد امکان ست
چراکہ وصف تو بیرون نہ حد اوصاف ست

ز چشم عشق توان دید روے شاہد ما
کہ نور چہرۂ خوبان ز قاف تا قاف ست

درس صحف رخ دلدار آیتے برخوان
کہ آن بیان مقامات کشف کشاف ست

عدو کہ منطق حافظ طمع کند در شعر
ہمان حدیث ہما و طریق خطاف ست

ار از خیال تو چہ پرواے شراب ست
خم گو سر خود گیر کہ خمخانہ خراب ست

گر خمر بهشت ست بریزید که بے دوست
هر شربت عذبم که دهی عین عذاب ست

افسوس که شد دلبر و در دیدهٔ گریان
تحریر خیال خط او نقش بر آب ست

بیدار شو اے دیده که ایمن نتوان بود
زین سیل دمادم که درین منزل خواب ست

معشوقه عیان میگذرد بر تو ولیکن
اغیار همے بیند ازان بسته نقاب ست

گل با رخ رنگین تو تا لطف عرق دید
در آتش رشک از غم دل عرق گلاب ست

در بزم دل از روے تو صد شمع برافروخت
وین طرفه که بر روے تو صد گونه حجاب ست

سبز ست در و دست بیا تا نگذاریم
دست از سر آبے که جهان جمله سراب ست

در کنج دماغم مطلب جاے نصیحت
کین حجره پر از زمزمهٔ چنگ و رباب ست

راه تو چه راه ست که از غایت تعظیم
دریاے محیط فلکش همچو حباب ست

بے روے دلارا تو اے شمع دل افروز
دل رقص کنان بر سر آتش چو کباب ست

حافظ چه شد ار عاشق و رند ست و نظرباز
بس طور عجب لازم ایام شباب ست

کنون که در کف گل جام بادهٔ صاف ست
بصد هزار زبان بلبلش در اوصاف ست

بخواه دفتر اشعار و رو بصحرا کن
چه وقت مدرسه و بحث کشف کشاف ست

فقیه مدرسه دی مست بود و فتوی داد
که مے حرام ولے به ز مال اوقاف ست

بدرد و صاف ترا حکم نیست دم درکش
که هرچه ساقی ما ریخت عین الطاف ست

ببر ز خلق و ز عنقا قیاس کار بگیر
که صیت گوشه نشینان ز قاف تا قاف ست

حدیث مدعیان و خیال همکاران
همان حکایت زردوز و بوریاباف ست

خموش حافظ و این نکتهاے چون زر سرخ
نگاه دار که قلاب شهر صراف ست

اگرچه باده فرح بخش و باد گل بیز ست
ببانگ چنگ مخور مے که محتسب تیز ست

صراحی و حریفے گرت بچنگ افتد
بعیش کوش کہ ایام فتنہ انگیز ست

در آستین مرقع پیالہ پنہان کن
کہ ہمچو چشم صراحی زمانہ خونریز ست

زرنگ بادہ بشوئید خرقہا از اشک
کہ موسم ورع و روزگار پرہیز ست

مجوے عیش خوش از دور واژگون سپہر
کہ صاف این سرخم جملہ دردے آمیز ست

سپہر بر شدہ پرویز نیست خون افشان
کہ قطرہ اش سر کسرے و تاج پرویز ست

عراق و پارس گرفتی بشعر خوش حافظ
بیا کہ نوبت بغداد و وقت تبریز ست

یا رب آن شمع شب افروز ز کاشانہ کیست
جان ما سوخت و پرسید کہ جانانہ کیست

حالیا خانہ برانداز دل و دین من ست
تا ہم آغوش کہ میباشد و ہمخانہ کیست

بادۂ لعل لبش کز لب ما دور مباد
راح و روح کہ و پیمان دہ و پیمانہ کیست

دولت صحبت آن شمع سعادت پرتو
باز پرسید خدا را کہ بہ پروانہ کیست

میدہد ہر کسش افسونے و معلوم نشد
کہ دل نازک او مائل افسانہ کیست

یا رب آن شاہ وش ماہ رخ زہرہ جبین
در یکتاے کہ و گوہر یکدانہ کیست

آن مے لعل کہ ناخوردہ مرا کرد خراب
ہمنشین کہ و ہمکاسہ و پیمانہ کیست

گفتم آہ از دل دیوانہ حافظ بے تو
زیر لب خندہ زنان گفت کہ دیوانہ کیست

بنال بلبل اگر با منت سر یاریست
کہ ما دو عاشق زاریم و کار ما زاریست

دران چمن کہ نسیمے وزد ز طرۂ دوست
چہ جاے دم زدن نافہاے تاتاریست

بیار بادہ کہ رنگین کنیم جامۂ دلق
کہ مست جام غروریم و نام ہشیاریست

بہ بستہ اند در توبہ حالیا برخیز
کہ توبہ وقت گل از ہمانشقی زبیکاریست

سحر کرشمۂ وصلش بخواب مے دیدم
زہے مراتب خوابیکہ بہ ز بیداریست

خیال زلف تو پختن نه کار خامان ست — نه زیر سلسله رفتن طریق عیاریست
لطیفه ایست نهانی که عشق ازو خیزد — که نام او نه لب لعل و خط زنگاریست
جمال شخص نه چشمست و زلف و عارض و خال — هزار نکته درین کار و بار دلداریست
بآستان تو مشکل توان رسید آرے — عروج بر فلک سروری بدشواریست
روندگان طریقت بہ نیم جو نخرند — قبائے اطلس آنکس که از ہنر عاریست

دلش بناله میازار و ختم کن حافظ
که رستگاری جاوید در کم آزاریست

اگرچه عرض ہنر پیش یار بے ادبی ست — زبان خموش ولیکن دہان پُر از عربی ست
پری نہفته رُخ و دیو در کرشمه و ناز — بسوخت عقل ز حیرت که این چه بوالعجبی ست
سبب مپرس که چرخ از چه سفله پرور شد — که کار بخشی او را بہانه بے سببی ست
ازین چمن گل بے خار کس نچید آرے — چراغ مصطفوی با شرار بولہبی ست
حسن ز بصره بلال از حبش صہیب از شام — ز خاک مکه ابوجہل اینچه بوالعجبی ست
جمال دختر رز نور چشم ماست مگر — که در نقاب زجاجی و پرده عنبی ست
دوائے درد خود اکنون ازان مفرّح جوئے — که در صراحی چینی و شیشه حلبی ست
بہ نیم جو نخرم طاق خانقاه و رباط — مرا که مصطبه ایوان و پائے خم طلبی ست
ہزار عقل و ادب داشتم من اے خواجه — کنون که مست و خرابم صلائے بے ادبی ست

بیار مے که چو حافظ مدام استغفار
بگریۂ سحری و نیاز نیم شبی ست

عیب رندان مکن اے زاہد پاکیزه سرشت — که گناه دگرے بر تو نخواہند نوشت
من اگر نیکم دگر بد تو برو خود را باش — ہر کسے آن درود عاقبت کار که کشت
ہمه کس طالب یار اند چه ہشیار و چه مست — ہمه جا خانۂ عشق ست چه مسجد چه کنشت

تسلیم من و خاک در میکده ہا — مدعی گر نکند فہم سخن گو سر و خشت
نا امیدم مکن از سابقۂ روزِ ازل — تو چہ دانی کہ پسِ پردہ کہ خوب ست کہ زشت
نہ من از خانۂ تقوے بدر افتادم و بس — پدرم نیز بہشت ابد از دست بہشت
بر عمل تکیہ مکن خواجہ کہ در روزِ ازل — تو چہ دانی قلم صنع بنامت چہ نوشت
گر نہادت ہمہ این ست زہے پاک نہاد — ور سرشتت ہمہ این ست زہے نیک سرشت
باغ فردوس لطیف ست ولیکن زنہار — تو غنیمت شمر این سایۂ بید و لبِ کشت

حافظا روزِ ازل گر بکف آری جامے
یکسر از کوئے خرابات برندت بہ بہشت

جز آستانِ توام در جہان پناہے نیست — سرِ مرا بجز این در حوالہ گاہے نیست
عدو چو تیغ کشد من سپر بیندازم — کہ تیر ما بجز از نالہ و آہے نیست
چرا ز کوے خرابات روے برتابم — کزین رسم بجہان ہیچ رسم و راہے نیست
زمانہ گر بزند آتشم بخرمنِ عمر — بگو بسوز کہ بر من ببرگ کاہے نیست
غلام نرگسِ چشمانِ آن سہی سروم — کہ از شراب غرورش بکس نگاہے نیست
مباش در پے آزار و ہرچہ خواہی کن — کہ در شریعت ما غیر ازین گناہے نیست
عنان کشیدہ رو اے پادشاہ کشورِ حسن — کہ نیست بر سر راہے کہ دادخواہے نیست
عقابِ جور گشادہ است بال در ہمہ شہر — کمان گوشہ نشینی و تیر آہے نیست
چنین کہ در ہمہ سو دام راہ مے بینم — بہ از حمایت زلفِ توام پناہے نیست

خزینۂ دل حافظ بزلف و خال مدہ
کہ کارہاے چنین حدِ ہر سیاہے نیست

حالِ دل با تو گفتنم ہوس ست — خبر دل شنفتنم ہوس ست
طمع خام بین کہ قصۂ فاش — از رقیبان نہفتنم ہوس ست

شب قدرے چنین عزیز و شریف — با تو تا روز خفتنم ہوس ست
دہ کہ در دانۂ چنین نازک — در شب تار سفتنم ہوس ست
اے صبا امشبم مدد فرمائے — کہ سحر گہ شگفتنم ہوس ست
از براے شرف بہ نوکِ مژہ — خاک راہِ تو رفتنم ہوس ست

ہمچو حافظ برغم مدعیان
شعر رندانہ گفتنم ہوس ست

حسنت باتفاق ملاحت جہان گرفت — آرے باتفاق جہان میتوان گرفت
افشاے راز خلوتیان کرد خواست شمع — شکرِ خدا کہ سرِّ دلش در زبان گرفت
میخواست گل کہ دم زند از رنگ و بوے تو — از غیرت صبا نفسش در دہان گرفت
چون لالہ کج نہادہ کلاہ طرب ز کبر — ہر داغ دل کہ بادہ چون ارغوان گرفت
آن روز عشق ساغر مے خرمنم بسوخت — کاتش ز عکس عارض ساقی دران گرفت
آسودہ بر کنار چو پرکار مے شدم — دوران چو نقطہ عاقبتم درمیان گرفت
خواہم شدن بکوے مغان آستین فشان — زین فتنہہا کہ دامن آخر زمان گرفت
بر برگ گل ز خونِ شقایق نوشتہ اند — کانکس کہ پختہ شد مے چون ارغوان گرفت
مے دہ کہ ہر کہ آخر کارِ جہان بدید — از غم سبک بر آمد و رطل گران گرفت
مے دہ بجام جم کہ صباحِ صبوحیان — چون پادشاہ بتیغ زر افشان جہان گرفت
فرصت نگر کہ فتنہ چو در عالم اوفتاد — عارف بجام مے زد و از غم کران گرفت
زین آتش نہفتہ کہ در سینۂ من ست — خورشید شعلہ ایست کہ در آسمان گرفت

حافظ چو آب لطف ز نظمِ تو مے چکد
غیرے چگونہ نکتہ تواند بران گرفت

خیال روے تو در ہر طریق ہمرہ ماست — نسیم موے تو پیوند جان آگہ ماست

ببین که سیب زنخدان او چه میگوید
هزار یوسف مصری فتاده در چه ماست

برغم مدعیانے که منع عشق کنند
جمال و چهرهٔ تو حجت موجه ماست

اگر به زلف دراز تو دست ما نرسد
گناه بخت پریشان و دست کوته ماست

بحاجب در خلوت سرای خاص بگو
فلان ز گوشه نشینان خاک درگه ماست

بصورت از نظر ما اگرچه محجوب ست
همیشه در نظر خاطر مرفه ماست

اگرچه سائل حافظ درے زند بگشاے
که سالهاست که مشتاق روے چون مه ماست

درین زمانه رفیقے که خالی از خلل ست
صراحی می ناب و سفینهٔ غزل ست

جریده رو که گذرگاه عافیت تنگ ست
پیاله گیر که عمر عزیز بے بدل ست

نه من ز بے عملی در جهان ملولم و بس
ملالت علما هم از علم بے عمل ست

بچشم عقل درین رهگذار پر آشوب
جهان و کار جهان بے ثبات و بے محل ست

دلم امید فراوان ز وصل روے تو داشت
ولے اجل بره عمر رهزن امل ست

زقسمت ازلی چهرهٔ سیه بختان
بشست و شوی نگردد سفید و این مثل ست

بگیر طرهٔ مه طلعتے و قصه مخوان
که سعد و نحس ز تاثیر زهره و زحل ست

خلل پذیر بود هر بنا که مے بینی
مگر بناے محبت که خالی از خلل ست

بهیچ دور نخواهند یافت هشیارش
چنین که حافظ ما مست بادهٔ ازل ست

دل و دینم شد و دلبر بملامت برخاست
گفت با ما منشین کز تو سلامت برخاست

که شنیدی که درین بزم کسے خوش بنشست
که نه در آخر صحبت به ندامت برخاست

شمع گر زان لب خندان بزبان لافے زد
پیش عشاق تو شبها به غرامت برخاست

در چمن باد بهاری ز کنار گل و سرو
بهواداری آن عارض و قامت برخاست

مست بگذشتی و از خلوتیان ملکوت ٭ بتماشای تو آشوب قیامت برخاست

پیش رفتار تو پا بر نگرفت از خجلت ٭ سرو سرکش که بناز قد و قامت برخاست

حافظ این خرقه بینداز مگر جان ببری ٭
کآتش از خرمن سالوس کرامت برخاست

روی تو کس ندید و هزارت رقیب هست ٭ در غنچه هنوز و صدت عندلیب هست

گر آمدم بکوی تو چندان غریب نیست ٭ چون من درین دیار هزاران غریب هست

هرچند دورم از تو که دور از تو کس مباد ٭ لیکن امید وصل توام عنقریب هست

در عشق خانقاه و خرابات شرط نیست ٭ هرجا که هست پرتو روی حبیب هست

آنجا که کار صومعه را جلوه میدهند ٭ ناقوس و دیر راهب و نام صلیب هست

عاشق که شد که یار بحالش نظر نکرد ٭ ای خواجه درد نیست وگرنه طبیب هست

فریاد حافظ این همه آخر بهرزه نیست
هم قصهٔ غریب و حدیث عجیب هست

ساقیا آمدن عید مبارک بادت ٭ وان مواعید که کردی مرواد از یادت

در شگفتم که درین مدت ایام فراق ٭ برگرفتی ز حریفان دل و دل میدادت

برسان بندگی دختر رز گو بدر آی ٭ که دم همت ما کرد ز بند آزادت

شکر ایزد که ازین باد خزان رخنه نیافت ٭ بوستان سمن و سرو و گل و شمشادت

شادی مجلسیان در قدم مقدم تست ٭ جای غم باد هر آن دل که نخواهد شادت

چشم بد دور کزین تفرقه خوشت باز آورد ٭ طالع نامور و دولت مادرزادت

حافظ از دست مده صحبت آن کشتی نوح
ورنه طوفان حوادث ببرد بنیادت

ساقی بیار باده که ماه صیام رفت ٭ درده قدح که موسم ناموس و نام رفت

وقت عزیز رفت بیا تا قضا کنیم
عمرے که بے حضور صراحی و جام رفت

در تاب توبه چند توان سوخت همچو عود
مے ده که عمر در سر سوداے خام رفت

مستم کن آنچنان که ندانم ز بیخودی
در عرصهٔ خیال که آمد کدام رفت

بر بوے آنکه جرعهٔ جامے بما رسد
در مصطبه دعاے تو هر صبح و شام رفت

دل را که مرده بود حیاتے ز نو رسید
تا بوے از نسیم میش در مشام رفت

زاهد غرور داشت سلامت نبرد راه
رند از رهِ نیاز بدار السلام رفت

نقدِ دلی که بود مرا صرف باده شد
قلب سیاه بود ازان در حرام رفت

دیگر مکن نصیحت حافظ که راه نیافت
گم گشته که بادهٔ عشقش بکام رفت

صبا اگر گذرے افتدت بکشورِ دوست
بیار نفحهٔ از گیسوئے معنبر دوست

بجانِ او که بشکرانه جان بر افشانم
اگر بسوئے من آری پیامے از درِ دوست

وگر چنانچه دران حضرتت نباشد بار
براے دیده بیاور غبارے از درِ دوست

من گداے و تمنّاے وصل او هیهات
مگر بخواب به بینم جمال منظرِ دوست

دلِ صنوبریم همچو بید لرزان ست
ز حسرتِ قد و بالاے چون صنوبر دوست

اگرچه دوست بچیزے نمے خرد ما را
بعالمے نفروشیم موئے از سر دوست

چه باشد ار شود از بند غم دلش آزاد
چو هست حافظ مسکین غلام چاکر دوست

غمش تا در دلم ماوا گرفته است
سرم چون زلف او سودا گرفته است

لب چون آتشش آب حیاتست
ازان آب آتشے در ما گرفته است

همائے همتم عمریست کز جان
هواے آن قدِ بالا گرفته است

شدم عاشق ببالاے بلندش
که کارِ عاشقان بالا گرفته است

چو ماه در سایۂ الطاف او نہیم / چرا او سایۂ ما وا گرفته است
نسیم صبح عنبر بوست امروز / مگر یارم رہِ صحرا گرفته است
ز دریاے دو چشم گوہر اشک / جہان در لولو و لالا گرفته است
حدیث حافظ اے سرو سمن بوے / بوصف قد تو بالا گرفته است ؎

صبحدم مرغ چمن با گل نوخواسته گفت / ناز کم کن که درین باغ بسے چون تو شگفت
گل بخندید که از راست نرنجیم ولے / ہیچ عاشق سخن تلخ بمعشوق نگفت
گر طمع داری ازان جام مرصع مے لعل / دُر و یاقوت بنوکِ مژہ ات باید سفت
تا ابد بوے محبت بمشامش نرسد / ہر که خاکِ درِ میخانه برخساره نرُفت
در گلستان ارم دوش چو از لطفِ ہوا / زلفِ سنبل ز نسیم سحری مے آشفت
گفتم اے مسندِ جم جام جہان بینت کو / گفت افسوس که آن دولتِ بیدار بخفت
سخن عشق نه آنست که آید بزبان / ساقیا مے دہ و کوتاه کن این گفت و شنفت
اشک حافظ خرد و صبر بہ دریا انداخت / چہ کند سوز غم عشق نیارست نہفت ؎

گر ز دستِ زلفِ مشکینت خطائے رفت رفت / ور ز ہندوے شما بر ما جفائے رفت رفت
برق عشق از خرمنِ پشمینه پوشی سوخت سوخت / جور شاہِ کامران گر بر گدائے رفت رفت
گر دلے از غمزۂ دلدار بارے برد برد / در میانِ جان و جانان ماجرائے رفت رفت
در طریقت رنجش خاطر نباشد مے بیا / ہر کدورت را که بینی چون صفائے رفت رفت
عشقبازی را تحمل باید اے دل پایدار / گر ملالے بود بود و گر خطائے رفت رفت
از سخن چینان ملالتہا پدید آید ولے / چون میان ہمنشینان ماجرائے رفت رفت
عیب حافظ گو مکن زاہد که رفت از خانقاه / پاے آزادان چه بندی گر بجائے رفت رفت ؎

بکوئے میکده هر سالکے که ره دانست
دری دگر زدن اندیشهٔ تبه دانست

زمانه افسر رندی نداد جز بکسے
که سرفرازی عالم درین کله دانست

برآستانهٔ میخانه هر که یافت سرے
ز فیض جام مے اسرار خانقه دانست

هر آنکه راز دو عالم ز خط ساغر خواند
رموز جام جم از نقش خاک ره دانست

دلم ز نرگس ساقی امان نخواست بجان
چرا که شیوهٔ آن ترک دل سیه دانست

ورای طاعت دیوانگان ز ما مطلب
که شیخ مذهب ما عاقلے گنه دانست

ز جور کوکب طالع سحرگهان چشمم
چنان گریست که خورشید دید و مه دانست

خوش آن نظر که لب جام و روی ساقی را
هلال یکشبه و ماه چارده دانست

بلند مرتبه شاهے که نُه رواق سپهر
نمونهٔ ز خم طاق بارگه دانست

حدیث حافظ و ساغر کشیدن پنهان
چه جائے محتسب و شحنه پادشه دانست

تا سر زلف تو در دست نسیم افتاده است
دل سودازده از غصه دو نیم افتاده است

چشم جادوے تو در عین سواد سحر است
این قدر هست که این نسخه سقیم افتاده است

در خم زلف تو آن خال سیه دانی چیست
نقطهٔ آسوده در حلقهٔ جیم افتاده است

سایهٔ سرو تو بر قالبم اے عیسیٰ دم
عکس روحیست که در عظم رمیم افتاده است

زلف مشکین تو در گلشن فردوس عذار
چیست طاؤس که در باغ نعیم افتاده است

دل من در هوس روے تو اے مونس جان
خاک راهیست که در پاے نسیم افتاده است

همچو گرد این تن خاکی نتواند برخاست
از سر کوے تو زان رو که عظیم افتاده است

آنکه جز کعبه مقامش نبُد از یاد لبت
بر در میکده دیدم که مقیم افتاده است

حافظ گم شده را با غمت اے جان عزیز
اتحادیست که از عهد قدیم افتاده است

بلبلے برگِ گلے خوش رنگ در منقار داشت
واندران برگ و نوا خوش نالہائے زار داشت

گفتمش در عین وصل این نالہ و فریاد چیست
گفت ما را جلوۂ معشوق درین کار داشت

یار اگر ننشست با ما نیست جاے اعتراض
پادشاہِ کامران بود از گدایان عار داشت

عارفے کو سیر کرد اندر مقامِ نیستی
مست شد چون مستی او عالم اسرار داشت

در نمیگیرد نیاز و عجز ما با حسن دوست
خرم آن کز نازنینان بخت برخوردار داشت

خیز تا بر کلک آن نقاش جان افشان کنیم
کاین ہمہ نقش عجب در گردش پرکار داشت

گر مرید راہ عشقے فکر بدنامی مکن
شیخ صنعان خرقہ رہن خانۂ خمار داشت

وقت آن شیرین قلندر خوش کہ در اطوار سیر
ذکر تسبیح ملک در حلقۂ زنار داشت

چشم حافظ زیر بام قصر آن حورے سرشت
شیوۂ جنات تجری تحتہا الانہار داشت

بدام زلف تو دل مبتلاے خویشتن ست
بکش بغمزہ کہ اینش سزاے خویشتن ست

گرت زدست بر آید مراد خاطر ما
بجنش زود کہ خیرے براے خویشتن ست

بجانت اے بت شیرین من کہ ہمچون شمع
شبان تیرہ مرادم فناے خویشتن ست

چہ راے عشق زدی با تو گفتم اے بلبل
مکن کہ این گل خودرو براے خویشتن ست

بمشک چین و چگل نیست حسن تو محتاج
کہ نافہاش ز بند قباے خویشتن ست

مرو بخانۂ ارباب بے مروت دہر
کہ کنج عافیت در سراے خویشتن ست

بسوخت حافظ در شرط عشق و جانبازی
ہنوز بر سر عہد و وفاے خویشتن ست

صوفی از پرتو مے راز نہانی دانست
گوہر ہر کس ازین لعل توانی دانست

شرح مجموعۂ گل مرغ سحر داند و بس
کہ نہ ہر کو ورقے خواند معانی دانست

عرضہ کردم دو جہان بر دل کار افتادہ
بجز از عشق تو باقی ہمہ فانی دانست

آن شد اکنون که ز افواه عوام اندیشم
محتسب نیز ازین عیش نهانی دانست

دلبر آسایش ما مصلحت وقت ندید
ورنه از جانب ما دل نگرانی دانست

سنگ و گل را کند از یمن نظر لعل و عقیق
هر که قدر نفس باد یمانی دانست

ای که از دفتر عقل آیت عشق آموزی
ترسم این نکته به تحقیق ندانی دانست

می بیاور که ننازد به گل باغ جهان
هر که غارتگری باد خزانی دانست

حافظ این گوهر منظوم که از طبع انگیخت
اثر تربیت آصف ثانی دانست

حاصل کارگه کون و مکان این همه نیست
باده پیش آر که اسباب جهان این همه نیست

از دل و جان شرف صحبت جانان غرض است
همه آنست دگرنه دل و جان این همه نیست

منت سدره و طوبی ز پی سایه مکش
که چو خوش بنگری ای سرو روان اینهمه نیست

دولت آنست که بی خون دل آید بکنار
ورنه با سعی و عمل باغ جنان این همه نیست

پنج روزی که درین مرحله مهلت داری
خوش بیاسای زمانی که زمان اینهمه نیست

بر لب بحر فنا منتظرم ای ساقی
فرصتی دان که ز لب تا بدهان این همه نیست

زاهد ایمن مشو از بازی غیرت زنهار
که ره صومعه تا دیر مغان این همه نیست

دردمندی چو من سوخته زار و نزار
ظاهرا حاجت تقریر و بیان این همه نیست

از تهتک مکن اندیشه و چون گل خوش باش
زانکه تمکین جهان گذران این همه نیست

نام حافظ رقم نیک پذیرفت ولی
پیش رندان رقم سود و زیان این همه نیست

بحریست بحر عشق که هیچش کناره نیست
آنجا جز آنکه جان بسپارند چاره نیست

آندم که دل به عشق دهی خوش دمی بود
در کار خیر حاجت هیچ استخاره نیست

ما را به منع عقل مترسان و می بیار
کین شحنه در ولایت ما هیچ کاره نیست

از چشم خود بپرس که ما را که میکشد
جانا گناه طالع و جرم ستاره نیست

در وی بچشم پاک توان دید چون هلال
هر دیده جای جلوه آن ماه پاره نیست

فرصت شمر طریقه رندی که این نشان
چون راه گنج بر همه کس آشکاره نیست

نگرفت در تو گریه حافظ بهیچ روی
حیران آن دلم که کم از سنگ خاره نیست

چه لطف بود که ناگاه رشحه قلمت
حقوق خدمت ما عرضه کرد بر کرمت

به نوک خامه رقم کرده سلام مرا
که کارخانه دوران مباد بی رقمت

نگویم از من بیدل بسهو کردی یاد
که در حساب خرد نیست سهو بر قلمت

مرا ذلیل مگردان بشکر این نعمت
که داشت دولت سرمد عزیز و محترمت

بیا که با سر زلفت قرار خواهم کرد
که گر سرم برود برندارم از قدمت

ز حال ما دلت آگه شود مگر وقتی
که لاله بردمد از خاک کشتگان غمت

روان تشنه ما را بجرعه دریاب
چو میدهند زلال خضر بجام جمت

صبا ز روی تو با هر گلی حدیثی کرد
رقیب کی ره غماز داد در حرمت

دلم مقیم در تست حرمتش میدار
بشکر آنکه خدا داشتهست محترمت

همیشه وقت تو ای عیسی صبا خوش باد
که جان عاشق دلخسته زنده شد بدمت

ببین که اسب دو تو خوش تیز میروی حافظ
مکن که گرد برآید ز شه ره عدمت

ز گریه مردم چشمم نشسته در خون است
ببین که در طلبت حال مردمان چون است

بیاد لعل لب و چشم مست میگونت
ز جام غم می لعلی که میخورم خون است

ز مشرق سر کوی آفتاب طلعت تو
اگر طلوع کند طالعم همایون است

حکایت لب شیرین کلام فرهاد است
شکنج طره لیلی مقام مجنون است

دلم بجو کہ قدت ہمچو سرو دلجوے ست — سخن بگو کہ کلامت لطیف و موزون ست
زدور بادہ بجان راحتے رسان ساقی — کہ رنج خاطرم از جور دور گردون ست
ازان زمان کہ زدستم برفت یار عزیز — کنار دیدۂ من ہمچو رود جیحون ست
چگونہ شاد شود اندرون غمگینم — باختیار کہ از اختیار بیرون ست

ز بیخودی طلب یار میکند حافظ
چو مفلسے کہ طلبگار گنج قارون ست

زان یار دلنوازم شکریست باشکایت — گر نکتہ دان عشقی خوش بشنو این حکایت
بے مزد بود و منت ہر خدمتے کہ کردیم — یارب مباد کس را مخدوم بے عنایت
رندان تشنہ لب را آبے نمیدہد کس — گویا ولی شناسان رفتند ازین ولایت
در زلف چون کمندش اے دل مپیچ کانجا — سرہا بریدہ بینی بے جرم و بے عنایت
این راہ را نہایت صورت کجا توان بست — کش صد ہزار منزل بیش ست در بدایت
چشمت بغمزہ ما را خون خورد و می پسندی — جانان روا نباشد خون ریز را حمایت
ہرچند بردی آبم روے از درت نتابم — جور از حبیب خوشتر کز مدعی رعایت
اے آفتاب خوبان میسوزد اندرونم — یک ساعتم بگنجان در سایۂ عنایت
در این شب سیاہم گم گشت راہ مقصود — از گوشۂ برون آے اے کوکب ہدایت
از ہر طرف کہ رفتم جز وحشتم نیفزود — زنہار ازین بیابان وین راہ بے نہایت

عشقت رسد بفریاد گر خود بسان حافظ
قرآن ز بر بخوانی با چاردہ روایت

یارم سببے ساز کہ یارم بسلامت — باز آید و برہاندم از چنگ ملامت
خاک رہ آن یار سفر کردہ بیارید — تا چشم جہان بین کنمش جاے اقامت
فریاد کہ از شش جہتم راہ ببستند — آن خال و خط و زلف و رخ و عارض و قامت

امروز که در دست توام مرحمتی کن
فردا که شوم خاک چه سود اشک ندامت

ای آنکه به تقریر و بیان دم زنی از عشق
ما با تو نداریم سخن خیر و سلامت

درویش مکن ناله ز شمشیر احبا
کاین طایفه از کشته ستانند غرامت

در خرقه زن آتش که خم ابروی ساقی
بر می‌شکند گوشهٔ محراب امامت

حاشا که من از جور و جفای تو بنالم
بیداد لطیفان همه لطف ست و کرامت

کوته نکند بحث سرِ زلف تو حافظ
پیوسته شد این سلسله تا روزِ قیامت

ساقیم خضر ست و می آب حیات
توبه از می چون کنم هیهات هات

بادهٔ تلخ از لب شیرین لبان
در حلاوت می برد آب از نبات

چون دم عیسی نسیم او ز لطف
مردهٔ صد ساله را بخشد حیات

جز به آب آتشین شیرین لبان
حل نمیگردد مرا این مشکلات

روزی این کار ز دیوان عشق
جز بی مجرا نشد ما را برات

شاد باد ارواح آن رندی که او
بر سر کوی مغان یابد وفات

حاصل عمر تو حافظ در جهان
بادهٔ صافیست باقی ترهات

شربتی از لب لعلش نچشیدیم و برفت
روی مه پیکر او سیر ندیدیم و برفت

گوئی از صحبت ما نیک بتنگ آمده بود
بار بربست و بگردش نرسیدیم و برفت

بسکه ما فاتحه و حرز یمانی خواندیم
و ز پیش سورهٔ اخلاص دمیدیم و برفت

سر ز فرمان خطم گفت مکش تا نروم
ما سر خویش ز خطش نکشیدیم و برفت

عشوه میداد که از کوی ارادت نروم
دیدی آخر که چنان عشوه خریدیم و برفت

شد چمان در چمن حسن و لطافت لیکن
در گلستان وصالش نچمیدیم و برفت

گفت از خود و بر هر که وصالم طلبید
ما با همه‌ای از خویش بریدیم و برفت

صورت او بلطافت اثر لطف خداست
با پریش اثری سیر ندیدیم و برفت

همچو حافظ همه شب ناله و فغان کردیم
کای دریغا بوداعش نرسیدیم و برفت

یارا ز آرزوی تو پروای خواب نیست
بی روی دلفریب تو بودن صواب نیست

در دور چشم مست تو هشیار کس ندید
کو دیده کز تصور حسنت بخواب نیست

در هر که بنگری بغمی از تو مبتلاست
یک دل ندیده ام که ز عشقت خراب نیست

هر کو بدست عشق تو شد کشته بر درت
او را از آن جناب سوال و جواب نیست

حافظ چو زر به بوته در افتاد و تاب یافت
عاشق نباشد آنکه چو زر او به تاب نیست

خم زلف تو دام کفر و دین است
ز کارستان او یک شمه این است

جمالت معجز حسن است لیکن
حدیث غمزه‌ات سحر مبین است

بران چشم سیه صد آفرین باد
که در عاشق کشی سحر آفرین است

عجب راهیست راه عشق هیهات
که چرخ هفتمش هفتم زمین است

تو پنداری که بدگو رفت جان برد
حسابش با کرام الکاتبین است

ز چشم شوخ تو کی جان توان برد
که دایم با کمان اندر کمین است

لبت را آب حیوان گفتم اما
چه جای آب کان ماء معین است

ز جام عشق می نوشید حافظ
براهش مستی و رندی ازین است

مشو حافظ ز کید زلفش ایمن
که دل برد و کنون در بند دین است

دیدی که یار جز سر جور و ستم نداشت
بشکست عهد ما و ازو هیچ غم نداشت

یارب مگیرش ارچه دل چون کبوترم
افگند و کشت و حرمت صید حرم نداشت

بر من جفا ز بخت بد آمد وگرنه یار
حاشا که رسم جور و طریق ستم نداشت

دل این همه جفا که بخواری کشید ازو
هر جا که رفت هیچ کسش محترم نداشت

ساقی بیار باده و با مدّعی بگوے
انکار ما مکن که چنین جام جم نداشت

هر راهرو که ره بحریم درش نبرد
مسکین برید وادی و ره در حرم نداشت

خوش وقت رند مست که دنیا و آخرت
بر باد داد و هیچ غم از بیش و کم نداشت

حافظ ببر تو گوئے فصاحت که مدّعی
هیچش هنر نبود و خبر نیز هم نداشت

برو اے زاهد و دعوت مکنم سوے بهشت
که خدا در ازل از بهر بهشتم بسرشت

یک جو از خرمن هستی نتواند برداشت
هر که در راهِ فنا در رهِ حق دانه نکشت

تو و تسبیح و مصلے و رهِ زهد و ورع
من و میخانه و ناقوس و ره و دیر و کنشت

منعم از مے مکن اے صوفی صافی که حکیم
در ازل طینت ما را بمے صاف سرشت

صوفی صاف بهشتی نبود زانکه چو من
خرقه در میکدها در گرو باده نهشت

لذّتِ حور بهشت و لب حوضش نبود
هر که او دامن معشوق خود از دست بهشت

حافظا لطفِ حق ار با تو عنایت دارد
باش فارغ ز غم دوزخ و شادی بهشت

اے نسیم سحر آرامگه یار کجاست
منزل آن مه عاشق کش عیار کجاست

شب تارست و رهِ وادیِ ایمن در پیش
آتش طور کجا وعدهٔ دیدار کجاست

هر که آمد بجهان نقش خرابی دارد
در خرابات بپرسید که هشیار کجاست

آنکس است اهل بشارت که اشارت داند
نکتها هست بسے محرم اسرار کجاست

هر سرِ موے مرا با تو هزاران کار است
ما کجائیم و نصیحت گر بیکار کجاست

عاشق خسته ز درد غم هجران تو سوخت
خود نپرسی تو که آن عاشق غمخوار کجاست

عقل دیوانه شد آن سلسلهٔ مشکین کو
دل ز ما گوشه گرفت ابروے دلدار کجاست

باده و مطرب و گل جمله مهیاست ولے
عیش بے یار مهیا نبود یار کجاست

دلم از صومعه و صحبت شیخ است ملول
یار ترسابچه کو خانهٔ خمار کجاست

حافظ از باد خزان در چمن دهر مرنج
فکر معقول بفرما گل بے خار کجاست

خواب آن نرگس فتان تو بے خبری نیست
تاب آن زلف پریشان تو بے خبری نیست

از لبت شیر روان بود که من مے گفتم
این شکر گرد نمکدان تو بے خبری نیست

چشمهٔ آب حیات است دهانت امّا
زیر لب چاه زنخدان تو بے خبری نیست

جان درازی تو بادا که یقین میدانم
در کمان ناوک مژگان تو بے خبری نیست

مبتلائے بغم و محنت و اندوه و فراق
اے دل این ناله و افغان تو بے خبری نیست

دوش باد از سر کویت بگلستان بگذشت
اے گل این چاک گریبان تو بیخبری نیست

درد عشق ارچه دل از خلق نهان میدارد
حافظ این دیدهٔ گریان تو بیخبری نیست

دیدمش دوش که سرمست خرامان مے رفت
جام مے برکف و در مجلس رندان میرفت

چون همے گفتمش اے مونس دیرینهٔ من
سخت میگفت دل آزرده پریشان میرفت

نقش خوارزم و خیال لب جیحون مے بست
با هزاران گله از ملک سلیمان مے رفت

بلند آنکس که او جان سخن کس نشناخت
من همے دیدم و از کالبدم جان میرفت

گفتمش اکنون سخن خوش که بگوید با ما
کان شکر لهجه خوشگوے سخندان میرفت

لابه بسیار نمودم که د سود نداشت
زانکه کار از نظر رحمت سلطان میرفت

پادشاها ز کرم از سر تقصیر بگذر
چکند سوخته از غایت حرمان میرفت

چون بشد آن صنم از دیدهٔ حافظ غائب
اشک همواره ز رخساره به دامان میرفت

هران خجسته نظر کز پے سعادت رفت
بکنج میکده و خانهٔ ارادت رفت

ز زرطل دردکشان کشف کرد سالک راه
رموز غیب که در عالم شهادت رفت

بیاد معرفت از من شنو که در سخنم
ز فیض روح قدس نکتهٔ سعادت رفت

مجوز طالع مولود من بجز رندی
که این معامله با کوکب ولادت رفت

ز بامداد به دست دگر بر آمدهٔ
وظیفهٔ دوشین مگر زیادت رفت

مگر بمعجزه کوشد طبیب عیسی دم
چرا که کار من خسته از عبادت رفت

هزار شکر که حافظ ز راه میکده دوش
بکنج زاویهٔ طاعت و عبادت رفت

خمے که ابروے شوخ تو در کمان انداخت
بقصد جان من زار و ناتوان انداخت

شراب خورده و خوے کرده کے شدی بچمن
که آب روئے تو آتش درارغوان انداخت

بیک کرشمه که نرگس بخود فروشی کرد
فریب چشم تو صد فتنه در جهان انداخت

ز شرم آنکه بروے تو نسبتش کردند
سمن بدست صبا خاک در دهان انداخت

به بزمگاه چمن دوش مست بگذشتم
که از دهان تو ام غنچه در گمان انداخت

بنفشه طرهٔ مفتول خود گره مے زد
صبا حکایت زلف تو در میان انداخت

کنون بآب مئے لعل خرقه مے شویم
نصیبهٔ ازل از خود نمیتوان انداخت

نبود رنگ دو عالم که نقش الفت بود
زمانه طرح محبت نه این و آن انداخت

من از ورع مے و مطرب ندیدمے هرگز
هوائے مغبچگانم در این و آن انداخت

جهان بکام دل اکنون رود که دور زمان
مرا به بندگی خواجهٔ زمان انداخت

مگر گشایش حافظ درین خرابی بود
که قسمت ازلش در مے مغان انداخت

روشن از پرتوِ رویت نظرے نیست که نیست
منتِ خاک درت بر بصرے نیست که نیست

ناظرِ روے تو صاحب نظرانند ولے
سرِ گیسوے تو در ہیچ سرے نیست که نیست

اشکِ غمّازِ من ار سرخ برآید چه عجب
خجل از پردهٔ خود پرده درے نیست که نیست

کمرِ کینِ منِ خسته چه بندی که زہجر
بر میانِ دل و جانم کمرے نیست که نیست

تا به دامن نه نشیند ز نسیمت گردے
سیلِ اشک از نظرم بر گذرے نیست که نیست

تا دم از شامِ سرِ زلفِ تو ہر جا بزنند
با صبا گفت و شنیدم سحرے نیست که نیست

من ازین طالعِ شوریده برنجم ورنه
بہره مند از سرِ کویت دگرے نیست که نیست

از خیالِ لبِ نوشینِ تو اے چشمهٔ نوش
غرقِ آبِ عرق اکنون شکرے نیست که نیست

آبِ چشمم که بر و منتِ خاکِ درِ تست
زیرِ صد منتِ او خاکِ درے نیست که نیست

از وجودِ این قدرم نام و نشانیست که ہست
ورنه از ضعف در آنجا اثرے نیست که نیست

شیر در بادیهٔ عشقِ تو روباه شود
آه ازین راه که در وے خطرے نیست که نیست

نه منِ دل شده از دستِ تو خونین جگرم
از غمِ عشقِ تو بر خون جگرے نیست که نیست

از سرِ کوے تو رفتن نتوانم گامے
ورنه اندر دلِ بیدل سفرے نیست که نیست

تو خود اے شعلهٔ رخشنده چه داری در سر
که کباب از حرکاتت جگرے نیست که نیست

مصلحت نیست که از پرده برون افتد راز
ورنه در مجلسِ رندان خبرے نیست که نیست

بجز این نکته که حافظ ز تو ناخشنود است
در سراپاے وجودت ہنرے نیست که نیست

کس نیست که افتادهٔ آن زلفِ دوتا نیست
در رہگذرے کیست که دامے ز بلا نیست

روے تو مگر آئینهٔ لطفِ الٰہی ست
حقا که چنین ست و درین روے ریا نیست

زاہد ز دم توبه ز روے تو زہے روے
ہیچش ز خدا شرم و ز روے تو حیا نیست

نرگس طلبد شیوهٔ چشمِ تو زہے چشم
مسکین خبرش از سر و در دیده حیا نیست

از بهر خدا زلف میارای که ما را — شب نیست که صد عربده با باد صبا نیست

باز آی که بی روی تو ای شمع دل افروز — در بزم حریفان اثر نور و ضیا نیست

وه وه که شد و گفتم صنما عهد بجا آر — گفتا غلط ای خواجه درین عهد وفا نیست

تیمار غریبان سبب ذکر جمیل است — جانان مگر این قاعده در شهر شما نیست

چون چشم تو دل میبرد از گوشه نشینان — دنبال تو بودن گنه از جانب ما نیست

گر پیر مغان مرشد ما شد چه تفاوت — در هیچ سری نیست که سری ز خدا نیست

گفتن بر خورشید که من چشمهٔ نورم — دانند بزرگان که سزاوار سها نیست

عاشق چه کند گر نخورد تیر ملامت — با هیچ دلاور سپر تیر قضا نیست

در صومعهٔ زاهد و در خرقهٔ صفا بد — جز گوشهٔ ابروی تو محراب دعا نیست

ای چنگ فرو برده بخون دل حافظ
فکرت مگر از غیرت قرآن خدا نیست

رواق منظر چشم من آشیانهٔ تست — کرم نما و فرود آ که خانه خانهٔ تست

دلت بوصل گل ای بلبل چمن خوش باد — که در چمن همه گلبانگ آه و نالهٔ تست

علاج ضعف دل ما بلب حوالت کن — که آن مفرح یاقوت در خزانهٔ تست

به تن مقصرم از دولت ملازمتت — ولی خلاصهٔ جان خاک آستانهٔ تست

چه جای من که بلغزد سپهر شعبده باز — ازین حیل که در انبانهٔ بهانهٔ تست

من آن نیم که دهم نقد جان بهر شوخی — در خزانه بمهر تو و نشانهٔ تست

تو خود چه لعبتی ای شهسوار شیرین کار — که توسنی چو فلک رام تازیانهٔ تست

سرود مجلست اکنون فلک برقص آورد
که شعر حافظ شیرین سخن ترانهٔ تست

ساقی بیا که یار ز رخ پرده برگرفت — کار چراغ خلوتیان باز در گرفت

آن شمع سرگرفته دگر چهره برفروخت — وان پیر سالخورده جوانی ز سر گرفت
آن عشوه داد عشق که مفتی ز سر برفت — وان لطف کرد دوست که دشمن حذر گرفت
زنهار ازین عبارت شیرین دلفریب — گوئی که پستهٔ تو سخن در شکر گرفت
بار غمی که خاطر ما خسته کرده بود — عیسی دمی خدا بفرستاد و برگرفت
هر سرو قد که بر مه و خور حسن می‌فروخت — چون تو درآمدی پی کار دگر گرفت
زین قصه هفت گنبد افلاک پر صداست — کوته‌نظر ببین که سخن مختصر گرفت

حافظ تو این دعا که آموختی که یار
تعویذ کرد شعر ترا و به زر گرفت

شنیده‌ام سخنی خوش که پیر کنعان گفت — فراق یار نه آن میکند که بتوان گفت
حدیث هول قیامت که گفت واعظ شهر — کنایتیست که از روزگار هجران گفت
نشان یار سفرکرده از که پرسم باز — که هرچه گفت برید صبا پریشان گفت
فغان که آن مه نامهربان دشمن دوست — بترک صحبت یاران خود چه آسان گفت
غم کهن به می سالخورده دفع کنید — که تخم خوشدلی اینست پیر دهقان گفت
من و مقام رضا بعد ازین و شکر رقیب — که دل بدرد تو خوکرده ترک درمان گفت
گره بباد مزن گرچه بر مراد وزد — که این سخن بمثل باد با سلیمان گفت
مزن ز چون و چرا دم که بندهٔ مقبل — قبول کرد بجان هر سخن که جانان گفت
بعشوهٔ که سپهرت دهد ز راه مرو — ترا که گفت که این زال ترک دستان گفت
بیار باده بخور زانکه پیر میکده دوش — بسی حدیث غفور و رحیم رحمان گفت

که گفت حافظ از اندیشهٔ تو آمد باز
من این نگفته‌ام آنکس که گفت بهتان گفت

مدامم مست میدارد نسیم جعد گیسویت — خرابم میکند هردم فریب چشم جادویت

پس از چندین شکیبائی شبی یارب توان دیدن
که شمع دیده افروزیم در محراب ابرویت

سواد لوح بینش را عزیز از بهر آن دارم
که جان را نسخهٔ باشد ز نقش خال هندویت

تو گر خواهی که جاویدان جهان یکسر بیارائی
صبا را گو که بردارد زمانی برقع از رویت

وگر رسم فنا خواهی که از عالم براندازی
بیفشان زلف تا ریزد هزاران جان ز هر مویت

من و باد صبا مسکین دو سرگردان بیحاصل
من از افسون چشمت مست و او از بوی گیسویت

من از لطف صبا دارم سپاس نکهت جانان
دگرنه کی گذر بودی سحرگاهان ازین سویت

سواد دیده هر وقتی بخون دل همی دیدم
عزیزش دارم این ساعت بیاد خال هندویت

زهی همت که حافظ راست از دنیا و از عقبی
نیاید هیچ در چشمش بجز خاک سر کویت

مردم دیدهٔ ما جز برخت ناظر نیست
دل سرگشتهٔ ما غیر ترا ذاکر نیست

اشکم احرام طواف حرمت می‌بندد
گرچه از خون دل ریش دمی طاهر نیست

بستهٔ دام قفس باد چو مرغ وحشی
طایر سدره اگر در طلبت طایر نیست

عاشق مفلس اگر قلب دلش کرد نثار
مکنش عیب که بر قلب روان قادر نیست

عاقبت دست بران قلب بلندش برسد
هر کرا در طلبت همت او قاصر نیست

از روان بخشی عیسی نزنم پیش تو دم
زانکه در روح فزائی چو دمت قاهر نیست

منکه از آتش سودای تو آهی نزنم
کی توان گفت که بر داغ دلم صابر نیست

روز اول که سر زلف تو دیدم گفتم
که پریشانی این سلسله را آخر نیست

سر پیوند تو تنها نه دل حافظ راست
کیست آن کش سر پیوند تو در خاطر نیست

بی مهر رخت چشم مرا نور نمانده است
وز عمر مرا جز شب دیجور نمانده است

هنگام وداع تو ز بس گریه که کردم
دور از رخ تو چشم مرا نور نمانده است

من بعد چه سود ار قدمی رنجه کند دوست / کز جان رمقی در تن رنجور نمانده است

میرفت خیال تو ز چشم من و میگفت / هیهات ازین گوشه که معمور نمانده است

نزدیک شد آن دم که رقیبان تو گویند / دور از درت آن خستهٔ رنجور نمانده است

وصل تو اجل را ز سرم دور همی داشت / از دولت هجر تو کنون دور نمانده است

صبر است مرا چاره ز هجران تو لیکن / چون صبر توان کرد که مقدور نمانده است

در هجر تو گر چشم مرا آب نماند / گو خون جگر ریز که معذور نمانده است

حافظ ز غم از گریه نپرداخت بخنده / ماتم زده را داعیهٔ سور نمانده است

مدتی شد کاتش سودای او در جان ماست / وین تمنا بین که دایم در دل ویران ماست

مردم چشمم بخوناب جگر غرقند از آن / چشمهٔ مهر رخش در سینهٔ نالان ماست

آب حیوان قطرهٔ از لعل همچون شکرش / قرص خور عکسی ز روی آن مه تابان ماست

ما نفخت فیه من روحی شنیدم شد یقین / بر من این معنی که ما زان وی و او زان ماست

هر دلی را اطلاعی نیست بر اسرار غیب / محرم این سر معنی دار علوی جان ماست

چند گوئی ای مذکر شرح دین خاموش باش / دین ما در هر دو عالم صحبت جانان ماست

حافظا تا روز آخر شکر این نعمت گزار / کان صنم از روز اول داروی درمان ماست

امروز شاه انجمن دلبران یکیست / دلبر اگر هزار بود دلبر آن یکیست

من بهر آن یکی دل و دین داده ام بباد / عیبم مکن که حاصل هر دو جهان یکیست

سودائیان عالم پندار را بگوی / سرمایه کم کنید که سود و زیان یکیست

خلقی زبان بدعوی عشقش گشاده اند / ای من غلام آنکه دلش با زبان یکیست

حافظ بر آستانهٔ دولت نهاده سر / دولت در آن سر است که با آستان یکیست

المنة لله که در میکده باز ست
زان رو که مرا بر در او روئے نیاز است

خمها همه در جوش و خروشند ز مستی
وان مے که در آنجاست حقیقت نه مجاز است

از وے همه مستی و غرور ست و تکبر
وز ما همه بیچارگی و عجز و نیاز ست

شرح شکن زلف خم اندر خم جانان
کوته نتوان کرد که این قصه دراز ست

بار دل مجنون و خم طرهٔ لیلے
رخسارهٔ محمود و کف پائے ایاز ست

بر دوخته ام دیده چو باز از همه عالم
تا دیدهٔ من بر رخ زیبائے تو باز ست

رازیکه بر خلق نهفتیم و نگفتیم
با دوست بگوئیم که او محرم راز ست

در کعبهٔ کوے تو هر آنکس که در آید
از قبلهٔ ابروئے تو در عین نماز ست

اے مجلسیان سوز دل حافظ مسکین
از شمع بپرسید که در سوز و گداز ست

میر من خوش میروی کاندر سراپا میرمت
ترک من خوش میخرامی پیش بالا میرمت

گفته بودی کے بمیری پیشم این تعجیل چیست
خوش تقاضا میکنی پیش تقاضا میرمت

عاشق مهجور مخمورم بت ساقی کجاست
گو خرامان شو که پیش قد رعنا میرمت

آنکه عمرے شد که تا بیمارم از مژگان تو
گو نگاهے کن که پیش چشم شهلا میرمت

گفتی از آزرمت هم دردبخشم هم دوا
گاه پیش درد و گه پیش مداوا میرمت

خوش خرامان میروی چشم بد از روئے تو دور
دارم اندر سر خیال آنکه در پا میرمت

گرچه جائے حافظ اندر خلوت وصل تو نیست
اے همه جاے تو خوش پیش تو هر جا میرمت

کنون که میدمد از بوستان نسیم بهشت
من و شراب فرح بخش و یار حور سرشت

چمن حکایت اردیبهشت میگوید
نه عاقل ست که نسیه خرید و نقد بهشت

بعمارت دل کن که این جهان خراب
در آن سرست که از خاک ما بسازد خشت

وفا مجو ز دشمن که پرتوی ندهد
چو شمع صومعه افروزی از چراغ کنشت

مکن بنامه سیاهی ملامت من مست
که آگه است که تقدیر بر سرش چه نوشت

گدا چرا نزند لاف سلطنت امروز
که خیمه سایهٔ ابرست و بزمگه لب کشت

قدم دریغ مدار از جنازهٔ حافظ
که گرچه غرق گناهست میرود به بهشت

درد ما را نیست درمان الغیاث
هجر ما را نیست پایان الغیاث

دین و دل بردند و قصد جان کنند
الغیاث از جور خوبان الغیاث

در بهای بوسهٔ جانی طلب
میکنند این دلستانان الغیاث

خون ما خوردند این کافر دلان
ای مسلمانان چه درمان الغیاث

داد مسکینان بده آروزه چل
از شب یلدای هجران الغیاث

هر زمانم درد دیگر می رسد
زین حریفان بر دل و جان الغیاث

همچو حافظ روز و شب بی خویشتن
گشته ام سوزان و گریان الغیاث

الغیاث ای مایهٔ جان الغیاث
کفر زلفت برد ایمان الغیاث

ما همی لبسیم لب از تشنگی
در لبانت آب حیوان الغیاث

وه کجا شد شربت دیدار تو
میکشد تلخ هجران الغیاث

ما ز گریه غرق در خون گشته ایم
لعل تو پیوسته خندان الغیاث

غمزهٔ شوخ تو از راه اجل
می زند در دیده پیکان الغیاث

از خدنگ ناوک مژگان تو
زخمها افتاد در جان الغیاث

چون دو زلفت کرد سرگردان مرا
گردش گردون گردان الغیاث

همچو گوی از زخم چوگان فلک
هر طرف گشتیم غلطان الغیاث

پیچش از زلف تو در جانم فتاد | رشتهٔ من گشته پیچان الغیاث
چشم بیمارت مرا بیمار کرد | جز لبانت نیست درمان الغیاث

با طناب زلف حافظ را مکش
مانده در چاهِ زنخدان الغیاث

بازم هوای آن گلِ رعناست الغیاث | دیگر دلم رمیده و شیداست الغیاث
آن دل که کنج عافیتی برگزیده بود | این دم بعزم درد و بلاهاست الغیاث
صوفی که جام صاف ز ما دم همی کشد | حیران روی او شده رسواست الغیاث
زاهد که غرق بود به ناموس ننگ و نام | افتاده در ملامت سوداست الغیاث

از جان زار حافظ و سرگشتگان شوق
فریاد و شور و ولوله برخاست الغیاث

سزد که از همهٔ دلبران ستانی باج | چرا که بر سر خوبان عالمی چون باج
دو چشم شوخ تو برهم زده ختا و ختن | بچین زلف تو ماچین و هند داده خراج
بیاض روی تو روشن چو عارض خورشید | سواد زلف تو تاریک‌تر ز ظلمت داج
لب تو خضر و دهان تو آب حیوانست | قد تو سرو و میان تو موی گردن عاج
ازین مرض بحقیقت کجا شفا یابم | که از تو درد دل من نمیرسد به علاج
دهان تنگ تو داده به آب خضر بقا | لب چو قند تو برد از نبات مصر رواج
چرا همی شکنی جان من ز سنگدلی | دل ضعیف که هست او به نازکی چو زجاج

فتاده در سر حافظ هوای چون تو شهی
کمینه بندهٔ خاک در تو بودی کاج

از من سوخته آن یار نمیپرسد هیچ | خبری زین دل افکار نمیپرسد هیچ
او طبیب من و من خستهٔ [illegible] | چه طبیبست که بیمار نمیپرسد هیچ

در سحر طبیب بسرم آمده احوالم دید — گفت چون ست ترا یار نمی پرسد هیچ
گفتمش بخت من و طالع شوریدهٔ من — خفته می بینم و بیدار نمی پرسد هیچ
جانم از فرقت رویش بلب آمد صد بار — که ازین دل شده آن یار نمی پرسد هیچ
دوش در خواب چو من ماه رخ او دیدم — گفت گه گاه ترا یار نمی پرسد هیچ

اے طبیب ازلی یک نظرے کن ما را
حافظ سوخته را یار نمی پرسد هیچ

اگر بمذهب تو خون عاشق ست مباح — صلاح ما همه آن ست کان ترا ست صلاح
سواد روے تو تفسیر جاعل الظلمات — بیاض روے تو تبیان فالق الاصباح
ز دیدها ام شده صد چشمه در کنار روان — که خود شنا نکند در میان آن ملاح
لب چو آب حیات تو هست قوت روح — وجود خاکی ما را ازوست قوت رواح
ز چنگ زلف کمندت کسے نیافت خلاص — نه از کمانچهٔ ابرو و تیر غمزهٔ نجاح
بیا که خون دل خویشتن بحل کردم — اگر بمذهب تو خون عاشق ست مباح
نداد لعل لبش بوسه بصد تلبیس — نیافت کام ماز دل بصد هزار الحاح
صلاح و توبه و تقوی ز ما مجو زاهد — ز رند و عاشق و مجنون کسے نجست صلاح
پیاله چیست که برباد تو کشیم مدام — وکن فشرب سویا کذالک الاقداح

دعاے جان تو ورد زبان حافظ باد
مدام تا که بود گردش مسا و صباح

ببین هلال محرم بخواه ساغر راح — که ماه امن و امان ست و سال صلح و صلاح
عزیز دار زمان وصال را کاندم — مقابل شب قدر ست و روز استفتاح
نزاع بر سر دنیاے دون کسے نکند — به آشتی بسر اے نور دیده گوی فلاح
دلا تو غافلی از کار خویشتن می ترسم — که کس درت نکشاید چو گم کنی مفتاح

بیار بادہ کہ روزش بخیر خواهد بود
هر آنکہ جام صبوحی نهد چراغ صباح

کدام طاعت شایستہ آید از من مست
کہ رنگ طبع ندانم ز فالق الاصباح

زمان شاہ شجاع ست و دور حکمت شرع
براحت آدل و جان گوش در مساء صباح

بوے صبح چو حافظ شبے بہ روز آور
کہ بشگفد گل عیشت ز شعلهٔ مصباح

دل من در هواے روے فرخ
بود آشفتہ همچون موے فرخ

بجز هندوے زلفش هیچکس نیست
کہ برخوردار شد از روے فرخ

سیاه نیک بخت ست آنکہ دائم
بود همراه و هم زانوے فرخ

شود چون بید لرزان سرو آزاد
اگر بیند قد دلجوے فرخ

بده ساقی شراب ارغوانی
بیاد نرگس جادوے فرخ

دوتا شد قامتم همچون کمانے
ز غم پیوستہ همچون ابروے فرخ

نسیم مشک تاتاری خجل کرد
شمیم موے عنبر بوے فرخ

اگر میل دل هرکس بجائیست
بود میل دل من سوے فرخ

غلام خاطر آنم کہ باشد
چو حافظ چاکر هندوے فرخ

ابر آذاری بر آمد باد نوروزی وزید
وجہ مے میخواهم و مطرب کہ میگوید رسید

شاهدان در جلوه و من شرمسار کیسه ام
اے فلک این شرمساری تا بکے باید کشید

قحط جود است آبروے خود نمی باید فروخت
باده و گل از بهاے خرقه مے باید خرید

غالباً خواهد کشود از دولتم کارے کہ دوش
من همی کردم دعا و صبح آمین میدمید

با لبے و صد هزاران خنده گل آمد بباغ
از کریمے گوئیا از گوشهٔ بوئے شنید

دامنے گر چاک شد در عالم رندی چہ باک
جامهٔ در نیکنامی نیز مے باید درید

این لطایف کز لب لعل تو من گفتم که گفت
وان تطاول کز سر زلف تو من دیدم که دید

عدل سلطان گر نپرسد حال مظلومان عشق
گوشه گیران را ز آسایش طمع باید برید

تیر عاشق کش ندانم بر دل حافظ که زد
این قدر دانم که از شعر ترش خون میچکید

اگر آن طایر قدسی ز درم باز آید
عمر بگذشته به پیرانه سرم باز آید

دارم امید بدان اشک چو باران که مگر
برق دولت که برفت از نظرم باز آید

گر نثار قدم یار گرامی نکنم
جوهر جان بچه کار دگرم باز آید

آنکه تاج سر من خاک کف پایش بود
اے خداسے طلبم تا به سرم باز آید

کوس نو دولتی از بام سعادت بزنم
گر ببینم که مه نوسفرم باز آید

خواهم اندر عقبش رفت چو یاران عزیز
شخصم ار باز نیاید خبرم باز آید

مانعش غلغل چنگ است و شکر خواب صبوح
ورنه گر بشنود آه سحرم باز آید

آرزومند رخ شاه چو ماهم حافظ
همتے تا بسلامت ز درم باز آید

از دیده خون دل همه بر روے ما رود
بر روے ما ز دیده چگویم چها رود

ما در درون سینه هوائے نهفته ایم
بر باد اگر رود سر ما زان هوا رود

بر خاک راه یار نهادیم روے خویش
بر روے ما رواست اگر آشنا رود

سیلیست آب دیده و بر هر که بگذرد
گر خود دلش ز سنگ بود هم ز جا رود

ما را بآب دیده شب و روز ماجراست
زین رهگذر که بر سر کویش چرا رود

خورشید خاوری کند از رشک جامه چاک
گر ماه مهر پرور من در قبا رود

حافظ بکوئے میکده دایم بصدق دل
چون صوفیان صومعه دار از صفا رود

از سر کوے تو ہر کو بملامت برود
نرود کارش و آخر بہ خجالت برود

سالک از نور ہدایت طلبد راہ بدوست
کہ بجاے نرسد گر بضلالت برود

کردۂ آخر عمر از مے و معشوق بگیر
حیف اوقات کہ یکسر بہ بطالت برود

اے دلیل دل گم گشتہ خدارا مددے
کہ غریب ار نبرد رہ بدلالت برود

حکم مستوری و مستی ہمہ بر خاتمہ است
کس ندانست کہ آخر بچہ حالت برود

کاروانے کہ بود بدرقہ اش لطف خدا
بہ تجمل بنشیند بہ جلالت برود

حافظ از چشمۂ حکمت بکف آور جامے
بو کہ از لوح دلت نقش جہالت برود

آنکس کہ بدست جام دارد
سلطانی جم مدام دارد

آبے کہ خضر حیات ازو یافت
در میکدہ جو کہ جام دارد

سررشتۂ جان بجام بگذار
کاین رشتہ ازو نظام دارد

بیرون ز لب تو ساقیا نیست
در دور کسے کہ کام دارد

ما و مے و زاہدان تقوےٰ
تا یار سر کدام دارد

بر سینۂ ریش دردمندان
لعلت نمکے تمام دارد

نرگس ہمہ شیوہاے مستی
از چشم خوشش تو وام دارد

ذکر رخ و زلف تو دلم را
وردیست کہ صبح و شام دارد

در چاہ ذقن چو حافظ اے جان
حسن تو دو صد غلام دارد

آنکہ از سنبل او غالیہ تابے دارد
باز با دل شدگان ناز و عتابے دارد

از سر کشتۂ خود میگذرد ہمچون باد
چہ توان کرد کہ عمرست و شتابے دارد

ماہ خورشید نمایش ز پس پردۂ زلف
آفتابیست کہ در پیش سحابے دارد

آب حیوان اگر اینست که دارد لب یار — روشن است اینکه خضر بهره سرابی دارد
چشم من کرده بهر گوشه روان سیل سرشک — تا سهی سرو ترا تازه بآبی دارد
غمزهٔ شوخ تو خونم به خطا میریزد — فرصتش باد که خوش رای صوابی دارد
چشم مخمور تو دارد ز دلم قصد جگر — ترک مست است مگر میل کبابی دارد
جان بیمار مرا نیست ز روی تو سوال — ای خوش آن خسته که از دوست جوابی دارد
کی کند سوی دل خسته حافظ نظری — چشم مستت که بهر گوشه خرابی دارد

اگر نه باده غم دل ز یاد ما ببرد — نهیب حادثه بنیاد ما ز جا ببرد
وگرنه عقل به مستی فرو کشد لنگر — چگونه کشتی ازین ورطهٔ بلا ببرد
طبیب عشق منم باده خور که این معجون — فراغت آرد و اندیشهٔ بلا ببرد
دل ضعیفم از آن میکشد بطرف چمن — که جان ز مرگ بدلداری صبا ببرد
گذار بر ظلمات است خضر راهی کو — مباد کآتش محرومی آب ما ببرد
فغان که با همه کس نرد کینه باخت فلک — کسی نبود که دستی ازین دغا ببرد
بسوخت حافظ و کس حال او بیار نگفت — مگر نسیم پیامی خدای را ببرد

اگر ردم ز پیش فتنها برانگیزد — در از طلب بنشینم بکینه برخیزد
وگر برهگذری یکدم از وفاداری — چو گرد در رهش افتم چو باد بگریزد
چو گویمش که چرا با کسان بیامیزی — چنان کند که سرشکم بخون بیامیزد
دگر کنم طلب نیم بوسه صد افسوس — ز حقهٔ دهنش چون شکر فرو ریزد
من آن فریب که در نرگس تو می‌بینم — بس آبروی که با خاک ره فرو ریزد
فراز و شیب بیابان عشق دام بلاست — کجاست شیر دلی کز بلا بپرهیزد

تو عمر خواه و صبوری که چرخ شعبده باز
هزار بازی ازین طرفه‌تر برانگیزد

بر آستانهٔ تسلیم سر بنه حافظ
که گر ستیزه کنی روزگار بستیزد

آن کیست کز روی کرم با من وفاداری کند
بر جای بدکاری چو من یکدم نکوکاری کند

اول ببانگ نای و نی گوید بمن پیغام وی
وانگه بیک پیمانه می با من هواداری کند

دلبر که جان فرسود ازو کام دلم نگشود ازو
نومید نتوان بود ازو باشد که دلداری کند

گفتم گره نگشوده‌ام زان طره تا من بوده‌ام
گفتا منش فرموده‌ام تا با تو طراری کند

پشمینه پوش تندخو کز عشق نشنیدست بو
از مستیش رمزی بگو تا ترک هشیاری کند

چون من گدای بی‌نشان مشکل بود یاری چنان
سلطان کجا عیش نهان با رند بازاری کند

زان طرهٔ پرپیچ و خم سهل ست اگر بینم ستم
از بند و زنجیرش چه غم آنکس که عیاری کند

شد لشکر غم بی‌عدد از بخت میخواهم مدد
تا فخر دین عبدالصمد باشد که غمخواری کند

با چشم پرنیرنگ او حافظ مکن آهنگ او
کان طرهٔ شبرنگ او بسیار مکاری کند

ای پسته تو خنده زده بر دهان قند
مشتاقم از برای خدا یک شکر بخند

جایی که یار ما بشکرخنده دم زند
ای پسته کیستی تو خدا را بخود مخند

خواهی که برنخیزدت از دیده رود خون
دل در هوای صحبت رود کسان مبند

گر طره می نمائی دگر طعنه میزنی
ما نیستیم معتقد مرد خودپسند

طوبی ز قامت تو نیارد که دم زند
زین قصه بگذرم که سخن میشود بلند

ز آشفتگی حال من آگاه کی شود
آنرا که دل نگشت گرفتار این کمند

بازار شوق گرم شد آن شمع رخ کجاست
تا جان خود بر آتش رویش کنم سپند

حافظ تو ترک غمزهٔ خوبان نمیکنی
دانی کجاست جای تو خوارزم یا خجند

اگر ز کوئے تو بوئے بمن رساند باد
بمژده جان جهان را بباد خواهم داد

اگرچه گرد برانگیختی ز هستی من
غبارے از من خاکی بدامنت مفتاد

تو تا بروے من اے نور دیده دربستی
دگر جهان در شادی بروے من نگشاد

خیال روے توام دیده میکند پرخون
هواے زلف توام عمر میدهد برباد

نه در برابر چشمی نه غائب از نظری
نه یاد میکنی از من نمیروی از یاد

بجائے طعنه اگر تیغ میزند دشمن
ز دوست دست نداریم هرچه بادا باد

ز دست عشق تو جان را نمے برد حافظ
که جان ز محنت شیرین نمے برد فرهاد

بآب روشن مے عارفے طهارت کرد
علی الصّباح که میخانه را زیارت کرد

همین که ساغر زرّین خود نهان گردید
هلال ابروے ساقی بمے اشارت کرد

خوشا نماز و نیاز کسے که از سر درد
بآب دیده و خون جگر طهارت کرد

بهاے بادهٔ چون لعل چیست جوهر عقل
بیا که سود کسے برد کین تجارت کرد

بیا بمیکده و وضع قرب و جاه ببین
اگرچه چشم بما واعظ از حقارت کرد

نشان مهر و محبت زبان عاشق جوے
اگرچه خانهٔ دل محنت تو غارت کرد

اگر امام جماعت بخواهدش امروز
خبر دهید که حافظ بے طهارت کرد

بسر جام جم آنگه نظر توانی کرد
که خاک میکده کحل البصر توانی کرد

گدائیے در میخانه کهنه اکسیریست
گر این عمل بکنی خاک زر توانی کرد

مباش بے مے و مطرب بزیر چرخ کبود
کزین ترانه غم از دل بدر توانی کرد

بعزم مرحلهٔ عشق پیش نه قدمے
که سودها بری ار این سفر توانی کرد

بیا که چارهٔ ذوق حضور و نظم امور
به فیض بخشی اهل نظر توانی کرد

گل مراد تو آنگه نقاب بگشاید
که خدمتش چو نسیم سحر توانی کرد

تو کز سرائے طبیعت نمیروی بیرون
کجا بکوے حقیقت گذر توانی کرد

جمال یار ندارد نقاب و پرده ولے
غبار ره بنشان تا نظر توانی کرد

دلا ز نور ریاضت گر آگهی یابی
چو شمع خنده زنان ترک توانی کرد

ولے تو طالب معشوق و جام میخواهی
طمع مدار که کارِ دگر توانی کرد

گر این نصیحت شاهانه بشنوی حافظ
بشاهراه طریقت گذر توانی کرد

بیا که ترک فلک خوان روزه غارت کرد
هلال عید بدور قدح اشارت کرد

ثواب روزه و حج قبول آنکس برد
که خاک میکدهٔ عشق را زیارت کرد

مقام اصلی ما گوشهٔ خرابات ست
خداش خیر دهاد آنکه این عمارت کرد

نماز در خم آن ابروان محرابی
کسے کند که بخونِ جگر طهارت کرد

امام شهر که سجاده میکشید بدوش
بخون دختر رز جامه را قصارت کرد

فغان که نرگس جماش شیخ شهر امروز
نظر به دردکشان از سر حقارت کرد

حدیث عشق ز حافظ شنو نه از واعظ
اگرچه صنعت بسیار در عبادت کرد

بلبلے خون جگر خورد و گلے حاصل کرد
باد غیرت بصدش حال پریشان کرد

طوطیئے را بهوائے شکرے دلخوش بود
ناگهش سیل فنا نقش امل باطل کرد

قرة العین من آن میوهٔ دل یادش باد
که خود آسان بشد و کار مرا مشکل کرد

ساربان بار من افتاد خدارا مددے
که امید کرمم همره این محمل کرد

روے خاکی و نم چشم مرا خوار مدار
چرخ فیروزه طرب خانه ازین کهگل کرد

آه فریاد که از چشم حسود مه و مهر
در لحد ماه کمان ابروے من منزل کرد

نزدے شاہ رخ وفوت شد امکان حافظ
چکنم بازیٔ ایّام مرا غافل کرد

بخت از دہان یار نشانم نمے دہد ❋ دولت خبر ز راز نہانم نمے دہد
از بہر بوسۂ زلبش جان ہمے دہیم ❋ اینم نمے ستاند و آنم نمے دہد
مردم ز انتظار درین پردہ راہ نیست ❋ یا ہست و پردہ دار نشانم نمے دہد
شکر بہ صبر دست دہد عاقبت ولے ❋ بد عہدے زمانہ امانم نمے دہد
زلفش کشید باد صبا چرخ سفلہ بین ❋ کانجا مجال باد وزانم نمے دہد
چندانکہ بر کنار چو پرکار مے شدم ❋ دوران چو نقطہ رہ بہ میانم نمے دہد

گفتم روم بخواب کہ بینم جمال یار
حافظ ز آہ و نالہ امانم نمے دہد

بود آیا کہ درِ میکدہا بکشایند ❋ گرہ از کار فروبستۂ ما بکشایند
اگر از بہر دل زاہد خود بین بستند ❋ دل قوی دار کہ از بہر خدا بکشایند
درِ میخانہ بہ بستند خدایا مپسند ❋ کہ درِ خانۂ تزویر و ریا بکشایند
گیسوے چنگ ببرید بمرگ مے ناب ❋ تا ہمہ مغبچگان زلف دوتا بکشایند
بصفاے دل رندان صبوحی زدگان ❋ بس درِ بستہ بمفتاح دعا بکشایند
نامۂ تعزیت دختر رز بنویسید ❋ تا حریفان ہمہ خون از مژہا بکشایند

حافظ این خرقۂ پشمینہ بہ بینی فردا
کہ چہ زنّار ز زیرش بہ جفا بکشایند

بعد ازین دست من و سایۂ آن سرو بلند ❋ کہ بہ بالاے چمان ازبن و بیخم برکند
حاجت مطرب و مے نیست تو برقع بکشاے ❋ کہ برقص آوردم آتش رویش چو سپند
ہیچ روے نشود آئنۂ چہرۂ بخت ❋ مگر آن روے کہ مالند بران سم سمند

گفتم اسرار غمت هرچه بود گو میباش
صبر ازین بیش ندارم چکنم تا کے و چند

مکش آن آهوے مشکین مرا اے صیاد
شرم ازان چشم سیه دار مبندش بکمند

من خاکی که ازین در نتوانم برخاست
از کجا بوسه زنم بر لب آن قصر بلند

جز بزلف تو ندارد دل عاشق میلے
آه ازین دل که بصد بند نمیگیرد پند

شب و روزت بدعا عاشق بیدل گوید
که مبنیاد سهی قامتت از دهر گزند

باز مستان دل ازان گیسوے مشکین حافظ
زانکه دیوانه همان به که بماند در بند

بتے دارم که گرد گل ز سنبل سایبان دارد
بهار عارضش خطے برنگ ارغوان دارد

غبار خط بپوشانید خورشید رخش یارب
حیات جاودانش ده که حسن جاودان دارد

چو عاشق میشدم گفتم که بردم گوهر مقصود
ندانستم که این دریا چه موج بیکران دارد

چو در رویت بخندد گل مشو در دامش اے بلبل
که بر گل اعتمادے نیست گر حسن جهان دارد

خدا را داد من بستان ازو اے شحنه مجلس
که مے با دیگران خوردست و با من سرگران دارد

چو دام طره افشاند ز بام خاطر عشاق
بغماز صبا گوید که راز از من نهان دارد

ز خوف هجرم ایمن کن اگر امید آن داری
که از چشم بداندیشان خدایت در امان دارد

چه افتاد است درین ره که هر سلطان معنی را
درین درگاه مے بینم که سر بر آستان دارد

بلطف اکرامے همے بندی خدا را زود صیدم کن
که آفتهاست در تاخیر و طالب را زیان دارد

ز سرو قد دلجویت مکن محروم چشمم را
بدین سرچشمه اش بنشان که خوش آبے روان دارد

ز چشمت جان نشاید برد کز هر سو که مے بینم
کمین از گوشه کردست و تیر اندر کمان دارد

بیفشان جرعه بر خاک و حال اهل شوکت بین
که از جمشید و کیخسرو هزاران داستان دارد

چه عذر از بخت خود گویم که آن عیار شهر آشوب
بتلخی کشت حافظ را و شکر در دهان دارد

بحسن و خلق و وفا کس بیار ما نرسد ... ترا درین سخن انکار کار ما نرسد

اگرچه حسن فروشان بجلوه آمده اند ... کسی بحسن و ملاحت بیار ما نرسد

بحق صحبت دیرین که هیچ محرم راز ... بیار یکجهت حق گذار ما نرسد

هزار نقد ببازار کائنات آرند ... یکی بسکهٔ صاحب عیار ما نرسد

دریغ قافلهٔ عمر آنچنان رفتند ... که گردشان بهوای دیار ما نرسد

هزار نقش برآید ز کلک صنع و یکی ... بدلپذیری نقش و نگار ما نرسد

دلا ز طعن حسودان مرنج و ایمن باش ... که بد بخاطر امیدوار ما نرسد

چنان بزی که اگر خاک ره شوی کس را ... غبار خاطری از رهگذار ما نرسد

بسوخت حافظ و ترسم که شرح قصهٔ او ... بسمع پادشه کامگار ما نرسد

بیا که رایت منصور پادشاه رسید ... نوید فتح و بشارت بمهر و ماه رسید

جمال بخت ز روی ظفر نقاب انداخت ... کمال عدل بفریاد دادخواه رسید

سپهر دور خوش اکنون زند که ماه آمد ... جهان بکام دل اکنون رسد که شاه رسید

ز قاطعان طریق آن زمان شوند ایمن ... قوافل دل و دانش که مرد راه رسید

عزیز مصر برغم برادران غیور ... ز قعر چاه برآمد باوج ماه رسید

کجاست صوفی دجال چشم ملحد شکل ... بگو بسوز که مهدی دین پناه رسید

صبا بگو که چها بر سرم درین غم عشق ... ز آتش دل سوزان و برق آه رسید

ز شوق روی تو جانان برین اسیر فراق ... همان رسید کز آتش ببرگ کاه رسید

مرو بخواب که حافظ به بارگاه قبول ... ز ورد نیم شب و درس صبحگاه رسید

بنفشه دوش بگل گفت و خوش نشانی داد ... که تاب من بجهان طرهٔ فلانی داد

دلم کہ مخزن اسرار بود دست قضا
شکستہ وار بدرگاہت آمدم کہ طبیب
برو معالجہ خود کن اے نصیحت گوے
تنش درست و دلش شاد باد و خاطر خوش
گذشت بر من مسکین و با رقیبان گفت

درش ببست و کلیدش بہ دلستانے داد
بمومیائی لطف تو ام نشانے داد
شراب و شاہد و ساقی کرا زیانے داد
کہ دست دادش یاری ناتوانے داد
دریغ عاشق مسکین کہ جان جانے داد

خزینہ دل حافظ زگوہر اسرار
بیمن عشق تو سرمایۂ جہانے داد

پیرانہ سرم عشق جوانے بسر افتاد
از راہ نظر مرغ دلم گشتہ ہوا گیر
دردا کہ ازان آہوے مشکین سیہ چشم
بارغم او عرض بہر کس کہ نمودم
از رہگذر خاک سر کوے شما بود
مژگان تو تا تیغ جہانگیر برآورد
این بادہ کہ پرورد کہ خمار خرابات
بس تجربہ کردیم درین دیر مکافات
گرجان بدہد سنگ سیہ لعل نہ گردد

وان راز کہ در دل بنہفتم بدر افتاد
اے دیدہ نظر کن کہ بدام کہ در افتاد
چون نافہ بسے خون دلم در جگر افتاد
عاجز شد و این قرعہ بنامم زسر افتاد
ہر نافہ کہ در دست نسیم سحر افتاد
بس کشتۂ دل زندہ کہ بر یکدگر افتاد
از بوے بہشتش چنین بے خبر افتاد
با دردکشان ہر کہ درافتاد برافتاد
با طینت اصلی چہ کند بدگہر افتاد

حافظ کہ سر زلف بتان دست خوشش بود
بس طرفہ حریفیست کش اکنون بسر افتاد

برید باد صبا دوشم آگہی آورد
بہ مطربان صبوحی دہیم جامۂ پاک
نسیم زلف تو شد خضر راہ من در عشق

کہ روز محنت و غم رو بہ کوتہی آورد
بدین نوید کہ باد سحرگہی آورد
زیخ نختم بہ بحر ہی آورد

بیا بیا که طهور بهشت را رضوان
بخیر خاطر ما کوشش کین کلاه نمند
چه نالها که رسید از دلم بخرمن ماه

درین جهان زبرای دل رهی آورد
بسی شکست که برافسر شهی آورد
چه یاد عارض آن ماه خرگهی آورد

رساند رایت منصور بر فلک حافظ
چو التجا بجناب شهنشهی آورد

بکوی میکده یارب سحر چه مشغله بود
حدیث عشق که از حرف و صوت مستغنی است
مباحثی که دران حلقهٔ جنون میرفت
دل از کرشمهٔ ساقی شکر بود ولی
قیاس کردم و آن چشم جادوانهٔ مست
بگفتمش بلبش بوسهٔ حوالت کن
ز اختر هم نظر سعد در رهست که دوش

که جوش شاهد و ساقی و شمع مشعله بود
بنالهٔ دف و نی در خروش و ولوله بود
ورای مدرسه و قیل و قال مسئله بود
ز نامساعدی بختش اندکی گله بود
هزار ساحر چون سامریش در گله بود
بخنده گفت کیت با من این معامله بود
میان ماه و رخ یار من مقابله بود

دهان یار که درمان درد حافظ داشت
فغان که وقت مروت چه تنگ حوصله بود

بوی خوش تو هر که ز باد صبا شنید
انیش سزا نبود دل حق گزار من
ای شاه حسن چشم بحال گدا فگن
خوش میکنم بباده مشکین مشام جان
سر خدا که عارف سالک بکس نگفت
ما باده زیر خرقه نه امروز می کشیم
یارب کجاست محرم رازی که یک زمان

از یار آشنا سخن آشنا شنید
کز غمگسار من سخن ناسزا شنید
کین گوش بس حکایت شاه و گدا شنید
کز دلق پوش صومعه بوی ریا شنید
در حیرتم که باده فروش از کجا شنید
صد بار پیر میکده این ماجرا شنید
دل شرح آن دهد که چه دید و چها شنید

ما می به بانگ چنگ نه امروز میخوریم
بس دور شد که گنبد چرخ این صدا شنید

ساقی بیا که عشق ندا میکند بلند
آنکس که گفت قصهٔ ما هم ز ما شنید

پند حکیم عین صوابست و محض خیر
فرخنده بخت آنکه بسمع رضا شنید

حافظ وظیفهٔ تو دعا گفتن است و بس
در بند آن مباش که نشنید یا شنید

بر سر آنم که گر ز دست برآید
دست بکاری زنم که غصه سر آید

منظر دل نیست جای صحبت اغیار
دیو چو بیرون رود فرشته درآید

صحبت حکام ظلمت شب یلداست
نور ز خورشید خواه بود که برآید

بر در ارباب بی مروت دنیا
چند نشینی که خواجه کی بدر آید

بگذرد این روزگار تلخ‌تر از زهر
بار دگر روزگار چون شکر آید

صالح و طالح متاع خویش نمودند
تا که قبول افتد و که در نظر آید

بلبل عاشق تو عمر خواه که آخر
باغ شود سبز و سرخ گل بدر آید

صبر و ظفر هر دو دوستان قدیم اند
بر اثر صبر نوبت ظفر آید

غفلت حافظ درین سراچه عجب نیست
هر که بمیخانه رفت بی خبر آید

پیش ازینت بیش ازین غمخواری عشاق بود
مهرورزی تو با ما شهرهٔ آفاق بود

یاد باد آن صحبت شبها که با زلف توام
بحث سر عشق و ذکر حلقهٔ عشاق بود

حسن مهرویان مجلس گرچه دل میبرد و دین
عشق ما بر لطف طبع و خوبی اخلاق بود

از دم صبح ازل تا آخر شام ابد
دوستی و مهر بر یک عهد و یک میثاق بود

سایهٔ معشوق اگر افتاد بر عاشق چه شد
ما باو محتاج بودیم او بما مشتاق بود

پیش ازین کین سقف سبز و طاق مینا بر
منظر چشم مرا ابرو جانان طاق بود

رشتهٔ تسبیح اگر بگسست معذورم بدار
دستم اندر ساعدِ ساقی سیمین ساق بود

بر درِ شاہم گدائے نکتهٔ در کار کرد
گفت بر ہر خوان کہ بنشستم خدا رزاق بود

شعرِ حافظ در زمانِ آدم اندر باغِ خلد
دولتِ نسرین و گل را زینتِ اوراق بود

تا ز میخانہ و مے نام و نشان خواہد بود
سرِ ما خاکِ رہِ پیرِ مغان خواہد بود

حلقهٔ پیرِ مغانم ز ازل در گوش ست
ما ہمانیم کہ بودیم و ہمان خواہد بود

بر سرِ تربتِ ما چو گذری ہمت خواہ
کہ زیارت گہِ رندانِ جہان خواہد بود

بر زمینے کہ نشانِ کفِ پائے تو بود
سالہا سجدهٔ صاحب نظران خواہد بود

برو اے زاہدِ خودبین کہ ز چشمِ من و تو
راز این پردہ نہان ست و نہان خواہد بود

ترکِ عاشق کشِ من مست برون رفت امروز
تا کرا خونِ دل از دیدہ روان خواہد بود

عیبِ مستان مکن اے خواجہ کزین کہنہ رباط
کس ندانست کہ رحلت بچہ سان خواہد بود

چشمم آندم کہ ز شوقِ تو نہد سر بلحد
تا دمِ صبحِ قیامت نگران خواہد بود

بختِ حافظ گر ازین گونہ مدد خواہد کرد
زلفِ معشوقہ بدستِ دگران خواہد کرد

ترسم کہ اشک در غمِ ما پردہ در شود
وین راز سر بمہر بعالم سمر شود

گویند سنگ لعل شود در مقامِ صبر
آرے شود ولیک بخونِ جگر شود

خواہم شدن بمیکدہ گریان و دادخواہ
کز دستِ غم خلاصِ دل آنجا مگر شود

این سرکشی کہ در سرِ سروِ بلند نست
کے با تو دستِ کوتهٔ ما در کمر شود

این قصرِ سلطنت کہ تواش ماہِ منظری
سرہا بر آستانهٔ او خاکِ در شود

از ہر کنار تیرِ دعا کردہ ام روان
باشد کزین میانہ یکے کارگر شود

از کیمیائے مہرِ تو زر گشت روئے من
آرے بیمنِ ہمتِ تو خاک زر شود

ای جان حدیث ما بر دلدار عرضه کن — لیکن چنان مکن که صبا را خبر شود
روزے اگر غمے رسدت تنگدل مباش — رو شکر کن مبادا که از بد بتر شود
اے دل صبور باش و مخور غم که عاقبت — این شام صبح گردد و این شب سحر شود
در تنگنائے حیرتم از نخوت رقیب — یارب مباد آنکه گدا معتبر شود
بس نکتهٔ غیر حسن ببایدکه تا کسے — مقبول طبع مردم صاحب نظر شود

حافظ سر از لحد بدر آرد بپاے بوس
گر خاک او بپاے شما پے سپر شود

تنت بناز طبیبان نیازمند مباد — وجود نازکت آزردهٔ گزند مباد
سلامت همه آفاق در سلامت تست — بهیچ عارضه شخص تو دردمند مباد
درین چمن چو در آمد خزان بیغمائی — رهش بسرو سهی قامت بلند مباد
بران بساط که حسن تو جلوه اندازد — مجال طعنهٔ بدبین بدپسند مباد
جمال صورت و معنی بیمن همت تست — که ظاهرت دژم و باطنت نژند مباد
هرانکه روے چو ماهت بچشم بد بیند — بر آتش تو بجز چشم او سپند مباد

شفا ز گفتهٔ شکرفشان حافظ جوے
که حاجتت بعلاج گلاب و قند مباد

ترک من چون جعد مشکین کرد کاکل بشکند — لاله را دل خون شود بازار سنبل بشکند
درخرامان سرو گلنارش کند میل چمن — سرو را از پا در اندازد دل گل بشکند
تا خیال ابروے جانان ز چشمم دور شد — اندرین ره سیلها باشد که صد پل بشکند
چون نسیم صبحگاهی پردهٔ گل بر درد — خار غم اندر دل مجروح بلبل بشکند

حافظا این سر وحدت را ز دست خود مده
تا خیال زهد و تقوے را توکل بشکند

جان بی جمال جانان میل جهان ندارد
هر کس که این ندارد حقا که آن ندارد

با هیچکس نشانی زان دلستان ندیدم
یا من خبر ندارم یا او نشان ندارد

هر شبنمی در این ره صد موج آتشین ست
دردا که این معما شرح و بیان ندارد

سر منزل قناعت نتوان ز دست دادن
ای ساربان فروکش کین ره کران ندارد

چنگ خمیده قامت میخواندت بعشرت
بشنو که پند پیران هیچت زیان ندارد

گر خود رقیب شمع ست احوال از و بپوشان
کان شوخ سر بریده بند زبان ندارد

ذوقی چنان ندارد بی دوست زندگانی
بی دوست زندگانی ذوقی چنان ندارد

احوال گنج قارون کایام داده بر باد
در گوش گل فرو خوان تا زر نهان ندارد

آنرا که خواندی استاد گر بنگری بتحقیق
صنعت گریست اما طبع روان ندارد

ای دل طریق رندی از محتسب بیاموز
مست ست در حق او کس این گمان ندارد

کس در جهان ندارد یک بنده چو حافظ
زیرا که چون تو شاهی کس در جهان ندارد

جهان بر ابروی یار از هلال وسمه کشید
هلال عید بر ابروی یار باید دید

شکسته گشت چو پشت هلال قامت من
کمان ابروی یارم چو باز وسمه کشید

مپوش لطف و مشو در خطا از تفرج حسن
که خواند خط تو بر روی وان نکو دمید

مگر نسیم تنت صبح در چمن بگذشت
که گل ببوی خوشت همچو صبح جامه درید

بیا که با تو بگویم غم ملالت دل
چرا که بی تو ندارم مجال گفت و شنید

نبود چنگ و رباب و گل و نبید که بود
گل وجود من آغشته شراب و نبید

بهای وصل تو گر جان بود خریدارم
که جنس خوب مبصر بهر چه دید خرید

مریز آب سرشکم که بی تو دور از تو
چو باد میشد و در خاک راه می غلطید

چو ماه روی تو در زیر زلف میدیدم
شبم بروی تو روشن چو روز میگردید

بلب رسید مرا جان و بر نیامد کام
بسر رسید امید و طلب بسر نرسید

زانقلاب زمانہ طمع مدار اے چرخ
چو صبح بر رُخ عالم ازین صفت خندید

دلم ز زلف تو شوریده بود میدانم
کہ پیش روے تو بر خود چو برق میخندید

ز شوقِ لعلِ تو حافظ نوشت شعرے چند
بخوان تو نظمش و در گوش کن چو مروارید

جمالت آفتاب ہر نظر باد
ز خوبی روے خوبت خوبتر باد

ہما سطے وج شاہین شہپرت را
دلِ شاہان عالم زیر پر باد

دلے کو بستۂ زلفت نباشد
ہمیشہ غرق در خونِ جگر باد

بتان چون غمزه ات ناوک گشاید
دلِ مجروح من پیشش سپر باد

چو لعل شکرینت بوسہ بخشد
مذاقِ جانِ من زو پر شکر باد

مرا از تست ہر دم تازه عشقے
ترا ہر ساعتے حسنے دگر باد

بجان مشتاق روے تست حافظ
ترا بر حال مشتاقان نظر باد

چو رویت مہر و مہ تابان نباشد
چو قدت سرو در بستان نباشد

چو لعل او اوفتد در دل فروزی
دُرِ دریا و لعل کان نباشد

میان خط سبزت لعل نوشین
عجب گر چشمۂ حیوان نباشد

چو فستق پسته ات خندد بعالم
چرا بادام من گریان نباشد

سواد کفر زلف او کہ دل را
بروے تو از آن ایمان نباشد

تو نسبت با شبیہِ تن را
بہ تن باللہ کہ مثلش جان نباشد

اگرچه ہست شیرین شعر حافظ
چو لعل خسرو خوبان نباشد

چو آفتاب مے از مشرق پیالہ برآید
ز باغ عارض ساقی ہزار لالہ برآید

نسیم در سر گل بشکند کلالۂ سنبل
چو در میان چمن بوے آن کلالہ برآید

حکایت شب ہجران آن حکایتہاست
کہ شمۂ ز بیانش بصد سالہ برآید

ز گرد خوان نگون فلک مدار توقع
کہ بے ملالت صد غصہ یک نوالہ برآید

گرت چو نوح نبی ہست در غم طوفان
بلا بگردد کام ہزار سالہ برآید

بسعی خود نتوان برد پے بگوہر مقصود
خیال باشد کین کار بے حوالہ برآید

نسیم وصل تو گر بگذرد بہ تربت حافظ
ز خاک کالبدش صد ہزار نالہ برآید

چو باد عزم سر کوے یار خواہم کرد
نفس ببوئے خوشش مشکبار خواہم کرد

ہر آبروے کہ اندوختم ز دانش و دین
نثار خاک رہ آن نگار خواہم کرد

بہرزہ بے مے و معشوق عمر میگذرد
بطالتم بس از امروز کار خواہم کرد

صبا کجاست کہ این جان خون گرفتہ چو گل
فداے نکہت گیسوے یار خواہم کرد

چو شمع صبحدمم شد ز مہر او روشن
کہ عمر در سر این کار و بار خواہم کرد

بیاد چشم تو خود را خراب خواہم ساخت
بناے عہد قدیم استوار خواہم کرد

نفاق و زرق نہ بخشد صفاے دل حافظ
طریق رندی و عشق اختیار خواہم کرد

چہ مستی است ندانم رو بما آورد
کہ بود ساقی و این بادہ از کجا آورد

دلا چو غنچہ شکایت ز بخت بستہ مکن
کہ باد صبح نسیم گرہ کشا آورد

رسیدن گل و نسرین بخیر و خوبی باد
بنفشہ شاد و خوش آمد سمن صفا آورد

علاج ضعف دل ما کرشمۂ ساقی ست
برآر سر کہ طبیب آمد و دوا آورد

صبا بخوش خبرے ہدہد سلیمان است
کہ مژدہ طرب از گلشن صبا آورد

چہ راہ میزند این مطرب مقام شناس
کہ در میان غزل قول آشنا آورد

تو نیز بادہ بچنگ آر و راہ صحرا گیر
کہ مرغ نغمہ سرا ساز خوشنوا آورد

مرید پیر مغانم ز من مرنج اے شیخ
چرا کہ وعدہ تو کردی و او بجا آورد

بہ تنگ چشمی آن ترک لشکری نازم
کہ حملہ بر من درویش یک قبا آورد

فلک غلامی حافظ کنون بطوع کند
کہ التجا بدر دولت شما آورد

چو دست بر سر زلفش زنم بتاب رود
ور آشتی طلبم بر سر عتاب رود

چو ماہ نو رہ نظارگان بیچارہ
زند بگوشۂ ابرو و در نقاب رود

طریق عشق پر آشوب و فتنہ است اے دل
بیفتد آنکہ درین راہ باشتاب رود

گدائے در جانان بسلطنت مفروش
کسے ز سایۂ این در بآفتاب رود

حباب را چو فتد باد نخوت اندر سر
کلاہ داریش اندر سر شراب رود

شب شراب خرابم کند بہ بیداری
وگر بروز حکایت کنم بخواب رود

مرا تو عہد شکن خواندہ و مے ترسم
کہ با تو روز قیامت ہمین خطاب رود

ولا چو پیر شدی حسن و نازکی مفروش
کہ این معاملہ با عالم شباب رود

سواد نامۂ موئے سفید چون شد طے
بیاض کم نشود در صد انتخاب رود

تو خود حجاب خودی حافظ از میان برخیز
خوشا کسیکہ درین راہ بے حجاب رود

حسب حالے ننوشتی و شد ایامے چند
قاصدے کو کہ فرستم بتو پیغامے چند

ما بدان مقصد عالی نتوانیم رسید
ہان مگر پیش نہد لطف خدا گامے چند

چون مے از خم بسبو رفت و گل افگند نقاب
فرصت عیش نگہدار و بزن جامے چند

قند آمیختہ با گل نہ علاج دل ماست
بوسۂ چند بیامیز بہ دشنامے چند

اے گدایانِ خرابات خدا یارِ شماست ۔ چشمِ انعام مدارید ز انعامے چند
زاہد از کوچۂ رندان بسلامت بگذر ۔ تا خرابت نکند صحبتِ بدنامے چند
عیبِ مے جملہ بگفتی ہنرش نیز بگو ۔ نفیِ حکمت مکن از بہرِ دلِ عامے چند
پیرِ میخانہ چہ خوش گفت بدردی‌کشِ خویش ۔ کہ مگو حالِ دلِ سوختہ با عامے چند
حافظ از تابِ رخِ مہر فروغ تو بسوخت ۔ کامگارا نظرے کن سوے ناکامے چند

حسنِ تو ہمیشہ در فزون باد ۔ رویت ہمہ سال لالہ گون باد
اندر سرِ من ہواے عشقت ۔ ہر روز کہ ہست در فزون باد
قدِ ہمہ دلبرانِ عالم ۔ در خدمتِ قامتت نگون باد
ہر سرو کہ در چمن بر آید ۔ پیشِ الفِ قدت چو نون باد
چشمے کہ نہ فتنۂ تو باشد ۔ از گوہرِ اشک غرقِ خون باد
ہر جا کہ دلیست در غمِ تو ۔ بے صبر و قرار و بے سکون باد
چشمِ تو ز بہرِ دلربائے ۔ در کردنِ سحر ذو فنون باد
ہر کس کہ بہجرِ تو نسازد ۔ از حلقۂ وصلِ تو برون باد
لعلِ تو کہ ہست جانِ حافظ ۔ دور از لبِ ہر خسیسِ دون باد

خسروا گوے فلک در خمِ چوگانِ تو باد ۔ ساحتِ کون و مکان عرصۂ میدانِ تو باد
ہمہ آفاق گرفت و ہمہ اطراف گشاد ۔ صیتِ خلقِ تو کہ پیوستہ نگہبانِ تو باد
زلفِ خاتونِ ظفر شیفتۂ پرچمِ تست ۔ دیدۂ فتحِ ابد عاشقِ جولانِ تو باد
ایکہ انشاے عطارد صفتِ شوکتِ تست ۔ عقلِ کل چاکرِ طغرا کشِ دیوانِ تو باد
طیرۂ جلوۂ طوبے قدِ دلجوے تو شد ۔ غیرتِ خلدِ برین ساحتِ ایوانِ تو باد

نه به تنها حیوانات و نباتات و جمادات — هرچه در عالم امرست بفرمان تو باد

حافظ خسته باخلاص ثنا خوان تو شد
لطف عام تو شفا بخش و ثنا خوان تو باد

خوشست خلوت اگر یار یار من باشد — نه من بسوزم و او شمع انجمن باشد
من آن نگین سلیمان بهیچ نستانم — که گاه گاه در و دست اهرمن باشد
روا مدار خدایا که در حریم وصال — رقیب محرم و حرمان نصیب من باشد
همای گو مفگن سایهٔ شرف هرگز — دران دیار که طوطی کم از زغن باشد
بیان شوق چه حاجت که حال آتش دل — توان شناخت ز سوز که در سخن باشد
هوا کوی تو از سر نمی رود مارا — غریب را دل آواره در وطن باشد

بسان سوسن اگر ده زبان شود حافظ
چو غنچه پیش تواش مهر بر دهان باشد

خوش آمد گل وزان خوشتر نباشد — که در دستت بجز ساغر نباشد
زمان خوشدلی دریاب دریاب — که دایم در صدف گوهر نباشد
غنیمت دان و مے خور در گلستان — که گل تا هفتهٔ دیگر نباشد
عجب راهیست راه عشق کانجا — کسے سر بر کند کش سر نباشد
بشو اوراق اگر همدرس مائی — که علم عشق در دفتر نباشد
ز من مے نوش و دل در شاهدے بند — که حسنش بستهٔ زیور نباشد
بیا اے شیخ در خمخانهٔ ما — شرابے خور که در کوثر نباشد
ایا پر لعل کرده جام زرین — به بخشا بر کسے کش زر نباشد
شرابے بے خمارم بخش ساقی — که با او هیچ درد سر نباشد
بنام ایزد بتے سیمین تنم هست — که در بت خانهٔ آذر نباشد

من از جان بندهٔ سلطان اویسم
اگرچه یادش از چاکر نباشد
بتاج عالم آرایش که خورشید
چنین زیبندهٔ افسر نباشد
کسی گیرد خطا در نظم حافظ
که هیچش لطف در گوهر نباشد

خستگان را چو طلب باشد و قوت نبود
گر تو بیداد کنی شرط مروت نبود
ما جفا از تو ندیدیم و تو هم نپسندی
آنچه در مذهب ارباب فتوت نبود
تا که افسون نکند جادوی چشم تو مدام
نور در سوختن شمع محبت نبود
چو چنین نیک ز سررشتهٔ خود بی‌خبرم
آن مبادا که مددگاری و فرصت نبود
هر که آئینهٔ صافی نشد از زنگ هوا
دیده‌اش قابل رخسارهٔ حکمت نبود
خیره آن دیده که آبش نبرد گریهٔ عشق
تیره آن دل که درو نور مودت نبود
چون طهارت نبود کعبه و بتخانه یکیست
نبود خیر در آن خانه که عصمت نبود
دولت از مرغ همایون طلب و سایهٔ او
زانکه با زاغ و زغن شهپر دولت نبود
گر مدد خواستم از پیر مغان عیب مکن
شیخ ما گفت که در صومعه همت نبود
حافظا علم و ادب ورز که در مجلس شاه
هر که را نیست ادب لایق صحبت نبود

دلبر برفت و دلشدگان را خبر نکرد
یاد حریف شهر و رفیق سفر نکرد
یا بخت من طریق مروت فرو گذاشت
یا او بشاهراه حقیقت گذر نکرد
من ایستاده تا کنمش جان فدا چو شمع
او خود گذر بما چو نسیم سحر نکرد
گفتم مگر بگریه دلش مهربان کنم
در سنگ خاره قطرهٔ باران اثر نکرد
هر کس که دید روی تو بوسید چشم من
کاری که کرد دیدهٔ من بی‌نظر نکرد
در حیرتم که با چه [illegible] رقیب
جز غمزهٔ [illegible] چو قرین هنر نکرد

کلک زبان بریدهٔ حافظ در انجمن
با کس نگفت راز تو تا ترک سر نکرد

دل از من برد و روی از من نهان کرد
خدا را با که این بازی توان کرد

شب تنهائیم در قصد جان کرد
خیالش لطفهای بیکران کرد

چرا چون لاله خونین دل نباشم
که با من نرگس او سرگران کرد

صبا گر چاره داری وقت وقت است
که درد اشتیاقم قصد جان کرد

بر انسان سوخت چون شمعم که بر من
صراحی گریه و بربط فغان کرد

میان مهربانان کی توان گفت
که یار من چنین کرد و چنان کرد

عدو با جان حافظ آن نه کردے
که تیر چشم آن ابرو کمان کرد

دلا بسوز که سوز تو کارها بکند
دعای نیم شبی دفع صد بلا بکند

عتاب یار پری چهره عاشقانه بکش
که یک کرشمه تلافی صد بلا بکند

ز ملک تا ملکوتش حجاب برگیرند
هر آنکه خدمت جام جهان نما بکند

طبیب عشق مسیحا دمست و مشفق لیک
چو درد در تو نبیند کرا دوا بکند

تو با خدای خود انداز کار و دل خوش دار
که رحم اگر نکند مدعی خدا بکند

ز بخت خفته ملولم بود که بیداری
بوقت فاتحهٔ صبح یک دعا بکند

بسوخت حافظ و بوی ز زلف یار نبرد
مگر دلالت این دولتش صبا بکند

دیدی ای دل که غم یار دگر بار چه کرد
چون بشد دلبر و با یار وفادار چه کرد

آه ازان نرگس جادو که چه بازی انگیخت
وای ازان مست که با مردم هشیار چه کرد

اشک من رنگ شفق یافت ز بی مهری یار
طالع بی شفقت بین که درین کار چه کرد

ساقیا جام میم ده که نگارندهٔ غیب
نیست معلوم که در پردهٔ اسرار چه کرد

آنکه پر نقش زد این دائرهٔ مینائی
کس ندانست که در گردش پرگار چه کرد

برقے از پردهٔ لیلیٰ بدرخشید سحر
ده که با خرمن مجنون دل افگار چه کرد

برق عشق آتش غم در دل حافظ زد و سوخت
یار دیرینه ببینید که با یار چه کرد

دست در حلقهٔ آن زلف دوتا نتوان کرد
تکیه بر عهد تو و باد صبا نتوان کرد

آنچه سعی است من اندر طلبت بنمودم
این قدر هست که تغییر قضا نتوان کرد

دامن دوست بصد خون دل افتاد بدست
بفسوسیکه کند خصم رها نتوان کرد

عارضش را بمثل ماه فلک نتوان خواند
نسبت دوست بهر بے سر و پا نتوان کرد

سرو بالاے من آنگه که در آید بسماع
چه محل جامهٔ جان را که قبا نتوان کرد

مشکل عشق نه در حوصلهٔ دانش ماست
حل این نکته بدین فکر خطا نتوان کرد

غیرتم کشت که محبوب جهانی لیکن
روز و شب عربده با خلق خدا نتوان کرد

من چه گویم که ترا نازکی طبع لطیف
تا بحدیست که آهسته دعا نتوان کرد

نظر پاک توان در رخ جانان دیدن
که در آئینه نظر جز بصفا نتوان کرد

بجز ابروے تو محراب دل حافظ نیست
طاعت غیر تو در مذهب ما نتوان کرد

دانی که چنگ و عود چه تقریر میکنند
پنهان خورید باده که تکفیر مے کنند

ناموس عشق و رونق عشاق میبرند
عیب جوان و سرزنش پیر مے کنند

جز قلب تیره هیچ نشد حاصل و هنوز
باطل درین خیال که اکسیر مے کنند

گویند رمز عشق مگوئید و مشنوید
مشکل حکایتیست که تقریر میکنند

تشویش وقت پیر مغان میدهند باز
این سالکان نگر که چه با پیر میکنند

صد ملک دل به نیم نظر میتوان خرید
خوبان درین معامله تقصیر مے کنند

ما از برون در شده مغرور صد فریب
تا خود درون پرده چه تقریر مے کنند

قومے بجد و جهد گرفتند وصل دوست
قومے دگر حواله به تقدیر مے کنند

فی الجمله اعتماد مکن بر ثبات دهر
کین کارخانه ایست که تغییر مے کنند

مے خور که شیخ و حافظ و مفتی و محتسب
چون نیک بنگری همه تزویر مے کنند

در نظربازی ما بیخبران حیرانند
من چنینم که نمودم دگر ایشان دانند

عاقلان نقطهٔ پرکار وجودند ولے
عشق داند که درین دائره سرگردانند

وصف رخسارهٔ خورشید ز خفاش مپرس
که درین آئینه صاحب نظران حیرانند

گر شوند آگه از اندیشهٔ ما مغبچگان
بعد ازین خرقهٔ صوفی بگرو نستانند

لاف عشق و گله از یار زہے لاف خلاف
عشقبازان چنین مستحق هجرانند

جلوه گاه رخ او دیدهٔ من تنها نیست
ماه و خورشید همین آئینه میگردانند

مگرم چشم سیاه تو بیاموزد کار
ورنه مستوری ز مستی همه کس نتوانند

مفلسانیم و هوائے مے و مطرب داریم
آه گر خرقهٔ پشمین بگرو نستانند

گر به نزهتگه ارواح برد بوے تو باد
عقل و جان گوهر هستی به نثار افشانند

زاهد ار رندی حافظ نه کند فهم چه باک
دیو بگریزد ازان قوم که قرآن خوانند

دوش وقت سحر از غصه نجاتم دادند
وندران ظلمت شب آب حیاتم دادند

بیخود از شعشعهٔ پرتو ذاتم کردند
باده از جام تجلی بصفاتم دادند

چه مبارک سحرے بود و چه فرخنده شبے
آن شب قدر که این تازه براتم دادند

چون من از عشق رخش بیخود و حیران گشتم
خبر از واقعهٔ لات و مناتم دادند

من اگر کامروا گشتم و خوشدل چه عجب / مستحق بودم و اینها بزکاتم دادند

بعد ازین روی من و آئینهٔ حسن نگار / که در انجا خبر از جلوهٔ ذاتم دادند

هاتف آن روز بمن مژدهٔ این دولت داد / که بیاپزار غمت صبر و ثباتم دادند

این همه قند و شکر کز سخنم مے ریزد / اجر صبریست کزان شاخ نباتم دادند

کیمیائیست عجب بندگئ پیر مغان / خاک او گشتم و چندین درجاتم دادند

بحیات ابد آن روز رسانید مرا / خط آزادگی از حسن مماتم دادند

عاشق آندم که بدام سر زلف تو فتاد / گفت کز بند غم و غصه نجاتم دادند

شکر شکر بشکرانه بیفشان اے دل / که نگار خوش شیرین حرکاتم دادند

همت حافظ و انفاس سحرخیزان بود / کز بند غم ایام نجاتم دادند

دوش دیدم که ملایک در میخانه زدند / گل آدم بسرشتند و به پیمانه زدند

ساکنان حرم ستر و عفاف ملکوت / با من راه‌نشین بادهٔ مستانه زدند

جنگ هفتاد و دو ملت همه را عذر بنه / چون ندیدند حقیقت ره افسانه زدند

آسمان بار امانت نتوانست کشید / قرعهٔ فال بنام من دیوانه زدند

نقطهٔ عشق دل گوشه‌نشینان خون کرد / همچو آن خال که بر عارض جانانه زدند

ما بصد خرمن پندار ز ره چون نرویم / چون ره آدم خاکی بیکی دانه زدند

آتش آن نیست که بر شعلهٔ او خندد شمع / آتش آنست که در خرمن پروانه زدند

کس چو حافظ نکشد از رخ اندیشه نقاب / تا سر زلف عروسان چمن شانه زدند

دل من بدور رویت ز چمن فراغ دارد / که چو سرو پای‌بندست و چو لاله داغ دارد

سر ما فرو نیاید بکمان ابروی کس / که درون گوشه‌گیران ز جهان فراغ دارد

که دلا درست وزدی که بکف چراغ دارد - که حرام زاده دزدی که بہرج دو داغ دارد

شب تیره چون سرآرم ره پیچ پیچ زلفت
مگر آنکه شمع رویت براہم چراغ دارد

زبنفشه تاب دارم که ز زلفت او زند دم
تو سیاه کم بہا بین که چه در دماغ دارد

بفروغ چهره زلفت همه شب زند ره دل
چه دلاور ست دزدے که بکف چراغ دارد

سزد ار چو ابر بهمن که درین چمن بگریم
طرب آشیان بلبل بنگر که زاغ دارد

من و شمع صبحگاهی سزد ار بهم بگریم
که بسوختیم و از ما بت ما فراغ دارد

بچمن خرام و بنگر بر تخت گل که لاله
به ندیم شاه ماند که به کف ایاغ دارد

سر درس عشق دارد دل دردمند حافظ
که نه خاطر تماشا نه هوائے باغ دارد

دادگرا فلک ترا جرعه کش پیاله باد
دشمن دل سیاه تو غرقه بخون چو لاله باد

ذروهٔ کاخ رفعتت راست ز فرط ارتفاع
راه دران وهم را راه هزار ساله باد

زلف سیاه پرخمت چشم و چراغ عالم ست
جان ز نسیم دولتت در شکن کلاله باد

اے مه برج معدلت مقصد کل ز آدمی
بادهٔ صاف دائمت در قدح پیاله باد

چون بهوائے قامتت زهره شود ترانه ساز
حاسدت از سماع آن همدم آه و ناله باد

نه طبق سپهر آن فرصهٔ سیم و زر که هست
از لب خوان حشمتت سهل ترین نواله باد

دختر فکر بکر من همدم صحبت تو شد
مهر چنین عروس را هم بکفت حواله باد

حافظ تو درین غزل حجت بندگی نوشته
عیب عبید پرورت شاهد این قباله باد

دیر لیست که دلدار پیامے نفرستاد
ننوشت کلامے و سلامے نفرستاد

صد نامه فرستادم و آن شاه سواران
پیکے نه دوانید و پیامے نفرستاد

سوے من وحشی صفت عقل رمیده
آهو روشے کبک خرامے نفرستاد

دانست که خواهد شدنم مرغ دل از دست
زان طرهٔ چون سلسله دامے نفرستاد

فریاد که آن ساقی شکر لب سرمست ‌ دانست که مخمورم و جامی نفرستاد

چندانکه زدم لاف کرامات و مقامات ‌ هیچم خبر از هیچ مقامی نفرستاد

حافظ بادب باش که درخواست نباشد ‌ گر شاه پیامی به غلامی نفرستاد

دی پیر می فروش که ذکرش بخیر باد ‌ گفتا شراب نوش و غم دل ببر زیاد

گفتم بباد میدهدم باده نام وننگ ‌ گفتا قبول کن سخن و هرچه باد باد

سود و زیان و مایه چه خواهد شدن ز دست ‌ از بهر این معامله غمگین مباش و شاد

بی خار گل نباشد و بی نیش نوش هم ‌ تدبیر چیست وضع جهان این چنین فتاد

پر کن ز باده جام دمادم بگوش هوش ‌ بشنو ازو حکایت جمشید و کیقباد

در آرزوی آنکه رسد دل براحتی ‌ جان در درون سینه غم عشق او نهاد

بادت بدست باشد اگر دل نهی بهیچ ‌ در معرضی که تخت سلیمان رود بباد

حافظ گرت ز پند حکیمان ملالتست ‌ کوته کنیم قصه که عمرت دراز باد

دوش در حلقهٔ ما قصهٔ گیسوی تو بود ‌ تا دل شب سخن از سلسلهٔ موی تو بود

دل ما از ناوک مژگان تو در خون میگشت ‌ باز مشتاق کمان خانهٔ ابروی تو بود

هم عفا الله ز صبا کز تو پیامی آورد ‌ ورنه در کس نرسیدیم که در کوی تو بود

عالم از شور و شر عشق خبر هیچ نداشت ‌ فتنه انگیز جهان غمزهٔ جادوی تو بود

من سرگشته هم از اهل سلامت بودم ‌ دام راهم شکن طرهٔ هندوی تو بود

بکشا بند قبا تا بکشاید دل من ‌ کر گشادی که مرا بود ز پهلوی تو بود

بوفای تو که بر تربت حافظ بگذر ‌ کز جهان میشد و در آرزوی روی تو بود

در ازل پرتو حسنت ز تجلّی دم زد
عشق پیدا شد و آتش بهمه عالم زد

جلوهٔ کرد رخش دید ملک عشق نداشت
عین آتش شد ازین غیرت و بر آدم زد

مدّعی خواست که بر آید به تماشاگه راز
دست غیب آمد و بر سینهٔ نامحرم زد

عقل میخواست کزان شعله چراغ افروزد
برق غیرت بدرخشید و جهان برهم زد

جان علوی هوس چاه زنخدان تو داشت
دست در حلقهٔ آن زلف خم اندر خم زد

دیگران قرعهٔ قسمت همه بر عیش زدند
دل غمدیدهٔ ما بود که هم بر غم زد

نظرے کرد کہ بیند بجہان صورت خویش
خیمه در آب و گل مزرعهٔ آدم زد

حافظ آن روز طرب نامهٔ عشق تو نوشت
که قلم بر سر اسباب و دل خرّم زد

دوش مے آمد و رخسارہ برافروختہ بود
تا کجا باز دل غمزدهٔ سوخته بود

رسم عاشق کشی و شیوهٔ شهرآشوبی
جامهٔ بود که بر قامت او دوخته بود

کفر زلفش ره دین میزد و آن سنگین دل
در رهش مشعله از چهره برافروخته بود

دل بسے خون بکف آورد و لیے دیده بریخت
الله الله که تلف کرد که اندوخته بود

یار مفروش بدنیا که بسے سود نه کرد
آنکه یوسف بزر ناسره بفروخته بود

جان عشاق سپند رخ خود میدانست
و آتش چهره بر این کار برافروخته بود

گرچه میگفت که زارت بکشم میدیدم
که نهانش نظرے با من دلسوخته بود

گفت خوش گفت برو خرقه بسوزان حافظ
یارب این قلب شناسی که ز آموخته بود

دوش آگهی ز یار سفر کرده داد باد
من نیز دل بباد دهم هر چه باد باد

در چین طرهٔ تو دل بے حفاظ من
هرگز نگفت مسکن مالوف یاد باد

دل خوش شدم بیاد تو هرگه که در چمن
بند قبائے غنچهٔ گل مے کشاد باد

طرف کلاه شاهیت آمد بخاطرم
آنجا که تاج بر سر نرگس نهاد باد

کارم بدان رسید که همراه خود کنم
هر شام برق لامع و هر بامداد باد

از دست رفته بود وجود ضعیف من
صبحم ببوی وصل تو جان باز داد باد

امروز قدر پند عزیزان شناختم
یا رب روان ناصح ما از تو شاد باد

تاریخ عیش ما شب دیدار دوست بود
عهد شباب و صحبت احباب یاد باد

حافظ نهاد نیک تو کامت بر آورد
جانها فدای مردم نیکو نهاد باد

در آن هوا که جز برق اندر طلب نباشد
گر خرمنی بسوزد چندین عجب نباشد

مرغی که با غم دل شد الفتیش حاصل
بر شاخسار عمرش برگ طرب نباشد

در کارخانهٔ عشق از کفر ناگزیر است
آتش کرا بسوزد گر بولهب نباشد

در کیش جانفروشان فضل و هنر نه زیبد
اینجا نسب نگنجد اینجا حسب نباشد

در محفلی که خورشید اندر شمار ذره است
خود را بزرگ دیدن شرط ادب نباشد

می خور که عمر سرمد گر در جهان توان یافت
جز بادهٔ بهشتی هیچش سبب نباشد

حافظ وصال جانان با چون تو تنگدستی
روزی شود که با او پیوند شب نباشد

دلم جز مهر مه رویان طریقی بر نمیگیرد
ز هر در میدهم پندش ولیکن در نمیگیرد

خدا را ای نصیحت گو حدیث از مطرب و می گو
که نقشی در خیال ما ازین خوشتر نمیگیرد

صراحی میکشم پنهان و مردم دفتر انگارند
عجب گر آتش این زرق در دفتر نمیگیرد

نصیحت کم کن و ما را بفریاد دف و نی بخش
که غیر از راستی نقشی درین جوهر نمیگیرد

میان گریه میخندم که چون شمع اندرین مجلس
زبان آتشینم هست اما در نمیگیرد

سر و چشمی باین خوبی تو گوئی چشم از و برگیر
برو کین وعظ بی معنی مرا در نمیگیرد

نصیحتگوے رندان را کہ با حکم خدا جنگست
دلش بس تنگ مے بینم چرا ساغر نمیگیرد

چہ خوش صید دلم کردی بنازم چشم مستت را
کہ کس آہوے وحشی را ازین خوشتر نمیگیرد

سخن در احتیاج ما و استغناے معشوق ست
چہ سود افسونگری اے دل کہ در دلبر نمیگیرد

خدا را رحمے اے منعم کہ درویش سرکویت
درے دیگر نمیداند رہے دیگر نمیگیرد

من از پیر مغان دیدم کراماتہاے مردانہ
کہ این دلق ریائی را بجاے بر نمیگیرد

بایں شعر تر و شیرین ز شاہنشہ عجب دارم
کہ سر تا پاے حافظ را چرا در زر نمیگیرد

دیدم بخواب خوش کہ بدستم پیالہ بود
تعبیر رفت و کار بدولت حوالہ بود

چہل سال رنج و غصہ کشیدیم و عاقبت
تدبیر ما بدست شراب دو سالہ بود

آن نافۂ مراد کہ میخواستم ز غیب
در چین زلف آن بت مشکین کلالہ بود

از دست بردہ بود و چو دم خمار عشق
دولت مساعد آمد و مے در پیالہ بود

نالان و داد خواہ بہ میخانہ مے روم
کانجا گشاد کار من از آہ و نالہ بود

خون میخورم ولیک نہ جاے شکایت ست
روزئے ما ز خوان کرم این نوالہ بود

بر طرف گلشنم نظر افتاد وقت صبح
آن دم کہ کار مرغ چمن آہ و نالہ بود

ہر کو نگاشت مہر ز خوبی گلے نچید
در رہگذار باد نگہبان لالہ بود

آتش فگند در دل مرغان نسیم باغ
زان داغ سر بمہر کہ در جان لالہ بود

آن شاہ تند حملہ کہ خورشید شیر گیر
پیشش بروز معرکہ کمتر غزالہ بود

دیدیم شعر دلکش حافظ بہ مدح شاہ
ہر بیت ازان سفینہ بہ از صد رسالہ بود

دمے با غم بسر بردن جہان یکسر نمے ارزد
بمے بفروش دلق ما کزین بہتر نمے ارزد

بکوئے مے فروشانش بجامے بر نگیرند
زہے سجادۂ تقوی کہ یک ساغر نمے ارزد

شکوه تاج سلطانی که بیم جان درو درج است
کلاهی دلکشست اما بدرد سر نمی ارزد

رقیبم سرزنشها کرد کز این باب رخ برتاب
چه افتاد این سر ما را که خاک در نمی ارزد

ترا آن به که روی خود ز مشتاقان بپوشانی
که سودای جهانداری غم لشکر نمی ارزد

بشو این نقش دلتنگی که در بازار یکرنگی
بنعمتهای گوناگون می احمر نمی ارزد

دیار یار مردم را مقید میکند لیکن
چه جای پارس کین محنت جهان یکسر نمی ارزد

بس آسان می نمود اول غم دریا ببوی سود
غلط گفتم که یک موجش بصد من زر نمی ارزد

برو گنج قناعت جو بکنج عافیت بنشین
که یکدم تنگدل بودن به بحر و بر نمی ارزد

چو حافظ در قناعت کوش و از دنیای دون بگذر
که یک جو منت دونان بصد گوهر نمی ارزد

دوستان دختر رز توبه ز مستوری کرد
شد بر محتسب و کار به دستوری کرد

آمد از پرده به مجلس عرقش پاک کنید
تا نگویند حریفان که چرا دوری کرد

مژده گانی بده ای دل که دگر مطرب عشق
راه مستانه زد و چاره مخموری کرد

جای آنست که در عقد وصالش گیرند
دختر رز که بخم این همه مستوری کرد

نه بهفت آب که رنگش بصد آتش نرود
آنچه با خرقه زاهد می انگوری کرد

غنچه گلبن وصلم ز نسیمش بشکفت
مرغ خوشخوان طرب از برگ گل سوری کرد

حافظ افتادگی از دست مده زانکه حسود
عرض و مال و دل و دین در سر مغروری کرد

درخت دوستی بنشان که کام دل ببار آرد
نهال دشمنی برکن که رنج بیشمار آرد

چو مهمان خراباتی بعزت کوش با رندان
که درد سر کشی جانا گرت مستی خمار آرد

شب صحبت غنیمت دان و داد خوشدلی بستان
که بسی گردش کند گردون بسی لیل و نهار آرد

عماری دار لیلی را که مهد ماه در حکم است
خدایا در دل اندازش که بر مجنون گذار آرد

بہار عمر خواہ ای دل وگرنہ این چمن ہر سال
چو نسرین صد گل آرد بار و چون بلبل ہزار آرد

خدا را چون دل ریشم قراری بستہ با زلفت
بفرما لعل نوشین را کہ جانم بر قرار آرد

ز کار افتادہٴ ای دل کہ صد من بار غم داری
برو یک جرعہ می درکش کہ در حالت بکار آرد

درین باغ از خدا خواہد درین پیرانہ سر حافظ
نشیند بر لب جوی و سروی در کنار آرد

دوش از جناب آصف پیک بشارت آمد
کز حضرت سلیمان عشرت اشارت آمد

خاک وجود ما را از آب بادہ گل کن
ویران سرای دل را گاہ عمارت آمد

آن شرح بی نہایت کز حسن یار گفتند
حرفیست از ہزاران کاندر عبارت آمد

عیبم بپوش زنہار ای خرقہ می آلود
کان پاک دامن اینجا بہر زیارت آمد

امروز جای ہر کس پیدا شود ز خوبان
کان ماہ مجلس آرا اندر صدارت آمد

بر تخت جم کہ تاجش محراب آفتاب ست
ہمت نگر کہ موری با این حقارت آمد

از چشم شوخش ای دل ایمان خود نگہدار
کان جادوی کمانکش بر عزم غارت آمد

دریاست مجلس شاہ دریاب وقت بشناس
ہان ای زیان رسیدہ وقت تجارت آمد

آلودہٴ تو حافظ فیضی ز شاہ درخواہ
کان عنصر سماحت بہر طہارت آمد

در نمازم خم ابروی تو در یاد آمد
حالتی رفت کہ محراب بہ فریاد آمد

از من اکنون طمع صبر و دل و ہوش مدار
کان تحمل کہ تو دیدی ہمہ بر باد آمد

بادہ صافی شد و مرغان چمن مست شدند
موسم عاشقی و کار بہ بنیاد آمد

بوی بہبود ز اوضاع جہان میشنوم
شادی آورد گل و باد صبا شاد آمد

ای عروس ہنر از دہر شکایت منمای
حجلہ حسن بیارای کہ داماد آمد

بر زلیخا ستم ای یوسف مصری مپسند
[illegible] عشق برو این ہمہ بیداد آمد

دلفریبان نباتی همه زیور بستند — دلبر ماست که با حسن خداداد آمد
زیر بارند درختان که تعلق دارند — ای خوشا سرو که از بند غم آزاد آمد
مطرب از گفتهٔ حافظ غزلی نغز بخوان — تا بگویم که ز عهد طربم یاد آمد

دلی که غیب نمایست و جام جم دارد — زخاتمی که ازو گم شود چه غم دارد
به خط و خال گدایان مده خزینهٔ دل — بدست شاهوشی ده که محترم دارد
نه هر درخت تحمل کند جفای خزان — غلام همت سروم که این قدم دارد
رسید موسم آن کز طرب چو نرگس مست — نهد بپای قدح هر که شش درم دارد
زر از بهای می اکنون چو گل دریغ مدار — که عقل کل بصدت عیب متهم دارد
ز سر غیب کس آگاه نیست قصه مخوان — کدام محرم دل ره درین حرم دارد
دلم که لاف تجرد زدی کنون صد شغل — ببوی زلف تو با باد صبحدم دارد
مراد دل ز که جویم که نیست دلداری — که جلوهٔ نظر و شیوهٔ کرم دار
ز جیب خرقهٔ حافظ چه طرف بتوان بست — که ما صمد طلبیدیم و او صنم دارد

دست از طلب ندارم تا کام من برآید — یا جان رسد به جانان یا جان ز تن برآید
بگشای تربتم را بعد از وفات و بنگر — کز آتش درونم دود از کفن برآید
بنمای رخ که خلقی حیران شوند و واله — بگشای لب که فریاد از مرد و زن برآید
جان بر لب است و در دل حسرت که از لبانش — نگرفته هیچ کامی جان از بدن برآید
از حسرت دهانت جانم به تنگ آمد — خود کام تنگدستان کی زان دهن برآید
بگفتم بخوبیش کز وی بگیرد دلم گفت — کار کسیست این کو با خویشتن برآید
هر یک شکن ز زلفت پنجاه شست دارد — چون این دل شکسته با آن شکن برآید

بر بوی آنکه در باغ یابد گلی چو رویت — آید نسیم و هردم گرد چمن برآید

هردم چو بیوفایان نتوان گرفت یاری — مائیم و آستانش تا جان ز تن برآید

برخیز تا چمن را از قامت و میانت — هم سرو در برآید هم نارون برآید

گویند ذکر خیرش در خیل عشقبازان
هرجا که نام حافظ زان انجمن برآید

در ازل هر کو بفیض دولت ارزانی بود — تا ابد جام مرادش همدم جانی بود

من همان ساعت که از می خواستم شد توبه کار — گفتم این شاخ ار دهد باری پشیمانی بود

خود گرفتم کافکنم سجاده چون سوسن بدوش — همچو گل بر خرقه رنگ می مسلمانی بود

خلوت ما را فروغ از عکس جام و باده باد — زانکه کنج اهل دل باید که نورانی بود

بی چراغ جام در خلوت نمی آرم نشست — وقت گل مستوری مستان ز نادانی بود

مجلس انس و بهار و بحث عشق اندر میان — جام می نگرفتن از جانان گران جانی بود

همت عالی طلب جام مرصع گو مباش — رند را آب عنب یاقوت رمانی بود

نیکنامی خواهی ای دل با بدان صحبت مدار — خودپسندی جان من برهان نادانی بود

گرچه بیسامان نماید کار ما سهلش مبین — کاندرین کشور گدائی رشک سلطانی بود

خوش بود خلوت هم ای صوفی ولیکن گر دهد — باده ریحانی و ساقی مست برجانی بود

دی عزیزی گفت حافظ میخورد پنهان شراب
ای عزیز من گناه آن به که پنهانی بود

دلم بی جمالت صفائی ندارد — چو بیگانه کاشنائی ندارد

متاع دل پاک عشاق مسکین — ببازار حسنش بهائی ندارد

دلا جام ساقی گلرخ طلب کن — که چون گل زمانه بقائی ندارد

اگرچه دلم رفت لیکن غمش نیست — بجز آن خم زلف جائی ندارد

ازین سینه تنگ ز سیم که تیزش | رود جائے دانگ دوائے ندارد
همه چیز دارد دلارام لیکن | دریغا که با ما وفائے ندارد

چو ماه است روشن که بے مهر رویت
دل و جان حافظ صفائے ندارد

دل شوق لبت مدام دارد | یارب ز لبت چه کام دارد
جهان عشرت مهر و بادهٔ شوق | در ساغر دل مدام دارد
شوریدهٔ زلف یار دائم | در دام بلا مقام دارد
آخر نرسد که باز پرسیم | کان دلبر ما چه نام دارد
با یار کجا شنید آن نکو | اندیشهٔ خاص و عام دارد
خرم دل آن کسے که صحبت | با یار علی الدوام دارد
تا صید کند دلے بشوخی | بر گل ز بنفشه دام دارد

حافظ چو مے خوش ست مجلس
اسباب طرب تمام دارد

رو در رهش نهادم و بر من گذر نکرد | صد لطف چشم داشتم و یک نظر نکرد
سیل سرشک ما ز دلش کین بدر نبرد | در سنگ خاره قطرهٔ باران اثر نکرد
ماهی و مرغ دوش نخفت از فغان من | وان شوخ دیده بین که سر از خواب برنکرد
میخواستم که میرمش اندر قدم چو شمع | او خود گذر بما چو نسیم سحر نکرد
یارب تو آن جوان دلاور نگاه دار | کز تیر آه گوشه نشینان حذر نکرد
جانا کدام سنگدل بے کفایت ست | کاو پیش زخم تیر تو جان را سپر نکرد
شوخی نگر که مرغ دل بال و پر کباب | سودائے خام عاشقی از سر بدر نکرد
حافظ حدیث عشق تو از بسکه دلنشین | نشنید کس که از سر غیبت زبر نکرد

راہے بزن کہ آہے بر ساز آن توان زد
شعرے بخوان کہ با او رطل گران توان زد

بر آستان جانان گر سر توان نهادن
گلبانگ سربلندی بر آسمان توان زد

در خانقه نگنجد اسرار عشق و مستی
جام مے مغانہ ہم با مغان توان زد

شد رهزن سلامت زلف تو وین عجب نیست
گر راہزن تو باشی صد کاروان توان زد

گر دولت وصالت خواہد درے گشودن
سرها براین تخیل بر آستان توان زد

قد خمیدهٔ ما سهلت نماید اما
بر چشم دشمنانت تیر از کمان توان زد

از شرم در حجابم ساقی تلطفے کن
باشد کہ بوسہ چندے بر آن دہان توان زد

بجویبار چشمم گر سایہ افگند دوست
بر خاک رہگذارش آب روان توان زد

درویش را نباشد منزل سرائے سلطان
مائیم و کہنہ دلقے کاتش در آن توان زد

اہل نظر دو عالم در یک نظر ببازند
عشق است و داو اول بر نقد جان توان زد

با عقل و فہم و دانش داد سخن توان داد
چون جمع شد معانی گوئی بیان توان زد

عشق و شباب و رندی مجموعهٔ مرادست
ساقی بیا کہ جامے در این زمان توان زد

برزعم کاروانے فالے بزن چہ دانی
باشد کہ گوے خیرے در این میان توان زد

حافظ بحق قرآن کز زرق و شید باز آ
باشد کہ گوے عیشے در این میان توان زد

روز وصل دوستداران یاد باد
یاد باد آن روزگاران یاد باد

این زمان در کس وفاداری نماند
زان وفاداران و یاران یاد باد

کامم از تلخے غم چون زہر گشت
بانگ نوش بادہ خواران یاد باد

منکہ در تدبیر غم بیچارہ ام
چارهٔ آن غمگساران یاد باد

گرچہ یاران فارغند از یاد من
از من ایشان را ہزاران یاد باد

مبتلا گشتم درین دام بلا
کوشش آن حق گزاران یاد باد

گرچه صد رود است در چشمم روان
زنده رود باغ کاران یاد باد

راز حافظ بعد ازین ناگفته اند
ای دریغ از رازداران یاد باد

رسید مژده که ایام غم نخواهد ماند
چنان نماند و چنین نیز هم نخواهد ماند

من ارچه در نظر یار خاکسار شدم
رقیب نیز چنین محترم نخواهد ماند

چو پرده دار بشمشیر میزند همه را
کسی مقیم حریم حرم نخواهد ماند

توانگرا دل درویش خود بدست آور
که مخزن زر و گنج و درم نخواهد ماند

غنیمتی شمر ای شمع وصل پروانه
که این معامله تا صبحدم نخواهد ماند

سروش عالم غیبم بشارتی خوش داد
که بر در کرمش کس دژم نخواهد ماند

برین رواق زبرجد نوشته اند بزر
که جز نکوی اهل کرم نخواهد ماند

سرود مجلس جمشید گفته اند این بود
که جام باده بیاور که جم نخواهد ماند

چه جای شکر و شکایت ز نقش نیک و بد است
که کس همیشه گرفتار غم نخواهد ماند

ز مهربانی جانان طمع مبر حافظ
که نقش جور و نشان ستم نخواهد ماند

روشنی طلعت تو ماه ندارد
پیش تو گل رونق گیاه ندارد

جانب دلها نگاهدار سلطان
ملک نگیرد اگر سپاه ندارد

دیده ام آن چشم دل سیه که تو داری
جانب هیچ آشنا نگاه ندارد

ای شه خوبان بعاشقان نظری کن
هیچ شهی چون تو این سپاه ندارد

نی من تنها کشم تطاول زلفت
کیست بدل داغ این سیاه ندارد

شوخی نرگس نگر که پیش تو بشکفت
چشم دریده ادب نگاه ندارد

رطل گرانم ده ای مرید خرابات
شادی شیخی که خانقاه ندارد

گو برو آستین بخون جگر شوے ‌ ‌ هر که در آستانه راه ندارد

تا چه کند با رخ تو دود دل من ‌ ‌ آئینه دانی که تاب آه ندارد

خون خورد خامش نشین که این دل نازک ‌ ‌ طاقت فریاد دادخواه ندارد

گوشه ابروے تست منظر چشمم ‌ ‌ خوشتر ازین گوشه پادشاه ندارد

حافظ اگر سجده تو کرد مکن عیب
کافر عشق اے صنم گناه ندارد

رسید مژده که آمد بهار و سبزه دمید ‌ ‌ وظیفه گر برسد مصرفش گل ست و نبید

صفیر مرغ برآمد بط شراب کجاست ‌ ‌ فغان فتاد ز بلبل نقاب گل که درید

ز روے ساقی مهوش گلے بچین امروز ‌ ‌ که گرد عارض بستان خط بنفشه دمید

چنان کرشمه ساقی دلم ز دست ببرد ‌ ‌ که با کسے دگرم نیست روے گفت و شنید

من این مرقع رنگین چو گل بخواهم سوخت ‌ ‌ که پیر باده فروشش بجرعه نخرید

به کوے عشق منه بے دلیل راه قدم ‌ ‌ که گم شد آنکه درین ره برهبرے نرسید

ز میوه هاے بهشتی چه ذوق دریابد ‌ ‌ کسے که سیب زنخدان شاهدے نگزید

مکن ز غصه شکایت که در طریق ادب ‌ ‌ براحتے نرسید آنکه زحمتے نکشید

عجائب ره عشق اے رفیق بسیارست ‌ ‌ ز پیش آهوے این دشت شیر نر برمید

خدائے را مددے اے دلیل راه حرم ‌ ‌ که نیست بادیه عشق را کرانه پدید

گلے بچید ز بستان آرزو دل من ‌ ‌ مگر نسیم مروت درین چمن نوزید

بهار میگذرد دادگسترا دریاب ‌ ‌ که رفت موسم و عاشق هنوز مے نچشید

شراب نوش کن و جام زر بحافظ ده
که پادشه ز کرم جرم صوفیان بخشید

روز هجران و شب فرقت یار آخر شد ‌ ‌ زدم این فال و گذشت اختر و کار آخر شد

آن ہمہ ناز و تنعم کہ خزان میفرمود
عاقبت در قدم باد بہار آخر شد

بعد ازین نور بہ آفاق دہیم از دل خویش
کہ بخورشید رسیدیم و غبار آخر شد

آن پریشانی شبہائے دراز و غم دل
ہمہ در سایہ گیسوے نگار آخر شد

ساقیا عمر دراز و قدحت پُر مے باد
کہ بسعی تو ام اندوہ خمار آخر شد

شکر ایزد کہ باقبال کلہ گوشۂ گل
نخوت باد دے و شوکت خار آخر شد

باورم نیست ز بدعہدے ایام ہنوز
قصۂ غصہ کہ در دولت یار آخر شد

صبح امید کہ بد معتکف پردۂ غیب
گو برون آے کہ کار شب تار آخر شد

گرچہ آشفتگے کار من از زلف تو بود
حل این عقدہ ہم از روے نگار آخر شد

در شمار ارچہ نیاورد کسے حافظ را
شکر کان محنت بے حد و شمار آخر شد

حافظ خلوت نشین دوش بمیخانہ شد
از سر پیمان گذشت و بر سر پیمانہ شد

شاہد عہد شباب آمدہ بودش بخواب
باز بہ پیرانہ سر عاشق و دیوانہ شد

مغبچۂ میگذشت راہزن دین و دل
در پے آن آشنا از ہمہ بیگانہ شد

آتش رخسار گل خرمن بلبل بسوخت
چہرۂ خندان شمع آفت پروانہ شد

گریۂ شام و سحر شکر کہ ضایع نگشت
قطرۂ باران ما گوہر یکدانہ شد

نرگس ساقی بخواند آیت افسونگری
حلقۂ اوراد ما گردش پیمانہ شد

صوفی مجلس کہ دے جام و قدح میشکست
دوش بیک جرعہ مے عاقل دیوانہ شد

منزل حافظ کنون بارگہ کبریاست
دل بر دلدار رفت و جان بر جانانہ شد

نفس بر آمد و کام از تو بر نمے آید
فغان کہ بخت من از خواب بر نمے آید

مگر بروے دلارائے یار من ورنہ
بہیچ گونہ دگر کار بر نمے آید

درین خیال بسر شد دریغ عمر عزیز
بلائے زلف سیاهت بسر نمے آید

چنان بحسرت خاک در تو مے میرم
که آب زندگیم در نظر نمے آید

بسے حکایت دل هست با نسیم سحر
ولے به بخت من امشب سحر نمے آید

فدائے دوست نکردیم عمر و مال دریغ
که کار عشق ز ما این قدر نمے آید

همیشه تیر سحرگاه من خطا نشدے
کنون چه شد که یکے کارگر نمے آید

ز بسکه شد دل حافظ رمیده از همه کس
کنون ز حلقهٔ زلفت بدر نمے آید

سالها دل طلب جام جم از ما میکرد
آنچه خود داشت ز بیگانه تمنا میکرد

گوهرے کز صدف کون و مکان بیرون بود
طلب از گم شدگان لب دریا میکرد

مشکل خویش بر پیر مغان بردم دوش
کاو بتائید نظر حل معما میکرد

بیدلے در همه احوال خدا با او بود
او نمیدیدش و از دور خدا را میکرد

دیدمش خرم و خندان قدح باده بدست
واندران آینه صد گونه تماشا میکرد

گفتم این جام جهان بین بتو کے داد حکیم
گفت آن روز که این گنبد مینا میکرد

آن همه شعبدها عقل که میکرد آنجا
سامری پیش عصا و ید بیضا میکرد

گفت آن یار کزو گشت سر دار بلند
جرمش آن بود که اسرار هویدا میکرد

فیض روح القدس ار باز مدد فرماید
دیگران هم بکنند آنچه مسیحا میکرد

گفتمش سلسلهٔ زلف بتان از پی چیست
گفت حافظ گلهٔ از شب یلدا میکرد

سالها دفتر ما در گرو صهبا بود
رونق میکده از درس و دعای ما بود

نیکی پیر مغان بین که چو ما بدمستان
هر چه کردیم بچشم کرمش زیبا بود

دل چو پرگار بهر سو دورانی میکرد
واندران دایره سرگشته پا برجا بود

می شگفتم ز طرب زانکه چو گل بر لب جوی
بر سرم سایهٔ آن سرو سهی بالا بود

پیر گلرنگ من اندر حق ازرق پوشان
رخصت خبث نداد ارنه حکایتها بود

دفتر دانش ما جمله بشوئید به می
که فلک دیدم و در قصد دل دانا بود

مطرب از درد محبت عملی می پرداخت
که حکیمان جهان را مژه خون پالا بود

قلب اندودهٔ حافظ بر او خرج نشد
که معامل بهمه عیب نهان بینا بود

ساقی حدیث سرو و گل و لاله می رود
وین بحث با ثلاثهٔ غساله می رود

می ده که نوعروس چمن حد حسن یافت
کار این زمان ز صنعت دلاله می رود

شکرشکن شوند همه طوطیان هند
زین قند پارسی که به بنگاله می رود

طی مکان ببین و زمان در سلوک شعر
کین طفل یک شبه ره یکساله می رود

باد بهار می وزد از بوستان شاه
وز ژاله باده در قدح لاله می رود

آن چشم جادوانه عابد فریب بین
کش کاروان سحر بدنباله می رود

خوی کرده می خرامد و بر عارض سمن
از شرم روی او عرق از ژاله می رود

ایمن مشو ز عشوهٔ دنیا که این عجوز
مکاره می نشیند و محتاله می رود

چون سامری مباش که زر دید و از خری
موسی بهشت و از پی گوساله می رود

حافظ ز شوق مجلس سلطان غیاث دین
غافل مشو که کار تو از ناله می رود

سرو چمان من چرا میل چمن نمی کند
همدم گل نمی شود یاد سمن نمیکند

تا دل هرزه گرد من رفت بچین زلف او
زان سفر دراز خود عزم وطن نمیکند

پیش کمان ابرویش لابه همیکنم ولی
گوش کشیده است از آن گوش بمن نمیکند

چون ز نسیم میشود زلف بنفشه پرشکن
وه که دلم چه یاد آن عهدشکن نمیکند

با همه عطر دامنت آیدم از صبا عجب — گر گذر بر تو خاک را مشک ختن نمیکند

ساقی سیم ساق من گر همه زهر میدهد — کیست که تن چو جام مے عزه دهن نمیکند

دل بامید وصل او همدم جان نمیشود — جان بهوای کوے او خدمت تن نمیکند

دی گله ز طرّه اش کردم و از سر فسون — گفت که این سیاه کج گوش بمن نمیکند

کشتهٔ غمزهٔ تو شد حافظ ناشنیده پند
تیغ سزاست هر کرا درک سخن نمیکند

سمن بویان غبار غم چو بنشینند بنشانند — پری رویان قرار دل چو بستیزند بستانند

بفتراک بلا جانها چو بربندند بربندند — ز زلف عنبرین جانها چو بگشایند بفشانند

ز چشم لعل رمانی چو مے بارند بخندند — ز رویم راز پنهانی چو مے بینند میخوانند

بعمرے یک نفس با ما چو بنشینند برخیزند — نهال شوق در خاطر چو بنشینند بنشانند

چو منصور از مراد آنانکه بردارند بردارند — که با این درد اگر دربند درمانند درمانند

سرشک گوشه گیران را چو دریابند دریابند — رخ از مهر سحر خیزان نگردانند گردانند

درین حضرت چو مشتاقان نیاز آرند ناز آرند
بدین درگاه حافظ را چو میرانند میخوانند

سحرم دولت بیدار ببالین آمد — گفت برخیز که آن خسرو شیرین آمد

قدحے درکش و سرخوش بتماشا بخرام — تا ببینی که نگارت بچه آئین آمد

مژده گانے بده اے خلوتئ نافه کشاے — که ز صحراے ختن آهوے مشکین آمد

گریه آبے برخ سوختگان باز آورد — ناله فریاد رس عاشق مسکین آمد

مرغ دل باز هوادار کمان ابروئیست — که کمین صید گهش جان و دل دین آمد

در هوا چند معلق زنے و جلوه کنی — اے کبوتر نگران باش که شاهین آمد

ساقیا مے بده و غم مخور از دشمن و دوست — که بکام دل ما آن بشد و این آمد

شادی یار پری چهره بده بادهٔ ناب — که می لعل دوای دل غمگین آمد

رسم بدعهدی ایام چو دید ابر بهار — گریه‌اش بر سمن و سنبل و نسرین آمد

چون صبا گفتهٔ حافظ بشنید از بلبل
عنبرافشان بتماشای ریاحین آمد

ستاره‌ٔ بدرخشید و ماه مجلس شد — دل رمیدهٔ ما را انیس و مونس شد

نگار من که بمکتب نرفت و خط ننوشت — بغمزه مسئله آموز صد مدرس شد

طرب سرا محبت کنون شود معمور — که طاق ابروی یار منش مهندس شد

ببوی او دل بیمار عاشقان چو صبا — فدای عارض نسرین و چشم نرگس شد

بصدر مصطبه‌ام می‌نشاند اکنون یار — گدای شهر نگه کن که میر مجلس شد

لب از ترشح می پاک کن برای خدا — که خاطرم بهزاران گنه موسوس شد

کرشمهٔ تو شرابی بعاشقان پیمود — که علم بیخبر افتاد و عقل بیحس شد

خیال آب خضر بست و جام کیخسرو — بجرعه نوشی سلطان ابوالفوارس شد

چو زر عزیز وجودست شعر من آری — قبول دولتیان کیمیای این مس شد

ز راه میکده یاران عنان بگردانید
چرا که حافظ ازین راه رفت و مفلس شد

ساقی ار باده ازین جام بدست اندازد — عارفان را همه در شرب مدام اندازد

ور چنین زیر خم زلف نهد دانهٔ خال — ای بسا مرغ خرد را که بدام اندازد

آن زمان وقت می صبح فروغ است که شب — گرد خرگاه افق پردهٔ شام اندازد

روز در کسب هنر کوش که می خوردن روز — دل چو آئینه در زنگ ظلام اندازد

ای خوشا حالت آن مست که در پای حریف — سر و دستار نداند که کدام اندازد

زجاه سر بکله گوشهٔ خورشید برآر — بختت ار قرعه بدین ماه تمام اندازد

زاهد خام طمع بر سر انکار بماند
پخته گردد چو نظر بر مے جام اندازد

باده با محتسب شهر ننوشی حافظ
که خورد باده ات و سنگ بجام اندازد

سحر چون خسرو خاور علم بر کوهساران زد
بدست مرحمت یارم در امیدواران زد

چو پیش صبح روشن شد که حال مهر گردون چیست
بر آمد خنده خوش بر غرور کامگاران زد

نگارم دوش در مجلس بعزم رقص چون برخاست
گره بگشود از گیسو و بر دلهای یاران زد

من از رنگ صلاح آندم بخون دل بشستم دست
که چشم باده پیمایش صلا بر هوشیاران زد

کدام آهن دلش آموخت این آئین عیاری
کز اول چون برون آمد ره شب زنده داران زد

خیال شهسواران پخت و شد ناگه دل مسکین
خداوندا نگهدارش که بر قلب سواران زد

منش با خرقه پشمین کجا اندر کمند آرم
زره موئیکه مژگانش ره خنجرگذاران زد

نظر بر قرعه توفیق و یمن دولت شاه است
بده کام دل عاشق که فال بختیاران زد

شهنشاه مظفر فر شجاع ملک و دین منصور
که جود بیدریغش خنده بر ابر بهاران زد

از آن ساعت که جام مے بدست او مشرف شد
زمانه ساغر شادی به یاد میگساران زد

ز شمشیر سرافشانش ظفر آن روز بدرخشید
که خون خورشید انجم سوز تنها بر هزاران زد

تعالی الله زہے ذاتے که تا بر رنگ هستی یافت
صفاے جوهر پاکش دم از پرهیزگاران زد

دوام ملک و عمر او بخواه از لطف حق حافظ
که چرخ این سکه دولت بنام شهسواران زد

سحر بلبل حکایت با صبا کرد
که عشق گل بما دیدی چها کرد

غلام همت آن نازنینم
که کار خیر بے روئے و ریا کرد

خوشش باد آن نسیم صبحگاهے
که درد شب نشینان را دوا کرد

من از بیگانگان هرگز ننالم
که با من هرچه کرد آن آشنا کرد

نقاب گل کشید و زلف سنبل ‌‌ ‌‌ گره بند قبای غنچه وا کرد

ازان رنگ و رخم خون در دل انداخت ‌‌ ‌‌ درین گلشن بخارم مبتلا کرد

بهر سو بلبل بیدل در افغان ‌‌ ‌‌ تنعم درمیان باد صبا کرد

گر از سلطان طمع کردم جفا بود ‌‌ ‌‌ ور از دلبر وفا جستم جفا کرد

بشارت بر بکوی می فروشان
که حافظ توبه از زهد و ریا کرد

شاهدان گر دلبری زینسان کنند ‌‌ ‌‌ زاهدان را رخنه در ایمان کنند

هر کجا آن شاخ نرگس بشکفد ‌‌ ‌‌ گلرخانش دیده نرگسدان کنند

یار ما چون سازد آهنگ سماع ‌‌ ‌‌ قدسیان بر عرش دست افشان کنند

رخ نماید آفتاب دولتت ‌‌ ‌‌ گرچه صبحت آئنه رخشان کنند

مردم چشمم بخون آغشته شد ‌‌ ‌‌ از کجا آن ظلم بر انسان کنند

عاشقان را بر سر خود حکم نیست ‌‌ ‌‌ هر چه فرمان تو باشد آن کنند

پیش چشمم کمترست از قطره ‌‌ ‌‌ آن حکایتها که از طوفان کنند

کن نگاهی از دو چشمت تا روان ‌‌ ‌‌ مرگ را بر بیدلان آسان کنند

عید رخسار تو کو تا عاشقان ‌‌ ‌‌ در وفایت جان و دل قربان کنند

ای جوان سرو قد گوی بزن ‌‌ ‌‌ پیش ازان کز قامتت چوگان کنند

خوش برآ از غصه ای دل کاهل راز ‌‌ ‌‌ عیش خوش در بوته هجران کنند

سرمکش حافظ ز آه نیم شب
تا چو صبحت آئنه رخشان کنند

شراب بیغش و ساقی خوش دو دام رهند ‌‌ ‌‌ که زیرکان جهان از کمندشان نرهند

من ارچه عاشقم و رند و مست و نامه سیاه ‌‌ ‌‌ هزار شکر که یاران شهر بیگنهند

ببین حقیر گدایان عشق را کاین قوم
شہان بے کمر و خسروان بے کلہند

جفا نہ شیوۂ درویشیست و راہروی
بیار بادہ کہ این سالکان نہ مرد رہند

مکن کہ کوکبۂ دلبرے شکستہ شود
چو چاکران بگریزند و بندگان بجہند

غلام ہمت دُردی کشان یکرنگم
نہ آن گروہ کہ ازرق لباس و دل سیہند

قدم منہ بخرابات جز بشرط ادب
کہ ساکنان درش محرمان پادشہند

بہوش باش کہ ہنگام باد استغنا
ہزار خرمن طاعت بہ نیم جو ندہند

جناب عشق بلند است ہمتے حافظ
کہ عاشقان رہ بے ہمتان بخود ندہند

شاہد آن نیست کہ موئے و میانے دارد
بندۂ طلعت آن باش کہ آنے دارد

شیوۂ حور و پری خوب و لطیف است ولے
خوبی آنست و لطافت کہ فلانے دارد

چشمۂ چشم مرا اے گل خندان دریاب
کہ بامید تو خوش آب روانے دارد

مرغ زیرک نشود در چمنش نغمہ سرائے
ہر بہارے کہ ز دنبال خزانے دارد

خم ابروے تو در صنعت تیراندازی
بستد از دست ہر آنکس کہ کمانے دارد

گوے خوبی کہ برد از تو کہ خورشید آنجا
نہ سواریست کہ در دست عنانے دارد

دلنشین شد سخنم تا کہ قبولش کردی
آرے آرے سخن عشق نشانے دارد

در رہ عشق نشد کس بیقین محرم راز
ہر کسے بر حسب فہم گمانے دارد

با خرابات نشینان ز کرامات ملاف
ہر سخن جائے و ہر نکتہ مکانے دارد

مدعی گو برود نکتہ بہ حافظ مفروش
کلک ما نیز زبانے و بیانے دارد

شراب و عیش نہان چیست کار بے بنیاد
زدیم بر صف رندان و ہرچہ بادا باد

گرہ ز دل بکشا و ز سپہر یاد مکن
کہ فکر ہیچ مہندس چنین گرہ نکشاد

زانقلاب زمانه عجب مدار که چرخ / ازین فسانه و افسون هزار دارد یاد

قدح بشرط ادب گیر زانکه ترکیبش / زکاسهٔ سر جمشید و بهمن ست و قباد

که آگه ست که جمشید و کے کجا رفتند / که واقف ست که چون رفت تخت جم بر باد

ز حسرت لب شیرین هنوز مے بینم / که لاله میدمد از خاک تربت فرهاد

مگر که لاله بدانست بیوفائے دهر / که تا بزاد و بشد جام مے زکف ننهاد

نمے دهند اجازت مرا به سیر سفر / نسیم باد مصلے و آب رکنا باد

بیا بیا که زمانے ز مے خراب شوم / مگر رسیم به گنجے درین خراب آباد

بنوش بادهٔ صافی به نالهٔ دف و چنگ / که بسته اند بر ابریشم طرب دل شاد

ز دست اگر ننهم جام مے مکن عیبم / که پاک تربه از نیم حریف دست نداد

رسید در غم عشقش به حافظ آنچه رسید / که چشم زخم زمانه به عاشقان مرساد

صوفی نهاد دام و سر حقهٔ باز کرد / بنیاد مکر با فلک حقه باز کرد

بازے چرخ بشکندش بیضه در کلاه / زیرا که عرض شعبده با اهل راز کرد

ساقی بیا که شاهد رعنائے صوفیان / دیگر بجلوه آمد و آغاز باز کرد

این مطرب از کجاست که ساز عراق ساخت / و آهنگ بازگشت ز راه حجاز کرد

اے دل بیا که ما به پناه خدا رویم / زانچه آستین کوته و دست دراز کرد

صنعت مکن که هر که محبت نه راست باخت / عشقش بروے دل در معنے فراز کرد

اے کبک خوش خرام که خوش میروی بناز / غره مشو که گربه عابد نماز کرد

فردا که پیشگاه حقیقت شود پدید / شرمنده رهروے که عمل بر مجاز کرد

حافظ مکن ملامت رندان که در ازل / ما را خدا از زهد و ریا بے نیاز کرد

صوفی از باده باندازه خورد نوشش باد — ورنه اندیشهٔ این کار فراموشش باد

آنکه یک جرعه مے از دست تواند دادن — دست با شاهد مقصود در آغوشش باد

کیست آن شاهسوارِ خوش و خرم که دو کون — بستهٔ بند قبا و علم و دوشش باد

نرگسِ مست نوازش کن مردم دارش — خون عاشق بخورد گریه قدح نوشش باد

چشم از آئینه داران خط و خالش گشت — لبم از بوسه ربایان لب نوشش باد

گرچه از کبر سخن با من درویش نکرد — جان فدائے شکرین پستهٔ خاموشش باد

شاهِ ترکان سخنِ مدعیان مے شنوند — شرمے از مظلمهٔ خون سیاوشش باد

پیر ما گفت خطا بر قلمِ صنع نرفت — آفرین بر نظر پاک خطا پوشش باد

بغلامیٔ تو مشهور جهان شد حافظ
حلقهٔ بندگیٔ زلف تو در گوشش باد

صبا وقتِ سحر بوے ز زلف یار مے آورد — دل شوریدهٔ ما را ز نو در کار مے آورد

ز شکنِ تار زلفِ یار بر بادِ صبا میداد — صبا هر نافهٔ مشکے که از تاتار مے آورد

فروغ ماه میدیدم ز بام قصر او روشن — که روے از خشم او خورشید بر دیوار مے آورد

عفی الله چین ابرویش اگرچه ناتوانم کرد — برحمت هم پیامے بر سر بیمار مے آورد

سر از بخشش جانان طریقِ لطف و احسان بود — اگر تسبیح میفرمود اگر زنار مے آورد

من آن شاخ صنوبر را ز باغ سینه برکندم — که هر گل کز غمش بشگفت محنت بار مے آورد

زبیم غارتِ چشمش دل خونین رها کردم — ولے میریخت خون و ره بدین هنجار مے آورد

خوش آن وقت خوش آن ساعت کزان زلف گره بگشا — بدزدیدی چنان دلها که خصم اقرار مے آورد

بقول مطرب و ساقی برون رفتم گه و بیگه — کزان راه گران قاصد خبر دشوار مے آورد

عجب میداشتم دوشے ز حافظ جام و پیمانه
ولے منعش نمیکردم که صوفی وار مے آورد

صبا بتہنیت پیر مے فروش آمد
که موسم طرب و عیش و ناز و نوش آمد

ہوا مسیح نفس گشت و باد نافه گشا
درخت سبز شد و مرغ در خروش آمد

تنور لالہ چنان برفروخت باد بہار
که غنچه غرق عرق گشت و گل بجوش آمد

بگوش ہوش نیوش از من و بعشرت کوش
که این سخن سحر از ہاتفم بگوش آمد

ز فکر تفرقه باز آے تا شوی مجموع
بحکم آنکه چو شد اہرمن سروش آمد

ز مرغ صبح ندانم که سوسن آزاد
چه گوش کرد که باده زبان خموش آمد

چه جاے صحبت نامحرم ست مجلس انس
سر پیالہ بپوشان که خرقه پوش آمد

بگوبیت سخن خوش بیاد باده بنوش
که زاہد از بر یار رفت و مے فروش آمد

ز خانقاه بمیخانه مے رود حافظ
مگر ز مستی زہد و ریا بہوش آمد

طائر دولت اگر باز گذارے بکند
یار باز آید و با وصل قرارے بکند

دیده را دستگه در و گہر گرچه نماند
بخورد خونے و تدبیر نثارے بکند

شہ خالیست ز عشاق مگر ز طرفے
دستے از غیب برون آید و کارے بکند

کس نیارد بر او دم زدن از قصه ما
مگرش باد صبا گوش گذارے بکند

داده ام باز نظر را به تذروے پرواز
باز خواند مگرش بخت و شکارے بکند

کو کریمے که ز بزم طربش غمزده
جرعه در کشد و دفع خمارے بکند

یا وفا یا خبر وصل تو یا مرگ رقیب
بازے چرخ ازین یک دو سه کارے بکند

دوش گفتم بکند لعل لبش چاره دل
ہاتف غیب ندا داد که آرے بکند

حافظا گر نروی از در او ہم روزے
گذرے بر سرت از گوشه کنارے بکند

عکس روے تو چو در آئینه جام افتاد
عارف از پرتو مے در طمع خام افتاد

جلوۂ کرد رخش روز ازل زیر نقاب
عکسے از پرتو آن بر رخ اندام افتاد

این ہمہ عکس مے و نقش مخالف کہ نمود
یک فروغ رخ ساقیست کہ در جام افتاد

غیرت عشق زبان ہمہ خاصان ببرید
از کجا سر غمش در دہن عام افتاد

ہر دمش با من دلسوختہ لطف دگرست
این گدا بین کہ چہ شائستۂ انعام افتاد

پاک بین از نظر پاک بہ مقصود رسید
حول از چشم دو بین در طمع خام افتاد

زیر شمشیر غمش رقص کنان خواہم رفت
کانکہ شد کشتۂ او نیک سرانجام افتاد

در خم زلف تو آویخت دل از چاہ زنخ
آہ کز چاہ برون آمد و در دام افتاد

آن شد اے خواجہ کہ در صومعہ بازم بینی
کار ما با رخ ساقی و لب جام افتاد

من ز مسجد بخرابات نہ خود افتادم
اینم از روز ازل حاصل فرجام افتاد

چہ کند کز پے دوران نرود چون پرکار
ہر کہ در دائرہ گردش ایام افتاد

صوفیان جملہ حریفند و نظر باز ولے
زین میان حافظ دلسوختہ بدنام افتاد

عشقت نہ سرسریست کہ از سر بدر شود
مہرت نہ عارضیست کہ جائے دگر شود

عشق تو در وجودم و مہر تو در دلم
با شیر در بدن شد و با جان بدر شود

دردیست درد عشق کہ اندر علاج او
ہر چند سعی بیش نمائی بتر شود

اول یکے منم کہ درین شہر ہر شبے
فریاد من بہ گنبد افلاک بر شود

در زانکہ من سرشک فشانم بزندہ رود
کشت عراق جملہ بیکبارہ تر شود

دے در میان زلف بدیدم رخ نگار
بر ہیئتے کہ ابر محیط قمر شود

گفتم کہ ابتدا کنم از بوسہ گفت نے
بگذار تا کہ ماہ ز عقرب بدر شود

اے دل بہ یاد لعلش اگر بادہ میخوری
مگذار ہان کہ مدعیان را خبر شود

حافظ سر از لحد بدر آرد بپائے بوس
گر خاک او بپائے شما بے سپر شود

غلام نرگس مست تو تاجدارانند / خراب بادهٔ لعل تو هوشیارانند

ترا صبا و مرا آب دیده شد غماز / وگرنه عاشق و معشوق رازدارانند

بزیر زلف دوتا چون گذر کنی بینی / که از یمین و یسارت چه بیقرارانند

گذار کن چو صبا بر بنفشه زار و ببین / که از تطاول زلفت چه سوگوارانند

رقیب در گذر و بیش ازین مکن نخوت / که ساکنان در دوست خاکسارانند

نصیب ماست بهشت ای خدا شناس برو / که مستحق کرامت گناهگارانند

نه من بران گل عارض غزل سرایم و بس / که عندلیب تو از هر طرف هزارانند

تو دستگیر شو ای خضر پی خجسته که من / پیاده میروم و همرهان سوارانند

بیا بمیکده و چهره ارغوانی کن / مرو بصومعه کانجا سیاه کارانند

خلاص حافظ ازان زلف تابدار مباد / که بستگان کمند تو رستگارانند

قتل این خسته بشمشیر تو تقدیر نبود / ورنه هیچ از دل بیرحم تو تقصیر نبود

یارب آئینهٔ حسن تو چه جوهر دارد / که در او آه مرا قوت تاثیر نبود

سر ز حیرت بدر میکدها بر کردم / چون شناسای تو در صومعه یک پیر نبود

من دیوانه چو زلف تو رها میکردم / هیچ لایقترم از حلقهٔ زنجیر نبود

نازنین تر ز قدت در چمن حسن نرست / خوشتر از نقش تو در عالم تصویر نبود

تا مگر همچو صبا باز بزلف تو رسم / حاصلم دوش بجز نالهٔ شبگیر نبود

آن کشیدم ز تو ای آتش هجران که چو شمع / جز فنای خودم از دست تو تدبیر نبود

آیتی بد ز عذاب آمده حافظ بی تو / که بر هیچکسش حاجت تفسیر نبود

گر می فروش حاجت رندان روا کند / ایزد گنه ببخشد و دفع بلا کند

در کارخانهٔ که رهِ علم و عقل نیست
وہم ضعیف رائے فضولی چرا کند

مطرب بساز عود که کس بے اجل نمرد
وانگو نه این ترانه سراید خطا کند

گر رنج پیشت آید و گر راحت اے حکیم
نسبت مکن به غیر که اینها خدا کند

ما را که درد عشق و بلائے خمار ہست
یا وصل دوست یا مے صافی دوا کند

حقا که در زمان برسد مژدهٔ امان
گر سالکے بعهد امانت وفا کند

ساقی بجام عدل بده باده تا گدا
غیرت نیاورد که جهان پر بلا کند

جان رفت در سرِ مے و حافظ ز غصه سوخت
عیسیٰ دمے کجاست که احیائے ما کند

کلک مشکین تو روزے که ز ما یاد کند
ببرد اجر دو صد بنده که آزاد کند

قاصد حضرت سلمیٰ که سلامت بادا
چه شود گر بسلامے دل ما شاد کند

یارب اندر دل آن خسرو شیرین انداز
که برحمت گذرے بر سر فرهاد کند

حالیا عشوهٔ عشق تو ز بنیادم برد
تا دگر فکر حکیمانه چه بنیاد کند

گوهر پاک تو از مدحت ما مستغنی ست
فکر مشاطه چه با حسن خداداد کند

امتحان کن که بسے گنج مرادت بدهند
گر خرابی چو مرا لطف تو آباد کند

شاه را به بود از طاعت صد ساله و زهد
قدر یک ساعت عمرے که در و داد کند

ره نبردیم به مقصود خود اندر شیراز
خرم آن روز که حافظ ره بغداد کند

گفتم کیم دهان و لبت کامران کنند
گفتا بچشم هرچه تو گوئی چنان کنند

گفتم خراج مصر طلب مے کند لبت
گفتا درین معامله کمتر زیان کنند

گفتم بنقطهٔ دهنت خود که برد راه
گفت این حکائیتیست که با نکته دان کنند

گفتم صنم پرست مشو با صمد نشین
گفتا بکوے عشق هم این و هم آن کنند

گفتم ہوائے میکدہ غم مے برد ز دل
گفتا خوش آن کسان کہ دلے شادمان کنند

گفتم شراب و خرقہ نہ آئین مذہب ست
گفت این عمل بہ مذہب پیر مغان کنند

گفتم ز لعل نوش لبان پیر را چہ سود
گفتا ببوسۂ شکرینش جوان کنند

گفتم کہ خواجہ کے بسرِ حجلہ میرود
گفت آن زمان کہ مشتری و مہ قران کنند

گفتم دعاے دولت او وردِ حافظ ست
گفت این دعا ملائک ہفت آسمان کنند

کسے کہ حسن رُخ دوست در نظر دارد
محقق ست کہ او حاصل بصر دارد

چو خامہ بر سر فرمان او سر طاعت
نہادہ ام مگر او بہ تیغ بر دارد

کسے بوصل تو چون شمع یافت پروانہ
کہ زیر تیغ تو ہر دم سرِ دگر دارد

بپاے بوس تو دست کسے رسید کہ او
چو آستانہ بدین در ہمیشہ سر دارد

ز زہد خشک ملولم بیار بادۂ ناب
کہ بوے بادہ دماغم مدام تر دارد

بُرد رقیب تو روزے بسینہ ام تیرے
ز بسکہ تیر غمت سینہ بے سپر دارد

کسے کہ از رہ تقوے قدم برون ننہاد
بعزم میکدہ اکنون سرِ سفر دارد

ز بادہ ہیچت اگر نیست این نہ بسکہ ترا
دمے ز وسوسۂ عقل بے خبر دارد

دل شکستۂ حافظ بہ خاک خواہد برد
چو لالہ داغ ہواے تو بر جگر دارد

گر من از باغ تو یک میوہ بچینم چہ شود
پیش پاے بچراغ تو بہ بینم چہ شود

یا رب اندر کنف سایۂ آن سرو بلند
گر من سوختہ یک دم بنشینم چہ شود

آخر اے خاتم جمشید ہمایون آثار
گر فتد عکس تو بر نقش نگینم چہ شود

زاہد شہر چو مہر ملک و شحنہ گزید
من اگر مہر نگارے بگزینم چہ شود

صرف شد عمر گرانمایہ بہ معشوقہ و مے
تا از آنم چہ بہ پیش آید ازینم چہ شود

عقلم از خانه بدر رفت و اگر می اینست
دیدم از پیش که در خانهٔ دینم چه شود

منکه در کوی بتان منزل و ماوای ارم
گر دهی جای به فردوس برینم چه شود

خواجه دانست که من عاشقم و هیچ نگفت
حافظ ار نیز بداند که چنینم چه شود

گداخت جان که شود کار دل تمام نشد
بسوختیم درین آرزوی خام و نشد

فغان که در طلب گنج گوهر مقصود
شدم خراب جهانی ز غم تمام و نشد

دریغ و درد که در جستجوی گنج حضور
بسی شدم به گدائی بر کرام و نشد

بطعنه گفت شبی میر مجلس تو شوم
شوم به مجلس او کمترین غلام و نشد

پیام کرد که خواهیم نشست با رندان
بشد برندی و دردی کشیم نام و نشد

رواست در بر اگر می طپد کبوتر دل
که دید در ره خود پیچ و تاب دام و نشد

بکوی عشق منه بی دلیل راه قدم
که من بخویش نمودم صد اهتمام و نشد

بدان هوس که بمستی آن لب لعل
چو خون که در دلم افتاد همچو جام و نشد

هزار حیله برانگیخت حافظ از سر فکر
بدان هوس که شود آن حریف رام و نشد

کی شعر تر انگیزد خاطر که حزین باشد
یک نکته درین معنی گفتیم و همین باشد

از لعل تو گر یابم انگشتری زنهار
صد ملک سلیمانم در زیر نگین باشد

غمناک نباید بود از طعن حسود ای دل
شاید که چو وابینی خیر تو درین باشد

هر کو نتواند فهم این کلک خیال انگیز
نقشش بحرام از خود صورتگر چین باشد

جام می و خون دل هر یک بکسی دادند
در دایرهٔ قسمت اوضاع چنین باشد

در کار گلاب و گل حکم ازلی این بود
کان شاهد بازاری وین پرده نشین باشد

آن نیست که حافظ را رندی شود از خاطر
کاین سابقه رندی تا روز پسین باشد

گل بے رخ یار خوش نباشد
بے بادہ بہار خوش نباشد

طرف چمن و ہوائے بستان
بے لالہ عذار خوش نباشد

رقصیدن سرو و حالت گل
بے صوت ہزار خوش نباشد

باغ و گل و مل خوشست لیکن
بے صحبت یار خوش نباشد

ہر نقش کہ دست عقل بندد
بے نقش و نگار خوش نباشد

با یار شکر لب گل اندام
بے بوس و کنار خوش نباشد

جان نقد محقرست حافظ
از بہر نثار خوش نباشد

گفتم غم تو دارم گفتا غمت بر آید
گفتم کہ ماہ من شو گفتا اگر بر آید

گفتم ز مہرورزان رسم وفا بیاموز
گفتا ز ماہ رویان این کار کمتر آید

گفتم کہ بوے زلفت گمراہ عالمم کرد
گفتا اگر بدانی ہم اوت رہبر آید

گفتم کہ نوش لعلت ما را بہ آرزو کشت
گفتا تو بندگی کن کو بندہ پرور آید

گفتم دل رحیمت کے عزم صلح دارد
گفتا بکش جفا را تا وقت آن بر آید

گفتم کہ بر خیالت راہ نظر ببندم
گفتا کہ شب رو است این از راہ دیگر آید

گفتم خوش آن ہوا کز باغ خلد خیزد
گفتا خنک نسیمے کز کوے دلبر آید

گفتم زمان عشرت دیدی کہ چون سر آید
گفتا خموش حافظ کین غصہ ہم سر آید

گوہر مخزن اسرار ہمان ست کہ بود
حقۂ مہر بدان مہر و نشان ست کہ بود

از صبا پرس کہ ما را ہمہ شب تا دم صبح
بوے زلفت تو ہمان مونس جان ست کہ بود

طالب لعل و گہر نیست و گرنہ خورشید
ہمچنان در عمل معدن و کان ست کہ بود

رنگ خون دل ما را کہ نہان کرد خطت
ہمچنان از لب لعل تو عیان ست کہ بود

عاشقان بندهٔ ارباب امانت باشند ٭ لاجرم چشم گهربار همان ست که بود

کشتهٔ غمزهٔ خود را بزیارت مے آے ٭ زانکه بیچاره همان دل نگران ست که بود

زلف هندوے تو گفتم که دگر ره نزند ٭ سالها رفت و بدان سیرت و شان ست که بود

حافظا باز نما قصهٔ خونابهٔ چشم ٭ که درین چشمه همان آب روان ست که بود

کنون که در چمن آمد گل از عدم بوجود ٭ بنفشه در قدم او نهاد سر بسجود

بنوش جام صبوحی به نالهٔ دف و چنگ ٭ ببوس غبغب ساقی بنغمهٔ نے و عود

بباغ تازه کن آئین دین زردشتے ٭ کنون که لاله برافروخت آتش نمرود

ز دست شاهد سیمین عذار عیسے دم ٭ شراب نوش و رها کن حدیث عاد و ثمود

جهان چو خلد برین شد بدور سوسن و گل ٭ ولے چه سود که در وے نه ممکن ست خلود

شد از بروج ریاحین چو آسمان گلشن ٭ زمین اختر میمون و طالع مسعود

چو گل سوار شود بر هوا سلیمان وار ٭ سحر که مرغ در آید بنغمهٔ داؤد

بدور گل منشین بے شراب و شاهد و چنگ ٭ که همچو دور بقا هفتهٔ بود معدود

بیار جام لبالب بیاد آصف عهد ٭ وزیر ملک سلیمان عماد دین محمود

بود که مجلس حافظ بیمن تربیتش ٭ هر آنچه مے طلبد جمله باشدش موجود

گفتم که خطا کردی و تدبیر نه این بود ٭ گفتا چه توان کرد که تقدیر چنین بود

گفتم که خدا داد مرادت بوصالش ٭ گفتا که مرادم بوصالش نه همین بود

گفتم که قرین بدت افگند بدین روز ٭ گفتا که مرا بخت بد خویش قرین بود

گفتم ز من اے ماه چرا مهر بریدی ٭ گفتا که فلک با من بد مهر بکین بود

گفتم که بسے جام طرب خوردی ازین پیش ٭ گفتا که شفا در قدح بازپسین بود

گفتم که تو اے عمر چرا زود برفتی
گفتا که فلانی چه کنم عمر همین بود

گفتم که بے خط خطا بر تو کشیدند
گفتا همه آن بود که بر لوح جبین بود

گفتم که نه وقت سفرت بود چنین روز
گفتا که مگر مصلحت وقت چنین بود

گفتم که ز حافظ بچه حجت شده دور
گفتا که همه وقت مراد اعجبه این بود

گرچه بر واعظ شهر این سخن آسان نشود
تا ریا ورزد و سالوس مسلمان نشود

درد مندے که کند درد نهان پیش طبیب
درد او بے سببے قابل درمان نشود

رندی آموز و کرم کن که نه چندان هنر است
حیوانے که ننوشد مے و انسان نشود

گوهر پاک بباید که شود قابل فیض
ورنه هر سنگ و گلے لؤلؤ و مرجان نشود

اسم اعظم بکند کار خود اے دل خوش باش
که به تلبیس و حیل دیو مسلمان نشود

عشق مے ورزم و امید که این فن شریف
چون هنرهاے دگر موجب حرمان نشود

دوش مے گفت که فردا بدهم کام دلت
سببے ساز خدایا که پشیمان نشود

حسن خلقے ز خدا مے طلبم روے ترا
تا دگر خاطر ما از تو پریشان نشود

هر که در پیش بتان از سر جان هلیر زد
بے تکلف تن او لایق قربان نشود

ذره را تا نبود همت عالی حافظ
طالب چشمهٔ خورشید درخشان نشود

کارم ز دور چرخ به سامان نمی رسد
خون شد دلم ز درد و به درمان نمی رسد

چون خاک راه پست شدم همچو باد و باز
تا آبرو نمی رودم نان نمی رسد

از دست برد جور زمان اهل فضل را
این غصه بس که دست سوے جان نمی رسد

سیرم ز جان خود بدل راستان ولے
بیچاره را چه چاره که فرمان نمی رسد

تا صد هزار خار نمے روید از زمین
از گلبنے گلے به گلستان نمی رسد

یعقوب را دو دیده ز حسرت سفید شد / آوازهٔ ز مصر بکنعان نمیرسد

بی پاره نمیکنم از هیچ استخوان / تا صد هزار زخم بدندان نمیرسد

از حشمت اهل جهل بکیوان رسیده‌اند / جز آه اهل فضل بکیوان نمیرسد

صوفی بشوی زنگ دل خود بآب می / زین شست و شوی خرقهٔ غفران نمیرسد

حافظ صبور باش که در راه عاشقی / هر کس که جان نداد بجانان نمیرسد

مرا برندی و عشق آن فضول عیب کند / که اعتراض بر اسرار علم غیب کند

کمال صدق و محبت ببین نه نقص گناه / که هر که بی هنر افتد نظر بعیب کند

چنان بزد ره اسلام غمزهٔ ساقی / که اجتناب ز صهبا مگر صهیب کند

ز عطر حور بهشت آن زمان برآید بوی / که خاک میکدهٔ ما عبیر جیب کند

کلید گنج سعادت قبول اهل دلست / مباد کس که درین نکته شک و ریب کند

شبان وادی ایمن گهی رسد بمراد / که چند سال بجان خدمت شعیب کند

ز دیده خون بچکاند فسانهٔ حافظ / که یاد عهد شباب و زمان شیب کند

مژده ای دل که مسیحا نفسی می آید / که ز انفاس خوشش بوی کسی می آید

از غم و درد مکن ناله و فریاد که دوش / زده‌ام فالی و فریادرسی می آید

ز آتش وادی ایمن نه منم خرم و بس / موسی اینجا بامید قبسی می آید

هیچکس نیست که در کوی تواش کاری نیست / هر کس اینجا بامید هوسی می آید

کس ندانست که منزلگه معشوق کجاست / این قدر هست که بانگ جرسی می آید

جرعهٔ ده که بمیخانهٔ ارباب کرم / هر حریفی ز پی ملتمسی می آید

خبر بلبل این باغ مپرسید که من / ناله‌ٔ می شنوم کز قفسی می آید

دوست را گر سر پرسیدن بیمار غمست — گو بیا خوش که هنوزش نفسے مے آید

یار دارد سر صید دل حافظ یاران
شاہبازے بشکار مگسے مے آید

مطرب عشق عجب ساز و نوائے دارد — نقش هر پرده که زد راه بجائے دارد
عالم از نالهٔ عشاق مبادا خالی — که خوش آهنگ فرح بخش نوائے دارد
پیر دردی کش ما گرچه ندارد زر و زور — خوش عطا بخش و خطا پوش خدائے دارد
از عدالت نبود دور گرش پرسد حال — پادشاهے که بهمسایه گدائے دارد
محترم دار دلم کاین مگس قند پرست — تا هواخواه تو شد فر همائے دارد
اشک خونین بطبیبان بنمودم گفتند — درد عشقست و جگرسوز دوائے دارد
ستم از غمزه میاموز که در مذهب عشق — هر عمل اجرے و هر کرده جزائے دارد
نغز گفت آن بت ترسابچهٔ باده فروش — شادی روے کسے خور که صفائے دارد

خسروا حافظ درگاه نشین فاتحه خواند
وز زبان تو تمنائے دعائے دارد

منع الکار شراب این چه حکایت باشد — غالباً این قدرم عقل کفایت باشد
منکه شبها ره تقوے زده ام با دف و چنگ — این زمان سر بره آرم چه حکایت باشد
زاهد ار راه برندی نبرد معذورست — عشق کاریست که موقوف هدایت باشد
تا بغایت ره میخانه نمیدانستم — ورنه مستوری ما تا بچه غایت باشد
بندهٔ پیر مغانم که ز جهلم برهاند — پیر ما هرچه کند عین رعایت باشد
زاهد و عجب و نماز و من و مستی و نیاز — تا خود او را ز میان با که عنایت باشد

دوش ازین غصه نخفتم که حکیمے میگفت
حافظ ار باده خورد جائے شکایت باشد

مسلمانان مرا وقتے دلے بود   که با وے گفتمے گر مشکلے بود

دلے همدرد و یارے مصلحت بین   که استظهار هر اهل دلے بود

بگردابے چو مے افتادم از غم   بتدبیرش امید ساحلے بود

ز من ضایع شد اندر کوئے جانان   چه دامن گیر یا رب منزلے بود

بحال این پریشان رحمت آرید   که وقتے کاروان کاملے بود

مرا تا عشق تعلیم سخن کرد   حدیثم نکتهٔ هر محفلے بود

هنر بے عیب حرمان بود لیکن   ز من محروم تر کے سائلے بود

سرشکم در طلب دریا فشانید   ولے از وصل او بیحاصلے بود

مگو دیگر که حافظ نکته دان ست   که ما دیدیم و محکم غافلے بود

معاشران ز حریف شبانه یاد آرید   حقوق بندگے مخلصانه یاد آرید

چو در میان مراد آورید دست امید   ز عهد صحبت ما در میانه یاد آرید

چو عکس باده کند جلوه در رخ ساقی   ز زهدمن به سرود و ترانه یاد آرید

بوقت سرخوشی از آه و نالهٔ عشاق   بصورت نغمهٔ چنگ و ترانه یاد آرید

نمیخورید زمانے غم وفاداران   ز بے وفائے دور زمانه یاد آرید

سمند دولت اگر چند سرکش ست ولے   ز همرهان بسر تازیانه یاد آرید

بوقت مرحمت اے ساکنان صدر جلال   ز روئے حافظ و آن آستانه یاد آرید

من و صلاح و سلامت کس این گمان نبرد   که کس برند خرابات ظن آن نبرد

من این مرقع پشمینه بهر آن دارم   که زیر خرقه کشم مے کس این گمان نبرد

مباش غره بعلم و عقل فقیه زمان   که هیچکس ز قضائے خدائے جان نبرد

مشو فریفتهٔ رنگ و بو قدح درکش
که زنگ غم ز دلت جز مے فغان نبرد

اگرچه دیده بود پاسبان تو اے گل
بهوش باش که نقد تو پاسبان نبرد

سخن به نزد سخندان ادا مکن حافظ
که تحفه کس دُرّ و گوهر بحر دکان نبرد

مرا مے دگر باده از دست ببرد
بمن باز آورد مے دست برد

هزار آفرین بر مے سرخ باد
که از روے ما رنگ زردی ببرد

بنازیم دستے که انگور چید
مریزاد پاے که درهم فشرد

بروز اهدا خورده بر ما مگیر
که کار خدائی نه کاریست خورد

مرا از ازل عشق شد سرنوشت
قضاے نوشته نشاید سترد

مزن دم ز حکمت که در وقت مرگ
ارسطو دهد جان چو بیچاره گرد

مکن رنج بیهوده خورسند باش
قناعت کن از نیست اطلس حو پرد

چنان زندگانی کن اندر جهان
که چون مرده باشی نگویند مرد

شود مست وحدت ز جام الست
هر آن کو چو حافظ مے صاف خورد

مرا مهر سیه چشمان ز سر بیرون نخواهد شد
قضاے آسمان ست این و دیگرگون نخواهد شد

مرا روز ازل کارے بجز رندی نفرمودند
هر آن کو قسمت آنجا شد کم و افزون نخواهد شد

مجال من همان باشد که پنهان مهر او ورزم
کنار و بوس و آغوشش چگویم چون نخواهد شد

شراب لعل و جاے امن و یار مهربان ساقی
دلا کے به شود کارت اگر اکنون نخواهد شد

بیا تا در صف اندان بیا نگ چنگ مے نوشیم
که ساز شرع زین افسانه بے قانون نخواهد شد

شبے مجنون به لیلےٰ گفت کاے محبوب بے همتا
ترا عاشق شود پیدا و لے مجنون نخواهد شد

رقیب آزارها فرمود جاے آشتی نگذاشت
مگر آه سحر خیزان سوئے گردون نخواهد شد

بیا تا در مے صافیت راز دہر بنمائیم | کہ کار عشق ازین افسانہ بے افسون نخواہد شد

مشوے اے دیدہ نقش غم ز لوح سینہ حافظ
کہ زخم تیر دلدار است و رنگ خون نخواہد شد

معاشران گرہ از زلف یار باز کنید | شبے خوش ست باین قصہ اش دراز کنید
ہر آنکسے کہ درین حلقہ نیست زندہ بعشق | برو چو مردہ بہ فتوائے من نماز کنید
میان عاشق و معشوق فرق بسیار است | چو یار ناز نماز شما نیاز کنید
بجان دوست کہ غم پردہ شما ندرد | گر اعتماد بہ الطاف کارساز کنید
نخست موعظہ پیر مے فروش اینست | کہ از معاشر ناجنس احتراز کنید

اگر طلب کند انعامے از شما حافظ
حوالتش بہ لب یار دل نواز کنید

مرا بوصل تو گر زانکہ دسترس باشد | دگر ز طالع خویشم چہ ملتمس باشد
اگر بہر دو جہان یک نفس زنم با دوست | مرا ز ہر دو جہان حاصل آن نفس باشد
بر آستان تو غوغائے عاشقان چہ عجب | کہ ہر کجا شکرستان بود مگس باشد
رہ خلاص کجا باشد آن غریبے را | کہ سیل محنت عشقش ز پیش و پس باشد
چہ حاجت ست بشمشیر قتل عاشق را | کہ نیم جان مرا یک کرشمہ بس باشد
ہزار بار شود آشنا دیگر بار | مرا بہ بیند و گوید کہ این چہ کس باشد
ازین سبب کہ مرا دست بخت کوتاہ است | کیم بہ سرو بلند تو دسترس باشد

خوش ست بادۂ رنگین بہ صحبت جانان
مدام حافظ بیدل درین ہوس باشد

ہمی زنم ہر نفس از دست فراقت فریاد | آہ اگر نالۂ زارم نہ رساند بہ تو باد
چکنم گر نہ کنم نالہ و فریاد و فغان | کز فراق تو چنانم کہ بداندیش مباد

روز و شب غصه و خون میخورم و چون نخورم
چون ز دیدار تو دارم بچه باشم دلشاد

تا تو از چشم من سوخته دل دور شدی
ای بسا چشمهٔ خونین که دل از دیده گشاد

از بن هر مژه صد قطرهٔ خون بیش چکید
چون برآورد دل از دست فراقت فریاد

حافظ دلشده از دست فراقت شب و روز
تو ازین بندهٔ دلخسته به کلی آزاد

مژده ای دل که دگر باد صبا باز آمد
هدهد خوش خبر از طرف سبا باز آمد

برکش ای مرغ سحر نغمهٔ داودی را
که سلیمان گل از طرف هوا باز آمد

لاله بوی می نوشین بشنید از دم صبح
داغ دل بود بامید دوا باز آمد

عارفی کو که کند فهم زبان سوسن
تا بگوید که چرا رفت و چرا باز آمد

مردمی کرد و کرم بخت خداداده من
کان بت سنگدل از راه وفا باز آمد

چشم من از پی این قافله بس آه کشید
تا بگوشش دلم آواز درا باز آمد

گرچه ما عهد شکستیم دگره حافظ گرد
لطف او بین که به صلح از در ما باز آمد

نقدها را بود آیا که عیاری گیرند
تا همه صومعه کاران پی کاری گیرند

مصلحت دید من آنست که یاران همه کار
بگذارند و خم طرهٔ یاری گیرند

خوش گرفتند حریفان سر زلف ساقی
گر فلکشان بگذارد که قراری گیرند

یارب این بچهٔ ترکان چه دلیرند به خون
که به تیر مژه هر روز شکاری گیرند

رقص بر شعر تر و نالهٔ نی خوش باشد
خاصه رقصی که در و دست نگاری گیرند

قوت بازوی پرهیز بخوبان مفروش
که درین خیل حصاری بسواری گیرند

زاغ چون شرم ندارد که نهد پا بر گل
بلبلان را سزد ار دامن خاری گیرند

تا کنند اهل نظر خاک رهت کحل بصر
عمرها شد که سر رهگذاری گیرند

حافظ ابنای زمان را غم مسکینان نیست
زین میان گر بتوان به که کناری گیرند

نفس برآمد و کام از تو بر نمی آید
فغان که بخت من از کام بر نمی آید

درین خیال بسر شد زمان عمر و هنوز
بلای زلف سیاهت بسر نمی آید

مقیم زلف تو شد دل که خوش سوادی دید
وزان غریب بلاکش خبر نمی آید

قد بلند ترا تا ببر نمی گیرم
درخت بخت مرادم ببر نمی آید

ز شست صدق گشادم هزار تیر دعا
ازان میانه یکی کارگر نمی آید

بسی حکایت دل هست با نسیم سحر
ولی به بخت من امشب سحر نمی آید

کمینه شرط وفا ترک سر بود حافظ
برو اگر ز تو این کار بر نمی آید

نه هر که چهره برافروخت دلبری داند
نه هر که آینه سازد سکندری داند

نه هر که طرف کله کج نهاد و تند نشست
کلاه داری و آیین سروری داند

هزار نکته باریکتر ز مو اینجاست
نه هر که سر بتراشد قلندری داند

در آب دیدهٔ خود غرقه ام چه چاره کنم
که در محیط نه هر کس شناوری داند

غلام همت آن رند عاقبت سوزم
که در گدا صفتی کیمیاگری داند

سواد نقطهٔ بینش ز خال تست مرا
که قدر گوهر یکدانه گوهری داند

بباختم دل دیوانه و ندانستم
که آدمی بچهٔ شیوهٔ پری داند

بقد و چهره هر آنکس که شاه خوبان شد
جهان بگیرد اگر دادگستری داند

وفا و عهد نکو باشد ار بیاموزی
وگرنه هر که تو بینی ستمگری داند

ز بندگی چو گدایان بشرط مزد مکن
که دوست خود روش بنده پروری داند

ز شعر دلکش حافظ کسی شود آگاه
که لطف طبع و سخن گفتن دری داند

نیست در شہر نگارے کہ دلِ ما ببرد / بختم ار یار شود رختم ازین جا ببرد

گو حریفِ خوش و سرمست کہ پیشِ کرمش / عاشقِ سوختہ دل نام تمنا ببرد

در خیال این ہمہ لعبت بہوس میبازم / بو کہ صاحب نظرے نام تماشا ببرد

راہِ عشق ارچہ کمینگاہ کمانداران ست / ہر کہ دانستہ رود صرفہ ز اعدا ببرد

سحر با معجزہ پہلو نزند دل خوش دار / سامری کیست کہ دست از یدِ بیضا ببرد

جام مینائی مے سدرہ تنگدلیست / منہ از دست کہ سیل غمت از پا ببرد

باغبانا ز خزان بیخبرت مے بینم / آہ ازان روز کہ بادت گلِ رعنا ببرد

رہزنِ دہر نخفتہ است مشو ایمن ازو / اگر امروز نبردست کہ فردا ببرد

علم و فضلے کہ بہ چل سال دلم جمع آورد / ترسم آن نرگس مستانہ بہ یغما ببرد

حافظ ار جان طلبد غمزۂ مستانۂ او / خانہ از غیر بپرداز و بہل تا ببرد

نفسِ باد صبا مشک فشان خواہد شد / عالمِ پیر دگر بارہ جوان خواہد شد

ارغوان جام عقیقے بہ سمن خواہد داد / چشم نرگس بہ شقایق نگران خواہد شد

گل عزیز ست غنیمت شمریدش صحبت / کہ بباغ آمد ازین راہ و ازان خواہد شد

این تطاول کہ کشید از غمِ ہجران بلبل / تا سراپردۂ گل نعرہ زنان خواہد شد

اے دل از عشرت امروز بہ فردا فگنی / مایۂ نقد بقا را کہ ضمان خواہد شد

ماہِ شعبان منہ از دست قدح کاین خورشید / از نظر تا شبِ عیدِ رمضان خواہد شد

مطربا مجلس انس ست و غزل خوان سرود / چند گوئی کہ چنین رفت و چنان خواہد شد

گر ز مسجد بخرابات شدم عیب مکن / مجلسِ وعظ دراز ست و زمان خواہد شد

حافظ از بہرِ تو آمد سوئے اقلیم وجود / قدمے نہ بوداعش کہ زمان خواہد شد

نقد صوفی نہ ہمہ صافی و بے غش باشد — اے بسا خرقہ کہ مستوجب آتش باشد

صوفی ما کہ ز ورد سحری مست شدے — شامگاہش نگران باش کہ سرخوش باشد

خوش بود گر محک تجربہ آید بمیان — تا سیہ روے شود ہر کہ درو غش باشد

ناز پرورد تنعم نبرد راہ بدوست — عاشقی شیوۂ رندان بلاکش باشد

خط ساقی گر ازین گونہ زند نقش بر آب — اے بسا رخ کہ بخونابہ منقش باشد

غم دنیاے دنی چند خوری بادہ بخور — حیف باشد دل دانا کہ مشوش باشد

دلق و سجادۂ حافظ ببرد بادہ فروش
گر شراب از کف آن ساقی مہوش باشد

نسبت رویت اگر با ماہ و پروین کردہ اند — صورت نادیدہ تشبیہے بہ تخمین کردہ اند

شمۂ از داستان عشق شورانگیز ماست — آن حکایتہا کہ از فرہاد و شیرین کردہ اند

نکہت جان بخش دارد خاک کوے گلرخان — عارفان زانجا مشام عقل مشکین کردہ اند

خاکیان بے بہرہ اند از جرعۂ کاس الکرام — این تطاول بین کہ با عشاق مسکین کردہ اند

شہپر زاغ و زغن زیباے صید و قید نیست — کاین کرامت ہمرہ شہباز و شاہین کردہ اند

ساقیا مے دہ کہ با حکم ازل تدبیر نیست — قابل تغییر نبود آنچہ تعیین کردہ اند

از خرد بیگانہ شو چون جانفشان اندر رخش — دختر رز را کہ نقد عقل کابین کردہ اند

در سفالین کاسۂ رندان بخواری منگرید — کاین حریفان خدمت جام جہان بین کردہ اند

تیر مژگان دراز و غمزہ جادو نکرد — آنچہ آن زلف دراز و خال مشکین کردہ اند

یک شکر انعام با بود و لبت رخصت نداد — ہم تو انصافش بدہ شیرین لبان این کردہ اند

شاہدان از آتش رخسار رنگین دمبدم — زاہدان را رخنہ ہا اندر دل و دین کردہ اند

شعر حافظ را کہ یکسر مدح احسان شماست
ہر کجا بشنیدہ اند از لطف تحسین کردہ اند

واعظان کین جلوه در محراب و منبر میکنند
چون بخلوت میروند آن کار دیگر میکنند

مشکلی دارم ز دانشمند مجلس باز پرس
توبه فرمایان چرا خود توبه کمتر میکنند

گوئیا باور نمیدارند روز داوری
کاین همه قلب و دغل در کار داور میکنند

یا رب این نو دولتان را بر خر خودشان نشان
کاین همه ناز از غلام ترک و استر میکنند

بندهٔ پیر خراباتم که درویشان او
گنج را از بی نیازی خاک بر سر میکنند

ای گدائے خانقه باز آ که در دیر مغان
میدهند آبی و دلها را توانگر میکنند

حسن بی پایان او چندانکه عاشق میکشد
زمرهٔ دیگر بعشق از غیب سر بر میکنند

خانه خالی کن دلا تا منزل جانان شود
کین هوسناکان دل و جان جای دیگر میکنند

آه آه از دست صرافان گوهر ناشناس
هر زمان خر مهره را با دُر برابر میکنند

بر در میخانهٔ عشق ای ملک تسبیح گوی
کاندر آنجا طینت آدم مخمر میکنند

صبحدم از عرش مے آمد سروشے عقل گفت
قدسیان گوئی که شعر حافظ از بر میکنند

هر که شد محرم دل در حرم یار بماند
وانکه این کار ندانست در انکار بماند

اگر از پرده برون شد دل من عیب مگو
شکر ایزد که نه در پردهٔ پندار بماند

صوفیان واستدند از گرو مے همه رخت
خرقهٔ ماست که در خانهٔ خمار بماند

خرقه پوشان دگی مست گذشتند و گذشت
قصهٔ ماست که در هر سر بازار بماند

داشتم دلقی و صد عیب مرا مے پوشید
خرقه رهن مے و مطرب شد و زنار بماند

از صدای سخن عشق ندیدم خوشتر
یادگاری که درین گنبد دوار بماند

هر مے لعل کز آن جام بلورین ستدم
آب حسرت شد و در چشم گهربار بماند

جز دلم کو ز ازل تا به ابد عاشق اوست
جاودان کس نشنیدم که درین کار بماند

گشت بیمار که چون چشم تو گردد نرگس
شیوهٔ آن نشدش حاصل و بیمار بماند

بر جمال تو چنین صورت چین حیران شد ❊ که حدیثش همه جا بر در و دیوار بماند

به تماشاگه زلفش دل حافظ روزی
شد که باز آید و جاوید گرفتار بماند

هر آنکو خاطر مجموع و یار نازنین دارد ❊ سعادت همدم او گشت و دولت همنشین دارد

جناب عشق را درگه بسی بالاتر از عقل ست ❊ کسی آن آستان بوسد که جان در آستین دارد

بخواری منگر ای منعم ضعیفان و فقیران را ❊ که صدر مسند عزت فقیر ره نشین دارد

دهان تنگ و شیرینت مگر مهر سلیمان ست ❊ که نقش خاتم لعلش جهان زیر نگین دارد

چو بر روی زمین باشی توانائی غنیمت دان ❊ که دوران ناتوانیها بسی زیر زمین دارد

بلاگردان جان و دل دعای مستمندان ست ❊ که بیند خیر از آن خرمن که ننگ از خوشه چین دارد

صبا از عشق من رمزی بگو با آن شه خوبان ❊ که صد جمشید و کیخسرو غلام کمترین دارد

لب لعل و خط مشکین چو آنش هست اینش نیست ❊ بنازم دلبر خود را که حسنش آن و این دارد

اگر گوید نمیخواهم چو حافظ بنده مفلس را
بگوئیدش که سلطانی گدائی ره نشین دارد

هر آنکه جانب اهل وفا نگه دارد ❊ خداش در همه حال از بلا نگه دارد

گرت هواست که معشوق نگسلد پیوند ❊ نگاه دار سر رشته تا نگه دارد

حدیث دوست نگویم مگر بحضرت دوست ❊ که آشنا سخن آشنا نگه دارد

سر و زر و دل و جانم فدای آن محبوب ❊ که حق صحبت مهر و وفا نگه دارد

دلا معاش چنان کن که گر بلغزد پای ❊ فرشته ات بدو دست دعا نگه دارد

نگه نداشت دل ما و جای رنجش نیست ❊ ز دست بنده چه خیزد خدا نگه دارد

صبا در آن سر زلف ار دل مرا بینی ❊ ز روی لطف بگویش که جا نگه دارد

غبار راه گذارت کجاست تا حافظ ❊ به یادگار نسیم صبا نگه دارد

همای اوج سعادت بدام ما افتد
اگر ترا گذری بر مقام ما افتد

حباب وار براندازم از نشاط کلاه
اگر ز روی تو عکسی بجام ما افتد

بیارگاه تو چون باد را نباشد راه
کے اتفاق بجام سلام ما افتد

چو جان فدای لبت شد خیال می بستم
که قطرهٔ ز زلالت بکام ما افتد

خیال زلف تو گفتا که جان وسیله مساز
کزین شکار فراوان بدام ما افتد

ملوک را چو ره خاکبوس این در نیست
کے التفات جواب سلام ما افتد

به ناامیدی ازین در مرو بزن فالے
بزن که قرعهٔ دولت بنام ما افتد

شبے که ماه مراد از افق طلوع کند
بود که پرتو نورے ببام ما افتد

ز خاک کوے تو هرگه که دم زند حافظ
نسیم گلشن جان در مشام ما افتد

هر کرا با خط سبزت سر سودا باشد
پاے ازین دائره بیرون نهد تا باشد

در قیامت که ملاز خاک لحد برگیرم
داغ سوداے توام سر سویدا باشد

ظل ممدود خم زلف توام بر سر باد
کاندرین سایه قرار دل شیدا باشد

چون دل من چو مے از پرده برون آے نروے
که دگر باره ملاقات نه پیدا باشد

تلک لے دز گرانمایه دا خواهی گشت
کز غمت دیدهٔ مردم همه دریا باشد

ازین هر مژده ام آب روانست بیا
اگرت میل لب جوے و تماشا باشد

چشمت از ناز به حافظ نکند میل آرے
سر گرانی صفت نرگس رعنا باشد

هرگزم مهر تو از لوح دل و جان نرود
هرگز از یاد من آن سرو خرامان نرود

آن چنان مهر توام در دل و جان جاگرفت
که گرم جان برود مهر تو از جان نرود

از دماغ من سرگشته خیال رخ دوست
بجفاے فلک و غصهٔ دوران نرود

آنچه از بار غمت بر دل مسکین من است — برود دل ز من و از دل من آن نرود

در ازل بست دلم با سر زلفت پیوند — تا ابد سر نکشد در سر پیمان نرود

گر رود از پے خوبان دل من معذورست — درد دارد چکند کز پے درمان نرود

هر که خواهد که چو حافظ نشود سرگردان — دل بخوبان ندهد از پے عیاران نرود

هوس باد بهارم بسوے صحرا برد — باز بوے تو بر آورد و قرار از ما برد

هر کجا بود دلے چشم تو برد از راهش — نه دل خستهٔ بیمار مرا تنها برد

جام مے دی لبت دم ز روان بخشی زد — آبرو از لب جان بخش روان بخشا برد

دوش دست طلبم سلسلهٔ شوق تو بست — پاے خیل خردم لشکر غم از جا برد

راه ما غمزهٔ آن ترک کمان ابرو زد — رخت ما هندوِ آن سرو سهی بالا برد

دل سنگین ترا اشک من آورد براه — سنگ را سیل تواند به ره دریا برد

بحث بلبل بر حافظ مکن از خوش نفسے — پیش طوطی نتوان گفت هزار آدا برد

یاد باد آنکه نهایت نظرے با ما بود — رقم مهر تو بر چهرهٔ ما پیدا بود

یاد باد آنکه چو چشمت بعتابم میکشت — معجزهٔ عیسویت لب شکرخا بود

یاد باد آنکه مه من چو کله بشکستے — در رکابش مه نو پیک جهان پیما بود

یاد باد آنکه نهفت شمع طربے افروخت — وین دل سوخته پروانهٔ بے پروا بود

یاد باد آنکه چو یاقوت قدح خنده زدے — در میان لب لعل تو حکایتها بود

یاد باد آنکه دران بزمگه خلق و ادب — آنکه او خندهٔ مستانه زدے صهبا بود

یاد باد آنکه صبوحی زده در مجلس انس — جز من و یار نبودیم و خدا با ما بود

یاد باد آنکه خرابات نشین بودم و مست — آنچه در مجلسم امروز کم است آنجا بود

یاد باد آنکه باصلاح شما میشد راست
نظم هر گوهر ناسفته که حافظ را بود

یاد باد آنکه سر کوی توام منزل بود
دیده را روشنی از خاک درت حاصل بود

راست چون سوسن و گل از اثر صحبت پاک
بر زبان بود مرا آنچه ترا در دل بود

دل چو از پیر خرد نقد معانی میجست
عشق میگفت بشرح آنچه برو مشکل بود

آه ازین جور و تظلم که درین دامگه است
وای ازین عیش و تنعم که دران منزل بود

در دلم بود که بی دوست نباشم هرگز
چه توان کرد که سعی من و دل باطل بود

دوش بر یاد حریفان بخرابات شدم
خم می دیدم و خون در دل و پا در گل بود

بس بگشتم که بپرسم سبب درد فراق
مفتی عقل درین مسئله لا یعقل بود

راستی خاتم فیروزه بو اسحاقی
خوش درخشید ولی دولت مستعجل بود

دیدی آن قهقهٔ کبک خرامان حافظ
که ز سرپنجهٔ شاهین قضا غافل بود

یاری اندر کس نمی بینیم یاران را چه شد
دوستی کی آخر آمد دوستداران را چه شد

آب حیوان تیره گون شد خضر فرخ پی کجاست
خون چکید از شاخ گل باد بهاران را چه شد

صد هزاران گل شگفت و بانگ مرغی بر نخاست
عندلیبان را چه پیش آمد هزاران را چه شد

لعلی از کان مروت بر نیامد سالهاست
تابش خورشید و سعی باد و باران را چه شد

زهره سازی خوش نمیسازد مگر عودش بسوخت
کس ندارد ذوق مستی میگساران را چه شد

کس نمیگوید که یاری داشت حق دوستی
حق شناسان را چه حال افتاد یاران را چه شد

گوی توفیق و کرامت در میان افگنده اند
کس بمیدان در نمی آرد سواران را چه شد

حافظ اسرار الهی کس نمیداند خموش
از که می پرسی که دور روزگاران را چه شد

یک دو جامم دی سحرگه اتفاق افتاده بود
وز لب ساقی شرابم در مذاق افتاده بود

از سر مستی دگر با شاهد عهد شباب
رجعتے مے خواستم لیکن طلاق افتاده بود

نقش مے بستم که گیرم ابته زان چشم مست
طاقت و صبر از خم ابروش طاق افتاده بود

ساقیا جام دمادم ده که در سیر طریق
هر که عاشق وش نباشد در نفاق افتاده بود

اے معبر مژده فرما که دوشم آفتاب
در شکر خواب صبوحی هم وثاق افتاده بود

در مقامات طریقت هر کجا کردیم سیر
عافیت را با نظربازی فراق افتاده بود

گر نبودے شاه یحیی نصرالدین از کرم
کار ملک و دین ز نظم و اتفاق افتاده بود

حافظ آن ساعت که این نظم پریشان مے نوشت
طائر شوقش بدام اشتیاق افتاده بود

یارم چو قدح بدست گیرد
بازار بتان شکست گیرد

در بحر فتاده ام چو ماهی
تا یار مرا بشست گیرد

در پاش فتاده ام بزاری
آیا بود آنکه دست گیرد

هر کس که بدید چشم او گفت
کو محتسبے که مست گیرد

خرم دل آنکه همچو حافظ
جامے ز مے الست گیرد

سپیده دم که صبا بوے بوستان گیرد
چمن ز لطف هوا نکهت جنان گیرد

نوائے چنگ بدان سان زند صلاے صبوح
که پیر صومعه راه در مغان گیرد

شه سپهر چو زرین سپر کشد بر دوش
به تیغ صبح عمود افق جهان گیرد

برغم زاغ سیه شاه باز سدره نشین
درین مقرنس زنگاری آشیان گیرد

بنزهگاه چمن رو که خوش تماشائیست
که لاله کاسهٔ نسرین و ارغوان گیرد

چه حالتیست که گل در سحر نماید رخ
چه آتشیست که در مرغ صبح خوان گیرد

چه پرتویست که نور چراغ صبح دهد
چه شعله ایست که در شمع آسمان گیرد

خیال شاهی اگر نیست در سر حافظ
چرا به تیغ سخن عرصهٔ جهان گیرد

بنویس دلا بیار کاغذ
بفرست بآن نگار کاغذ

ای باد صبا بسر یآن شوخ
از عاشق بے قرار کاغذ

هرگز ننویسد او جوابے
گر بنویسم هزار کاغذ

تا نام تو نقش شد براو ماند
بر صفحهٔ روزگار کاغذ

بنویس ز روئے مهربانی
بر حافظ دل فگار کاغذ

اے ذوق شهد لعل تو در کام من لذیذ
حلوائے قند گرسنه مرا در دهن لذیذ

دندان یار در دهن تنگ خوش نمود
در کام حقهٔ دانهٔ در عدن لذیذ

شهد و شکر هر آنچه ببازار عالم ست
شیرین از دست در دهنم این سخن لذیذ

خطے دهد به عنبر زلفت دماغ را
باشد بمغز نفحهٔ مشک ختن لذیذ

ما را بکام دیده ز اشک سپید و سرخ
خطے ست چون بباغ گل و یاسمن لذیذ

گر خلق را به کام بود لذت از بهی
بیمار عشق را شده سیب ذقن لذیذ

عشق رخت به خاطر حافظ ز جمله به
در مغز بلبل از همه بوئے چمن لذیذ

اے گفتگوے لعل تو در کام جان لذیذ
شکر لبت چو طعم شکر دهان لذیذ

دندان تست قطرهٔ شیر و شکر لبت
در کامهاست شیر و شکر هر آن لذیذ

خون دل و کباب جگر هر دو بهر تست
باشد بهم کباب مے ارغوان لذیذ

گفتم حدیث لطف تو آمد سخن لطیف
کردم بیان وصف لبت شد بیان لذیذ

دل ناوک تو خواست که باشد همای ا
نسبت بطعمهای دگر استخوان لذیذ

ورا زبسکه چاشنی حسن دلبری ست
پیوسته حسن او گذرد بر زبان لذیذ

حافظ بسے ز شیرۂ جان پخت حلوۂ
در آرزو آن لب مست چنان لذیذ

الا اے طوطی گویاے اسرار
مبادا خالیت شکر ز منقار

سرت سبز و دلت خوش باد جاوید
که خوش نقشے نمودے از خط یار

سخن سربستہ گفتی با حریفان
خدارا زین معما پردہ بردار

بروے ما زن از ساغر گلابی
که خواب آلودہ ایم اے بخت بیدار

چه راہ بود این که زد در پردہ مطرب
که مے رقصند باہم مست و ہشیار

ازین افیون که ساقی در مے افگند
حریفان را نه سر ماند نه دستار

خرد ہرچند نقد کائنات ست
چو سنجد پیش عشق کیمیا کار

سکندر را نمے بخشند آبے
بزور و زر میسر نیست این کار

بیا و حال اہل درد بشنو
به لفظ اندک و معنی ہست بسیار

بستوران مگو اسرار مستی
حدیث جان مپرس از نقش دیوار

بت چینی عدوے دین و مال ست
خداوندا دل و دینم نگہدار

خداوندی بجاے بندگان کرد
خداوندا ز آفاتش نگہدار

بیمن دولت منصور شاہی
علم شد حافظ اندر نظم و اشعار

اے باد مشکبو بگذر بسوے آن نگار
بکشا گرہ ز زلفش و بوے بمن بیار

با او بگو که اے مه نامهربان من
باز آ که عاشقان تو مردند ز انتظار

دل دادہ ایم و مہر تو از جان خریدہ ایم
بر ما جفا و جور فراقت روا مدار

کردی چرا و نگار فراموش بندہ را
زنہار عہد یار وفادار گوش دار

اے دل بسا بجان غم ہجران و صبر کن
اے دیدہ در فراقش ازین بیش خون مبار
بارے خیال دوست ز پیش نظر مشوے
چون بر وصال یار نداریم اختیار

حافظ تو تا بکے غم حال جہان خوری
بسیار غم مخور کہ جہان نیست پایدار

اے بردہ گوے حسن ز خوبان روزگار
قدت براستی چو سہی سرو جویبار
الحق وجود نقش و نشان دہان تو
موہوم نقطہ ایست نہ پنہان نہ آشکار
دادیم دل بدست خط و زلف و خال تو
از دست ہر سہ تا چہ کشد این دل فگار
بادا ہزار دشمن اگر یار با من ست
دائم مصاحبت را ونتر سم ز کار زار
عشقت چو در سراچۂ دل خانہ گیر شد
زین رو اگر بدر شوم آیم باضطرار
گر سرو پیش قد تو سر مے کشد مرنج
عقل علیل را نبود ہیچ اعتبار

منصوبۂ ہوائے تو حافظ کنون چہ باخت
در ششدر غمت دلش افتاد مہرہ وار

اے خرم از فروغ رخت لالہ زار عمر
باز آ کہ ریخت بے گل رویت بہار عمر
از دیدہ گر سرشک چو باران رود رواست
کاندر غمت چو برق بشد روزگار عمر
بے عمر زندہ ام من و این بس عجب مدار
روز فراق را کہ نہد در شمار عمر
اندیشہ از محیط فنا نیست ہر کرا
بر نقطۂ دہان تو باشد مدار عمر
در ہر طرف ز خیل حوادث کمینگہ است
زان رو عنان گسستہ دواند سوار عمر
این یک دو دم کہ دولت دیدار ممکن است
دریاب کام دل کہ نہ پیداست کار عمر
تا کے مے صبوح و شکر خواب صبحدم
بیدار گرد ہان کہ نماند اعتبار عمر
دے در گذار بود و نظر سوے ما نکرد
بیچارہ دل کہ ہیچ ندید از گذار عمر

حافظ سخن بگوے کہ در صفحۂ جہان
این نقش ماند از قلمت یادگار عمر

اے صبا نگہتے از خاک در یار بیار
ببر اندوہ دل و مژدہ دلدار بیار

نکتۂ روح فزا از دہن یار بگوے
نامۂ خوش خبر از عالم اسرار بیار

تا معطر کنم از لطف نسیم تو مشام
شمۂ از نفحات نفس یار بیار

بوفاے تو کہ خاک رہ آن یار عزیز
بے غبارے کہ پدید آید از اغیار بیار

روزگاریست کہ دل چہرۂ مقصود ندید
ساقیا آن قدح آئنہ کردار بیار

گردے از رہگذر دوست بگورائے رقیب
بہر آسایش این دیدۂ خونبار بیار

دل دیوانہ ز زنجیر نمی آید باز
حلقۂ از خم آن طرۂ طرار بیار

خامی و سادہ دلی شیوۂ جانبازان نیست
خبرے از بر آن دلبر عیار بیار

شکر آن را کہ تو در عشرتے اے مرغ چمن
باسیران قفس مژدۂ گلزار بیار

کام جان تلخ شد از صبر کہ کردم بے دوست
خندۂ زان لب شیرین شکربار بیار

دلق حافظ بچہ ارزد بہ میش رنگین کن
وانگہش مست و خراب از سر بازار بیار

اے صبا نکہتے از کوے فلانے بمن آر
زار و بیمار غمم راحت جانے بمن آر

قلب بے حاصل ما را بزن اکسیر مراد
یعنی از خاک در دوست نشانے بمن آر

در کمینگاہ نظر با دل خویشم جنگست
ز ابرو و غمزہ او تیر و کمانے بمن آر

در غریبی و فراق و غم دل پیر شدم
ساغرے ز کف تازہ جوانے بمن آر

منکران را ہم ازین مے دو سہ ساغر بچشان
وگر ایشان نستانند روانے بمن آر

ساقیا عشرت امروز بہ فردا مفگن
باز دیوان قضا خط امانے بمن آر

دلم از پردہ بشد دوش کہ حافظ مے گفت
اے صبا نکہتے از کوے فلانے بمن آر

دلا چندم بریزی خون ز دیدہ شرم از آخر
تو نیز اے دیدہ خوابے کن مراد دل برآر آخر

منم یارب کہ جانان را ز عارض بوسہ میچینیم
چو باد از خرمن جانان بودن خوشہ تا چینید
مرا دیبی دعقبی بمن بخشید روزی بخش
نگارستان چین دانم نخواہد شد سرایت لیک
دلا دور ملک شبخیزی گر از اندوہ نگریزی

دعاے صبحدم دیدی کہ چون آمد بکار آخر
ز ہمت توشہ بردار وخود تخمے بکار آخر
بگوشم قول چنگ اول بدستم زلف یار آخر
بنوک کلک رنگ آمیز نقشے مے بکار آخر
دل صحبت بشار تہا بیاد زان نگار آخر

بتے چون ماہ زانو زدے چون لعل پیش آورد
تو گوئی تائبم حافظ ز ساقی شرم دار آخر

دیگر ز شاخ سرو سہی بلبل صبور ہ
اے دل بشکر آنکہ شگفتی بکام دل
زاہد اگر بہ حور وقصور است امیدوار
از دست غیبت تو شکایت نے کنم
گر دیگران بعیش وطرب خرم اند وشاد
مے خور ببانگ چنگ ومخور غصہ ور کسے

گلبانگ زد کہ چشم بد از روے گل بدور
با بلبلان بیدل شیدا مکن غرور
ما را شرابخانہ قصور است ویار حور
تا نیست غیبتے ندہد لذتے حضور
ما را غم نگار بود مایہ سرور
گوید ترا کہ بادہ مخور گو ہو الغفور ہ

حافظ شکایت از غم ہجران چہ مے کنی
در ہجر وصل باشد ودر ظلمت ست نور

زروے بنا دمرا گو کہ دل از جا برگیر
بر لب تشنہ من بین ومدار آب دریغ
چنگ بنواز دبساز ار نبود عود چہ باک
در سماع آے وز سر خرقہ بر انداز برقص
دوست گو یار شود ہر دو جہان دشمن باش
ترک درویش بگیر ار نبود سیم وزر ش

پیش شمع آتش پروانہ بجان گو در گیر
بر سر تشنہ خویش آے وز خاکش برگیر
آتشم عشق ودلم عود وتنم مجمر گیر
ورنہ در گوشہ نشین دلق ریا در برگیر
بخت کورو ے کن ز درد ے زبن لشکر گیر
وز غمت سیم شمار اشک ورخش را زر گیر

میل رفتن مکن اے دوست دمے با ما باش
رفته گیر از برم این آتش و آب دل و چشم
صوف برکش ز سر و بادهٔ صافی در گیر

بر لب جوے طرب جو و بکف ساغر گیر
گونه ام زرد و لبم خشک و کنارم تر گیر
سیم در بازو بر و سیمبرے در بر گیر

حافظ آراسته کن بزم و بگو واعظ را
که ببین مجلسم و ترک سر منبر گیر

روے بنما و وجود خودم از یاد ببر
ما که دادیم دل و دیده بطوفان بلا
زلف چون عنبر خامش که ببوید هیهات
سینهٔ گو شعلهٔ آتشکده پارس بکش
سعی ناکرده درین راه بجاے نرسی
دوش مے گفت بمژگان درازت بکشم
روز مرگم نفسے وعدهٔ دیدار بده
دولت پیر مغان باد که باقی سهل ست
بعد ازین چهرهٔ زرد من و خاک در دوست

خرمن سوختگان را همه گو باد ببر
گو بیا سیل غم و خانه ز بنیاد ببر
اے دل خام طمع این سخن از یاد ببر
دیده گو آب رخ دجلهٔ بغداد ببر
مزد اگر مے طلبی خدمت استاد ببر
یارب از خاطرش اندیشهٔ بیداد ببر
وانگهم تا بلحد فارغ و آزاد ببر
دیگرے گو برو و نام من از یاد ببر
باده پیش آر و به یکجا غم از یاد ببر

حافظ اندیشه کن از نازکیٔ خاطر یار
برو از درگهش این ناله و فریاد ببر

ساقیا مایهٔ شباب بیار
داروے درد عشق یعنی مے
آفتاب ست و ماه بادهٔ جام
غم دوران مخور که رفت و نرفت
مے کند عقل سرکشی تمام

یک دو ساغر شراب ناب بیار
کوست درمان شیخ و شاب بیار
درمیان مه آفتاب بیار
نغمهٔ بربط در باب بیار
گردنش را زمے طناب بیار

بزن این آتش مرا آب بیار
یعنی آن آتش چو آب بیار

گل اگر رفت گو بشادی رو
بادهٔ ناب چون گلاب بیار

غلغل قمری ار نماند رواست
قلقل شیشهٔ شراب بیار

یا صوابست یا خطا خوردن
گر خطاست وگر صواب بیار

وصل او جز بخواب نتوان دید
داروی کوست اصل خواب بیار

گرچه مستیم سه چار جام دگر
تا بکلی شویم خراب بیار

یک دو رطل گران بحافظ ده
گر گناه است وگر ثواب بیار

شب قدرست و طی شد نامهٔ هجر
سلام هی حتی مطلع الفجر

دلا در عاشقی ثابت قدم باش
که در این ره نباشد کار بی اجر

من از رندی نخواهم کرد توبه
ولو آذیتنی بالهجر والحجر

دلم رفت و ندیدم روی دلدار
فغان از این تطاول آه ازین زجر

برآی ای صبح روشن دل خدا را
که بس تاریک می‌بینم شب هجر

وفاداری جفاکش باش حافظ
فان الربح والخسران فی التجر

صبا ز منزل جانان گذر دریغ مدار
وزو بعاشق مسکین گذر دریغ مدار

بشکر آنکه شگفتی بکام دل ای گل
نسیم وصل ز مرغ سحر دریغ مدار

مراد ما همه موقوف یک کرشمهٔ تست
ز دوستان قدیم این قدر دریغ مدار

حریف بزم تو بودم چو ماه نو بودی
کنون که ماه تمامی نظر دریغ مدار

جهان و هرچه درو هست سهل و مختصرست
ز اهل معرفت این مختصر دریغ مدار

مکارم تو بآفاق می‌برد شاعر
ازو وظیفه و زاد سفر دریغ مدار

چو ذکر خیر طلب مے کنی سخن این ست
که در بہاے سخن سیم و زر دریغ مدار

گنون که چشمهٔ نوشیست لعل شیرینت
سخن بگوے و ز طوطی شکر دریغ مدار

غبار غم برود حال به شود حافظ
تو آب دیده ازین رهگذر دریغ مدار

عید ست و موسم گل و یاران در انتظار
ساقی بروے شاه ببین ماه و مے بیار

دل بر گرفته بودم از ایام گل و لے
کارے بکرد همت پاکان روزگار

گر فوت شد سحور چه نقصان صبوح هست
ز مے کنند روزه گشا طالبان یار

جز نقد جان بدست ندارم شراب کو
کان نیز بر کرشمهٔ ساقی کنم نثار

خوش دولتیست خرم و خوش خسرو کریم
یارب ز چشم زخم زمانش نگاه دار

مے خور بشعر بنده که زیبے دگر دهد
جام مرصع تو بدین دُر شاهوار

دل در جهان مبند و ز مستی سوال کن
از فیض جام و قصهٔ جمشید کامگار

اے دل جناب عشق بلند ست همتے
نیکو شنو حدیث و تو این قصه گوش دار

زانجا که پرده پوشی لطف عمیم تست
بر نقد ما بپوش که نقدیست کم عیار

ترسم که روز محشر عنان در عنان رود
تسبیح شیخ و خرقهٔ رند شرابخوار

حافظ چو رفت روزه و گل نیز مے رود
ناچار باده نوش چو از دست رفت کار

عاشق یارم مرا با کفر و با ایمان چه کار
تشنهٔ دردم مرا با وصل و با هجران چه کار

از لب جانان نے یابم نشان زندگی
پس مرا ایجان من با جان بیجانان چه کار

کشتهٔ عشقم مرا از شحنهٔ دوران چه غم
مفلس عورم مرا با زمرهٔ دیوان چه کار

قبله و محراب من ابروے دلدار است و بس
این دل شوریده را با این و با آن چه کار

چونکه اندر هر دو عالم یار مے باید مرا
با بهشت و دوزخ و با حور و با غلمان چه کار

ہر کہ از خود شد مجرد در طریق عاشقی
از غم و دردش چہ آگاہی و با درمان چہ کار

صورت مردان چہ خواہی سیرت مردان گزین
مرد عاشق پیشہ را با صورت ایوان چہ کار

حافظا گر عاشق و مستی دگر رہ باز گوے
عاشق یارم مرا با کفر و با ایمان چہ کار

گر بود عمر بہ میخانہ روم بار دگر
بجز از خدمت رندان نکنم کار دگر

خرم آن روز کہ با دیدۂ گریان بروم
تا زنم آب در میکدہ یکبار دگر

معرفت نیست درین قوم خدا را مددے
تا برم گوہر خود را بخریدار دگر

عافیت مے طلبد خاطرم ار بگذارند
غمزۂ شوخش و آن طرۂ طرار دگر

گر مساعد شودم دائرہ چرخ کبود
ہم بچرخ آورمش باز بپرکار دگر

راز سربستۂ ما بین کہ بدستان گفتند
ہر زمان با دف و نے بر سر بازار دگر

یار اگر رفت و حق صحبت دیرین نشناخت
حاش للہ کہ روم من ز پے یار دگر

ہر دم از درد بنالم کہ فلک ہر ساعت
کندم قصد دل زار بآزار دگر

باز گویم نہ درین واقعہ حافظ تنہاست
غرقہ گشتند درین بادیہ بسیار دگر

نصیحتے کنمت بشنو و بہانہ مگیر
ہر آنچہ ناصح مشفق بگویدت بپذیر

ز وصل روے جوانان تمتعے بردار
کہ در کمینگاہ عمر است مکر عالم پیر

نعیم ہر دو جہان پیش عاشقان بجوے
کہ این متاع قلیل ست و آن بہاے کثیر

معاشرے خوش و رودے بساز میخواہم
کہ درد خویش بگویم بنالۂ بم و زیر

بر آن سرم کہ ننوشم مے و گنہ نکنم
اگر موافق تدبیر من شود تقدیر

دل رمیدۂ ما را کہ پیش مے گیرد
خبر دہید بہ مجنون بستہ در زنجیر

چو قسمت ازلی بے حضور ما کردند
گر اندکے نہ بوفق رضاست خوردہ مگیر

بعزم توبه نهادم قدح ز کف صد بار | ولے کرشمۂ ساقی نمے کند تقصیر
چو لاله در قدحم ریز ساقیا مے ناب | که نقش خال نگارم نمیرود ز ضمیر
مے دو ساله و محبوب چارده ساله | همین بس ست مرا صحبت صغیر و کبیر
نگفتمت که حذر کن ز زلف اوے دل | که میکشند دران حلقه باد در زنجیر
بیار ساغر یاقوت و فیض در خوشاب | حسود گو کرم آصفی ببین و بمیر
بنوش باده و عزم وصال جانان کن | سخن شنو که زند دست زبام عرش صفیر
حدیث توبه درین بزمگه مگو حافظ | که ساقیان کمان ابرویت زنند بتیر

چه جائے گفتۂ خاجو و شعر سلمان ست
که شعر حافظ شیراز به ز شعر ظهیر

یوسف گم گشته باز آید بکنعان غم مخور | کلبۂ احزان شود روزی گلستان غم مخور
اے دل غمدیده حالت به شود دل بد مکن | وین سر شوریده باز آید بسامان غم مخور
دور گردون گر دو روزے بمراد ما نگشت | دائما یکسان نماند حال دوران غم مخور
گر بهار عمر باشد باز بر طرف چمن | چتر گل بر سر کشی اے مرغ شخوان غم مخور
هان مشو نومید چون واقف نۂ از سر غیب | باشد اندر پرده بازیهائے پنهان غم مخور
هر که سرگردان بعالم گشت و غمخواری نیافت | آخر الامر او به غمخواری رسد هان غم مخور
در بیابان گر بشوق کعبه خواهی زد قدم | سرزنشها گر کند خار مغیلان غم مخور
حال ما در فرقت جانان و ابرام رقیب | جمله میداند خدائے حال گردان غم مخور
اے دل ار سیل فنا بنیاد هستی بر کند | چون ترا نوح ست کشتیبان ز طوفان غم مخور
گرچه منزل بس خطرناکست و مقصد ناپدید | هیچ راهے نیست کورا نیست پایان غم مخور
شمع بزم آفرینش شاه مردانست و بس | گر توئی از جان غلام شاه مردان غم مخور
حافظا در کنج فقر و خلوت شبهائے تار | تا بود وردت دعا و درس قرآن غم مخور

ای سرو ناز حسن که خوش میروی بناز
عشاق را بناز تو هر لحظه صد نیاز

فرخنده باد طالع نازت که در ازل
ببریده اند بر قد سروت قبای ناز

آن را که بوی عنبر زلف تو آرزوست
چون عود گو بر آتش سوزان بسوز و ساز

از طعنهٔ رقیب نگردد عیار کم
چون زر اگر برند مرا در دهان گاز

پروانه را ز شمع بود سوز دل ولی
بی شمع عارض تو دلم را بود گداز

دل کز طواف کعبهٔ کویت وقوف یافت
از شوق آن حریم ندارد سر حجاز

هر دم بخون دیده چه حاجت وضو چو نیست
بی طاق ابروی تو نماز مرا جواز

صوفی که بی تو توبه ز می کرده بود دوش
بشکست عهد چون در میخانه دید باز

چون باده مست بر سر خم رفت کف زنان
حافظ که دوش از لب ساغر شنید راز

براه میکده عشاق راست در تگ و تاز
همان نیاز که حجاج را براه حجاز

چه گویمت که ز سوز درون چه می‌بینم
ز اشک پرس حکایت که من نیم غماز

غرض کرشمهٔ حسن است ورنه حاجت نیست
جمال دولت محمود را بزلف ایاز

بهیچ در نزدم بعد ازین ز حضرت دوست
چو کعبه یافتم آیم ز بت پرستی باز

شبی چنین بسحرگه ز بخت می‌خواهم
که با تو شرح سرانجام خود کنم آغاز

تنم ز هجر تو چشم از جهان فرو میدوخت
امید دولت وصل تو داد جانم باز

چه صفها که زدم بر در دل از سر سوز
بهوی روز وصال تو در شبان دراز

چو غنچه بستر نهفته نهان کجا ماند
دل مرا که نسیم صبا ست محرم راز

ز شوق مجلس آن ماه خرگهی حافظ
گرت چو شمع جفائی رسد بسوز و بساز

برنیامد از تمنای لبت کامم هنوز
بر امید جام لعلت دردی آشامم هنوز

روز اول رفت دینم در سر زلفین تو
تا چه خواهد شد درین سودا سرانجام هنوز

از خطا گفتم شبی موی ترا مشک ختن
میزند هر لحظه تیری مو براندامم هنوز

نام من رفتست روزی بر لب جانان بسهو
اهل دل را بوی جان می آید از نامم هنوز

پرتو روی ترا در خلوتم دید آفتاب
میدود چون سایه هر دم بر لب بامم هنوز

در ازل داد ست ما را ساقی لعل لبت
جرعهٔ جامی که من سرگرم انجامم هنوز

ساقیا یک جرعهٔ ده زان آب آتشگون که من
درمیان پختگان عشق او خامم هنوز

ایکه گفتی جان بده تا باشدت آرام دل
جان لغمهایش سپردم نیست آرامم هنوز

در قلم آورد حافظ قصهٔ لعل لبش
آب حیوان میرود هر دم ز اقلامم هنوز

صبا بمقدم گل راح روح بخشد باز
کجاست بلبل خوشگوی گو برآر آواز

دلا ز هجر مکن ناله زانکه در عالم
غم ست و شادی خار و گل و نشیب و فراز

دوتا شدم چو کمان از غم و نمیگویم
هنوز ترک کمان ابروان تیر انداز

حکایت شب هجران بدشمنان مکشید
که نیست سینهٔ ارباب کینه محرم راز

ز طرهٔ تو پریشانی دلم شد فاش
ز مشک نیست غریب ار بود غماز

هزار دیده بروی تو ناظرند ولی
نظر بروی کسی بر نمی کنی از ناز

اگر بسوزدت ای دل ز درد ناله مکن
دم از محبت او میزن و بدرد بساز

غبار خاطر ما چشم خصم کور کند
تو رخ بخاک نه ای حافظ و برآر نماز

منم غریب دیار و توئی غریب نواز
دمی بحال غریب دیار خود پرداز

بهر کمند که خواهی بگیر و بازم بند
بشرط آنکه ز کارم نظر نگیری باز

بر آستان وصال تو میدهم بوسه
بر آستین وصالت چو نیست دست نیاز

نه این زمان من شوریده دل نهادم روی
بر آستان تو کاندر ازل نهادم باز

ولا مثالی اشارے که صبح در پے اوست
که نیش و نوش بهم باشد و نشیب و فراز

گرم چو خاک زمین خوار میکنی سهل ست
خرام میکن و بر خاک سایه مے انداز

درون سینه دلم چون کبوتران بطپید
چه آفتیست که بر جان ما نهادی باز

خیال قد بلند تو مے کند دل من
تو دست کوته من بین و آستین دراز

حدیث درد من اے مدعی نه امروز است
که حافظ از ازل او رند بود و شاهد باز

منم که دیده به دیدار دوست کردم باز
چه شکر گویمت اے کارساز بنده نواز

نیازمند بلا گو رخ از غبار مشوے
که کیمیاے مراد است خاک کوے نیاز

بیک دو قطره که ایثار کردی اے خواجه
بسا که در رخ دولت کنی کرشمه و ناز

طهارت ار نه بخون جگر کند عاشق
بقول مفتی عشقش درست نیست نماز

ز مشکلات طریقت عنان متاب اے دل
که مرد راه نیندیشد از نشیب و فراز

درین مقام مجازی بجز پیاله مگیر
درین سراچه بازیچه غیر عشق مباز

من از نسیم سخن چین چه طرف بر بندم
چه سرو راست درین باغ نیست محرم راز

اگرچه حسن تو از عشق غیر مستغنی ست
من آن نیم که ازین عشقبازی آیم باز

غزل سرائے ناهید صرفه‌ئی نبرد
درآن مقام که حافظ بر آورد آواز

هزار شکر که دیدم بکام خویشت باز
ترا بکام خود و با تو خویش را دمساز

روندگان حقیقت ره بلا سپرند
رفیق عشق چه غم دارد از نشیب و فراز

غم حبیب نهان به ز جستجوے رقیب
که نیست سینه ارباب کینه محرم راز

چه فتنه بود که مشاطه قضا انگیخت
که کرد نرگس مستش سیه به سرمه ناز

بدین سپاس که مجلس منورست بدوست — گرت چو شمع جفاے رسد بسوز و بساز

علامتے که بروے من آمد از غم عشق — ز اشک پرس حکایت که من نیم غماز

امید قد تو مے داشتم ز بخت بلند — نسیم زلف تو میخواستم ز عمر دراز

به نیم بوسه دعاے بخر ز اهل دلے — که کید دشمنت از جان و جسم دارد باز

فگند زمزمه عشق در حجاز و عراق
نواے بانگ غزلهاے حافظ شیراز

بیاد کشتی ما در شط شراب انداز — خروش و ولوله در جان شیخ و شاب انداز

مرا بکشتی باده در افگن اے ساقی — که گفته اند نکوئی کن و در آب انداز

ز کوے میکده برگشته ام ز راه خطا — مرا دگر ز کرم در ره صواب انداز

بیار از ان مے گلرنگ مشکبو جامے — شرار رشک و حسد در دل گلاب انداز

اگرچه مست و خرابم تو نیز لطفے کن — نظر برین دل سرگشته خراب انداز

به نیم شب اگرت آفتاب مے باید — ز روے دختر گلچهر رز نقاب انداز

مهل که روز وفاتم بخاک بسپارند — مرا به میکده بر در خم شراب انداز

گر از تو یک سر مو سرکشد دل حافظ
بگیر و در خم زلفش به پیچ و تاب انداز

حال خونین دلان که گوید باز — وز فلک خون خم که جوید باز

جز فلاطون خم نشین شراب — سر حکمت بما که گوید باز

شرمش از چشم مے پرستان باد — نرگس مست اگر بروید باز

هر که چون لاله کاسه گردان شد — زین جفا رخ بخون بشوید باز

بسکه در پرده چنگ گفت سخن — ببرش موے تا نموید باز

بگشاید دلم چو غنچه اگر — ساغر لاله گون ببوید باز

گرد بیت الحرام خم حافظ
گر نمیرد بسر بپوید باز

خیزود در کاسهٔ زر آب طربناک انداز
پیش از آنی که شود کاسهٔ سر خاک انداز

عاقبت منزل ما وادی خاموشان است
حالیا غلغله در گنبد افلاک انداز

ملک این مزرعه دانی که ثباتی نکند
آتشی از جگر جام در املاک انداز

لب سبز تو ای سرو که چون خاک شوم
ناز از سر بنه و سایه بران خاک انداز

دل ما را که ز مار سر زلف تو بخست
از لب خود بشفاخانهٔ تریاک انداز

غسل در اشک زدم کاهل طریقت گویند
پاک شو اول و پس دیده برین پاک انداز

یارب آن زاهد خودبین که بجز عیب ندید
درد آهیش در آئینهٔ ادراک انداز

چشم آلوده نظر از رخ جانان دور است
بر رخ او نظر از آئینهٔ پاک انداز

چون گل از نکهت او جامه قبا کن حافظ
وان قبا در ره آن قامت چالاک انداز

دلم ربودهٔ لولی وشیست شور انگیز
دروغ وعده و قتال وضع و رنگ آمیز

فدای پیرهن چاک ماهرویان باد
هزار جامهٔ تقوی و خرقهٔ پرهیز

فرشته عشق نداند که چیست قصه مخوان
بخواه جام و شرابی بخاک آدم ریز

غلام آن کلماتم که آتش افروزد
نه آب سرد زند در سخن بآتش تیز

فقیر خسته بدرگاهت آمدم رحمی
که جز ولای توام نیست هیچ دستاویز

بیا که هاتف میخانه دوش با من گفت
که در مقام رضا باش و از قضا مگریز

پیاله در کفنم بند تا سحرگه حشر
بمی ز دل ببرم هول روز رستاخیز

میان عاشق و معشوق هیچ حائل نیست
تو خود حجاب خودی حافظ از میان برخیز

روز عیش و طرب ماه صیام ست امروز
کام دل حاصل ایام بکام ست امروز

گو عروس فلکی رخ بنماے از مشرق
که مرا دیدن آن ماه تمام ست امروز

زاهدے را که نبودے چو صوامع جائے
بین که در کنج خرابات مقام ست امروز

صبحدم بلبل مست از چه سبب مینالد
کار او چون ز بهاران بنظام ست امروز

محتسب بیهده گو بند مده رندان را
کانکه با شاهد و می نیست کدام ست امروز

گو بگویند خلایق که همے حافظ را
چشم بر روے نگار و لب جام ست امروز

زلفین سیه خم به خم اندر زده باز
وقت من شوریده بهم بر زده باز

زان روی نکو چشم بدان دور که امروز
بر مه زده طعنه و بر خور زده باز

بر ساغر عیشم زده سنگے و لیکن
با تو چه توان گفت که ساغر زده باز

از دود دل خسته ام اے دست حذر کن
کاتش من سوخته خرمن زده باز

من سر چو قلم بر سر سوداے تو دارم
با آنکه من سر زده را سر زده باز

نقد سره قلب که پالوده ام از چشم
بر سکه روم همه بر زر زده باز

از غالیه بر هم زده خوش شکر و قند
امروز همه بر گل و شکر زده باز

شهباز غمت را ست کبوتر دل حافظ
هشدار که بر صید کبوتر زده باز

دردا که در دل خسته توان درآید باز
بیا که در تن مرده روان درآید باز

بیا که فرقت تو چشم من چنان بر بست
که فتح باب وصالت مگر گشاید باز

به پیش آینهٔ دل هر آنچه مے دارم
بجز خیال جمالت نمے نماید باز

غمی که چون سپه زنگ ملک دل بگرفت
ز خیل شادی روم رخت زداید باز

بدان مثل که شب آبستن است امروز
ستاره می‌شمرم تا که شب چه زاید باز

ز لوح بادیه دل بد مکن به بند حرام — که مرد راه نیندیشد ازچه ناید باز

بیا که بلبل مطبوع خاطر حافظ
بوے گلشن وصل تو مے سراید باز

اے صبا گر بگذری بر ساحل رود ارس — بوسه زن بر خاک آن وادی و مشکین کن نفس

منزل سلمی که بادش هر دم از ما صد سلام — بر صدای ساربان بینی و آهنگ جرس

محمل جانان ببوس آنگه بزاری عرضه دار — کز فراقت سوختم نامهربان فریاد رس

عشرت شبگیر کن مے نوش کاندر راه عشق — شبروان را آشنائی هاست با میر عسس

دل برغبت میسپارد جان بچشم مست یار — گرچه هشیاران ندادند اختیار خود بکس

منکه قول ناصحان را خواندمی بانگ رباب — گوشمالی خوردم از هجران که اینم پند بس

طوطیان در شکرستان کامرانی میکنند — وز تحسر دست بر سر میزند مسکین مگس

عشقبازی کار بازی نیست ای دل سر بباز — ورنه گوی عشق نتوان زد بچوگان هوس

نام حافظ گر بر آید بر زبان کلک دوست
از جناب حضرت شاهم بس است این ملتمس

جانان ترا که گفت که احوال ما مپرس — بیگانه گرد و قصه هیچ آشنا مپرس

آنجا که لطف شامل و خلق کریم تست — جرم گذشته عفو کن و ماجرا مپرس

خواهی که روشنت شود احوال سر عشق — از شمع قصه پرس ز باد صبا مپرس

هیچ آگهی ز عالم درویشیش نبود — آنکس که با تو گفت که درویش را مپرس

از دلق پوش صومعه نقد طلب مجوے — یعنی ز مفلسان سخن کیمیا مپرس

در دفتر طبیب خرد باب عشق نیست — اے دل بدرد خو کن و نام دوا مپرس

نقش حقوق و خدمت و اخلاص بندگی — از لوح سینه محو کن و نام ما مپرس

ما قصه سکندر و دارا نخوانده ایم — از ما بجز حکایت مهر و وفا مپرس

حافظ رسید موسم گل معرفت مخوان
دریاب نقد عمر و ز چون و چرا مپرس

دارم از زلف سیاهت گله چندانکه مپرس
که چنان زو شده ام بیسر و سامان که مپرس

کس بامید وفا ترک دل و دین مکناد
که چنانم من ازین کرده پشیمان که مپرس

بهر یک جرعه که آزار کسش در پے نیست
زحمتے میکشم از مردم نادان که مپرس

گوشه گیری و سلامت هوسم بود ولے
فتنه مے کند آن نرگس فتان که مپرس

زاهد از ما بسلامت بگذر کان می لعل
دل و دین میبرد از دست بدانسان که مپرس

گفتم از گوے فلک صورت حالے پرسم
گفت آن میکشم اندر خم چوگان که مپرس

گفتمش زلف بکین که کشادی گفتا
حافظ این قصه درازست بقرآن که مپرس

درد عشقے کشیده ام که مپرس
زهر هجرے چشیده ام که مپرس

گشته ام در جهان و آخر کار
دلبرے برگزیده ام که مپرس

آن چنان در هواے خاک درش
میرود آب دیده ام که مپرس

مے تو در کلبهٔ گداے خویش
رنجهاے کشیده ام که مپرس

من بگوش خود از دهانش دوش
سخنانے شنیده ام که مپرس

سوے من لب چه میگزی که مگوے
لب لعلے گزیده ام که مپرس

همچو حافظ غریب در رهِ عشق
بمقامے رسیده ام که مپرس

در ضمیر ما نمے گنجد بغیر از دوست کس
هر دو عالم را بدشمن ده که ما را دوست بس

یار گندم گون ما گر میل گردے نیم جو
هر دو عالم پیش چشم ما نمودے یک عدس

میروی چون شمع و جمعی از پس و پیشت روان
نے غلط گفتم نباشد شمع را خود پیش و پس

غافلست آنکه بشمشیر از تو می پیچد عنان
قند را لذت مگر نیکو نمی داند مگس

خاطرم وقتی هوس کردی که بینم چیزها
تا ترا دیدم نکردم جز بدیدارت هوس

مردمان را از عسس گر خیالی در سرست
من چنانم کز خیالم باز نشناسد عسس

کو بیت از اشکم چو دریا گشت می ترسم که باز
بر سر آید این رقیبان سبکسار چون خس

حافظا این راه پای لاشهٔ تو لنگ نیست
بعد ازین بنشین که گردی بر نخیزد زین فرس

دلا رفیق سفر بخت نیکخواهت بس
نسیم روضهٔ شیراز پیک راهت بس

دگر ز منزل جانان سفر مکن درویش
که سیر معنوی و کنج خانقاهت بس

بصدر مصطبه بنشین و ساغر می نوش
که این قدر ز جهان کسب مال و جاهت بس

زیادتی مطلب کار بر خود آسان کن
که شیشهٔ می صاف و بت چو ماهت بس

فلک بمردم نادان دهد زمام مراد
تو اهل دانش و فضلی همین گناهت بس

دگر کمین بگشاید غمی ز کشور دل
حریم درگه پیر مغان پناهت بس

هوای مسکن مألوف و عهد یار قدیم
ز رهروان سفر کرده عذرخواهت بس

بمنت دگران خو مکن که در دو جهان
رضای ایزد و انعام پادشاهت بس

بهیچ ورد دگر نیست حاجت ای حافظ
دعای نیم شبی ورد صبحگاهت بس

گلعذاری ز گلستان جهان ما را بس
زین چمن سایهٔ آن سرو روان ما را بس

من و همصحبتی اهل ریا دورم باد
از گرانان جهان رطل گران ما را بس

قصر فردوس بپاداش عمل می بخشند
ما که رندیم و گدا دیر مغان ما را بس

بنشین بر لب جوی و گذر عمر ببین
کاین اشارت ز جهان گذران ما را بس

نقد بازار جهان بنگر و آزار جهان
گر شما را نه بس این سود و زیان ما را بس

یار با ماست چه حاجت که زیادت طلبیم
دولت صحبت آن مونس جان ما را بس

از در خویش خدا را به بهشتم مفرست
که سر کوے تو از کون و مکان ما را بس

نیست ما را بجز از وصل تو در سر هوسے
این تجارت ز متاع دو جهان ما را بس

حافظ از مشرب قسمت گله بے انصافیست
طبع چون آب و غزلهاے روان ما را بس

اگر رفیق شفیقے درست پیمان باش
حریف حجره و گرمابه و گلستان باش

شکنج زلف پریشان بدست باد مده
مگو که خاطر عشاق گو پریشان باش

گرت هواست که با خضر همنشین باشی
نهان ز چشم سکندر چو آب حیوان باش

رموز عشق نوازی نه کار هر مرغیست
بیا و نو گل این بلبل غزل خوان باش

طریق خدمت و آئین بندگی کردن
خداے را که رها کن بیاد سلطان باش

دگر بصید حرم تیغ بر مکش زنهار
وز انچه با دل ما کرده پشیمان باش

تو شمع انجمنی یک زبان و یک دل باش
خیال کوشش پروانه بین و خندان باش

کمال دلبری و حسن در نظر بازیست
بشیوهٔ نظر از ناظران دوران باش

خموش حافظ و از جور یار ناله مکن
ترا که گفت که بر روے خوب حیران باش

اے دل غلام شاه جهان باش و شاه باش
پیوسته در حمایت لطف اله باش

از خارجی هزار بیک جو نمی خرند
گو کوه تا به کوه منافق سپاه باش

چون احمدم شفیع بود روز رستخیز
گو این تن بلاکش من پر گناه باش

آن را که دوستی علیؑ نیست کافرست
گو زاهد زمانه و گو شیخ راه باش

امروز زنده ام بولاے تو یا علیؑ
فردا بروح پاک امامان گواه باش

قبر امام هشتم سلطان دین رضا
از جان ببوس و بر در آن بارگاه باش

دستت نمیرسد که بچینی گلے ز شاخ / بارے بپاے گلبن ایشان گیاه باش

مرد خدا که جامهٔ تقوے طلب کند / خواهی سفید جامه و خواهی سیاه باش

حافظ طریق بندگی شاه پیشه کن / وانگاه در طریق چو مردان راه باش

باز آے و دل تنگ مرا مونس جان باش / وین سوخته را محرم اسرار نهان باش

زان باده که در مصطبهٔ عشق فروشند / ما را دو سه ساغر بده وگو رمضان باش

در خرقه چه آتش زدی اے عارف سالک / جهدے کن و سر حلقهٔ رندان جهان باش

آن یار که گفتی بتوام دل نگران ست / گو میرسم اکنون بسلامت نگران باش

خون شد دلم از حسرت آن لعل روان بخش / اے درج محبت بهمان مهر و نشان باش

تا بر دلش از غصه غبارے ننشیند / اے سیل سرشک از عقب نامه روان باش

حافظ که هوس میکندش جام جهان بین / گو در نظر آصف جمشید مکان باش

باغبان گر پنج روزے صحبت گل بایدش / بر جفاے خار هجران صبر بلبل بایدش

اے دل اندر بند زلفش از پریشانی منال / مرغ زیرک چون بدام افتد تحمل بایدش

با چنین زلف و رخے بادش نظر بازی حرام / هر که روے یاسمین و جعد سنبل بایدش

رند عالم سوز را با مصلحت بینی چه کار / کار ملک ست آنکه تدبیر و تامل بایدش

تکیه بر تقوی و دانش در طریقت کافریست / راهرو گر صد هنر دارد توکل بایدش

نازها زان نرگس مستانه میباید کشید / دور چون با عاشقان افتد تسلسل بایدش

کیست حافظ تا ننوشد باده بے آواز چنگ / عاشق مسکین چرا چندین تحمل بایدش

ببرد از من قرار و طاقت و هوش / بت سنگین دل سیمین بنا گوش

نگارے چابکے شوخے پری وش ؛ حریفے مہوشے ترکے قباپوش

ز تاب آتش سودائے عشقش ؛ بسان دیگ دایم میزنم جوش

چو پیراہن شوم آسودہ خاطر ؛ گرت ہمچون قبا گیرم در آغوش

اگر پوسیدہ گردد استخوانم ؛ نگردد مہرش از جانم فراموش

دل و دینم دل و دینم ببردہ است ؛ بر و دوشش بر و دوشش بر و دوش

دوائے تو دوائے تست حافظ
لب نوشش لب نوشش لب نوش

بجد و جہد چو کارے نمیرود از پیش ؛ بہ کردگار رہا کردہ بہ مصالح خویش

بپادشاہی عالم فرو نیارد سر ؛ اگر ز سر قناعت خبر شود درویش

ز رنگ تفرقہ خواہی کہ منتہی نشوی ؛ مشو بسان ترازو تو در پے کم و بیش

ریائے زاہد سالوس جان من فرسود ؛ قدح بیار و بزن مرہمے برین دل ریش

بنوش بادہ کہ قسام صنع قسمت کرد ؛ در آفرینش از انواع نوش دارد نیش

ریا حلال شمارند و جام بادہ حرام ؛ زہے طریقت و ملت زہے شریعت و کیش

بدلربائی اگر خود سر آمدی چہ عجب ؛ کہ نور حسن تو بود از اساس عالم بیش

دہان تنگ تو دل خواہ جان حافظ شد
بجان بود خطرم زین دل محال اندیش

بدور لالہ قدح گیر و بے ریا مے باش ؛ ببوئے گل نفسے ہمدم صبائے باش

نگویمت کہ ہمہ سالہ مے پرستی کن ؛ سہ ماہ مے خور و نہ ماہ پارسائے باش

چو پیر سالک عشقت بمے حوالہ کند ؛ بنوش و منتظر رحمت خدائے باش

گرت ہواست کہ چون جم بسر غیب رسی ؛ بیا و ہمدم جام جہان نمائے باش

چو غنچہ گرچہ فروبستگیست کار جہان ؛ تو ہمچو باد بہاری گرہ گشائے باش

وفا مجوی ز کس ور سخن نمی شنوی — بهرزه طالب سیمرغ و کیمیا می باش

مرید طاعت بیگانگان مشو حافظ
ولی معاشر رندان آشنا می باش

من خرابم ز غم یار خراباتی خویش — میزند غمزهٔ او ناوک غم بر دل ریش
با تو پیوستم و از غیر تو دل ببریدم — آشنای تو ندارد سر بیگانه و خویش
بعنایت نظری کن که من دلشده را — نرود بی مدد لطف تو کاری از پیش
آخر ای پادشه حسن و ملاحت چه شود — گر لب لعل تو ریزد نمکی بر دل ریش
خرمن صبر من سوخته دل داد بباد — چشم مست تو که کشتاند کمین از پس و پیش
گر چلیپای سر زلف ز هم بگشاید — بس مسلمان که شود کشتهٔ آن کافر کیش
پس زانو منشین و غم بیهوده مخور — که ز غم خوردن تو رزق نگردد کم و بیش
چونکه این کوشش بیفایده سودی نکند — پس میازار دل خود ز غم ای خیراندیش
پرسش حال دل سوخته کن بهر خدا — نیست از شاه عجب گر بنوازد درویش

حافظ از نوش لب لعل تو کامی دریافت
که زند بر دل ریشش دو هزاران سر نیش

چو بشکست صبا زلف عنبرافشانش — بهر شکسته که پیوست تازه شد جانش
کجاست همنفسی تا که شرح غصه دهم — که دل چه میکشد از روزگار هجرانش
نسیم صبح وفا نامه که برد به دوست — زخون دیدهٔ ما بود مهر عنوانش
زمانه از ورق گل مثال روی تو بست — ولی ز شرم تو در غنچه کرد پنهانش
بسی شدیم و نشد عشق را کرانه پدید — تبارک الله ازین ره که نیست پایانش
جمال کعبه مگر عذر رهروان خواهد — که جان زنده دلان سوخت در بیابانش
دلم که مهر تو از غیر تو نهان میداشت — ببین که دیده کند فاش پیش یارانش

بدین شکستهٔ بیت الحزن که می‌آرد | نشان یوسف دل از چه زنخدانش
بگیرم آن سر زلف و بدست خواجه دهم | که داد من بستاند مگر ز دستانش

سحر بطرف چمن می‌شنیدم از بلبل
نوای حافظ خوش لهجهٔ خوش الحانش

چو جام لعل تو نوشم کجا بماند هوشش | چو چشم مست تو بینم بجا نماند گوشش
منم غلام تو در زانکه از من آزادی | مرا بکوزه فروش شراب خانه فروشش
بوی آنکه ز میخانه کوزه با بم | روم بسبوی خرابانیان کشم بردوشش
مرا مگوی که خاموش باش و دم در کش | که در چمن نتوان یافت مرغ را خاموش
اگر نشان تو جویم کدام صبر و قرار | دگر حدیث تو گویم کدام طاقت و هوش
شراب پخته بخامان دل فسرده دهد | که باده آتش تیز است و پختگان در جوش
نعیم روضهٔ جنت بذوق آن نرسد | که یار نوش کند باده و تو گوئی نوش

مرا چو خلعت سلطان عشق می‌دادند
ندا زدند که حافظ خموش باش و خموش

خوشا شیراز و وضع بی‌مثالش | خداوندا نگه دار از زوالش
ز رکناباد ما صد لوحش الله | که عمر خضر می‌بخشد زلالش
میان جعفرآباد و مصلی | عبیرآمیز می‌آید شمالش
بشیراز آی و فیض روح قدسی | بخواه از مردم صاحب کمالش
که نام قند مصری برد آنجا | که شیرینان ندادند انفعالش
صبا زان لولی شنگول سرمست | چه داری آگهی چونست حالش
مکن بیدار ازین خوابم خدا را | که دارم عشرتی خوش با خیالش
گر آن شیرین پسر خونم بریزد | دلا چون شیر مادر کن حلالش

چرا حافظ چو ترسیدی از ہجر
نکردی شکر ایام وصالش

در عہد پادشاہ خطا بخش جرم پوش
صوفی ز کنج صومعہ در پاے خم نشست
احوال شیخ و قاضی و شرب الیہود شان
گفتا نہ گفتنی ست سخن گرچہ محرمے
ساقی بہار میرسد و وجہ مے نماند
عشق ست و مفلسی و جوانی و نوبہار
اے پادشاہ صورت و معنی کہ مثل تو
چندان بمان کہ خرقہ ازرق کند کبود
تا چند ہمچو شمع زبان آوری کنی

حافظ قرابہ کش شد و مفتی پیالہ نوش
نادید محتسب کہ سبو مے کشد بدوش
کردم سوال صبحدم از پیر مے فروش
درکش زبان و پردہ نگہدار و مے بنوش
فکرے بکن کہ خون دلم آمد ز غم بجوش
عذرم پذیر و جرم بذیل کرم بپوش
نادیدہ ہیچ دیدہ و نشنیدہ ہیچ گوش
بخت جوانت از فلک پیر ژندہ پوش
پروانہ مراد رسید اے محب خموش

دی شب ندا ز غیب بگوش دلم رسید
حافظ تو غصہ کم خور بنشین و مے بنوش

دلم رمیدہ شد و غافلم من درویش
چو بید بر سر ایمان خویش مے لرزم
خیال حوصلۂ بحر مے پزم ہیہات
بکوے میکدہ گریان و سرفگندہ روم
نہ عمر خضر بماند نہ ملک اسکندر
بنازم آن مژۂ شوخ عافیت کش را
ز آستین طبیبان ہزار خون بچکد
تو بندہ [illegible] مکن اے دل

کہ آن شکاری سرگشتہ را چہ آمد پیش
کہ دل بدست کمان ابروئیست کافر کیش
چہ جاست بر سر این قطرۂ محال اندیش
چرا کہ شرم ہمی آیدم ز حاصل خویش
نزاع بر سر دنیاے دون مکن درویش
کہ موج میزندش آب نوش بر سر نیش
گرم بہ تجربہ دستی نہند بر دل ریش
کہ شرط عشق نباشد شکایت از کم و بیش

بدان کمر نرسد دست هر گدا حافظ
خزینهٔ بکف آور ز گنج قارون بیش

سحر ز هاتف غیبم رسید مژده بگوش
که دور شاه شجاع است می دلیر بنوش

شد آنکه اهل نظر بر کناره میرفتند
هزار گونه سخن در دهان و لب خاموش

ببانگ چنگ بگوئیم آن حکایتها
که از نهفتن او دیگ سینه میزد جوش

شراب خانگی از بیم محتسب خوردن
بروی یار بنوشیم و بانگ نوشانوش

ز کوی میکده دوشش بدوش میبردند
امام شهر که سجاده میکشید بدوش

دلا دلالت خیرت کنم براه نجات
مکن بفسق مباهات و زهد هم مفروش

محل نور تجلیست رای انور شاه
چه قرب او طلبی در صفای نیت کوش

بجز ثنای جلالش مساز ورد ضمیر
که هست گوش دلم محرم پیام سروش

رموز مصلحت ملک خسروان دانند
گدای گوشه نشینی تو حافظا مخروش

شراب تلخ میخواهم که مردافکن بود زورش
که تا یکدم بیاسایم ز دنیا و شر و شورش

بیاور می که نتوان شد ز جور آسمان ایمن
بلعب زهرهٔ چنگی و بهرام سلح شورش

کمند صید بهرامی بیفکن جام جم بردار
که من پیمودم این صحرا نه بهرام است نه گورش

نظر کردن بدرویشان منافی بازرگی نیست
سلیمان با چنان حشمت نظرها بود با مورش

بیا تا در می صافیت راز دهر بنمایم
بشرط آنکه ننمائی بکج طبعان دل کورش

شراب لعل مینوشم من از جام زمرد گون
که زاهد افعی وقتست میسازم بدان کورش

بساط دهر دون پرور ندارد شهد آسایش
مذاق از زهر او ای دل بشوی از خوی شورش

کمان ابروی جانان نمی‌پیچد سر از حافظ
ولیکن خنده می‌آید بدین بازوی بیزورش

صوفی گلی بچین و مرقع بخار بخش
وین زهد خشک را بمی خوشگوار بخش

طامات و زرق در ره آهنگ چنگ نه
تسبیح و طیلسان بمی و میگسار بخش

زهد گران که ساقی و شاهد نمی خرند
در حلقهٔ چمن به نسیم بهار بخش

راهم شراب لعل زد ای میر عاشقان
خون مرا به چاه زنخدان یار بخش

یارب بوقت گل گنه بنده عفو کن
وین ماجرا بسرو لب جویبار بخش

ای آنکه ره بمشرب مقصود بردهٔ
زین بحر قطرهٔ بمن خاکسار بخش

شکرانه که روی ترا چشم بد ندید
ما را بعفو لطف خداوندگار بخش

ساقی چو شاه نوش کند بادهٔ صبوح
گو جام زر بحافظ شب زنده دار بخش

فکر بلبل همه آنست که گل شد یارش
گل در اندیشه که چون عشوه کند در کارش

دلربایی همه آن نیست که عاشق بکشند
خواجه آنست که باشد غم خدمتگارش

جای آنست که خون موج زند در دل لعل
زین تغابن که خزف می شکند بازارش

بلبل از فیض گل آموخت سخن ورنه نبود
این همه قول و غزل تعبیه در منقارش

آن سفر کرده که صد قافلهٔ دل همره اوست
هر کجا هست خدایا بسلامت دارش

اگر از سوی نفس و هوا دور شوی
بیشکی ره ببری در حرم دیدارش

ای که از کوچهٔ معشوقهٔ ما میگذری
باخبر باش که سر میشکند دیوارش

صحبت عافیتت گرچه خوش افتاد ای دل
جانب عشق عزیزست فرو مگذارش

صوفی سرخوش ازین دست که کج کرد کلاه
بدو جام دگر آشفته شود دستارش

دل حافظ که بدیدار تو خوگر شده بود
ناز پرورد وصال است مجو آزارش

کنار آب پای بید و طبع شعر و یاری خوش
معاشر دلبری شیرین ساقی گلعذاری خوش

الا ای دولتی طالع که قدر وقت میدانی
گوارا بادت این عشرت که باداری روزگاری خوش

عروس طبع را زیور ز فکر بکر می‌بندم
بود کز نقش ایامم بدست افتد نگاری خوش

شب صحبت غنیمت دان و داد خوشدلی بستان
که مهتابی دل‌افروزست و طرف لاله‌زاری خوش

می‌ای در کاسهٔ چشم است ساقی را بنام ایزد
که مستی میکند با عقل و می‌آرد خماری خوش

هر آنکس را که بر خاطر ز عشق دلبری باریست
سپندی گو بر آتش نه که داری کار و باری خوش

بغفلت عمر شد حافظ بیا با مے خانه
که شنگولان سرمستت بیاموزند کاری خوش

ما آزموده‌ایم درین شهر بخت خویش
باید برون کشید ازین ورطه رخت خویش

از بسکه دست میگزم و آه میکشم
آتش زدم چو گل بتن لخت لخت خویش

دوشم ز بلبلی چه خوش آمد که میسرود
گل گوش پهن کرده ز شاخ درخت خویش

ای دل صبور باش که آن یار تندخوی
بسیار تندخوی نشیند ز بخت خویش

گر موج خیز حادثه سر بر فلک زند
عارف بآب تر نکند رخت بخت خویش

خواهی که سخت و سست جهان بر تو بگذرد
بگذر ز عهد سست و سخنهای سخت خویش

ای حافظ ار مراد میسر شدی مدام
جمشید نیز دور نماندی ز تخت خویش

مجمع خوبی و لطف است عذار چو مهش
لیکنش مهر و وفا نیست خدایا بدهش

دلبرم شاهد و طفلست و ببازی روزی
بکشد زارم و در شرع نباشد گنهش

چارده ساله بتی چابک شیرین دارم
که بجان حلقه بگوشست مه چاردهش

من همان به که ازو نیک نگهدارم دل
که بد و نیک ندیدست و ندارد نگهش

بوی شیر از لب همچون شکرش می‌آید
گرچه خون میچکد از شیوهٔ چشم سیهش

در پی آن گل نورسته دل ما یا رب
خود کجا شد که ندیدیم درین چند گهش

یار دلدار من از قلب بدینسان شکند
ببر دزد د به سرداری خود پادشهش

جان بشکرانه کنم صرف گران دانهٔ دُر
صدف دیدهٔ حافظ شود آرام گهش

مرا کاریست مشکل با دل خویش
که گفتن می نیارم مشکل خویش

خیالت داند و جان من از غم
که هر شب در چکارم با دل خویش

ز واپس ماندگان یاد کن آخر
چه رانی تند یارا محمل خویش

بے گشتم چو مجنون کوه و صحرا
نگر یابم سراغ از منزل خویش

مرا در اوّل منزل ره افتاد
گم آید گشتیم در ساحل خویش

چه فرصتها که گم کردم درین راه
ز بخت خوابناکِ غافل خویش

گم از جولان آخر در ره ما
چو حافظ خاک گر د آستانگا خویش

هاتفی از گوشهٔ میخانه دوش
گفت ببخشند گنه می بنوش

عفو الهی بکند کار خویش
مژدهٔ رحمت برساند سروش

این خرد خام بے خانه بر
تا می لعل آوردش خون بجوش

عفو خدا بیشتر از جرم ماست
نکتهٔ سربسته چه گوئی خموش

گرچه وصالش نه بکوشش دهند
آن قدر ای دل که توانی بکوش

داور دین شاه شجاع آنکه کرد
روح قدس حلقهٔ امرش بگوش

ای ملک العرش مرادش بده
وز خطر چشم بدش دار گوش

رندی حافظ نه گناهیست صعب
باکرام پادشهٔ عیب پوش

یارب آن نوگل خندان که سپردی بمنش
می سپارم بتو از چشم حسود چمنش

همره اوست دلم با دبر جا که رود — همت اهل کرم بدرقهٔ جان و تنش

گر بسر منزل سلمی رسی ای باد صبا — چشم دارم که سلامی برسانی ز منش

بادب نافه گشائی ازان زلف سیاه — جای دلهای عزیزست بهم بر مزنش

گو دلم حق وفا با خط و خالت دارد — محترم دار دران طرهٔ عنبر شکنش

گرچه از کوی وفا گشت بصد مرحله دور — دور باد آفت دور فلک از جان و تنش

در مقامی که بیاد لب او می نوشند — سفله آن مست که باشد خبر از خویشتنش

عرض و مال از در میخانه نشاید اندوخت — هر که این آب خورد رخت بدریا فگنش

هر که ترسد ز ملال انده عشقش نه حلال — سر ما و قدمش یا لب ما و دهنش

شعر حافظ همه بیت الغزل معرفت ست
آفرین بر نفس دلکش و طبع سخنش

ای همه کار تو مطبوع و همه جای تو خوش — دلم از عشوهٔ شیرین شکرخای تو خوش

همچو گلبرگ طری هست وجود تو لطیف — همچو سرو چمنی هست سراپای تو خوش

هم گلستان خیالم ز تو پر نقش و نگار — هم مشام دلم از زلف سمن سای تو خوش

شیوهٔ ناز تو شیرین خط و خال تو ملیح — چشم و ابروی تو زیبا قد و بالای تو خوش

پیش چشم تو بمیرم که بدان بیماری — می کند درد مرا از رخ زیبای تو خوش

در رهِ عشق که از سیل فنا نیست گذار — می کنم خاطر خود را به تمنای تو خوش

در بیابان فنا گرچه ز هر سو خطرست
میرود حافظ بیدل به تولای تو خوش

دوش با من گفت پنهان کاردانی تیزهوش — کز شما پنهان نشاید داشت راز می فروش

گفت آسان گیر بر خود کارها کز روی طبع — سخت میگیرد جهان بر مردمان سخت کوش

وانگهم درداد جامی کز فروغش بر فلک — زهره در رقص آمد و بربط زنان میگفت نوش

تا نگردی آشنا زین پردہ بوے نشنوی
گوش نامحرم نباشد جاے پیغام سروش

در حریم عشق نتوان زد دم از گفت و شنید
زانکہ آنجا جملہ اعضا چشم باید بود و گوش

در بساط نکتہ دانان خود فروشی شرط نیست
یا سخن دانستہ گو اے مرد بخرد یا خموش ؏

با دل خونین لب خندان بیاور ہمچو جام
نے گرت زخمے رسد آئی چونے اندر خروش

گوش کن پند اے پسر بہر دنیا غم مخور
گفتمت چون در حدیثے گر توانی دار گوش

ساقیا مے دہ کہ رندیہاے حافظ عفو کرد
خسرو صاحبقران جرم بخش عیب پوش

از رقیبت دلم نیافت خلاص
زانکہ النقاص لایجب النقاص

محتسب خم شکست و من سر او
سن بالسن والجروح قصاص

مطرب ما رہے بزد کہ بہ چرخ
مشتری ہمچو زہرہ شد رقاص

گوہر او بحر کے بروں آرد
ترک سر تانے کند غواص ؏

نقد مے از عشق جوے نہ از عقل
تا کہ خالص شوی چو زر خلاص

حافظ اولی ز مصحف رخ دوست ؏
خواند الحمد و سورہ اخلاص

نیست کس را ز کمند سر زلف تو خلاص
مے کشی عاشق مسکین و نترسی ز قصاص

عاشق سوختہ دل تا بہ بیابان فنا
نرود در حرم دل نشود خاص الخاص

جان نہادم بمیان شمع صفت او سر شوق
کردم ایثار تن خویش ز روے اخلاص

آتشے در دل دیوانۂ ما در زدہ ؏
کہ چو دیدیم ہمیشہ بہوایت رقاص

کیمیاے غم عشق تو تن خاکیے ما
زر خالص کند ار چند بود ہمچو رصاص

بہوادارے آن شمع چو پروانہ وجود
تا نسوزی نشوی از خطر عشق خلاص ؏

نیست دُر گرانمایہ ندانند عوام
حافظا گوہر یک دانہ مدہ جز بخواص

بیا که می شنوم بوی جان ازان عارض
که یافتم دل خود را نشان ازان عارض

به گل بمانده قد سرو ناز ازان قامت
خجل شده ست گل گلستان ازان عارض

معانئی که ز حوران بشرح می گویند
ز حسن و لطف بپرس این بیان ازان عارض

گرفته نافهٔ چین بوی مشک ازان گیسو
گلاب یافته بوی چنان ازان عارض

بشرم رفته تن یاسمن ازان اندام
بخون نشسته تن ارغوان ازان عارض

ز مهر روی تو خورشید گشته غرق عرق
نزار مانده مه آسمان ازان عارض

ز نظم دلکش حافظ چکید آب حیات
چنانکه خوی شده جانان چکان ازان عارض

حسن و جمال تو جهان جمله گرفت طول و عرض
شمس فلک خجل شده از رخ خوب او بعرض

از رخ تست مقتبس خور ز چهارم آسمان
همچو زمین هفتمین مانده به زیر بار قرض

دیدن حسن روی تو بر همه خلق واجب است
سجدهٔ درگه تو شده بر همه شاه ارض فرض

گر لب روح پرورت گلشکری نبخشدم
کی تن دردمند من رسته شود ازین مرض

بوسه بخاک پای او دست کجا دهد مرا
قصهٔ شوق حافظا خود که رساندش بعرض

گرد عذار یار من تا بنوشت حسن خط
ماه ز حسن روی او راست فتاده در غلط

از هوس لبش که آن ز آب حیات خوشتر است
گشته روان ز دیده ام چشمهٔ آب همچو شط

خال سیاه را بر آن عارض نیمرنگ بین
راست ز مشک مانده آن بر رخ ماه یک نقط

موی کشاده کرده خوی تا بچمن در آمدی
شد رخ گل چو زعفران مشک گلاب شد سقط

گه بهواش میدهم گرد مثال جان و دل
گاه بآب میکشم آتش عشق همچو بط

گر بغلامی خودم شاه قبول میکند
تا بمبارکی دهم بنده به بندگیش خط

آب حیات حافظا گشته خجل ز نظم تو
کس بهوای عشق او شعر نگفته زین نمط

ز چشم بد رخ خوب ترا خدا حافظ — که کرد جمله نکوئی بجای ما حافظ

اگرچه خون دلت خورد لعل او بستان — بکام دل ز لبش بوسه خونبها حافظ

بزلف و خال بتان دل مبند دیگر بار — اگر بجستی ازین بند و این بلا حافظ

بیا که نوبت صلح ست و دوستی و صفا — که با تو نیست مرا جنگ و ماجرا حافظ

تو از کجا و امید وصال او ز کجا — بدامنش نرسد دست هر گدا حافظ

چو ذوق یافت دل من ز وصل آن محبوب — مراست تحفهٔ جان بخش جانفزا حافظ

بیا بخوان غزل خوب و طرفه پر سوز
که شعر تست فرح بخش و جان فزا حافظ

قسم به حشمت و جاه و جلال شاه شجاع — که نیست با کسم از بهر مال و جاه نزاع

رفیق جرعهٔ جام تو تشنه ایم ولی — نمی کنیم دلیری نمی دهیم صداع

خدا را بمی شست و شوی خرقه کنید — که من نمی شنوم بوی خیر ازین اوضاع

ببین که رقص کنان میرود بنالهٔ چنگ — کسی که اذن نمیداد استماع سماع

بعاشقان نظری کن بشکر این نعمت — که من غلام مطیعم تو پادشاه مطاع

برو ادیب و نصیحت مگو که دیگر تو — نه بینیم پس ازین هیچگه به کنج بقاع

ز زهد حافظ و طامات او ملول شدم
بساز رود و غزل گوی بر سرود سماع

بفرخی گیتی فروز شاه شجاع — که هست در نظر من جهان حقیر متاع

صراحیی و حریفی خوشم ز دنیا بس — که غیر ازین همه اسباب تفرقه است و صداع

ز مسجدم بخرابات می فرستد عشق — بسر نمیبرد ای جان نمیکنیم نزاع

بس است در دشبانه می مغانه بیار — حریف باده رسید ای رفیق توبه وداع

هنر نمیخرد ایام و غیر ازینم نیست — کجا روم به تجارت باین کساد متاع

بیار مے کہ چو خورشید مشعل افروز — رسد بکلبۂ درویش نیز فیض شجاع

جبین و چہرہ حافظ خدا جدا مکناد
ز خاک بارگہ کبریاے شاہ شجاع

بامدادان کہ ز خلوتگہ کاخ ابداع — شمع خاور فگند بر ہمہ اطراف شعاع
برکشد آئنہ از جیب افق چرخ زمان — بنماید رخ گیتی بہ ہزاران انواع
در زوایاے طربخانۂ جمشید فلک — ارغوان ساز کند زہرہ بآہنگ سماع
چنگ در غلغلہ آید کہ کجا شد منکر — جام در قہقہہ آید کہ کجا شد مناع
وضع دوران بنگر ساغر عشرت برگیر — کہ بہر حال ہمین ست بہین اوضاع
طرۂ شاہد دنیا ہمہ مکرست و فریب — عارفان بر سر این نکتہ نجویند نزاع
عمر خسرو طلب ار نفع جہان میطلبی — کہ وجودیست عطابخش کریمے نفاع
مظہر لطف ازل روشنی چشم امل — جامع علم و عمل جان جہان شاہ شجاع

حافظ از بادہ خوری با صنمے گلرخ خور
کہ ازین بہ نبود در دو جہان ہیچ متاع

در وفاے عشق تو مشہور خوبانم چو شمع — شب نشین کوے سربازان و رندانم چو شمع
کوہ صبرم نرم شد چون موم از دست غمت — تا در آب و آتش عشقت گدازانم چو شمع
بے جمال عالم آراے تو روزم شب ہست — با کمال عشق تو در عین نقصانم چو شمع
رشتۂ صبرم بمقراض غمت ببریدہ شد — ہمچنان در آتش ہجر تو سوزانم چو شمع
گر کمیت اشک گلگونم نبودے گرم رو — کے شدے پیدا بگیتی راز پنہانم چو شمع
روز و شب خوابم نمی آید بچشم غم پرست — بسکہ در بیمارے ہجر تو گریانم چو شمع
در میان آب و آتش ہمچنان سرگرم تست — این دل زار و نزار اشکبارانم چو شمع
در شب ہجران مرا پروانۂ وصلے فرست — ورنہ از آہم جہانے را بسوزانم چو شمع

سرفرازم کن شبے از وصل خود اے ماہرو
تا منور گردد از دیدارت ایوانم چو شمع

ہمچو صبح یک نفس باقیست بے دیدار تو
چہرہ بنما دلبرا تا جان بر افشانم چو شمع

آتش مہر ترا حافظ عجب در سر گرفت
آتش دل کے بآب دیدہ بنشانم چو شمع

سحر چو بلبل بیدل دمے شدم در باغ
کہ تا چو بلبل بیدل کنم علاج دماغ

بچہرۂ گل صوری نگاہ میکردم
کہ بود در شب تارے بروشنی چو چراغ

کشادہ نرگس رعنا بحسرت آب ز چشم
نہادہ لالۂ احمر بجان و دل صد داغ

زبان کشیدہ بہ تیغے بسرزنش سوسن
دہان کشادہ شقایق چو مردمان بتاغ

یکے چو بادہ پرستان صراحی اندر دست
یکے چو ساقی مستان بکف گرفتہ ایاغ

چنان بحسن جوانی خویشتن مغرور
کہ داشت از دل بلبل ہزار گونہ فراغ

نشاط و عیش و جوانی چو گل غنیمت دان
کہ حافظا نبود بر رسول غیر بلاغ

طالع اگر مدد کند دامنش آورم بکف
گر بکشد زہے طرب ور بکشد زہے شرف

طرف کرم ز کس نہ بست این دل پر زود من
گرچہ صبا ہمے برد قصۂ من ز ہر طرف

چند بہ ناز پرورم مہر بتان سنگدل
یاد پدر نمیکنند این پسران ناخلف

از خم ابروے توام ہیچ کشایشے نشد
وہ کہ درین خیال کج عمر عزیز شد تلف

من بخیال زاہدے گوشہ نشین و طرفہ آنکہ
مغبچۂ ز ہر طرف میزندم بہ چنگ و دف

ابروے دوست کے شود دستکش خیال من
کس نزدست ازین کمان تیر مراد بر ہدف

بیخبرند زاہدان نقش بخوان و لاتقل
مست ریاست محتسب بادہ بخور و لاتخف

صوفی شہر بین کہ چون لقمۂ شبہ میخورد
پاردمش دراز باد این حیوان خوش علف

من بجدام دل خوشی مے خورم طرب کنم
کز پس و پیش خاطرم لشکر غم کشیدہ صف

حافظ اگر قدم زنی در رہ خاندان بصدق
بدرقۂ رہت شود ہمت شحنۂ النجف

زبان خامہ ندارد سر بیان فراق
وگرنہ شرح دہم با تو داستان فراق

رفیق خیل خیالم وہم کیب شکیب
قرین محنت و اندوہ ہمقران فراق

دریغ مدت عمرم کہ بر امید وصال
بسر رسید و نیامد بسر زمان فراق

سرے کہ بر سر گردون بہ فخر مے سودم
بہ راستان کہ نہادم بر آستان فراق

چگونہ باز کنم بال در ہوائے وصال
کہ ریخت مرغ دلم پر ور آشیان فراق

بسے نماند کہ کشتئے عمر غرق شود
ز موج شوق تو در بحر بیکران فراق

فلک چو دید سرم را اسیر چنبر عشق
ببست گردن صبرم بہ ریسمان فراق

کنون چہ چارہ کہ در بحر غم بگردانی
فتادہ کشتئے صبرم ز بادبان فراق

چگونہ دعوئے وصلت کنم کنون کہ شدہ است
تنم سبیل قضا و دلم ضمان فراق

فراق و ہجر کہ آورد در جہان یارب
کہ روئے ہجر سیاہ و خانمان فراق

بپائے شوق گر این رہ بسر شدے حافظ
بدست ہجر ندادے کسے عنان فراق

مباد کس چو من خستہ مبتلائے فراق
کہ عمر من ہمہ بگذشت در بلائے فراق

غریب و عاشق بیدل فقیر و سرگردان
کشیدہ محنت ایّام و دردہائے فراق

اگر بدست من افتد فراق را بکشم
بآب دیدہ دہم باز خونبہائے فراق

کجا روم چہ کنم حال دل کرا گویم
کہ داد من بستاند دہد جزائے فراق

ز درد ہجر و فراقم دمے خلاصی نیست
خدائے را بستان داد دہ سزائے فراق

فراق را بہ فراق تو مبتلا سازم
چنانکہ خون بچکانم ز دیدہائے فراق

من از کجا و فراق از کجا و غم ز کجا
مگر کہ زاد مرا مادر از برائے فراق

بداغ عشق تو حافظ چو بلبل سحری
زند بروز و شبان خونفشان نواے فراق

مقام امن و مے بیغش و رفیق شفیق
گرت مدام میسر شود زہے توفیق
جہان و کار جہان جملہ ہیچ در ہیچ ست
ہزار بار من این نکتہ کردہ ام تحقیق
دریغ و درد کہ تا این زمان ندانستم
کہ کیمیاے سعادت رفیق بود رفیق
بما منے رود فرصت شمر غنیمت وقت
کہ در کمینگہ عمر ند قاطعان طریق
کجاست اہل دلے تا کند دلالت خیر
کہ تا بدوست نبردیم رہ بہیچ طریق
حلاوتے کہ ترا در چہ زنخدان ست
بکنہ او نرسد صد ہزار فکر عمیق
اگرچہ موے میانت بچون منے نرسد
خوشست خاطرم از فکر این خیال دقیق
ازین رنگ عقیق ست اشک من ہمہ وقت
کہ مہر خاتم چشم من ست ہمچو عقیق
بیا کہ وبہ زلعل نگار و خندہ خام
تصوریست کہ عقلش نمیکند تصدیق

بخندہ گفت کہ حافظ غلام طبع توام
ببین کہ تا بچہ حدم ہمے کند تحمیق

اگر شراب خوری جرعۂ فشان بر خاک
ازان گناہ کہ نفعے رسد بغیر چہ باک
بزن بر اوج فلک حالیا سراوق عشق
کہ خود برد اجلت ناگہان بہ تیرہ مغاک
مخور دریغ و بخور مے بشاہد و دف و چنگ
کہ بیدریغ زند روزگار تیغ ہلاک
بخاک پاے تو اے سرو ناز پرور من
کہ روز واقعہ پا وا مگیر از سر خاک
چہ دوزخی چہ بہشتی چہ آدمی چہ ملک
بمذہب ہمہ کفر طریقت ست امساک
فریب دختر رز طرفہ میزند رہ عقل
مباد تا بقیامت خراب طارم تاک

براہ میکدہ حافظ خوشش از جہان رفتی
دعاے اہل دلت باد مونس دل پاک

ای دل ریش مرا با لب تو حق نمک ** حق نگهدار که من میروم الله معک

تویی آن گوهر پاکیزه که در عالم قدس ** ذکر خیر تو بود حاصل تسبیح ملک

در خلوص منت ار هست شکی تجربه کن ** کس عیار زر خالص نشناسد چو محک

گفته بودی که شوم مست و دو بوست بدهم ** وعده از حد بشد و ما نه دو دیدیم و نه یک

بگشا پستهٔ خندان و شکرریزی کن ** خلق را از دهن خویش مینداز بشک

چرخ برهم زنم ار جز بمرادم گردد ** من نه آنم که زبونی کشم از چرخ فلک

چون تو بر حافظ خویشش نگذاری باری ** ای رقیب از بر او یک دو قدم دورترک

ای پیک پی خجسته چه نامی فدیت لک ** هرگز سیاه چرده ندیدم بدین نمک

خوبان سزد که بردرت آیند جملگی ** و آنگه ز خاک پای تو بوسند یک بیک

هم ظاهر از دو چشم تو در دیده مردمی ** هم روشن از دو لعل تو در دیده مردمک

آدم ز حسن روی تو گر بهره داشتی ** از دیدنش بسجده نپرداختی ملک

صورتگران چین اگر این چهره بنگرند ** نقش و نگار خانهٔ چین را کنند حک

از طرف بام روی چو ماه تو هر شبی ** مانند آفتاب همی تابد از فلک

در دوستی حافظ اگر نیستت یقین ** زر خالص است و باک ندارد از محک

هزار دشمنم ار می کنند قصد هلاک ** گرم تو دوستی از دشمنان ندارم باک

مرا امید وصال تو زنده میدارد ** وگرنه هردمم از هجر هست بیم هلاک

نفس نفس اگر از باد نشنوم بویت ** زمان زمان کنم از غم چو گل گریبان چاک

رود بخواب دو چشم از خیال تو هیهات ** بود صبور دل اندر فراق تو حاشاک

بضرب سیفک قتلی حیاتنا ابداً ** فان روحی قد طاب ان یکون فداک

اگر تو زخم زنی به که دیگرے مرہم
ترا چنانکه توئی ہر نظر کجا بیند
عنان نہ پیچم اگرمے زنی بشمشیرم

وگر تو زہر دہی به که دیگرے تریاک
بقدر بینش خود ہر کسے کند ادراک
سپر کنم سر و دستت ندارم از فتراک

بچشم خلق عزیز آں گہے شوی حافظ
که بر درش بنہی روے مسکنت برخاک

اے که شور افگندۂ در بزم شاہان از نمک
مے برد آبے که لعلت بدر باشی لطیف
از نمک خندان کنی ہر دم بنوعے پستہ را
شورے بینم ازان جادو که ستت در شراب
گر نبات میر باید جان بشیرینی و لطف
شد دلم ریش از لب پر شور و شیرینت وے

داد دستان لبت از خندہ پستان نمک
میکند نرخ شکر یاقوت ارزان از نمک
دیدۂ آنرا که گرد پستہ خندان از نمک
ذوق میبابم ازان چاہ زنخدان از نمک
قند شور انگیز لعلت میدہد جان از نمک
میکند زخم مرا ہر لحظہ درمان و نمک

آب حیوان یافت حافظ از نمکدان لبت
گرچہ ہرگز کس نیابد آب حیوان از نمک

اگر بکوے تو باشد مرا مجال وصول
قرار بردہ ز من آن دو سنبل شکین
دل چو آئینہ ام راغم تو مصقل شد
من شکستہ بدحال زندگی یابم
چہ جرم کردہ ام اے جان و دل بحضرت تو
چو بر در تو من بیتوا ے بے زر و زور
کجا روم چکنم حال دل کرا گویم
خراب تر ز دل من غم تو جاے نیافت

رسد ز دولت وصل تو کار من بحصول
خراب کردہ مرا آن دو نرگس بکحول
ازان ہمیشہ ز زنگ خرد بود مصقول
دران زمان که به تیغ غمت شوم مقتول
که طاعت من بیدل نمیشود مقبول
بہیچ باب ندارم رہ خروج و دخول
که گشتہ ام ز غم و جور روزگار ملول
که ساخت در دل تنگم قرار گاہ نزول

صلاح من همه جام است و من زین بحث | نیم ز شاهد و ساقی بهیچ باب خجل
ز خون که رفت شب دوش از سراچه چشم | شدیم در نظر رهروان خواب خجل
تو خوبروی تری ز آفتاب شکر خدا | که نیستم ز تو در روی آفتاب خجل
رواست نرگس مست ار فگند سر در پیش | که شد ز شیوهٔ آن چشم پر عتاب خجل
بود که یار نپرسد گنه ز خلق کریم | که از سوال ملولیم و از جواب خجل
بزیر لب ز چه رو جام زهر خنده زند | اگر نه از لب لعل تو شد شراب خجل
رخ از جناب تو عمریست من نتافته ام | نیم بیاری توفیق ازین جناب خجل
ازان نهفت رخ خویش در نقاب صدف | که شد ز نظم خوشش لؤلؤ خوشاب خجل

حجاب ظلمت ازان بست آب خضر که گشت
ز نظم حافظ و این طبع همچو آب خجل

خوش خبر باش ای نسیم شمال | که بما میرسد زمان وصال
ما لسلمی و من بذی سلم | این جیراننا و کیف الحال
عرصهٔ بزمگاه خالی ماند | از حریفان و رطل مالامال
عفت الدار بعد عافیة | فاسئلوا حالها عن الاطلال
سایه افگند حالیا شب هجر | تا چه بازند شبروان خیال
قصة العشق لا انفصام لها | فصمت ههنا لسان القال
ترک ما سوی کس نمی نگرد | آه ازین کبریا و جاه و جلال
ای بدیع الجمال عطف | مرحبا مرحبا تعال تعال

حافظا عشق و صابری تا چند
نالهٔ عاشقان خوش است بنال

دارای جهان نصرت دین خسرو کامل | یحیی ابن مظفر ملک عالم عادل

ای درگه اسلام پناه تو گشوده
بر روی جهان روزنه جان و در دل

تعظیم تو بر جان و خرد واجب و لازم
انعام تو بر کون و مکان فائض و شامل

روز ازل از کلک تو یک قطره سیاهی
بر روی مه افتاد که شد حل مسائل

خورشید چو آن خال سیه دید بدل گفت
ای کاش که من بودمی آن بندهٔ مقبل

شاها فلک از بزم تو در رقص و سماع است
دست طرب از دامن این سلسله مگسل

می نوش و جهان بخش که از زلف کمندت
شد گردن بدخواه گرفتار سلاسل

چون دور فلک یکسره بر منهج عدل ست
خوش باش که ظالم نبرد راه به منزل

حافظ قلم شاه جهان مقسم رزق ست
از بهر معیشت مکن اندیشهٔ باطل

رهروان عشق بس باشد دلیل
آب چشم اندر رهش کردم سبیل

موج اشک ما کی آرد در حساب
آنکه کشتی راند در خون قتیل

اختیاری نیست بدنامی ما
ضلنی فی العشق من یهدی السبیل

بی می و مطرب به فردوسم مخوان
راحتی فی الراح لا فی السلسبیل

آتش روی بتان بر خود مزن
ورنه از آتش گذر کن چون خلیل

یا مکن با پیلبانان دوستی
یا بنا کن خانه در خورد پیل

یا منه بر خود که مقصد گم کنی
یا منه پا اندرین تیه سبیل

یا مکش بر چهره نیل عاشقی
یا فرو بر جامهٔ تقوی به نیل

شاه عالم را بقا و عز و مال
باد هر چیزی که خواهد زین قبیل

حافظ از سرپنجهٔ عشق نگاه
همچو مور افتاده زیر پای پیل

هر نکته که گفتم در صفت آن شمائل
هر کس شنید گفتا لله در قائل

دل داده بیاری عاشق کشی نگاری / مرضیة السجایا محمودة الخصائل

تحصیل عشق و رندی آسان نمود اول / جانم بسوخت آخر در کسب این فضائل

گفتم که کی ببخشی بر جان ناتوانم / گفت آن زمان که نبود جان در میانه حائل

حلاج بر سر دار این نکته خوش سراید / از شافعی نپرسید امثال این مسائل

دردا که بود در خود با هم نداد دلبر / چندانکه از جوانب انگیختم وسائل

در چین گوشه گیری بودم چو چشم مستت / اکنون شدم چو مستان بر ابروی تو مائل

از آب دیده صد ره طوفان نوح دیدم / از لوح سینه هرگز نقشت نگشت زائل

ای دوست دست حافظ تعویذ چشم زخم است / یا رب که بینم آنرا در گردنت حمائل

هر کس که ندارد جهان عمر تو در دل / حقا که بود طاعت او عاطل و باطل

بود است ز عشقی تو دل گرمی حالست / از جان خود آسان بود از عشق تو مشکل

از عشق تو کامم چو مرا شمع شب آید / ای دوست نگه هم تو کنی حق مسائل

گشتیم جهان تا به سیمین تنی هم / همچون تو کسی زیبا و در شکل شمائل

ای زاهد تو دین بی میکده بگذر / آن دلبر چین که بود میر قبائل

از وصل تو شستند لبان با خضر و / چون گشت مرا کام دل از لعل تو حاصل

حافظ تو بود بندگی پیر مغان کن / بر دامن او دست زن و از همه بگسل

بچشم تو ای لعبت خجسته خصال / بحرز خط تو ای آیت همایون فال

بنوش لعل تو ای آب زندگانی ما / برنگ و بوی تو ای نوبهار حسن و جمال

بآن صحیفهٔ عارض که گشت گلشن چشم / بآن حدیقهٔ بینش که شد مقال خیال

بآن عقیق که ما راست مهر خاتم چشم / بآن گهر که شما راست در بلیغ مقال

آنکه پامال جفا کرد چو خاک راهم
خاک میبوسم و عذر قدمش میخواهم

من نه آنم که ز جور تو بنالم حاشا
چاکر معتقد بندهٔ دولت خواهم

ذرهٔ خاکم و در کوی توام وقت خوش است
ترسم ای دوست که بادی ببرد ناگاهم

صوفی صومعهٔ عالم قدسم لیکن
حالیا دیر مغان است حوالت گاهم

بسته‌ام در خم گیسوی تو امید دراز
آن مبادا که کند دست طلب کوتاهم

پیر میخانه سحر جام جهان بینم داد
واندر آن آینه از حسن تو کرد آگاهم

با من راه نشین خیز و سوی میکده آی
تا ببینی که در آن حلقه چه صاحب جاهم

بر شمع قدرت شما صفت میلرزم
گر بیر داند که هوای تو کشد ناگاهم

خوشش آمد که سحر خسرو خاور میگفت
با همه پادشهی بندهٔ توران شاهم

مست بگذشتی و از حافظت اندیشه نبود
آه اگر دامن حسن تو بگیرد آهم

بارها گفته‌ام و بار دگر میگویم
که من دلشده این ره نه بخود می پویم

در پس آینه طوطی صفتم داشته‌اند
آنچه استاد ازل گفت همان میگویم

من اگر خارم و گر گل چمن آرائی هست
که از آن دست که می پروردم میرویم

دوستان عیب من بیدل حیران مکنید
گوهری دارم و صاحب نظری میجویم

گرچه با دلق ملمع می گلگون عیب است
مکنم عیب کزو رنگ ریا می شویم

خنده و گریهٔ عشاق ز جائی دگر است
می سرایم بشب و وقت سحر می مویم

حافظم گفت که خاک در میخانه مبوی
گو مکن عیب که من مشک ختن میبویم

باز آی ساقیا که هواخواه خدمتم
مشتاق بندگی و دعاگوی دولتم

زانجا که فیض جام سعادت فروغ تست
بیرون شدی نمای ز ظلمات حیرتم

هرچند غرق بحر گناهم ز شش جهت
تا آشنای عشق شدم ز اهل رحمتم

عیبم مکن به رندی و بدنامی فقیه
کین بود سرنوشت ز دیوان فطرتم

مے خور که عاشقی نه بکسب است و اختیار
این موهبت رسید ز دیوان قسمتم

گردم زنی ز طره مشکین آن نگار
فکرے بکن اے صبا ز مکافات غیرتم

در ابروے تو بیتر نظر تا بگوش هوش
آورده ده کشیده و موقوفت فرصتم

من کز وطن سفر نگزیدم به عمر خویش
در عشق دیدن تو هواخواه غربتم

دریا و کوه در ره و من خسته و ضعیف
اے خضر پے خجسته مدد کن به همتم

دورم بصورت از در دولتسراے دوست
لیکن بجان و دل ز مقیمان حضرتم

حافظ به پیش چشم تو خواهد سپرد جان
در این خیالم ار بدهد عمر مهلتم

برخیز تا طریق تکلف رها کنیم
دکان معرفت بدو جو بر هوا کنیم

بر دیگران نگاه قبا پوش بگذرد
تا پیر جامه هاے صبوری قبا کنیم

هفتاد زلت از نظر خلق در حجاب
بهتر ز طاعتے که بروے و ریا کنیم

آنکو بغیر سابقه چندین نواخت کرد
ممکن بود که عفو کند گر خطا کنیم

گر یک شبے بدست من افتد نگار من
مشکل بود که دامنش از کف رها کنیم

گفتم نگشت کام دلم حاصل از لبت
گفتا تو صبر کن که مرادت ادا کنیم

حافظ وفا نمے کند ایام سست عهد
این پنج روزه عمر بیا تا وفا کنیم

بشری اذ السلامة حلت بذی سلم
لله حمد معترف غایة النعم

آن خوشخبر کجاست کزین فتح مژده داد
تا جان فشانمش چو زر و سیم در قدم

از بازگشت شاه چه خوش گفت نقش بند
آهنگ خصم او به سراپرده عدم

پیمان شکن هر آینه گردد شکسته حال — ان العهود عند ملیک النهی ذمم

در نیل غم فتاد سپهرش بطعنه گفت — الآن قد ندمت و ما ینفع الندم

مه جست از سحاب امل رحمتی ولی — جز دیده اش معاینه بیرون نداد نم

ساقی بیا که دور گل است و زمان عیش — پیش آر یک پیاله و خور انده بیش و کم

ای دل تو جام جم بطلب ملک جم مخواه — کین بود قول بلبل بستان سرای جم

چون خون خم بنوش صراحی زرنگی — بر دوستان بنوش و طرب گیر جام جم

بگذر ز جام باده که این زال اعوری — بسیار کشته شوهر چون کیقباد و جم

حافظ به کنج میکده دارد قرارگاه
کالطیر فی الحدیقة واللیث فی الاجم

به عزم توبه سحر گفتم استخاره کنم — بهار توبه شکن میرسد چه چاره کنم

سخن درست بگویم نمی‌توانم دید — که می خورند حریفان و من نظاره کنم

بدور لاله دماغ مرا علاج کنید — گر از میانه بزم طرب کناره کنم

اگر شبی به بام حدیث توبه دهد — [illegible] آن ماه چون ستاره کنم

به تخت گل بنشانم بتی چو سلطانی — ز سنبل و سمنش ساز طوق و یاره کنم

مرا که نیست ره و رسم لقمه پرهیزی — [illegible] که معشوقه را اجاره کنم

ز روی دوست مرا چون گل مراد شکفت — حواله سر دشمن به سنگ خاره کنم

گدای میکده‌ام لیک وقت مستی بین — که ناز بر فلک و حکم بر ستاره کنم

اگر ز لعل لب یار بوسه‌ای طلبم — جوان شوم ز سر و زندگی دوباره کنم

چو غنچه با لب خندان بیاد مجلس شاه — پیاله گیرم و از شوق جامه پاره کنم

نه قاضیم نه مدرس نه محتسب نه فقیه — مرا چه کار که منع شراب خواره کنم

ز باده خوردن پنهان ملول شد حافظ — به بانگ بربط و نی رازش آشکاره کنم

بغیر آنکه بشد دین و دانش از دستم
دگر بگو که ز عشقت چه طرف بربستم

اگرچه خرمن عمرم غم تو داد بباد
بخاک پای عزیزت که عهد نشکستم

چو ذره گرچه حقیرم ببین بدولت عشق
که در هوای رخت چون بمهر پیوستم

بیار باده که عمریست تا من از سر امن
بکنج عافیت از بهر عیش ننشستم

اگر ز مردم هشیاری ای نصیحت گو
سخن بخاک میفکن چرا که من مستم

چگونه سر ز خجالت برآورم بر دوست
که خدمتی بسزا برنیامد از دستم

بسوخت حافظ و آن یار دلنواز نگفت
که مرهمی بفرستم چو خاطرش خستم

بگذار تا ز شارع میخانه بگذریم
کز بهر جرعه‌ای همه محتاج این دریم

جایی که تخت و مسند جم میرود بباد
گر غم خوریم خوش نبود به که می خوریم

تا بو که دست در کمر او توان زدن
در خون دل نشسته چو یاقوت احمریم

روز نخست چون دم رندی زدیم و عشق
شرط آن بود که جز ره آن شیوه نسپریم

واعظ مکن نصیحت شوریدگان که ما
با خاک کوی دوست بفردوس ننگریم

زان پیشتر که عمر گرانمایه بگذرد
بگذار تا مقابل روی تو بگذریم

چون صوفیان بحالت و رقصند مقتدا
ما نیز هم بشعبده دستی برآوریم

از جرعهٔ تو خاک زمین در و لعل یافت
بیچاره ما که پیش تو از خاک کمتریم

حافظ چو ره بکنگرهٔ کاخ وصل نیست
با خاک آستانهٔ این در بسر بریم

بتیغم گر زند دستش نگیرم
وگر تیرم زند منت پذیرم

کمان ابروی یار گو بزن تیر
که پیش دست و بازوش بمیرم

غم گیتی چو از پایم درآرد
بجز ساغر که باشد دستگیرم

برآ اے آفتاب صبح امید
کہ در دست شب ہجران بمیرم

چو طفلان تا کے اے واعظ فریبی
بسیب بوستان و جوے شیرم

من آن مرغم کہ ہر شام و سحرگاہ
رسد تا سدرہ آواز صفیرم

بفریادم رس اے پیر خرابات
بیک جرعہ جوانم کن کہ پیرم

بگیسوے تو خوردم دوش سوگند
کہ از پاے تو من سر برنگیرم

بسوز این خرقۂ تقوے چو حافظ
کہ گر آتش شود دروے نگیرم

بمژگان سیہ کردی ہزاران رخنہ در دینم
بیا کز چشم بیمارت ہزاران درد برچینم

الا اے ہمنشین دل کہ یارانت برفت از یاد
مرا روزے مبادا آندم کہ بے یاد تو بنشینم

ز تاب آتش دوری شدم غرق عرق چون گل
بیار اے باد شبگیری نسیمے زان عرق چینم

شب رحلت ہم از بستر روم تا قصر حور العین
اگر در وقت جان دادن تو باشی شمع بالینم

صباح الخیر زد بلبل کجائی ساقیا برخیز
کہ غوغاے کند در سر خمار خمر دوشینم

اگر جاے من غیرے گزیند دوست حاکم اوست
حرامم باد اگر من جان بجاے دوست بگزینم

بران پیر است بے بنیاد زین فرہاد کش فریاد
کہ کرد افسون و نیرنگش ملول از جان شیرینم

جہان فانی و باقی فداے شاہد و ساقی
کہ سلطانی عالم را طفیل دوست مے بینم

رموز عشق و سرمستی ز من بشنو نہ از واعظ
کہ با جام و قدح ہر شب قرین ماہ و پروینم

حدیث آرزومندی کہ در این نامہ ثبت افتاد
ہمانا بے غلط باشد کہ حافظ داد تلقینم

بیا تا گل برافشانیم و مے در ساغر اندازیم
فلک را سقف بشگافیم و طرح نو در اندازیم

اگر غم لشکر انگیزد کہ خون عاشقان ریزد
من و ساقی بہم سازیم و بنیادش براندازیم

چو در دست است رودے خوش بزن مطرب سرودے خوش
کہ دست افشان غزل خوانیم و پاکوبان سر اندازیم

صبا خاک وجود ما بآن عالی جناب انداز
بود کان شاہ خوبان را نظر بر منظر اندازیم

بہشت عدن اگر خواہی بیا با ما بمیخانہ
کہ از پای خمت یکسر بحوض کوثر اندازیم

شراب ارغوانی را گلاب اندر قدح ریزیم
نسیم عطر گردان را شکر در مجمر اندازیم

بیا جانا منزل کن ز رویت مجلس ما را
کہ در پیشت غزل خوانیم و در پایت سر اندازیم

یکے از عقل مے لافد یکے طامات میبافد
بیا کین داوریہا را بشہر دیگر اندازیم

سخندانی و خوشخوانی نمے ورزند در شیراز
بیا حافظ کہ تا خود را بملک دیگر اندازیم

بیتو اے سرو روان در گل و گلشن چکنم
زلف سنبل چکنم عارض سوسن چکنم

آہ کز طعنہ بدخواہ ندیدم رویت
نیست چون آینہ ام روی ز آہن چکنم

برو اے زاہد و بر دردکشان خردہ مگیر
کار فرمای قدر میکند این من چکنم

برق غیرت چو چنین مے جہد از مکمن غیب
تو بفرما کہ من سوختہ خرمن چکنم

روی گر بچراغے نکند آتش طور
چارہ تیرہ شب وادی ایمن چکنم

شاہ ترکان چو پسندید و بچاہم انداخت
دستگیر ار نشود لطف تہمتن چکنم

خون من ریختی از ناوک دلدوز فراق
خود بگو با تو من اے دیدۂ روشن چکنم

حافظا خلد برین خانۂ موروث منست
اندرین منزل ویرانہ نشیمن چکنم

تا سایۂ مبارکت افتاد بر سرم
دولت مساعد آمد و اقبال چاکرم

شد سالہا کہ از سر من بخت رفتہ بود
از دولت وصال تو باز آمد از درم

بیدار در زمانہ ندیدے کسے مرا
در خواب اگر خیال تو گردد مصورم

من عمر در غم تو بپایان برم دمے
باور مکن کہ بے تو زمانے بسر برم

زان شب کہ باد در دل تنگم در آمدی
صد شمع در گرفت دماغ معطرم

چرا نه در پی عزم دیار خود باشم — چرا نه خاک کف پای یار خود باشم
غم غریبی و غربت چو بر نمی‌تابم — بشهر خود روم و شهریار خود باشم
ز محرمان سراپردهٔ وصال شوم — ز بندگان خداوندگار خود باشم
چو کار عمر نه پیداست باری آن اولی — که روز واقعه پیش نگار خود باشم
ز دست بخت گران خواب و کار بی‌سامان — گرم بود گله‌ای راز دار خود باشم
همیشه پیشهٔ من عاشقی و رندی بود — دگر بکوشم و مشغول کار خود باشم

بود که لطف ازل رهنمون شود حافظ
وگرنه تا به ابد شرمسار خود باشم

چل سال بیش رفت که من لاف میزنم — کز چاکران پیر مغان کمترین منم
هرگز بیمن عاطفت پیر می‌فروش — ساغر تهی نشد ز می صاف روشنم
در شان من بدرد کشی ظن بد مبر — کالوده گشت خرقه ولی پاکدامنم
شهباز دست پادشهم یارب از چه حال — کز یاد برده‌اند هوای نشیمنم
حیف است بلبلی چو من اکنون درین قفس — با این لسان عذب که خامش چو سوسنم
آب و هوای فارس عجب سفله پرور است — کو همرهی که خیمه ازین خاک برکنم
از جاه عشق و دولت رندان پاکباز — پیوسته صدر مصطبها بود مسکنم
توران شه خجسته که در من یزید فضل — شد منت مواهب او طوق گردنم

حافظ بزیر خرقه قدح تا بکی کشی
در بزم خواجه پرده ز کارت برافکنم

حاشا که من بموسم گل ترک می کنم — من لاف عقل میزنم این کار کی کنم
مطرب کجاست تا همه محصول زهد و علم — در کار بانگ بربط و آواز نی کنم
از قیل و قال مدرسه حالی دلم گرفت — یک چند نیز خدمت معشوق و می کنم

کو پیک صبح تا گلہ ہائے شب فراق — با آن خجستہ طالع فرخندہ پے کنم

کے بود در زمانہ وفا جام مے بیار — تا من حکایت جم و کاؤس کے کنم

از نامۂ سیاہ نترسم کہ روز حشر — با فیض لطف او صد ازین نامہ طے کنم

خاک مرا چو در ازل از مے سرشتہ اند — با مدعی بگو کہ چرا ترک مے کنم

این جان عاریت کہ بحافظ سپرد دوست
روزے رخش ببینم و تسلیم وے کنم

حالیا مصلحت وقت در آن مے بینم — کہ کشم رخت بمیخانہ و خوش بنشینم

جز صراحی و کتابم نبود یار و ندیم — تا حریفان دغا را بجہان کم بینم

بسکہ در خرقۂ سالوس زدم لاف صلاح — شرمسار از رخ ساقی و مے رنگینم

جام مے گیرم و از اہل ریا دور شوم — یعنی از اہل جہان پاکدلے بگزینم

سر بہ آزادگی از خلق بر آرم چون سرو — گر دہد دست کہ دامن ز جہان برچینم

سینۂ تنگ من و بار غم او ہیہات — مرد این بار گران نیست دل مسکینم

دل و جانم بخیال سر زلف تو بسوخت — در گوابا بدت اینک نفس مشکینم

بر دلم گرد ستمہاست خدایا مپسند — کہ مکدر شود آئینۂ مہر آئینم

بندۂ آصف عہدم دلم آزردہ مکن — کہ اگر دم زنم از چرخ بخواہد کینم

من اگر رند خرابم اگر حافظ شہر
این متاعم کہ تو مے بینی و کمتر زینم

حجاب چہرۂ جان میشود غبار تنم — خوشا دمے کہ ازین چہرہ پردہ برفگنم

چنین قفس نہ سزائے من خوش الحان است — روم بگلشن رضوان کہ مرغ آن چمنم

عیان نشد کہ چرا آمدم کجا بودم — دریغ و درد کہ غافل ز کار خویشتنم

[illegible] فضائے عالم قدس — چو در سراچۂ ترکیب تختہ بند تنم

اگر ز خون دلم بوے عشق مے آید — عجب مدار که همدرد نافهٔ ختنم
مرا که منظر حور است مسکن و ماوا — چرا بکوے خراباتیان بود وطنم
طراز پیرهن زرکشم مبین چون شمع — که سوزهاست نهانی درون پیرهنم

بسیاد ہستی حافظ ز پیش او بردار
که با وجود تو کس نشنود ز من که منم

خرم آن روز کزین منزل ویران بروم — راحت جان طلبم وز پے جانان بروم
گرچه دانم که بجاے نبرد راه غریب — من ببوے خوش آن زلف پریشان بروم
چون صبا با دل بیمار و تن بے طاقت — بهواداری آن سرو خرامان بروم
دلم از وحشت زندان سکندر بگرفت — رخت بربندم و تا ملک سلیمان بروم
در ره او چو قلم گر بسرم باید رفت — با دل زخمکش و دیدهٔ گریان بروم
نذر کردم گر ازین غم بسر آید روزے — تا در میکده شادان و غزلخوان بروم
بهواداری او ذره صفت رقص کنان — تا لب چشمهٔ خورشید درخشان بروم
نازکان را چه غم حال گرفتاران هست — ساربانا مدد ے تا خوش و آسان بردم

در چو حافظ نبرم ره ز بیابان بیرون
همره کوکبهٔ آصف دوران بروم

خیال روے تو در کارگاه دیده کشیدم — بصورت تو نگارے ندیدم و نشنیدم
امید خواجگیم بود بندگے تو کردم — هوائے سلطنتم بود خدمت تو گزیدم
اگرچه در طلبت همعنان باد شمالم — بگرد سرو خرامان قامتت نرسیدم
امید در شب زلفت بروز عمر نبستم — طمع بدور دهانت ز کام دل ببریدم
گناه چشم سیاه تو بود و گردن دلها — که من چو آهوے وحشی ز آدمی برمیدم
ز شوق چشمهٔ نوشت چه قطرها که فشاندم — ز لعل باده فروشت چه عشوها که خریدم

ز غمزه بر دل ریشم چه تیرها که گشادی | ز غصه بر سر کویت چه بارها که کشیدم
ز کوے یار بیار اے نسیم صبح غبارے | که بوے خون دل ریش از آن غبار شنیدم
چو غنچه بر سرم از کوے او گذشت نسیمے | که پرده بر دل خونین ببوے او بدریدم

بخاک پاے تو سوگند و نور دیدهٔ حافظ
که بے رخ تو فروغ از چراغ دیده ندیدم

خیال روے تو چون بگذرد بگلشن چشم | دل از پے نظر آید بسوے روزن چشم
بیا که لعل و گهر در نثار مقدم تو | ز گنج خانهٔ دل مے کشم بمخزن چشم
سزاے تکیه گهت منظرے نمے بینم | منم ز عالم و این گوشهٔ معین چشم
سحر سرشک روانم سر خرابی داشت | گرم نه خون جگر مے گرفت دامن چشم
نخست روز که دیدم رخ تو دل مے گفت | اگر رسد خللے خون من بگردن چشم
ببوے مژدهٔ وصل تو تا سحر شب دوش | براه باد نهادم چراغ روشن چشم

بمردمی که دل دردمند حافظ را
مزن بناوک دلدوز مردم افگن چشم

خیز تا از در میخانه گشادے طلبیم | بره دوست نشینیم و مرادے طلبیم
زاد راه حرم دوست نداریم مگر | بگدائی ز در میکده زادے طلبیم
اشک آلودهٔ ما گرچه روان است ولے | برسالت سوے او پاک نهادے طلبیم
لذت داغ غمت بر دل ما باد حرام | اگر از جور غم عشق تو دادے طلبیم
نقطهٔ خال تو بر لوح بصر نتوان زد | مگر از مردمک دیده مدادے طلبیم
عشوهٔ از لب شیرین تو دل خواست بجان | بشکر خنده لبت گفت مزادے طلبیم
تا بود نسخهٔ عطرے دل سودازده را | از سواد سر زلف تو سوادے طلبیم
چون غمت را نتوان یافت مگر در دل شاد | ما بامید غمت خاطر شادے طلبیم

بر در مدرسه تا چند نشینی حافظ
خیز تا از در میخانه گشادی طلبیم

خیز تا خرقهٔ صوفی بخرابات بریم
زرق و طامات ببازار خرافات بریم

تا همه خلوتیان جام صبوحی گیرند
چنگ صبحی بدر پیر مناجات بریم

ور نهد در ره ما خار ملامت زاهد
از گلستانش ببازار مکافات بریم

شرم می آیدم از خرقهٔ آلوده خویش
گر بدین فضل و هنر نام کرامات بریم

قدر وقت ار نشناسد دل و کاری نکند
بس خجالت که ازین حاصل اوقات بریم

سوی رندان قلندر بره آورد سفر
دلق پشمینه و سجاده بطامات بریم

با تو آن عهد که در وادی ایمن بستیم
همچو موسی ارنی گوی بمیقات بریم

فتنه میبارد ازین طاق مقرنس برخیز
تا بمیخانه پناه از همه آفات بریم

در بیابان فنا گم شدن آخر تا چند
ره بپرسیم مگر ره بمهمات بریم

باده نوشیدن پنهان نه نشان کرم است
این بیانکی بر ارباب کرامات بریم

حافظ آب رخ خود بر در هر سفله مریز
حاجت آن به که بر قاضی حاجات بریم

در خرابات مغان گر گذر افتد بازم
حاصل خرقه و سجاده روان در بازم

حلقهٔ توبه گر امروز چو زهاد زنم
خازن میکده فردا نکند در بازم

ور چو پروانه دهد دست فراغ البالی
جز بدان عارض شمعی نبود پروازم

ماجرای دل سرگشته نگویم با کس
زانکه جز تیغ غمت نیست کسی دمسازم

صحبت حور نخواهم که بود عین قصور
با خیال تو اگر با دگری پردازم

سر سودای تو در سینه بماند پنهان
چشم تردامن اگر فاش نگردد رازم

مرغ سان از قفس خاک هوایی گشتم
بامیدی که اگر صید کند شهبازم

ہمچو چنگم بکنار آر و بدہ کام دلم | یا چو نے زلب خود یک نفسے بنوازم

گر بہر موے سرے بر تن حافظ باشد
ہمچو زلفت ہمہ را در قدمت اندازم

در خرابات مغان نور خدا مے بینم
این عجب بین کہ چہ نورے زکجا مے بینم

کیست دردی کش این میکدہ یارب کہ درش
قبلۂ حاجت و محراب دعا مے بینم

جلوہ بر من مفروش اے ملک الحاج کہ تو
خانہ مے بینی و من خانۂ خدا مے بینم

سوز دل اشک روان نالۂ شب آہ سحر
این ہمہ از اثر لطف شما مے بینم

خواہم از زلف بتان نافہ کشائی کردن
فکر دور است ہمانا کہ خطا مے بینم

ہر دم از روے تو نقشے زندم راہ خیال
با کہ گویم کہ درین پردہ چہا مے بینم

کس ندیدست ز مشک ختن و نافۂ چین
آنچہ من ہر سحر از باد صبا مے بینم

نیست در دائرہ یک نقطہ خلاف از کم و بیش
کہ من این مسئلہ بے چون و چرا مے بینم

دوستان عیب نظر بازیٔ حافظ مکنید
کہ من او را ز محبان خدا مے بینم

دردم از یار است و درمان نیز ہم
دل فداے او شدہ جان نیز ہم

اینکہ مے گویند آن بہتر ز حسن
یار ما این دارد و آن نیز ہم

ہر دو عالم یک فروغ روے اوست
گفتمت پیدا و پنہان نیز ہم

داستان در پردہ میگوئی ولے
گفتہ خواہد شد بدستان نیز ہم

یاد باد آن کو بہ قصد جان ما
عہد را بشکست و پیمان نیز ہم

خون ما آن نرگس جانان بریخت
وان سر زلف پریشان نیز ہم

عاشق از مفتی نترسد مے بیار
بلکہ از یرغوے سلطان نیز ہم

اعتمادے نیست بر کار جہان
بلکہ بر گردون گردان نیز ہم

چون سر آمد دولت شبهای وصل / بگذرد ایام هجران نیز هم

محتسب داند که حافظ می خورد / و آصف ملک سلیمان نیز هم

از غم خویش چنان شیفته کردی بازم / کز خیال تو بخود باز نمی پردازم

هر که از ناز دستگیر من آگاه شود / هیچ شک نیست که چون روز براندازم

گفته بودی که نبرده که ز هجرم چونی / آن چنانم که ببینی و ندانی بازم

بعد ازین با رخ خوب تو نظر خواهم باخت / گو همه خلق بدانند که شاید بازم

عهد کردی که بسوزی ز غم خویش مرا / هیچ غم نیست تو بسوز که من می سازم

آنچنان بر دل من ناز تو خوش می آید / گر حلالت بکشم گر بکشی از نازم

اگر از دام خودم نیز خلاصی بخشی / هم بخاک سر کوی تو بود پروازم

حافظ از جان ندید بهر تو چون پروانه / پیش روی تو چو شمعش نفسی بگذارم

در نهانخانه عشرت صنمی خوش دارم / کز سر زلف و رخش نعل در آتش دارم

گر به کاشانه رندان قدمی خواهی زد / نقل شیر و شکرین و می بی غش دارم

در تو زین دست مرا بی سر و سامان داری / من به آه سحرت زلف مشوش دارم

عاشق در تو هم دمی خواره بآواز بلند / این همه منصب از آن شوخ پریوش دارم

در چنین جلوه نماید خط زنگاری دوست / من رخ زرد بخونابه منقش دارم

ناوک غمزه بیا در زره زلف که من / جنگها با دل مجروح بلاکش دارم

یکسر موی بدست من دیگر با دوست / سالها بر سر این موی کشاکش دارم

حافظا چون غم و شادی جهان در گذرست / بهتر آنست که من خاطر خود خواشش دارم

دوستان وقت گل آن به که بعشرت کوشیم　　سخن پیر مغان ست بجان مے نوشیم
خوش هوائیست فرح بخش خدایا بفرست　　نازنینے که بر ویش مے گلگون نوشیم
ارغنون ساز فلک رهزن اهل هنر است　　چون ازین غصه ننالم و چرا نخروشیم
گل بجوش آمد و از مے نزدیمش آبے　　لاجرم ز آتش حرمان و هوس مے جوشیم
مے کشیم از قدح لاله شراب موهوم　　چشم بد دور که بے مطرب و مے مدهوشیم
نیست در کس کرم و وقت طرب مے گذرد　　چاره آنست که سجاده بمے بفروشیم

حافظ این حال عجب با که توان گفت که ما
بلبلانیم که در موسم گل خاموشیم !!

دوش بیماری چشم تو ببرد از دستم　　لیک از لطف لبت صورت جان می بستم
عشق من با خط مشکین تو امروزے نیست　　دیرگاهیست کزین جام هلالی مستم
عافیت چشم مدار از من میخانه نشین　　که دم از خدمت رندان زده ام تا هستم
در ره عشق از آن سوے فنا صد خطر است　　تا نگوئی که چو عمرم بسر آمد رستم
بوسه بر درج عقیق تو حلال ست مرا　　که بافسون جفا عهد و فا نشکستم
بعد ازینم چه غم از تیر کج انداز حسود　　که بمحبوب کمان ابروے خود پیوستم
از ثبات خودم این نکته خوش آمد که بجور　　بر سر کوے تو از پاے طلب ننشستم
صنم لشکریم غارت دل کرد و برفت　　آه اگر عاطفت شاه نگیرد دستم

رتبت دانش حافظ به فلک بر شده بود
کرد غمخوارے بالاے بلندت پستم

دوش سوداے رخش گفتم ز سر بیرون کنم　　گفت کو زنجیر تا تدبیر این مجنون کنم
قامتش را سرو گفتم سر کشید از من بخشم　　دوستان از راست میرنجد نگارم چون کنم
نکته ناسنجیده گفتم دلبرا معذور دار　　عشوهٔ فرماے تا من طبع را موزون کنم

زرد روئی میکشم زان طبع نازک بیگناه
ساقیا جامے بده تا چهره را گلگون کنم

من که ره بردم بگنج حسن بے پایان دوست
صد گدائے همچو خود را بعد ازین قارون کنم

اے نسیم حضرت سلمے خدا را تا بکے
ربع را برهم زنم اطلال را جیحون کنم

اے مه نا مهربان از بنده حافظ یاد کن
تا دعاے دولت آن حسن را افزون کنم

دیده دریا کنم و صبر بصحرا فگنم
واندرین کار دل خویش بدریا فگنم

از دل تنگ گنهگار برآرم آهے
کآتش اندر گنه آدم و حوا فگنم

خورده ام تیر فلک باده بده تا سرمست
عقده در بند کمر ترکش جوزا فگنم

جرعه جام بدین تخت روان افشانم
غلغل چنگ درین گنبد مینا فگنم

مایه خوشدلی آنجاست که دلدار آنجاست
میکنم جهد که خود را مگر آنجا فگنم

بگشا بند قبا اے مه خورشید کلاه
تا چو زلفت سر سودازده در پا فگنم

حافظا تکیه بر ایام چو سهو است و خطا
من چرا عشرت امروز بفردا فگنم

دیشب بسیل اشک ره خواب میزدم
نقشے بیاد روے تو بر آب میزدم

روے نگار در نظرم جلوه مے نمود
از دور بوسه بر رخ مهتاب میزدم

ابروے یار در نظر و خرقه سوخته
جامے بیاد گوشه محراب میزدم

چشمم بروے ساقی و گوشم بقول چنگ
فالے بچشم و گوش درین باب میزدم

نقش خیال روے تو تا وقت صبحدم
بر کارگاه دیده بے خواب میزدم

هر مرغ فکر کز سر شاخ طرب بجست
بازش ز طره تو بمضراب میزدم

ساقی بصوت این غزلم کاسه میگرفت
میگفتم این سرود و مے ناب میزدم

خوش بود وقت حافظ و فال مراد و کام
بر نام عمر و دولت احباب میزدم

روز عید است و من امروز در آن تدبیرم
که دهم حاصل سی روزه و ساغر گیرم

چند روز است که دورم ز خم ساقی و جام
بن خجالت که پدید آید ازین تقصیرم

من بخلوت ننشینم پس ازین ور بمثل
زاهد صومعه در پاے نهد زنجیرم

پند پیرانه دهد واعظ شهرم لیکن
من نه آنم که دگر پند کسے بپذیرم

آنچه بر خاک در میکده جا داشت کجاست
تا نهم در قدم او سر خود پیش میرم

میکشیدم همه سجادهٔ تقوی بر دوش
آه اگر خلق شوند آگه ازین تزویرم

خلق گویند که حافظ سخن پیر نیوش
سالخورده مے امروز به از صد پیرم

روزگارے شد که در میخانه خدمت میکنم
در لباس فقر کار اهل دولت میکنم

تا کی اندر دام وصل آرم تذروے خوش خرام
در کمینم انتظار وقت فرصت میکنم

واعظ ما بوے حق نشنید بشنو این سخن
در حضورش نیز میگویم نه غیبت میکنم

با صبا افتان و خیزان میروم تا کوے دوست
وز رفیقان ره استمداد همت میکنم

خاک کویت بر نتابد زحمت ما بیش ازین
لطفها کردی بتا تخفیف زحمت میکنم

زلف دلبر دام راه و غمزه اش تیر بلاست
یاد دار اے دل که چندینت نصیحت میکنم

دیدهٔ بدبین بپوشان اے کریم عیب پوش
زین دلیریها که من در کنج خلوت میکنم

حاش لله کز حساب روز حشرم باک نیست
فال فردا میزنم امروز عشرت میکنم

از یمین عرش آمین میکند روح الامین
چون دعاے پادشاه ملک و ملت میکنم

خسروا اسپاه اوج جاه دارم زین قبل
التماس آستان بوسی حضرت میکنم

حافظم در محفلے دردے کشم در مجلسے
بنگر این شوخی که چون با خلق صحبت میکنم

ز دست کوته خود زیر بارم
که از بالا بلندان شرمسارم

در نکوهش بد قولان گوید

سگ بران آدمی شرف دارد　　که دل مردمان بیازارد
این سخن را حقیقتی باید　　تا معانی بدل فرود آید
آدمی با تو دست در مطعوم　　سگ ز بیرون آستان محروم
حیف باشد که سگ وفا دارد　　و آدمی دشمنی روا دارد

فی الشکایة

صاحبم دوش باده نفرستاد　　آن خطا این خطاب می‌ارزد
لعل و یاقوت جام او گوئی　　ملک مالک رقاب می‌ارزد
قطعهٔ پیش او فرستادم　　کو بقصد من شراب می‌ارزد

وله ایضاً

ای باد صبا اگر توانی　　از روی وفا و مهربانی
از من خبری بر بیارم　　کو سوخته تو در نهانی
ای مرو ز اشتیاق گفت　　ای بی تو حرام زندگانی

وله ایضاً

شراب لعل مروق بجام گفت که من　　چهار گوهرم اندر چهار چیز مدام
ز مردم برناک و عقیق در شیشه　　سهیل در خم و آفتاب اندر جام
مرا حرام که گوید که وقت خوردن من　　حلال زاده برون آید از نتاج حرام

در شکایت فرماید

ای مرا اصل عالی جوهرت از جعد حرص　　وی مرا ذات همیون اخترت از زرق زیو
از بزرگی کی روا باشد که تشریفات را　　از فرشته باز گیرو وانگهی بخشید دیو

مطایبه

روز عید است و من امروز در آن تدبیرم — که دهم حاصل سی روزه و ساغر گیرم

چند وقتیست که دورم ز رخ ساقی و جام — بس خجالت که پدید آید ازین تقصیرم

من بخلوت ننشینم پس ازین در به مثل — زاهد صومعه در پای نهد زنجیرم

پند پیرانه دهد واعظ شهرم لیکن — من نه آنم که دگر پند کسی بپذیرم

آنچه بر خاک و میکده جا داشت کجاست — تا نهم در قدمش و سر و پیشش میرم

میکشیدم سجادهٔ تقوی بر دوش — آه اگر خلق شوند آگه ازین تزویرم

خلق گویند که حافظ سخن پیر نیوش — سالخورده میٔ امروز به از صد پیرم

روزگاری شد که در میخانه خدمت میکنم — در لباس فقر کار اهل دولت میکنم

تا کی در دام وصل آرم تذروی خوش خرام — در کمینم و انتظار وقت فرصت میکنم

واعظ ما بوی حق نشنید بشنو این سخن — در حضورش نیز میگویم نه غیبت میکنم

با صبا افتان و خیزان میروم تا کوی دوست — وز رفیقان ره استمداد همت میکنم

خاک کویت بر نتابد زحمت ما بیش ازین — لطفها کردی بتا تخفیف زحمت میکنم

زلف دلبر دام راه و غمزه اش تیر بلاست — یاد دار ای دل که چندینت نصیحت میکنم

دیدهٔ بدبین بپوشان ای کریم عیب پوش — زین دلیریها که من در کنج خلوت میکنم

عاشق اندر حساب روز حشرم باک نیست — فال فردا میزنم امروز عشرت میکنم

از یمین عرش آمین میکند روح الامین — چون دعای پادشاه ملک و ملت میکنم

خسروا اسپاه و جاه دارم زین قبل — التماس آستان بوسی حضرت میکنم

حافظم در محفلی دردی کشم در مجلسی — بنگر این شوخی که چون با خلق صنعت میکنم

ز دست کوته خود زیر بارم — که از بالا بلندان شرمسارم

در نکوهش بد قولان گوید

سگ بران آدمی شرف دارد — که دل مردمان بیازارد
این سخن را حقیقتی باید — تا معانی بدل فرود آید
آدمی با تو دست در مطعوم — سگ ز بیرون آستان محروم
حیف باشد که سگ وفا دارد — و آدمی دشمنی روا دارد

فی الشکایة

صاحبم دوش باده نفرستاد — آن خطا این خطاب می ارزد
لعل و یاقوت جام او گوئی — ملک مالک رقاب می ارزد
قطعهٔ پیش او فرستادم — کو بصد من شراب می ارزد

وله ایضاً

ای باد صبا اگر توانی — از روی وفا و مهربانی
از من خبری بر بیار رم — کو سوخته تو در نهانی
ای مرو ز اشتیاق نه گفت — ای بی تو حرام زندگانی

وله ایضاً

شراب لعل مروق بجام گفت که من — چهار گوهرم اندر چهار چیز مدام
ز مردم بر تاک و عقیق در شیشه — سهیل در خم و آفتابم اندر جام
مرا حرام که گوید که وقت خوردن من — حلال زاده برون آید از نتاج حرام

در شکایت فرماید

ای معز اصل عالی جوهرت از جعد حرص — وی مهر اذات همچون خضرت از زرق زیو
از بزرگی کی روا باشد که تشریفات را — از فرشته باز گیرد وانگهی بخشد بدیو

مطایبه

سرائے مدرسہ و بحث علم و طاق و رواق | چہ سود چون دل دانا و چشم بینا نیست
سرائے قاضی یزد ار چہ منبع فضل است | خلاف نیست کہ علم نظر در انجا نیست

في الواعظ

اے کہ از روزگار مے طلبی | فرح عیش و خرمی و طرب
ذکر ال و منال و حشمت و جاه | ہمہ بگذار و ساغرے بطلب

في التاریخ

بروز کاف و الف از جمادی الاول | بسال ذال و دگر نون باعلی الاطلاق
خدایگان سلاطین مشرق و مغرب | خدیو کشور لطف و کرم باستحقاق
سپہر علم و حیا آفتاب جاه و جلال | جمال دنیا و دین شاه شیخ ابو اسحاق
گذاشت عرصۂ میدان خود بتیغ عدم | نہاد بر دل احباب خویش داغ فراق

در تاریخ گوید

بروز شنبہ سادس ز ماه ذی الحجہ | بسال ہفتصد و ہشتاد در جہان ناکام
ز تنگنا براه سعادت بباغ رضوان رفت | وزیر کامل ابو نصر خواجہ فتح اللہ

ایضاً في التاریخ

آصف عہد زمان جان جہان توران شاه | کہ درین مزرعہ جز دانۂ خیرات نکشت
ناف ہفتہ بد و از ماه صفر کاف و الف | کہ بگلشن شد و این خانۂ بدزد دو بہشت
آنکہ میلش سوئے حق بینی و حق گوئی بود | سال تاریخ وفاتش طلب از میل بہشت

في التاریخ

سرور اہل عمائم شمع جمع انجمن | صاحب صاحبقران خواجہ قوام الدین حسن
ہفتصد و پنجاه و چار از ہجرت خیر البشر | مہر را جوزا مکان و ماه را خوشہ وطن
سادس ماه ربیع الاول اندر نیم روز | روز آدینہ بحکم کردگار ذو المنن

مرغ روحش کان همای آسمانی قدر بود — شد سوی دار بهشت آزاد ازین دار محن

وله فی التاریخ

مجد دین سرور سلطان قضا اسمعیل — که زدی کلک زبان آورش از شرع نطق

ناف هفته بدو از ماه رجب نیمه روز — که برون رفت ازین منزل بی ضبط و نسق

کنف رحمت حق منزل او دان وانگه — سال تاریخ وفاتش طلب از رحمت حق

در تاریخ گوید

رحمان لایموت چو آن پادشاه را — دید آنچنان کزو عمل خیر لایموت

جانش غریق رحمت حق باد تا کند — تاریخ این معامله رحمان لایموت

ایضاً در تاریخ گوید

اعظم قوام دولت و دین آنکه بر درش — از بهر خاکبوس نمودی فلک سجود

با آن وجود و آن عظمت زیر خاک رفت — در نصف ماه ذی القعده از عرصه وجود

تاکس امید جود ندارد ز کس دگر — آمد حروف سال وفاتش امید جود

فی التاریخ

بلبل و سرو سمن یاسمن و سوسن و گل — هست تاریخ وفاتش شه سنبل کاکل

خسرو روی زمین شاه زمان بو اسحاق — که همه طلعت او نازد و خندد بر گل

جمعه بیست و یکم ماه جمادی الاول — در پسین بود که پیوسته شد از جزو به کل

در تاریخ فرماید

بهاء الحق و الدین طاب مثواه — امام سنت و شیخ جماعت

چو میرفت از جهان این بیت میخواند — بر اهل فضل و ارباب بلاغت

بطاعت قرب ایزد میتوان یافت — قدم در نه گرت هست استطاعت

بدین دستور تاریخ وفاتش — برون آر از حروف قرب طاعت

وله ایضاً فی التاریخ

آن میوهٔ بهشتی کامد بدست ای جان
در دل خراب گشتی از کف چرا بهشتی
تاریخ این حکایت گراز تو باز پرسند
برجلاش فروخوان از میوهٔ بهشتی

تاریخ

برادر خواجه طالب طاب مثواه
امام سنّت و بعد از مماتش
بسوے روضهٔ رضوان روان شد
پس از پنجاه و نه سال از حیاتش
خلیل عادلش بوسنه برخوان
وزانجا فهم کن سال وفاتش

در تاریخ فرماید

صباح جمعه بد و سادس ربیع اوّل
که گشت فرقت آن مه بگشتنم عاجل
بسال هفتصد و شصت چار از هجرت
چو آب حل بشدم این دقیقهٔ مشکل
دریغ و درد و تاسف کجا دهد سودے
کنون که عمر ببازیچه رفت و بیحاصل

فی النصیحت

دلا دیدی که آن فرزانه فرزند
چه دید اندر حرم این طاق نیلی
بجاے لوح سیمین در کنارش
فلک برسر نهادش لوح سنگے

فی الحکمت

مدتے در طلب مال جهان گردم سے
تا باخر خبرم شد که ز نفعش ضرر است
عوض هرچه فلک داد بمن باز ستند
نکند فائده فریاد جوانی چه سر است
عمر ضایع شده از مال زبانے ماند
اندره عمر کنون از همه غمها بتر است
بعد ازین یکنفس از عمر بملکِ دو جهان
نفروشم که بچشمم دو جهان مختصر است
گنجها یافته ام در دل ویران ز هنر
گرچه بحر لبست ضمیرم که سراسر هنر است
بعد ازین هرچه رسد از بد و نیک اے حافظ
غم مخور شاد بزی زانکه جهان درگذر است

فی النصیحة

هرکه آمد در جهان پر ز شور ٭ عاقبت میبایدش رفتن بگور

در رهِ عقبیٰ ست دنیا چون پلے ٭ بے بقا جائے و ویران منزلے

دل منه بر این پلِ پر ترس و بیم ٭ برگ ره ساز و مشو اینجا مقیم

نزد اهلِ معنے این کاخِ سپنج ٭ هست چون ویرانهٔ خالی ز گنج

دور باش از دوستیِ مال و جاه ٭ زانکه مالت مار و جاهت هست چاه

من گرفتم خود تویی بهرام گور ٭ خواهی افتاد آخر اندر دام گور

گر نه گوری گور مے بین گفتمت ٭ یک زمان بیکار منشین گفتمت

هیچکس را نیست زین منزل گریز ٭ از گدا و شاه و از برنا و پیر

اگر بر ما بگذری دامن کشان ٭ از سرِ اخلاص الحمدے بخوان

فی النصیحة

فساد چرخ به بینیم و شنویم هنوز ٭ گر چشمها همه کور است و گوشها همه کر

بسا کسا که مه و مهر باشدش بالین ٭ بعاقبت ز گل و خاک باشدش بستر

چه فائده ز زره با کشاد تیر قضا ٭ چه منفعت ز سپر با نفاذ تیغ قدر

اگر ز آهن و فولاد سوده حصن کنی ٭ حوادث چون برسد زود اجل بکوبد در

بروشنی خوش و عیش و نوش و غره مشو ٭ که ظلمت از پے نور است زهر زیر شکر

درے که بر تو کشایند از هوا نکشاے ٭ رهے که بر تو نمایند از هوا مسپر

براه تو همه چاه ست سر نهاده مرو ٭ بجام تو همه زهر است ناچشیده مخور

غبار چرخ به بین و بهار روز نگر ٭ بساط حرص مچین و لباس آز بدر

فی التعزیة

دل منه بر دنیا و اسباب او ٭ زانکه از وے کس وفاداری ندید

کس عسل بے نیش ازین دکان نخورد — کس رطب بے خار ازین بستان نچید
ہر کہ آیا ہے چراغے بر فروخت — چون تمام افروخت بادش در دمید
بے تکلف ہر کہ دل بر وے نہاد ؛ — چون بدیدم خصم خود مے پرورید
شاہ غازی خسرو گیتی ستان — آنکہ از شمشیر او خون مے چکید
گہ بیک حملہ سپاہی مے شکست — گہ بہوئے قلب کوہے مے درید
سروران را بے گنہ مے کرد حبس — گردنان را بے سخن سر مے برید ؛
از نہیبش پنجہ مے افگند شیر — در بیابان نام او چون مے شنید
عاقبت شیراز و تبریز و عراق — چون مسخر کردہ وقتش در رسید
آنکہ روشن بد جہان بینش باد — میل در چشم جہان بینش کشید ؛

فی المدح

بعد سلطنت شاہ شیخ ابو اسحاق — بہ پنج شخص عجب ملک فارس بود آباد
نخست پادشہے ہمچو او ولایت بخش — کہ جان خویش بپرورد و داد عیش بداد
دیگر مربیِ اسلام شیخ مجد الدین — کہ قاضئے بہ ازان آسمان ندارد یاد
دگر شہنشہ دانش عضد کہ در تصنیف — زمین ہمت او کار ہائے بستہ کشاد
دگر بقیۂ ابدال شیخ امین الدین — بنائے کار موافق بنام شاہ نہاد
دگر قویم چو حاجی قوام دریا دل — کہ نام نیک ببرد از جہان و بخشش و داد
نظیر خویش کہ بگذاشتند و بگذشتند — خدائے عز و جل جملہ را بیامرزاد

فی المطایبہ

رحیم منکر خمار بود روزے چند — بدان دلیل کہ القاص لایحب القاص
بریخت خون صراحی و بے بکشتن او — زمانہ نیز در آمد کہ الجروح قصاص

مخمس

در عشق تو اے صنم چنانم ‏— گر ہست نہ خویش در گمانم
ہر چند کہ زار و ناتوانم ‏— گر دست دہد ہزار جانم
در پاے مبارکت فشانم

گو بخت کہ از سر نیازے ‏— در حضرت ما چون تو دلنوازے
معروض کنم نہفتہ رازے ‏— ہیہات کہ چون تو شاہبازے
تشریف دہد در آشیانم

اے بستہ کمر ز دور و نزدیک ‏— بر خون تمام ترک و تاجیک
در مسکن اخلص الممالیک ‏— گر خانہ محقر است و تاریک
در دیدہ روشنت نشانم

ہر چند ستمگری ترا خوست کہ ‏— کم کن تو جفا کہ این نہ نیکوست
گیرم کہ دلت ز آہن روست ‏— آخر بسرم گذر کن اے دوست
انگار کہ خاک آستانم

گفتم کہ چہ گشتیم بزاری ؟ ‏— زان پس رہ مرحمت سپاری
بر دل رقم وفا نگاری ؟ ‏— تو خود سر وصل ما نہ داری
من عادت بخت خویش دانم

من از تو بجز وفا نجویم ‏— بیرون ز راہ وفا نہ پویم
الا رہ بندگی نہ پویم ‏— اسرار تو پیش کس نہ گویم
اوصاف تو پیش کس نہ گویم

گر غمزۂ تو زند بہ تیرم ؟ ‏— گر ترک فلک کند اسیرم

یک دم نبود ز تو گریزم — من ترک وصال تو نگیرم
الا بفراق جسم و جانم

گیرم ز رہ وفا کشودیم — نہ مہر بہ مہرے فزودیم
نہ بود ہر آنچہ نمودیم — آخر من و تو نہ دوست بودیم
عہد تو شکست و من ہمانم

گر سر ببری بہ تیغ تیزم — از کوے وفات بر نخیزم
ور زانکہ کنند ریز ریزم — من مہرہ مہر تو نہ ریزم
الا کہ بریزد استخوانم

آنانکہ نشان عہد جویند — جز راہ مزار من نہ پویند
خاک من راز جون ببویند — گر نام تو بر سرم نگویند
فریاد بر آید از روانم

گر بگذرد دم بہ پیش خیلے — ہر یک لبعضا بہ از سہیلے
جز تو نکنم بغیر میلے — مجنون نیم از بہاے لیلے
ملک عرب و عجم ستانم

گشتم صنما در آرزویت — آشفتہ دلم ہ دل چو مویت
ہر چند نے رسم بکویت — شب نیست کہ از فراق رویت
زاری بہ فلک نے رسانم

اے وصل تو اصل شادمانی — دائم بمراد دل بمانی
با حافظ خود بگو عیانی — ہر حکم کہ بر سرم برانی
سہل است ز خویشتن مرانم

فی رباعیات

جز نقش در نظر نیامد ما را
خوش آمده خواب جمله را در دیده
جز سوی تو رهگذر نیامد ما را
حقا که بچشم در نیامد ما را

رباعیه

برگیر شراب طرب انگیز و بیا
مشنو سخن خصم که بنشین و مرو
پنهان ز رقیب سفله بستیز و بیا
بشنو ز من ای نگار برخیز و بیا

رباعیه

شیرین دهنان عهد بپایان نبرند
معشوق چو بر مراد اسے تو بود
صاحب نظران که عاشقی جان نبرند
ناهم تو میان عشقبازان نبرند

رباعیه

گویند کسانیکه زمے پرهیزند
ما با مے و معشوق ازین هیچ مدام
زانسان که بمیرند چنان برخیزند
تا بو که چاکمان چنان برخیزند

رباعیه

روزیکه فلک انے تو پیداست مرا
چندان غم هجران تو بر دل دارم
کس بالب پر خنده ندیدست مرا
من دانم و آنکه آفریدست مرا

رباعیه

شاها چو ترا به دانش و علم و سخا
بدخواه چه کید کرد ناگه که از آن
آن مردمم که مے نشناسم به سزا
در روز نگرد حاجت یاد مرا

رباعیه

با دوست نشین باده و جام طلب
مجروح چو راحت جراحت طلبد
بوس از لب آن سمو گل اندام طلب
تو از سر زخم بیشتر جام طلب

رباعیه

گفتم که مگر باتفاق اصحاب
بلبل ز چمن نعره زنان داد جواب
در موسم گل ترک کنم بادهٔ ناب
کای بیخبر از فصل گل و ترک شراب

رباعیه

ای قبلهٔ هر که مقبل آمد کویت
امروز کسے گر تو بگرداند روے
روے دل جملہ بختیاران سویت
فردا بکدام دیده بیند رویت

رباعیه

ای سایهٔ آفتاب زلفت سیهت
ای شام عملدار خط مشکینت
شب پوش مه دو هفته طرف کلهت
وی صبح جنیبت کش رو چو مهت

رباعیه

امروز که روز فرقت احبابست
هشیار از ان نیم که مے نیست مرا
نه وقت نشاط و عیش با اصحابست
مے هست ولے حریف نایاب است

رباعیه

آن ترک پری چهره که قصد جان داشت
گفتم دهن تنگ تو گوئی هیچست
مانند پری چهره ز من پنهان داشت
گفتا که ازین هیچ طمع نتوان داشت

رباعیه

با آنکه دلم در غم عشقت خوش نیست
در زلف تو بیچاره غریبست دلم
حسن تو ز ادراک خرد بیرونست
یارب که در ان شام غریبم چونست

رباعیه

نو بر رخ خورشید تابنده شده است
تا از دست کاز شعاع رخ مه نو
تابنده تو شد است تابنده شده است
خورشید منیر و ماه تابنده شده است

رباعیه

تا مرغ دلم فتاده در دام غمت
از شربت جام دهر بیزار شدم
بر گردن دل شده است صمصام غمت
تا خون جگر مے خورم از جام غمت

رباعیه

چون چنگ سر زلف تو ام در چنگ است
شد پستهٔ تنگ تو دلم را روزی
هر لحظه دلم را به لبت آهنگ است
یا رب که دل خسته چه روز تنگ است

رباعیه

در کوے تو بیچاره تر از ما کس نیست
در سلسلهٔ بلا بت آویخته ام
نزدیک تو بیگانه تر از ما کس نیست
زنار دمے که دیوانه تر از ما کس نیست

رباعیه

در شوخی و دلبری بتم طاق است
پسته دهن و لاله رخ و سیمین تن
بیچاره دلم بوصل او مشتاق است
شیرین سخن و ظریف و سیمین ساق است

رباعیه

مے نوش که عمر جاودانی اینست
هنگام گل و لاله و یاران سرمست
خاصیت روزگار فانی اینست
خوش باش دمے که زندگانی اینست

رباعیه

نه دولت دنیا به ستم مے ارزد
نه هفت هزار ساله شادی جهان
نه لذت مستی به الم مے ارزد
با محنت پنجروزه غم مے ارزد

رباعیه

من بندهٔ آنکسم که شوقے دارد
تو لذت عشق و عاشقی کے دانی
بر گردن دل ز عشق طوقے دارد
این باده کسے خورد که ذوقے دارد

رباعیه

در مذہب ما کلام حق ناد علی است
از جملۂ آفرینش کون و مکان
طاعت کہ قبول حق بود یاد علی است
مقصود خدا علی و اولاد علی است

رباعیه

اے روے تو در لطافت آئینہ روح
زر دیدہ گشتم ہمہ ز خار مژہ ام
خواہم کہ فتد بما خیالت بصبوح
ترسم کہ شود پاے خیالت مجروح

رباعیه

ای دل بوفا جام وصالم در داد
با آب دو دیدہ پر از آتش دل
چون مست شدم دام جفا بر سر داد
خاکِ رہ او شدم بباد م برداد

رباعیه

این گل ز برہم نفسے مے آید
پیوستہ ازان لطفے کنم ہمدمیش
شادی بدلم از وے مے آید
کز بوے ویم بوے کسے مے آید

رباعیه

بردار دل از مادر دہر افرزند
اے قلب بدانی اینچنین نقادی
با نصف اخیر شوہرش در پیوند
چون حافظ اگر شوی بہ پیش خود سند

رباعیه

با یار کسے دست در آغوش نکرد
بے زربت شوخ دیدہ ہرگز سخنم
تا ترک زر و سیم و دل و ہوش نکرد
با آنکہ چو گوہر است در گوش نکرد

رباعیه

با مردم نیک بد نمے باید بود
مفتون معاش خود نمے باید بود
دریا دبہ دیو و دو نمے باید بود
مغرور بعقل خود نمے باید بود

رباعیہ

باسے بکنار جوے مے باید بود
چون عمر گرانمایۂ ما دہ روز است
وز غصہ کنارہ جوے میباید بود
خندان لب و تازہ روے میباید بود

رباعیہ

وقتست کہ مستان بطرب برخیزند
یکچند قصاص عمر فانی شدہ را
واندر مے و معشوق و رباب آویزند
در جام و قدح خون صراحی ریزند

رباعیہ

ہجرت کہ بجانِ من درویش آمد
مے ترسیدم کز تو شوم روزے دور
گوئی نمکے بر جگر ریش آمد
دیدی کہ ہمان روز بدم پیش آمد

رباعیہ

ہر دوست کہ دم زد ز وفا دشمن شد
گویند شب آبستن غیب بروز
ہر راہرودے کہ بود تردامن شد
چون مرد ندید از کہ آبستن شد

رباعیہ

ہم خاطر تو بر من غمناک افتد
گر خاک رہت شوم مزن بر ما بانگ
گر ز مہر ضیا بر خس و خاشاک افتد
حیف ست کہ آواز تو بر خاک افتد

رباعیہ

تا حکم قضاے آسمانی باشد
گر جام مئے ز دست تو نوش کنم
کار تو ہمیشہ شادمانی باشد
سرمایۂ عمر جاودانی باشد

رباعیہ

چون غنچۂ گل قرابہ پرداز شود
خرّم دل آنکسے کہ مانند حباب
نرگس بہوائے قدح ساز شود
ہم بر در میخانہ سرافراز شود

رباعیہ

جان در خم زلف یار جائے طلبید
وز بند بلا گرہ کشائے طلبید
جان پیشکش ابروے جانان کردم
چون حاجیاں نعل بہائے طلبید

رباعیہ

خطت بسر اپردۂ مہ مے گردد
بازار تکبرت تبہ مے گردد
ما را اجل و دروغ زن مینگفتی
پیدا است کہ روے تو سیہ مے گردد

رباعیہ

خوبان جہان صید توان کرد بزر
خوش خوش بر ایشان بتوان خورد بزر
نرگس کہ کلہ دار جہان است ببین
کان نیز چگونہ سر بر آورد بزر

رباعیہ

راہ طلب تو خار غمہا دارد
کو راہروے کہ این قدمہا دارد
دانی کہ گر روشنانس غفلست آنکو
بر چہرۂ جان چراغ غمہا دارد

رباعیہ

روزے کہ فراق از تو دورم سازد
وز ہجر رخ تو ناصبورم سازد
گر چشم بر دست دگرے بکشایم
حق نمک حسن تو کورم سازد

رباعیہ

زان بادۂ دیرینۂ دہقان پرور
در دہ کہ بساط عمر طے خواہم کرد
مستم کن و بیخبر ز احوال جہان
تا سر جہان بگویمت اے سرمرد

رباعیہ

با کار بکام دل مجروح شود
یا مرغ دلم بر ملک روح شود
امید من آنست بہ درگاہ خدا
کا بواب سعادت ہمہ مفتوح شود

رباعیہ

یاری چونگرد بخت شوریدہ چہ سود
آن مردم دیدہ بود کز دیدہ برفت
شادی چو ندید این دل غمدیدہ چہ سود
چون مردم دیدہ نیست در دیدہ چہ سود

رباعیہ

ایام شبابست و شراب اولی تر
عالم ہمہ سر بسر خرابست خراب
ہر غمزدہ مست و خراب اولی تر
در جائے خراب ہم خراب اولی تر

رباعیہ

سیلاب گرفت گرد ویرانۂ عمر
پیدا شو اے خواجہ کہ خوش خون بچشند
آغاز پری نہاد پیمانۂ عمر
حمال زمانہ رخت از خانۂ عمر

رباعیہ

در سنبلش آویختم از روے نیاز
گفتا کہ بہم بگیر و زلفم بگذار
گفتم من سودازدہ را چارہ بساز
در عیش خوش آویز نہ در عمر دراز

رباعیہ

دوش از غم تو دمے نخفتم تا روز
در دت کہ بکس نمے توانم گفتن
یاقوت بہ نوک مژہ سفتم تا روز
ہم با دل خویشتن بگفتم تا روز

رباعیہ

مردی ز کنندۂ در خیبر پرس
گر تشنۂ فیض رحمتی اے حافظ
اسرار کرم ز خواجۂ قنبر پرس
سر چشمۂ او ز ساقئے کوثر پرس

رباعیہ

اے دوست دل از جفائے دشمن درکش
با اہل ہنر دگر گریبان بکشائے
باز آے و نکو شراب روشن درکش
وز نا اہلان تمام دامن درکش

رباعیه

چشم تو که سحر بابلست استادش
آن زلف که گرده حلقه در گوش جمالش
حقا که فسونها نبود زیادش
آویزه زدر نظم حافظ یادش

رباعیه

بنگر بچمن جمال فرخندهٔ گل
سرو ارچه بآزادے خود می نازد
که گریهٔ ابر بین گه خندهٔ گل
از راستے که داشت بندهٔ گل

رباعیه

چون جامه زتن برکشد آن مشکین خال
در سینهٔ دلش زنازکی بتوان دید
حقا که نظیر خود ندارد بمثال
مانندهٔ سنگ ریزه در آب زلال

رباعیه

هرگز نکنی یاد من اے شمع چگل
دردے که من از غم تو دارم بدل
نزد من اگرچه سست کارے مشکل
دل داند و من دانم و من دانم و دل

رباعیه

از یار وفا که دید تا من بینم
تو عمر منی و بیوفائی چکنم
راحت ز جفا که دید تا من بینم
از عمر وفا که دید تا من بینم

رباعیه

آن به که زجام باده دل شاد کنیم
وین عاریتی روان زندانی را
وز آرزوے گذشته کم یاد کنیم
یک لحظه زبند عقل آزاد کنیم

رباعیه

آواز پری مرغ طرب مے شنوم
یا باد حدیث زلبش مے گوید
یا نفخهٔ گلزار ادب مے شنوم
القصه حکایتے عجب مے شنوم

اے راحت جان بیقرارم
امید دل امیدوارم

شادم بغمت کہ در ہمہ حال
سعی ز غم تست سازگارم

تا رفتۂ از کنارم اے دوست
یکبارہ ز خویش بر کنارم

در آرزوئے وصال جانے
عمر لفراق میگذارم

امشب بگذشت خواہد از دوش
طوفان سرشک اشکبارم

تا مرگ بگیرم گریبان
من دست ز دامنت ندارم

چون ہیچ نشد بسے حاصل
کام دل خستۂ فگارم

آن بہ کہ ز صبر رخ نتابم
باشد کہ مراد دل بیابم

اے زخم غم تو مرہم دل
عشق توانیس و محرم دل

زلف تو کمند گردن جان
لعل تو نگین خاتم دل

ابروئے تو بود شحنۂ جان
چون چشم تو گشت حاکم دل

او در دل ما و ما در آتش
ما را غم اوست نے غم دل

نزدیک شد آنکہ من بدوری
گیرم سر خویش باغم دل

حافظ چہ شود اگر بیابی
نورے ز حضور عالم دل

چون ملک وصال او نگردد
آسان آسان مسلم دل

آن بہ کہ ز صبر رخ نتابم
باشد کہ مراد دل بیابم

تمت ترجیع بند

ساقی نامہ

بشنو کہ دارد دگر روزگار
من دست و فتنۂ چشم یار

همه ماتم از دور گردون بگفت　　دلی نیست در دی مجال گرفت
فریب جهان قصهٔ روشن است　　ببین تا چه زاید شب آبستن است
الا در جهان دل منه زینهار　　که کس بر سر پل نگیرد قرار
همان مرحله است این بیابان دور　　که گم شد در او لشکر سلم و طور
همان منزلست این جهان خراب　　که دیدست ایوان افراسیاب
کجا رای پیران لشکر کشش　　کجا شیدهٔ ترک خنجر کشش
نه تنها شد ایوان کاخش بباد　　که کس دخمه اش ندارد بیاد
چه خوش گفت جمشید با تاج و گنج　　که یک جو نیرزد سرای سپنج
مغنی کجائی بگلبانگ رود　　بیاد آور آن خسروانی سرود
بمستان نوید سرودی فرست　　بیاران رفته درودی فرست
مغنی بزن چنگ در ارغنون　　ببر از دلم فکر دنیای دون
گر خاطرم باید آسایشی　　که نبود ز غم باده آلایشی
مغنی بزن خسروانی سرود　　بگو با حریفان بآواز رود
که از آسمان مژده فرصت است　　مرا بر عدو عاقبت نصرت است
مغنی نوای طرب ساز کن　　بقول و غزل قصه آغاز کن
که بار غمم بر زمین دوخت پای　　بضرب اصولم برآور ز جای
مغنی از این پرده نقشی برآر　　ببین تا چه گفت از درون پرده دار
چنین برکش آهنگ این داوری　　که ناهید چنگی برقص آوری
مغنی دف و چنگ را ساز ده　　بیاران خوش نغمه آواز ده
دمی زن که صوفی بحالت رود　　بمستی وصالش حوالت دهد
مغنی بیا با منت جنگ نیست　　که بر دست من جز دل جرعه جنگ نیست

فروغ دل و دیدهٔ مقبلان ولی نعمت جمله صاحبدلان

جهاندار و دین پرور و تاج ور کز و تخت جم گشت با زیب و فر

چگونه دهم شرح آثار او که عقل ست حیران در اطوار او

چو قدر وی از حد حدست بیش سر اندازم از عجز و تشویر پیش

برآرم باخلاص دست دعا کنم روی در حضرت کبریا

که یارب بالا و نعمای تو باسرار اسمای حسنای تو

بحق کلامت که آمد قدیم بحق رسول و بخلق عظیم

که شاه جهان باد فیروز بخت باقبال همواره با تاج و تخت

زمین تا بود مظهر عدل وجور فلک تا بود موقع جدی و ثور

خدیو جهان شاه منصور باد غبار غم از خاطرش دور باد

بحمد الله ای خسرو جم نگین شجاعی بمیدان دنیا و دین

بمنصوریت در جهان رفت نام که منصور باشی بر اعدا مدام

فریدون شکوهی در ایوان بزم تهمتن نبردی به میدان رزم

فلک را گهر در صدف چون تو نیست فریدون و جم را خلف چون تو نیست

نه تنها خراجت و هند از فرنگ که مهراج باجت فرستد ز زنگ

اگر ترک و هندست اگر روم و چین چو جم جمله داری بزیر نگین

همائیست حضرت همایون نظر که دارد بسیط زمین زیر پر

بجای سکندر بمان سالها بدانا دلی کشف کن حالها

چو دریای وصفت ندارد کنار نثار ار کنم بر دعا اختصار

ز نظم نظامی که چرخ کهن ندارد چو او هیچ زیبا سخن

بیارم به تضمین سه بیت متین که نزد خرد به ز در ثمین

ازان پیشتر کادری در ضمیر
ولایت ستان باش و آفاق گیر

زمان تا زمان از سپهر بلند
بفتح و ظفر باشش فیروزمند

ازان مے که جان دارد و هوش باد
مرا شربت و شاه را نوش باد

بیا ساقی آن آب آتش خواص
بمن ده که تا یابم از غم خلاص

فریدون صفت کاویانی علم
برافرازم از پیشتی جام جم

بیا ساقی این نکته اشنو زنے
که یک جرعه مے به ز سیم وکے

دم از سیر این دیر ویرانه زن
صلائے به شاهان پیشینه زن

بیا ساقی آن کیمیائے فتوح
که با گنج قارون دهد عمر نوح

بده تا بر ویت گشایند باز
در کامرانی و عمر دراز

بیا ساقی آن ارغوانی قدح
که یابد ز فیضش دل و جان فرح

بمن ده که از غم خلاصم دهد
نشان ره بزم خاصم دهد

بیا ساقی آن مے که جان پرورست
دل خسته را همچو جان درخورست

بده کز جهان خیمه بیرون زنم
سراپرده بالائے گردون زنم

بیا ساقی آن مے که حال آورد
کرامت فزاید کمال آورد

بمن ده که بس بیدل افتاده ام
وزین هر دو بے حاصل افتاده ام

بیا ساقی آن آب اندیشه سوز
که گر شیر نوشد شود بیشه سوز

بده تا روم بر فلک شیرگیر
بهم برزنم دام این گرگ پیر

بیا ساقی آن بکر مستور مست
که اندر خرابات دارد نشست

بمن ده که بدنام خواهد شدن
مرید مے و جام خواهد شدن

ساقی نامه

بیا ساقی آن می که حور بهشت — عبیر ملایک در آن می سرشت
بده تا بخوری بر آتش کنم — دماغ خرد را دمی خوش کنم
بیا ساقی آن می که تیزی کند — دماغ دلم مشک بیزی کند
بده تا نوشم بیاد کسی — که هست از غمش در دلم خون بسی
بیا ساقی از می ندارم گزیر — بیک جام باقی مرا دست گیر
که از دور گردون بجان آمدم — روان سوی دیر مغان آمدم
بیا ساقی از گنج دیر مغان — مشو دور کانجاست گنج روان
ورت شیخ گوید مرو سوی دیر — جوابش چه گوئی بگو شب بخیر
بیا ساقی آن جام صافی صفت — که بر دل گشاید در معرفت
بده تا صفائی درون آورم — دمی از کدورت برون آورم
بیا ساقی آن آتش تابناک — که زردشت میجویدش زیر خاک
بمن ده که در کیش رندان مست — چه دنیا پرست و چه آتش پرست
بیا ساقی اکنون که شد چون بهشت — ز روی تو این بزم عبیر سرشت
خذ الجام لاتخش فیه الجناح — که در باغ جنت بود می مباح
بیا ساقی آن جام یاقوت وش — که بر دل گشاید در وقت خوش
بده وین نصیحت ز من گوش کن — جهان جمله هیچ است می نوش کن
بیا ساقی از بی‌وفای عمر — ببین در می گون گدای عمر
که می عمر باقی بیفزایدت — در هر دم از غیب بگشایدت
بیا ساقی از می طلب کام دل — که بی می ندارم من آرام دل

گران عمر جان تن صبوری کند
بیا ساقی این چہ باشی سر دہر
دران خونفشان عرصۂ رستخیز
بیا ساقی از من مکن سرکشی
قدح پر کن از مے کہ خوش بود
بیا ساقی آن راح ریحان نسیم
درے را کہ بیشک تلف در پے است
بیا ساقی آن بادۂ لعل صاف
ز تسبیح و خرقہ ملولم مدام
بیا ساقی آن بادۂ روح بخش
تہمتن صفت رو بمیدان کنم
بیا ساقی ازست برو پیش شاہ
دلِ مینوایان مسکین بجوے
بیا ساقی آن مے کزان جام جم
بمن دہ کہ باشم بتائید جام
بیا ساقی آن جام پر کن ز مے
بمستی توان دُرِ اسرار سفت
بیا ساقی آن مے کہ عکسش ز جام
بدہ تا بگویم بہ آواز نے
بیا ساقی آن مے کہ شاہی دہد
بمن دہ کہ تا گردم از عیب پاک

دل از مے تواند کہ دوری کند
پرانست کت خون بریزد بقہر
تو خون صراحی بہ ساغر بریز
از خاکی آخر نہ از آتشی
خصوصا کہ صافی و بے غش بود
بمن دہ کہ نہ زر بماند نہ سیم
بمے دہ کہ درمان دلہاے است
بدہ تا کے این شید و تزویر لاف
بمن رہن کن ہر دو دار السلام
بدہ تا نشینیم بر پشت رخش
لگام دل آہنگ جولان کنم
بگویش زمن اے شہ جم کلاہ
پس آنگاہ جام جہان بین بجوے
زند لاف بینائی اندر عدم
چو جم آگہ از سر عالم تمام
بگویم ترا حال کسرے و کے
کہ در بیخودی راز نتوان نہفت
بکیخسرو و جم فرستد پیام
کہ جمشید کے بود کاؤس و کے
بیاپاسکے او دل گواہی دہد
خرامم بعشرت بزیر مغاک

بیا ساقی آن جام چون مهر و ماه
بده تا زنم بر فلک بارگاه

چو شد باغ روحانیان مسکنم
در اینجا چرا تخته بند تنم

بیا ساقی آن جام چون سلسبیل
که دار الفردوس باشد دلیل

بدستم ده و رو دولت ببین
خرابم کن و گنج حکمت ببین

بیا ساقی از باده های کهن
ز جام پیاپی مرا مست کن

چو مستم کنی از می بی غشت
بمستی بگویم سرودی خوشت

اگر همچو جم جام گیری بدست
به بینی در آن آینه هر چه هست

بمستی درِ پارسائی زنی
دمِ خسروی در گدائی زنی

که حافظ چو مستانه سازد سرود
ز چرخش دهد زهره آواز رود

بتاثیر صبح از طبقهای نور
بگوش آیدم هردم از لفظ خور

بیا تا خرد را قلم درکشیم
ز مستی بعالم علم درکشیم

ز جام دمادم دمی دم زنیم
ز می آب بر آتشِ غم زنیم

یک امروز با یکدگر می خوریم
چو فرصت نباشد دگر کی خوریم

گر آنها که بزمِ طرب ساختند
ببزمِ طرب هم نپرداختند

ازین دامگه دیر باد مغاک
برفتند و بردند حسرت بخاک

بدین تخت فیروزه فیروز کیست
ز ایام عمر آنکه بهروز کیست

دریغا جوانی که بر باد شد
خنک آنکه در عالم آزاد شد

بده ساقیا می که تا دم زنیم
قلم بر سر هر دو عالم زنیم

سبکباشش در رطل گرانم بده
دگر غافلش نتوان گرانم بده

مگر زنجیر موئے گیرم دست — وگرنہ سر بہ شیدائی برآرم
ز چشم من بپرس اوضاع گردون — کہ شب تا روز اختر مے شمارم
مے مخوردم من از پیمانہ عشق — کہ ہشیاری و بیداری ندارم
بدین شکرانہ مے بوسم لب جام — کہ کرد آگہ ز درد روزگارم
من از بازوے خود دارم بسے شکر — کہ زور مردم آزاری ندارم
اگر گفتم دعاے مے فروشان — چہ باشد حق نعمت میگذارم
مکن عیبم بخون خوردن درین دشت — کہ کار آموز آہوے تتارم
تو از خاکم نخواہی برگرفتن — بجاے شہک گر گوہر ببارم

سرے دارم چو حافظ مست لیکن
بلطف آن سرے امید وارم

زلف بر باد مدہ تا نہ دہی بربادم — ناز بنیاد مکن تا نکنی بنیادم
رخ برافروز کہ فارغ کنی از برگ گلم — قد برافراز کہ از سرو کنی آزادم
زلف را حلقہ مکن تا نکنی دربندم — چہرہ را آب مدہ تا نہ دہی بربادم
شہرۂ شہر مشو تا ننہم سر در کوہ — شور شیرین منما تا نکنی فرہادم
مے مخور با دگران تا نخورم خون جگر — رام شو تا بدہد طالع فرخ زادم
سرم از دست بشد وصل تو ننمود جمال — دست گیرم کہ ز ہجر تو ز پا افتادم
یار بیگانہ مشو تا نبری از خویشم — غم اغیار مخور تا نہ کنی ناشادم
رحم کن بر من مسکین و بفریادم رس — تا بخاک در آصف نرسد فریادم

حافظ از جور تو حاشا کہ بنالد روزے
من از آن روز کہ دربند توام آزادم

سالہا پیروے مذہب رندان کردم — تا بفتوے خرد حرص بزندان کردم

من بسر منزل عنقا نه بخود بردم راه / قطع این مرحله با مرغ سلیمان کردم

از خلاف آمد عادت بطلب کام که من / کسب جمعیت ازان زلف پریشان کردم

سایه بر دل ریشم فگن ای گنج مراد / که من این خانه بسودای تو ویران کردم

توبه کردم که نبوسم لب ساقی و کنون / میگزم لب که چرا گوش بنادان کردم

نقش مستوری و مستی نه بدست من و تست / آنچه استاد ازل گفت بکن آن کردم

دارم از لطف ازل جنت فردوس طمع / گرچه دربانی میخانه فراوان کردم

اینکه پیرانه سرم صحبت یوسف بنواخت / اجر صبریست که در کلبهٔ احزان کردم

گر بدیوان غزل صدرنشینم چه عجب / سالها بندگی صاحب دیوان کردم

هیچکس را رسد در خم محراب فلک / آن تنعم که من از همت سلطان کردم

صبح خیزی و سلامت طلبی چون حافظ / هرچه کردم همه از دولت قرآن کردم

سرم خوشست و ببانگ بلند میگویم / که من نسیم حیات از پیاله میجویم

عبوس زهد بوجه خمار ننشیند / مرید خرقهٔ دردی کشان خوش خویم

گرم نه پیر مغان در بروی بگشاید / کدام در بزنم چاره از کجا جویم

مکن درین چمنم سرزنش بخودرویی / چنانکه پرورشم میدهند میرویم

تو خانقاه و خرابات درمیانه مبین / خدا گواست که هرجا که هست با اویم

زشوق نرگس مست بلند بالایی / چو لاله با قدح افتاده بر لب جویم

شدم فسانه بسرگشتگی که ابروی دوست / کشیده در خم چوگان خویش چون گویم

غبار راه طلب کیمیای بهروزیست / غلام دولت آن خاک عنبرین بویم

نصیحتم چه کنی ناصحا تو میدانی / که من نه معتقد مرد عافیت جویم

بیار می که بفتوی حافظ از دل پاک / غبار زرق بفیض قدح فروشویم

صنما با غم عشق تو چه تدبیر کنم
تا بکے در غم تو نالۂ شبگیر کنم

دل دیوانه از آن شد که پذیرد درمان
مگرش هم ز سر زلف تو زنجیر کنم

آنچه در مدت هجر تو کشیدم هیهات
در دو صد نامه محال است که تحریر کنم

با سر زلف تو مجموع پریشانی خویش
که مجالے که یکایک همه تقریر کنم

رند و یک رنگم و با شاهد و مے هم صحبت
توبه نیم که دگر حیله و تزویر کنم

آن زمان کارزوے دیدن جانم باشد
در نظر نقش رخ خوب تو تصویر کنم

گر بدانم که وصال تو بدین دست دهد
دین و دل را همه در بازم و توفیر کنم

دور شو از برم اے زاهد و افسانه مگوے
من نه آنم که دگر گوش به تزویر کنم

نیست امید صلاحے ز فساد اے حافظ
چونکه تقدیر چنین بود چه تدبیر کنم

صوفی بیا که خرقۂ سالوس بر کشیم
وین نقش زرق را خط بطلان بسر کشیم

نذر و فتوح صومعه در وجه مے دهیم
دلق ریا بآب خرابات بر کشیم

سر قضا که در تتق غیب منزویست
مستانه اش نقاب ز رخساره بر کشیم

بیرون جهیم سر خوش و از بزم مدعی
غارت کنیم باده و دلبر بہ بر کشیم

کام از جهان بر آر که بخشد خدا گناه
روزے که رخت جان بجهان دگر کشیم

گر عشوۂ ز ابروے او تا چو ماه نو
گوی سپهر در خم چوگان زر کشیم

فردا اگر نه روضۂ رضوان بما دهند
غلمان ز غرفه حور ز جنت بدر کشیم

حافظ نه حد ماست چنین لاف زدن
پا از گلیم خویش چرا بیشتر کشیم

عاشق روے جوانی خوش و نو خواسته ام
وز خدا صحبت او را بدعا خواسته ام

عاشق و رند و نظر بازم و مے گویم فاش
تا بدانی که بچندین هنر آراسته ام

شرمم از خرقهٔ آلودهٔ خود می آید
که بر چاره دو صد شعبده پیراسته ام

خوش بسوز از غمش ای شمع که امشب من نیز
همین کار کمر بسته و برخاسته ام

با چنین حیرتم از دست بشد صرفهٔ کار
بر غم افزوده ام آنچه از دل و جان کاسته ام

پاسبان حرم دل شده ام شب همه شب
بو که سیرے بکند آن مه نو کاسته ام

همچو حافظ بخرابات روم جامه قبا
بو که در بر کشد آن دلبر نوخاسته ام

عشقبازی و جوانی و شراب لعل فام
مجلس انس و حریف همدم و شراب مدام

ساقی شکردهان و مطرب شیرین سخن
همنشین نیک کردار و حریف نیک نام

شاهدی در لطف و پاکی رشک آب زندگی
دلبری در حسن و خوبی غیرت ماه تمام

بادهٔ گلرنگ تلخ عذب خوشخوار سبک
نقل از لعل نگار و نقل از یاقوت خام

بزمگاهی دلنشین چون قصر فردوس برین
گلشنی پیرامنش چون روضهٔ دار السلام

صف نشینان نیک خواه و پیشکاران با ادب
دوستداران صاحب اسرار و حریفان دوستکام

غمزهٔ ساقی بیغمای خرد آهیخته تیغ
زلف دلبر از برای صید دل گسترده دام

هر که این مجلس نجوید خوشدلی از وی مجوی
وانکه این عشرت نخواهد زندگی از وی حرام

نکته دانی بذله گو چون حافظ شیرین سخن
بخشش آموزی جهان افروز چون حاجی قوام

عمریست تا براه غمت رو نهاده ایم
روی و ریای خلق بیکسو نهاده ایم

هم جان بدان دو نرگس جادو سپرده ایم
هم دل بران دو سنبل هندو نهاده ایم

تا ملک عافیت نه بلشکر گرفته ایم
تا تخت سلطنت نه ببازو نهاده ایم

در گوشهٔ امید چو نظارگان ماه
چشم طلب بران خم ابرو نهاده ایم

بی ناز نرگسش سر سودائی از ملال
همچون بنفشه بر سر زانو نهاده ایم

نهاده ایم بار جهان بر دل ضعیف — این کار و بار بستهٔ یکمو نهاده ایم

تا سحر چشم یار چه بازی کند که باز — بنیاد بر کرشمهٔ جادو نهاده ایم

عمرے گذشت تا بامید اشارتے — چشمے بران دو گوشهٔ ابرو نهاده ایم

طاق و رواق مدرسه و قیل و قال فضل — در راه جام و ساقی مه رو نهاده ایم

گفتی که حافظا دل سرگشته ات کجاست — در حلقهاے آن سر گیسو نهاده ایم

غم زمانه که هیچش کران نمے بینم — دواش جز مے چون ارغوان نمے بینم

بترک صحبت پیر مغان نخواهم گفت — چرا که مصلحت خود دران نمے بینم

نشان مرد خدا عاشقیست با خود آی — که در مشایخ شهر این نشان نمے بینم

درین خمار کسم جرعهٔ نمے بخشد — ببین که اهل دلے در جهان نمے بینم

ز آفتاب قدح ارتفاع عیش بگیر — چرا که طالع وقت آنچنان نمی بینم

نشان موے میانش که دل درو بستم — ز من مپرس که خود درمیان نمے بینم

بدین دو دیدهٔ حیران من هزار افسوس — که با دو آینه رویش عیان نمے بینم

قد تو تا بشد از جویبار دیدهٔ من — بجاے سرو جز آب روان نمے بینم

من و سفینهٔ حافظ که اندرین دریا — بصناعت سخن درفشان نمے بینم

۱ فاش میگویم و از گفتهٔ خود دلشادم — بندهٔ عشقم و از هر دو جهان آزادم

۲ طایر گلشن قدسم چه دهم شرح فراق — که درین دامگه حادثه چون افتادم

۳ من ملک بودم و فردوس برین جایم بود — آدم آورد درین دیر خراب آبادم

۴ سایهٔ طوبی و دلجوے و حور و لب حوض — بهواے سر کوے تو برفت از یادم

۵ نیست بر لوح دلم جز الف قامت یار — چکنم حرف دگر یاد نداد استادم

کوکب بخت مرا هیچ منجم نشناخت / یارب از مادر گیتی بچه طالع زادم

تا شدم حلقه بگوش در میخانهٔ عشق / هر دم آید غمی از نو بمبارک بادم

گر خورد خون دلم مردمک دیده رواست / که چرا دل بجگر گوشهٔ مردم دادم

پاک کن چهرهٔ حافظ بسر زلف ز اشک / ورنه این سیل دمادم ببرد بنیادم

فتوی پیر مغان دارم و عهدیست قدیم / که حرام ست می آن را که نه یار است ندیم

چاک خواهم زدن این دلق ریائی چکنم / روح را صحبت ناجنس عذابیست الیم

تا مگر جرعه فشاند لب جانان بر من / سالها زان شده‌ام بر در میخانه مقیم

مگرش صحبت دیرین من از یاد برفت / ای نسیم سحری یاد دهش عهد قدیم

بعد صد سال اگر بر سر خاکم گذری / سر بر آرد ز گلم رقص کنان عظم رمیم

فکر بهبود خود ای دل ز در دیگر کن / درد عاشق نشود به بمداوای حکیم

گوهر معرفت اندوز که با خود ببری / که نصیب دگرانست نصاب زر و سیم

دام سخت ست مگر یار شود لطف خدا / ورنه آدم نبرد صرفه ز شیطان رجیم

غنچه گو تنگدل از کار فرو بسته مباش / کز دم صبح مدد یابی و انفاس نسیم

دلبر از ما بصد امید گرفت اول دل / ظاهرا عهد فراموش نکند خلق کریم

حافظ ار سیم و زرت نیست برو شاکر باش / چه به از دولت لطف سخن و طبع سلیم

گر ازین منزل غربت بسوی خانه روم / نذر کردم که هم از راه بمیخانه روم

زین سفر گر بسلامت بوطن باز رسم / دگر آنجا که روم عاقل و فرزانه روم

تا بگویم که چه کشفم شد ازین سیر و سلوک / بر در میکده با بربط و پیمانه روم

آشنایان ره عشق گرم خون بخورند / کافرم گر بشکایت بر بیگانه روم

بعد ازین دست من و زلف چو زنجیر نگار
تا بکی از پی کام دل دیوانه روم

گر ببینم خم ابروی چو محرابش باز
سجدهٔ شکر کنم وز پی شکرانه روم

خرم آندم که چو حافظ بتولای وزیر
سرخوش از میکده با دوست بکاشانه روم

گرچه از آتش دل چون خم می در جوشم
مهر بر لب زده خون میخورم و خاموشم

قصد جانست طمع در لب جانان کردن
تو مرا بین که درین کار بجان میکوشم

من کی آزاد شوم از غم دل چون هردم
هندوی زلف بتی حلقه کند در گوشم

حاش لله که نیم معتقد طاعت خویش
این قدر هست که گه گه قدحی مینوشم

هست امیدم که علی رغم عدو روز جزا
فیض عفوش ننهد بار گنه بر دوشم

پدرم روضهٔ رضوان بدو گندم بفروخت
ناخلف باشم اگر من بجوی نفروشم

خرقه پوشی من از غایت دینداری نیست
پردهٔ بر سر صد عیب نهان میپوشم

من نخواهم که ننوشم بجز از راوق خم
چکنم گر سخن پیر مغان ننیوشم

گر ازین دست زند مطرب مجلس رهٔ عشق
شعر حافظ ببرد وقت سماع از هوشم

گرچه افتاد ز زلفش گرهی در کارم
همچنان چشم امید از کرمش میدارم

بطرب حمل مکن سرخی رویم که چو جام
خون دل عکس برون میدهد از رخسارم

پردهٔ مطربم از دست برون خواهد برد
آه اگر زانکه درین پرده نباشد بارم

منم آن شاعر ساحر که بافسون سخن
از نی کلک همه شهد و شکر میبارم

بصد امید نهادیم درین مرحله پای
ای دلیل دل گم گشته فرو مگذارم

چون منش درگذر باد نمی یارم دید
با که گویم که بگوید سخنی با یارم

دیده بخت بافسانهٔ او شد در خواب
کو نسیمی ز عنایت که کند بیدارم

دوش میگفت کہ حافظ ہمہ رویست و ریا
بجز از خاک درت با کہ بگورد آرم

گرچہ ما بندگان پادشہیم — پادشاہان ملک صبحگہیم
گنج در آستین و کیسہ تہی — جام گیتی نما و خاک رہیم
ہوشیار حضور و مست غرور — بحر توحید و غرقۂ گنہیم
شاہد بخت چون کرشمہ کند — ماش آئینۂ رخ چو مہیم
گو غنیمت شمار صحبت ما — کہ تو در خواب و ما بدیدہ گہیم
شاہ بیدار بخت را ہر شب — ما نگہبان افسر و کلہیم
شاہ منصور واقف ست کہ ما — روے ہمت بہر کجا کہ نہیم
دشمنان را ز خون کفن سازیم — دوستان را قباے فتح دہیم
رنگ تزویر پیش ما نبود — شیر سرخیم و افعی سیہیم

وام حافظ بگو کہ باز دہند
کردۂ اعتراف و ما گوہیم

گر دست دہد خاک کف پاے نگارم — بر لوح بصر خط غبارے بنگارم
پروانۂ او گر برسد در طلب جان — چون شمع ہمان دم بدمے جان بسپارم
گر قلب دلم را ننہد دوست عیارے — من نقد روان در دمش از دیدہ بیارم
دامن مفشان بر من خاکی کہ پس از مرگ — زین در نتواند کہ برد باد غبارم
از بوے کنار تو شدم غرقۂ امید — از موج سرشکم کہ رساند بکنارم
زلفین سیاہ تو بدلدارے عشاق — دادند قرارے و ببردند قرارم
امروز مکش سر ز وفاے من و اندیش — زان شب کہ من از غم بدعا دست برآرم
اے ساقی زان بادہ یکے جرعہ بیاور — کان بوے شفا مے دہد از رنج خمارم

حافظ لب لعلش چو مرا جان عزیز است / عمری بود آن لحظه که جان را بلب آرم

گر دست دهد در خم زلفین تو بازم / چون گوی چه سرها که بچوگان تو بازم

زلف تو مرا عمر عزیز است ولی نیست / در دست سر موی ازان زلف درازم

پروانهٔ راحت بده ای شمع که امشب / از آتش دل پیش تو چون شمع گدازم

چون نیست نمازی من میخواره نیازی / در میکده زان کم نشود سوز و گدازم

در مسجد و میخانه خیالت اگر آید / محراب کمان خانهٔ ابروی تو سازم

گر خلوت ما را شبی از رخ بفروزی / چو صبح در آفاق جهان سر بفرازم

آن دم که بیک خنده دهم جان چو صراحی / مستان تو خواهم که گزارند نمازم

محمود بود عاقبت کار درین راه / در سر برود در سر سودای ایازم

حافظ غم دل با که بگویم که درین دور / جز جام نشاید که بود محرم رازم

گر من از سرزنش مدعیان اندیشم / شیوهٔ مستی و رندی نرود از پیشم

زهد رندان نوآموخته راهی بدهیست / منکه بدنام جهانم چه صلاح اندیشم

شاه شوریده سران خوان من بیسامان را / زانکه در کم خردی از همه عالم بیشم

بر جبین نقش کن آن خون دل من خالی / تا بدانند که قربان تو کافر کیشم

اعتقادی بنما و بگذر بهر خدای / تا بدانی که درین خرقه چه نادرویشم

شعر خونبار من ای دوست بر یار بخوان / که ز مژگان سیه بر رگ جان و ریشم

دامن از رشحهٔ خون دل ما در هم چین / که اثر در تو کند گر بخراشی ریشم

من اگر رندم اگر شیخ چه کارم با کس / حافظ راز خود و عارف وقت خویشم

ما بر آریم شبی دست و دعائی بکنیم
غم هجران ترا چاره ز جائی بکنیم

دل بیمار شد از دست رفیقان مددی
تا طبیبش بسر آریم و دوائی بکنیم

خشک شد بیخ طرب راه خرابات کجاست
تا دران آب و هوا نشو و نمائی بکنیم

آنکه بی جرم برنجید و به تیغم زد و رفت
بازش آرید خدا را که صفائی بکنیم

در ره نفس کزو سینهٔ ما بتکده شد
تیر آهی بگشائیم و غزائی بکنیم

مدد از خاطر رندان طلب ای دل ورنه
کار صعب است مبادا که خطائی بکنیم

سایهٔ طائر کم حوصله کاری نکند
طلب سایهٔ میمون همائی بکنیم

دلم از پرده بشد حافظ خوش لهجه کجاست
تا بقول و غزلش ساز و نوائی بکنیم

ما سرخوشان مست دل از دست داده ایم
همراز عشق و همنفس جام باده ایم

بر ما بسی کمان محبت کشیده اند
تا کار خود ز ابروی جانان گشاده ایم

ای گل تو دوش جام صبوحی کشیدهٔ
ما آن شقایقیم که با داغ زاده ایم

پیر مغان ز توبهٔ ما گر ملول شد
گو باده صاف کن که بعذر ایستاده ایم

کار از تو میرود مددی ای دلیل راه
انصاف میدهیم که از ره فتاده ایم

چون لاله می مبین و قدح درمیان کار
این داغ بین که بر دل خونین نهاده ایم

گفتی که حافظ این همه رنگ و خیال چیست
نقش غلط مخوان که همان لوح ساده ایم

ما درد سحر بر سر میخانه نهادیم
اوقات دعا در ره جانانه نهادیم

سلطان ازل گنج غم عشق بما داد
تا روی درین منزل ویرانه نهادیم

در خرقهٔ صد عاقل زاهد زند آتش
این داغ که ما بر دل دیوانه نهادیم

در دل ندهم ره پس ازین مهر بتان را
مهر لب او بر در این خانه نهادیم

آن بوسه که زاهد ز پیش داد یاد دست
از روی جفا بر لب جانانه نهادیم

چون میرود این کشتی سرگشته که آخر
جان در سر این گوهر یکدانه نهادیم

المنة لله که چو ما بیدل و دین بود
آن را که خرد پیر و فرزانه نهادیم

در خرقه ازین بیش منافق نتوان بود
بنیاد ازین شیوهٔ رندانه نهادیم

قانع بخیالی ز تو بودیم چو حافظ
یارب چه گدا همت شاهانه نهادیم

ما بدین در نه پی حشمت و جاه آمده ایم
از بد حادثه این جا به پناه آمده ایم

رهرو منزل عشقیم ز سر حد عدم
تا باقلیم وجود این همه راه آمده ایم

سبزهٔ خط تو دیدیم و ز بستان بهشت
بطلبگاری این مهرگیاه آمده ایم

با چنین گنج که شد خازن او روح امین
بگدائی بدر خانهٔ شاه آمده ایم

لنگر حلم تو ای کشتی توفیق کجاست
که درین بحر کرم غرق گناه آمده ایم

آبرو میرود ای ابر خطاپوش ببار
که بدیوان عمل نامه سیاه آمده ایم

حافظ این خرقهٔ پشمینه بینداز که ما
از پی قافله با آتش و آه آمده ایم

ما ز یاران چشم یاری داشتیم
خود غلط بود آنچه ما پنداشتیم

تا درخت دوستی کی بر دهد
حالیا رفتیم و تخمی کاشتیم

گفتگو آئین درویشی نبود
ورنه با تو ماجراها داشتیم

شیوهٔ چشمت فریب جنگ داشت
ما غلط کردیم و صلح انگاشتیم

نکتها رفت و شکایت کس نکرد
جانب حرمت فرو نگذاشتیم

گلبن حسنت نه خود شد دلفریب
ما دم همت بدو بگماشتیم

چون نهادی دل بمهر دیگران
ما امید از وصل تو برداشتیم

گفت خود دادی بما دل حافظا
ما محصل بر کسی نگماشتیم

ما نگوییم بد و میل بناحق نکنیم
جامهٔ کس سیه و دلق خود ازرق نکنیم

رقم مغلطه بر دفتر دانش نکشیم
سر حق باورق شعبده ملحق نکنیم

عیب درویش و توانگر بکم و بیش بد ست
کار بد مصلحت آنست که مطلق نکنیم

خوش برانیم جهان در نظر راه روان
فکر اسپ سیه و زین مغرق نکنیم

آسمان کشتی ارباب هنر می شکند
تکیه آن به که برین بحر معلق نکنیم

شاه اگر جرعهٔ رندان نه بحرمت نوشد
التفاتش بمی صاف مروق نکنیم

گر بدی گفت حسودی و رفیقی رنجید
گو تو خوش باش که ما گوش باحمق نکنیم

حافظ از خصم خطا گفت نگیریم برو
ور بحق گفت جدل با سخن حق نکنیم

مرا عهدیست با جانان که تا جان در بدن دارم
هواداران کویش را چو جان خویشتن دارم

صفای خلوت خاطر ازان شمع چگل جویم
فروغ چشم و نور دل ازان ماه ختن دارم

بکام و آرزوی دل چو دارم خلوتی حاصل
چه فکر از خبث بدگویان میان انجمن دارم

شراب خوشگوارم هست و یار مهربان ساقی
ندارد هیچکس یاری چنین یاری که من دارم

مرا در خانه سروی هست کاندر سایهٔ قدش
فراغ از سرو بستانی و شمشاد چمن دارم

سزد کز خاتم لعلش زنم لاف سلیمانی
چو اسم اعظمم باشد چه باک از اهرمن دارم

خدا را ای رقیب امشب زمانی دیده بر هم نه
که من با لعل خاموشش نهانی صد سخن دارم

گرم صد لشکر از خوبان بقصد دل کمین سازد
بحمد الله والمنه بتی لشکرشکن دارم

الا ای پیر فرزانه مکن عیبم ز میخانه
که من در ترک پیمانه دلی پیمان شکن دارم

چو در گلزار اقبالش خرامانم بحمد الله
نه میل لاله و نسرین نه برگ یاسمن دارم

برندی شهره شد حافظ پس از چندین ورع اما
چه غم دارم چو در عالم امین الدین حسن دارم

مرحبا طائر فرخ رخ فرخنده پیام
خیر مقدم چه خبر راه کجا یار کدام

یارب این قافله را لطف ازل بدرقه باد
که از و خصم بدام آمد و معشوقه بکام

ماجرای من و معشوق مرا پایان نیست
هرچه آغاز ندارد نپذیرد انجام

چشم خونبار مرا خواب نه درخور باشد
من له یقبل وا عجبا کیف ینام

تو ترحم نه کنی بر من بیدل دانم
ذاک دعوی و ها انت و تلک الایام

گل ز حد برد تنعم ز کرم رخ بنمای
سرو بیناز و خوش نیست خدا را بخرام

مرغ روحم که همی زد ز سر سدره صفیر
عاقبت دانه خال تو فکندش در دام

زلف دلدار چو زنار همی فرماید
برو ای شیخ که شد بر تنم این خرقه حرام

حافظ ار میل بابروی تو دارد شاید
جای در گوشه محراب کنند اهل کلام

مرو که در غم عشق تو از جهان برویم
بیا که پیش تو از خویش هر زمان برویم

سخن بگوی که پیش لب تو جان بدهیم
رها مکن که درین حسرت از جهان برویم

روا مدار که جان بر لب است تا ز جهان
ندیده کام دل از آن لب و دهان برویم

خوش آن زمان که بنشینیم بر دهان لب تو
تو خود بگو که ما از بر تو چسان برویم

گدای کوی شماییم و حاجتی داریم
روا مدار که محروم از آستان برویم

نشان وصل بما ده بهر طریق که هست
که یاری از پی وصل تو بر نشان برویم

مگو که حافظ ازین در برو برای خدا
که هرچه رای تو باشد جز این بران برویم

مزن بر دل ز نوک غمزه تیرم
که پیش چشم بیمارت بمیرم

نصاب حسن در حد کمال ست
زکاتم ده که مسکین و فقیرم

قدح پر کن که من از دولت عشق
جوان بخت جهانم گرچه پیرم

چنان پر شد فضائی سینه از دوست
که فکر خویش گم شد از ضمیرم

مبادا جز حساب مطرب و مے
اگر حرفے کشد کلک دبیرم

دران غوغا که کس کس را نپرسد
من از پیر مغان منت پذیرم

چو طفلان زاهدا تا کے فریبی
بسیب بوستان و شهد و شیرم

من آن مرغم که هر شام و سحرگاه
ز بام عرش مے آید صفیرم

قرار کرده ام با مے فروشان
که روز غم بجز ساغر نگیرم

خوشا آندم که استغنائے مستی
فراغت بخشد از شاه و وزیرم

فراوان گنج غم در سینه دارم
اگرچه مدعی بیند فقیرم

من آندم برگرفتم دل ز حافظ
که ساقی گشت یار ناگزیرم

مژدهٔ وصل تو کو کز سر جان برخیزم
طائر قدسم و از دام جهان برخیزم

یارب از ابر هدایت برسان بارانی
پیشتر زانکه چو گردی ز میان برخیزم

بولائے تو که گر بندهٔ خویشم خوانی
از سر خواجگئے کون و مکان برخیزم

بر سر تربت من با مے و مطرب بنشین
تا ببویت ز لحد رقص کنان برخیزم

گرچه پیرم تو شبے تنگ در آغوشم گیر
تا سحرگاه ز کنار تو جوان برخیزم

تو مپندار که از خاک سر کوے تو من
بجفاے فلک و جور زمان برخیزم

سرو بالا بنما اے بت شیرین حرکات
که چو حافظ ز سر جان جهان برخیزم

من ترک عشقبازی و ساغر نے کنم
صد بار توبه کردم و دیگر نے کنم

باغ بهشت و سایهٔ طوبی و قصر حور
با خاک کوی دوست برابر نمی کنم

تلقین درس اهل نظر یک اشارتست
کردم اشارتی و مکرر نمی کنم

هرگز نمی شود ز سر خود خبر مرا
تا در میان میکده سر بر نمی کنم

شیخم بطنز گفت حرامست می مخور
گفتم که چشم و گوش بهر خر نمی کنم

پیر مغان حکایت معقول میکند
معذورم ار محال تو باور نمی کنم

این تقویم بس ست که چون زاهدان شهر
ناز و کرشمه بر سر منبر نمی کنم

زاهد بطعنه گفت برو ترک عشق کن
محتاج جنگ نیست برادر نمی کنم

حافظ جناب پیر مغان مأمن وفاست
من ترک خاک بوسی این در نمی کنم

من دوستدار روی خوش و موی دلکشم
مدهوش چشم مست و می صاف بیغشم

گر عاشقی گریز نباشد ز سوز و ساز
استاده ام چو شمع مترسان ز آتشم

من آدم بهشتیم اما درین سفر
حالی اسیر عشق جوانان مهوشم

بخت ار مدد کند که کشم رخت سوی دوست
گیسوی حور گرد فشاند ز مفرشم

شیراز معدن لب لعلست و کان حسن
من جوهری مفلس ازان رو مشوشم

از بسکه چشم مست درین شهر دیده ام
حقا که می نمیخورم اکنون و سرخوشم

شهریست پر کرشمه و خوبان ز شش جهت
چیزیم نیست ورنه خریدار هر ششم

گفتی ز سر عهد ازل نکتهٔ بگوی
آنگه بگویمت که دو پیمانه در کشم

حسن عروس طبع مرا جلوه آرزوست
آئینهٔ ندارم ازان آه می کشم

حافظ ز تاب فکرت بیحاصلی بسوخت
ساقی کجاست تا زند آبی بر آتشم

من که باشم که بر آن خاطر عاطر گذرم
لطفها می کنی ای خاک درت تاج سرم

دلبرا بنده نوازیت که آموخت بگو
که من این ظن برقیبان تو هرگز نبرم

همتم بدرقهٔ راه کن ای طایر قدس
که دراز است رهِ مقصد و من نوسفرم

ای نسیم سحری بندگیِ ما برسان
که فراموش مکن وقت دعای سحرم

خرم آن روز کزین مرحله بربندم رخت
وز سر کوی تو پرسند رفیقان خبرم

پایهٔ نظم بلند است جهان گیر بگوی
تا کند پادشه بحر دهان پرگهرم

راه خلوتگاه خاصم بنما تا پس ازین
می خورم با تو و دیگر غم دنیا نخورم

حافظا شاید اگر در طلب گوهر وصل
دیده دریا کنم از اشک و درو غوطه خورم

من نه آن رندم که ترک شاهد و ساغر کنم
محتسب داند که من این کارها کمتر کنم

چون صبا مجموعهٔ گل را بآب لطف شست
کج دلم خوان گر نظر بر صفحهٔ دفتر کنم

لاله ساغر گیر و نرگس مست و بر ما نام فسق
داوری دارم بسی یارب کرا داور کنم

عشق دردانه است و من غواص و دریا میکده
سر فرو بردم در آنجا تا کجا سر بر کنم

گرچه گرد آلود فقرم شرم باد از همتم
گر بآب چشمهٔ خورشید دامن تر کنم

من که دارم در گدائی گنج سلطانی بدست
کی طمع در گردش گردون دون پرور کنم

عاشقانرا گر در آتش می پسندد لطف دوست
تنگ چشمم گر نظر بر چشمهٔ کوثر کنم

عهد و پیمانِ فلک را نیست چندان اعتبار
عهد با پیمانه بندم شرط با ساغر کنم

باز کش یکدم عنان ای ترک شهر آشوب من
تا ز اشک چهره راهت پر ز در و گوهر کنم

باوجود مهربانی روسیه بادم چو ماه
گر قبول فیض خورشید بلند اختر کنم

منکه امروزم بهشت نقد حاصل می شود
وعدهٔ فردای زاهد را چرا باور کنم

شیوهٔ رندی نه لائق بود طبعم را ولی
چون در افتادم چرا اندیشهٔ دیگر کنم

دوش لعلت عشوه‌ها می داد عاشق را ولی
من نه آنم کز وی این افسانه‌ها باور کنم

گوشۂ محراب ابروے تو مے خواہم زبخت　　تا در انجا ہمچو مجنون درس عشق از بر کنم

وقت گل گوئی کہ زاہد شو بچشم و جان ولے　　میروم تا شورت باشاہد و ساغر کنم

زہد وقت گل چہ سود ابست حافظ ہوشدار
نا اعوذے خوانم و اندیشۂ دیگر کنم

نماز شام غریبان چو گریہ آغازم　　بمو یہاے غریبانہ قصہ پردازم

بیاد یار و دیار آن چنان بگریم زار　　کہ از جہان رہ و رسم سفر براندازم

من از دیار حبیبم نہ از بلاد رقیب　　مہیمنا برفیقان خود رسان بازم

خدائے را مددی اے دلیل رہ کہ من　　بکوے میکدہ دیگر علم برافرازم

خرد ز پیری من کے حساب برگیرد　　کہ باز با صنمے طفل عشق مے بازم

بجز صبا و شمالم نمے شناسد کس　　عزیز من کہ بجز باد نیست ہمرازم

ہواے منزل یار آب زندگانی ماست　　صبا بیار نسیمے ز خاک شیرازم

سرشکم آمد و عیبم بگفت روی برو　　شکایت از کہ کنم خانگیست غمازم

ز چنگ زہرہ شنیدم کہ صبحدم می گفت
مرید حافظ خوش لہجہ خوش آوازم

ہر چند پیر و خستہ دل و ناتوان شدم　　ہر گہ کہ یاد روے تو کردم جوان شدم

شکر خدا کہ ہر چہ طلب کردم از خدا　　بر منتہای مطلب خود کامران شدم

در شاہراہ دولت سرمد بہ تخت بخت　　با جام مے بکام دل دوستان شدم

از آن زمان کہ فتنۂ چشمت بما رسید　　ایمن ز شر فتنۂ آخر زمان شدم

اے گلبن جوان بر دولت بخور کہ من　　در سایۂ تو بلبل باغ جنان شدم

اول ز حرف لوح وجودم خبر نبود　　در مکتب غم تو چنین نکتہ دان شدم

قسمت حوالتم بخرابات مے کند　　چندانکہ این چنین شدم و آنچنان شدم

من پیر سال و ماه نیم یار بی وفاست
بر من چو عمر میگذرد پیر از آن شدم

آن روز بر دلم در معنی گشاده شد
کز ساکنان درگه پیر مغان شدم

دوشم نوید داد و بشارت که حافظا
باز آ که من بعفو گناهت ضمان شدم

اگر بر خیزد دستم که با دلدار بنشینم
ز جام وصل می نوشم ز باغ خلد گل چینم

شراب تلخ صوفی سوز بنیادم نخواهد برد
لبم بر لب نه ای ساقی و بستان جان شیرینم

لب شکر بمستان داد و چشمت می بمیخواران
منم کز غایت حرمان نه با آنم نه با اینم

مگر دیوانه خواهم شد درین سودا که تا امروز
سخن با ماه میگویم پری در خواب می بینم

چو هر خاکی که باد آورد فیضی بود از انعامی
ز حال بنده یاد آور که خدمتگار دیرینم

نه هر کو نقش نظمی زد کلامش دلپذیر آمد
تذرو طرفه میگیرم که چالاک است شاهینم

دگر باور نمیداری رو از صورتگر چین پرس
که مانی نسخه میخواند ز نوک کلک مشکینم

وفاداری و حق گویی نه کار هر کسی باشد
غلام آصف دوران جلال الحق والدینم

۱ اینچه شوریست که در دور قمر می بینم
همه آفاق پر از فتنه و شر می بینم

۲ هر کسی روز بهی می طلبد از ایام
مشکل آنست که هر روز بتر می بینم

۳ ابلهان را همه شربت ز گلاب و قند است
قوت دانا همه از خون جگر می بینم

۴ اسپ تازی شده مجروح بزیر پالان
طوق زرین همه در گردن خر می بینم

۵ دختران را همه جنگ است و جدل با مادر
پسران را همه بدخواه پدر می بینم

۶ هیچ رحمی نه برادر به برادر دارد
هیچ شفقت نه پدر را به پسر می بینم

پند حافظ بشنو خواجه برو نیکی کن
که من این پند به از در و گهر می بینم

دیدار شد میسر و بوس و کنار ہم
از بخت شکر دارم و از روزگار ہم

زاہد برو کہ طالع اگر طالع من است
جامم بدست باشد و زلف نگار ہم

ما عیب کس برندی و مستی نے کنیم
لعل بتان خوش است و مے خوشگوار ہم

اے دل بشارتے دہمت محتسب نماند
وز مے جہان پر است و بت میگسار ہم

آن شد کہ چشم بدنگران بود از کمین
خصم از میان برفت و سرشک از کنار ہم

خاطر بدست تفرقہ دادن نہ زیرکیست
مجموعۂ بخواہ و صراحی بیار ہم

بر خاکیان عشق فشان جرعۂ لبش
تا خاک لعل گون شود و مشکبار ہم

چون آبروے لالہ و گل فیض حسن تست
اے ابر لطف بر من خاکے ببار ہم

چون کائنات جملہ ببوے تو زندہ اند
اے آفتاب سایہ ز بر من مدار ہم

بر یاد راے انور او آفتاب صبح
جان میکند فدا و کواکب نثار ہم

گوے زمین ربودۂ چوگان عدل تست
وین برکشیدہ گنبد نیلی حصار ہم

تا از نتیجۂ فلک و دور طور اوست
تبدیل سال و ماہ و خزان و بہار ہم

خالی مباد کاخ جلالت ز سروران
وز ساقیان سرو قد گلعذار ہم

حافظ اسیر زلف تو شد از خدا بترس
وز انتصاف آصف جم اقتدار ہم

صلاح از ما چہ میجوئی کہ مستان را صلا گفتیم
بدور نرگس مستت سلامت را دعا گفتیم

در میخانہ را بکشا کہ ہیچ از خانقہ نکشود
گرت باور بود ورنہ سخن این بود ما گفتیم

من از چشم خوش ساقی خراب افتادہ ام لیکن
بلای کز حبیب آمد ہزارش مرحبا گفتیم

قدت گفتم کہ شمشاد است بس خجلت ببار آورد
کہ این نسبت چرا دادیم و این بہتان چرا گفتیم

اگر بر من نبخشائی پشیمانی خوری آخر
بخاطر دار این معنی کہ در خدمت کجا گفتیم

جگر چون نافہ ام خون گشت کم زینم نمیبایست
جزای آنکہ با زلفش سخن از چین خطا گفتیم

تو آتش گشتی ای حافظ ولی با یار در نگرفت
ز بدعهدی و بدگوئی حکایت با صبا گفتیم

عمریست تا من در طلب هر روز گامی میزنم
دست شفاعت هر زمان در نیکنامی میزنم

بی ماه مهر افروز خود تا بگذرانم روز خود
دامی براهی می نهم مرغی بدامی میزنم

تا بو که یابم آگهی از آن سایهٔ سرو سهی
گلبانگ عشق از هر طرف بر خوشخرامی میزنم

هر چند آن آرام دل دانم نبخشد کام دل
نقش خیالی میکشم فال دوامی میزنم

اورنگ کو گلچهر کو نقش وفا و مهر کو
حالی من اندر عاشقی داد تمامی میزنم

دانم سر آید قصه ام چندان نماند غصه ام
زین آه خون افشان که من هر صبح و شامی میزنم

با آنکه از خود غائبم وز می چو حافظ تائبم
در مجلس روحانیان گه گاه جامی میزنم

بروای طبیبم از سر که خبر ز سر ندارم
بخدا رها کنم جان که ز جان خبر ندارم

بعیادتم قدم نه که ز بیخودی شوم به
می ناب و نوش وهم ده که غم دگر ندارم

غم ار خوری ازین پس نکنم ز غمخوری بس
نظری بجز تو با کس بکسی دگر ندارم

ز زرت کنند زیور بزرت کشند در بر
من بینوای مضطر چه کنم که زر ندارم

وگرم بگو که خواهم که ز درگهت برانم
تو براین من برانم که دل از تو بر ندارم ۔

من اگر چه بی پرستم بدمیده می بدستم
بپرید دل ز دستم که دل دگر ندارم

دل حافظ ار بجوئی غم دل به تند خوئی
چو بگویمت بگوئی سر و زیر ندارم

ای نور چشم من سخنی هست گوش کن
چون ساغرت پر است بنوشان و نوش کن

پیران سخن بتجربه گویند گفتمت
هان ای پسر که پیر شوی پند گوش کن

بر هوشمند سلسله ننهاد دست عشق
خواهی که زلف یار کشی ترک هوش کن

تسبیح و خرقه لذت مستی نبخشدت
همت درین عمل طلب از میفروش کن

با دوستان مضائقه در عمر و مال نیست
صد جان فدای یار نصیحت نیوش کن

در راه عشق وسوسهٔ اهرمن بسے است
هشدار و گوش دل بپیام سروش کن

برگ نوا تبه شد و ساز طرب نماند
اے چنگ ناله برکش و اے دف خروش کن

ساقی که جامت از مے صافی تهی مباد
چشم عنایتے بمن دردنوش کن

سرمست در قبائے زرافشان چو بگذری
یک بوسه نذر حافظ پشمینه پوش کن

افسر سلطان گل پیدا شد از طرف چمن
مقدمش یارب مبارک باد بر سرو و سمن

خوش بجای خویشتن بود این نشست خسروی
تا نشیند هر کسے اکنون بجائے خویشتن

تا ابد معمور باد این خانه کز خاک درش
هر نفس با بوے رحمان میوزد باد یمن

خاتم جم را بشارت ده بحسن خاتمه
کاسم اعظم کرد ازو کوتاه دست اهرمن

خنک چوگانی و چتر ختام شد در زیر زین
شهسوارا خوش بمیدان آمدی گوئی بزن

جویبار ملک را آب سر شمشیر تست
تو درخت عدل بنشان بیخ بدخواهان بکن

شوکت پور پشنگ و تیغ عالم گیر او
در همه شهنامها شد داستان انجمن

بعد ازین نشگفت اگر با نکهت خلق خوشت
خیزد از صحرائے ایران نافهٔ مشک ختن

گوشه گیران انتظار جلوهٔ خوش میکنند
بر شکن طرف کلاه و برقع از رخ بر فکن

اے صبا بر ساقے بزم اتابک عرضه دار
تا ازان جام زرافشان جرعهٔ بخشد بمن

مشورت با عقل کردم گفت حافظ مے بنوش
ساقیا مے ده بقول مستشار مؤتمن

ای خسرو خوبان نظرے سوی گدا کن
رحمے بمن سوخته بے سر و پا کن

درد دل درویش و تمنائے نگاهے
زان چشم سیه مست بیک غمزه دوا کن

گر زلف زند ماه که مانند به جمالت — بنمای رخ خویش و مه انگشت نما کن

ای سرو چمان از چمن و باغ زمانه — بخرام درین بزم و دو صد جامه قبا کن

شمع و گل و پروانه و بلبل همه جمعند — ای دوست بیا رحم به تنهائی ما کن

با دل شدگان جور و جفا تا بکی آخر — آهنگ وفا ترک جفا بهر خدا کن

مشنو سخن دشمن بدگوی خدا را
با حافظ مسکین خودی دوست وفا کن

ای روی ماه منظر تو نوبهار حسن — خال و خط تو مرکز لطف و مدار حسن

در چشم پر خمار تو پنهان فنون سحر — در زلف بی قرار تو پیدا قرار حسن

بےنتافت چون رخت از برج نیکوئی — سروی نخواست چون قدت از جویبار حسن

خرم شد از ملاحت تو عهد دلبری — فرخ شد از لطافت تو روزگار حسن

از دام زلف و دانهٔ خال تو در جهان — یک مرغ دل نماند نگشته شکار حسن

دایم بلطف دایهٔ طبع از میان جان — می پرورد بناز ترا در کنار حسن

گرد لبت بنفشه ازان تازه و تراست — کآب حیات می خورد از جویبار حسن

حافظ طمع برید که بیند نظیر دوست
دیار نیست غیر از تو اندر دیار حسن

بالا بلند عشوه گر سرو ناز من — کوتاه کرد قصهٔ زهد دراز من

دیدی دلا که آخر پیری و زهد و علم — با من چه کرد دیدهٔ معشوق باز من

از آب دیده بر سر آتش نشسته ایم — گو فاش کرد در همه آفاق راز من

میترسم از خرابی ایمان که می برد — محراب ابروی تو حضور نماز من

مست است و یار و یاد حریفان نمیکند — یادش بخیر ساقی مسکین نواز من

یارب کی آن صبا بوزد کز نسیم او — گردد شمامهٔ کرمش کارساز من

برخود چو شمع خنده زنان گریه میکنم تا با تو سنگدل چه کند سوز و ساز من
نقشی بر آب میزنم از گریه حالیا تا کی شود قرین حقیقت مجاز من
محمود در آمدی که بآخر رسید عمر می داد جان بزاری و میگفت ایاز من
گفتم بدلق زرق بپوشم نشان عشق غماز بود اشک و عیان کرد راز من
زاهد چو از نماز تو کاری نمیرود هم مستی شبانه و راز و نیاز من

حافظ ز غصه سوخت بگو حالش ای صبا
با دشاه دوست پرور دشمن گداز من

بهار و گل طرب انگیز گشت و توبه شکن بشادی رخ گل بیخ غم ز دل برکن
طریق صدق بیاموز ز آب صاف ایدل براستی طلب آزادگی ز سرو چمن
رسید باد صبا غنچه از هواداری ز خود برون شده بر تن درید پیراهن
ز دستبرد صبا گرد گل کلاله ببین شکنج گیسوی سنبل نگر بروی سمن
عروس غنچه بدین زیور و تبسم خویش معاینه دل و دین میبرد بوجه حسن
صفیر بلبل شوریده و نفیر هزار برای وصل گل آمد برون ز قلب حزن

حدیث غصه دوران ز جام جو حافظ
بقول مطرب و فتوی پیر صاحب فن

چندانکه گفتم غم با طبیبان درمان نکردند مسکین غریبان
آن گل که هر دم در دست خاریست گو شرم بادت از عندلیبان
ما درد پنهان با یار گفتیم نتوان نهفتن درد از طبیبان
یارب امان ده تا باز بیند چشم محبان روی حبیبان
درج محبت بر مهر خود نیست یارب مبادا کام رقیبان
ای منعم آخر بر خوان وصلت تا چند باشیم از بی نصیبان

ز مہرت گر بتابم ذرہ روے — چو خورشیدم فرود آید ز روزن
کجا بر تنگ شکر دست یابد — گر اندیشد مگس از باد بیزن

چو حافظ ماجراے عشق بازی
نمے گوید کسے بر وجہ احسن

ز در درآ و شبستانِ ما منوّر کن — دماغ مجلس روحانیان معطّر کن
بچشم و ابروے جانان سپردہ ام دل و جان — ز در درآ و تماشاے باغ منظر کن
ازان شمائل و الطاف و حسن خوش کہ تراست — میان بزم حریفان چو شمع سر بر کن
ز خاک مجلس ما اے نسیم باغ بہشت — ببر شمامہ و چون عود عطر مجمر کن
طمع بہ نقد وصالِ تو حد ما نبود — حوالتم بدان لعل ہمچو شکر کن
چو شاہدان چمن زیر دست حکم تواند — کرشمہ بر سمن و ناز بر صنوبر کن
ستارۂ شب ہجران نمے فشاند نور — ببام قصر برآ و چراغ مہ بر کن
ازین مرقع پشمینہ نیک در تنگم — بیک کرشمۂ صوفی و شم قلندر کن
فضول نفس حکایت نمے کند ساقی — تو کار خود مدہ از دست و مے بساغر کن
وگر فقیہ نصیحت کند کہ مے مخورید — پیالۂ بدہش گو دماغ را تر کن
لب پیالہ ببوس آنگہ آن بمستان دہ — باین لطیفہ دماغ مرا معطّر کن
حجاب دیدۂ ادراک شد شعاع جمال — بیا و خرگہ خورشید را منوّر کن

پس از ملازمت عیش و عشق مہرویان
ز کارہا کہ کنی شعر حافظ از بر کن

شاہ شمشاد قدان خسرو شیرین دہنان — کہ بمژگان شکند قلب ہمہ صف شکنان
دامن دوست بدست آر و ز دشمن بگسل — مرد یزدان شو و ایمن گذر از اہرمنان
مست بگذشت و نظر بمن درویش انداخت — گفت کاے چشم و چراغ ہمہ شیرین سخنان

تا کے از سیم و زرت کیسہ تہی خواہد بود
بندۂ ما شود برخور ز ہمہ سیم تنان

کمتر از ذرّہ نۂ پست مشو مہر بارد
تا بخلوتگہ خورشید رسی چرخ زنان

پیر پیمانہ کش ما کہ روانش خوش باد
گفت پرہیز کن از صحبت پیمان شکنان

برجہان تکیہ مکن گر قدحے مے داری
شادی زہرہ جبینان خور و نازک بدنان

با صبا در چمن لالہ سحر مے گفتم
کہ شہیدان کہ اند این ہمہ خونین کفنان

گفت حافظ من و تو محرم این راز نہ ایم
از مے لعل حکایت کن و سیمین ذقنان

شراب لعل کش و روے مہ جبینان بین
خلاف مذہب آنان جمال اینان بین

بزیر دلق ملمع کمند ہا دارند
دراز دستے این کوتہ آستینان بین

بخرمن دو جہان سر فرو نمے آرند
دماغ و کبر گدایان خوشہ چینان بین

گرہ ز ابروے پرخم نمے کشاید یار
نیاز اہل دل و ناز نازنینان بین

حدیث عہد محبت ز کس نمے شنوم
وفاے صحبت یاران ہمنشینان بین

اسیر عشق شدن چارۂ خلاص منست
ضمیر عاقبت اندیش پیش بینان بین

غبار خاطر حافظ ببرد صیقل عشق
صفاے نیت پاکان و پاک دینان بین

صبح ست ساقیا قدحے پر شراب کن
دور فلک درنگ ندارد شتاب کن

زان پیشتر کہ عالم فانی شود خراب
ما را ز جام بادہ گلگون خراب کن

خورشید مے ز مشرق ساغر طلوع کرد
گر برگ عیش مے طلبی ترک خواب کن

روزے کہ چرخ از گل ما کوزہا کند
زنہار کاسۂ سر ما پر شراب کن

ما مرد زہد و توبہ و طامات نیستیم
با ما بجام بادۂ صافی خطاب کن

ہمچون حباب دیدہ بروے قدح کشا
وین خانہ را قیاس اساس از حباب کن

ایام گل چو عمر برفتن شتاب کرد ساقی بدور بادهٔ گلگون شتاب کن

کار صواب باده پرستی است حافظا
برخیز و روی عزم بکار صواب کن

فاتحهٔ چو آمدی بر سر خستهٔ بخوان لب بگشا که میدهد لعل لبت بمرده جان

آنکه بپرسش آمده فاتحه خواند و میرود گو نفسی که روح را میکنم از پیش روان

ایکه طبیب خستهٔ روی زبان من ببین کین دم و دود سینه ام بار دلست بر زبان

گرچه تب استخوان من کرد ز مهر گرم و رفت همچو تبم نمیرود آتش مهر از استخوان

باز نشان حرارتم ز آب دو دیده و ببین نبض مرا که میدهد هیچ ز زندگی نشان

حال دلم چو خال تو هست در آتشش وطن جسمم از آن دو چشم تو خسته شدست و ناتوان

آنکه مدام شیشه ام از پی عیش داده است شیشه ام از چه میبرد پیش طبیب هر زمان

حافظ از آب زندگی شعر تو داد شربتم
ترک طبیب کن بیا نسخهٔ شربتم بخوان

کرشمهٔ کن و بازار ساحری بشکن بغمزه رونق بازار سامری بشکن

بباد ده سر و دستار عالمی یعنی کلاه گوشه بآئین دلبری بشکن

بزلف گوی که آئین سرکشی بگذار بطره گوی که قلب ستمگری بشکن

برون خرام و ببر گوی نیکی از همه کس سزای حور بده رونق پری بشکن

بآهوان نظر شیر آفتاب بگیر بابروان دوتا قوس مشتری بشکن

چو عطرسای شود زلف سنبل از دم باد تو قیمتش بسر زلف عنبری بشکن

چو عندلیب فصاحت فروش شد حافظ
تو رونقش بسخن گفتن دری بشکن

گلبرگ را ز سنبل مشکین نقاب کن یعنی که رخ بپوش و جهانی خراب کن

بکشا بشیوه نرگس مست خراب را
وز رشک چشم نرگس رعنا پر آب کن

بفشان عرق ز چهره و اطراف باغ را
چون شیشه هاے دیده ما پر گلاب کن

بوے بنفشه بشنو و زلف نگار گیر
بنگر برنگ لاله و عزم شراب کن

زانجا که رسم و عادت عاشق کشے تست
شمشیر کین بخون دل ما خضاب کن

ما بخت خویش و خوے ترا آزموده ایم
با دشمنان قدح کش و با ما عتاب کن

حافظ وصال مے طلبد از رہ دعا
یارب دعاے خسته دلان مستجاب کن

ما سر خوش شیم و بادۂ ما در پیاله کن
بدست ما بغمزۂ ساقی حواله کن

در جام ماه بادۂ چون آفتاب ریز
بر روے روز سنبل مشکین کلاله کن

اے پیر خانقه بخرابات شو دمے
غسلے بر آرد توبه هفتاد ساله کن

صوفی بگریه چهرۂ مجلس بشو چو شمع
آهنگ رقص باهمه از آه و ناله کن

گر نو عروس دهر نزد آید به عقد تو
مهر دو کون حافظش اندر قباله کن

مرغ دلم طائریست قدسی عرش آشیان
از قفس تن ملول سیر شده از جهان

از درین خاکدان چون بپرد مرغ ما
باز نشین کند بر سر آن آشیان

چون بپرد زین جهان سدره بود جاے او
تکیه گه باز ما کنگرۂ عرش دان

سایۂ دولت فتد بر سر عالم بسے
گر بزند مرغ ما بال و پری در جهان

در دو جهانش مکان نیست که از کانیست
کان دگر از معدنست جاے او از لامکان

عالم علوی بود جلوه گه مرغ ما
آب خور او بود گلشن باغ جنان

چون دم وحدت زنی حافظ شوریده حال
خامۂ توحید کش بر ورق انس و جان

منم که شهرهٔ شهرم بعشق ورزیدن — منم که دیده نیالوده ام به بد دیدن

وفا کنیم و ملامت کشیم و خوش باشیم — که در طریقت ما کافریست رنجیدن

بمی پرستی ازان نقش خود بر آب زدم — که تا خراب کنم نقش خود پرستیدن

به پیر میکده گفتم که چیست راه نجات — بخواست جام مے وگفت باده نوشیدن

عنان بمیکده خواهیم تافت زین مجلس — که وعظ بے عملان واجبست نشنیدن

مراد ما ز تماشاے باغ عالم چیست — بدست مردم چشم از رخ تو گل چیدن

بمست سر زلفت تو واثقم ورنه — کشش چو نبود ازان سو چه سود کوشیدن

ز خط یار بیاموز مهر با رخ خوب — که گرد عارض خوبان خوشست گردیدن

مبوس جز لب معشوق و جام مے حافظ — که دست زهد فروشان خطاست بوسیدن

میسوزم از فراقت رو از جفا بگردان — هجران بلاے ما شد یارب بلا بگردان

مه جلوه مے نماید بر سبز خنگ گردون — تا او بسر در آید بر رخش پا بگردان

یغماے عقل و دین را بیرون خرام سرمست — بر سر کلاه بشکن در بر قبا بگردان

مرغوله را بگردان یعنی برغم سنبل — گرد چمن بخواری همچون صبا بگردان

اے نور چشم مستان در عین انتظارم — چنگ حزین و جامے بنواز یا بگردان

دوران چو مے نویسد بر عارضتان خط — یارب نوشتهٔ بد از یاد ما بگردان

حافظ ز خوبرویان قسمت جز این قدر نیست — گر نیستت رضاے حکم قضا بگردان

بفکن به صحبت رندان نظرے بهتر ازین — بر در میکده میکن گذرے بهتر ازین

در حق من لبت آن لطف که میفرماید — گرچه خوبست ولیکن قدرے بهتر ازین

آنکه فکرش گره از کار جهان نگشاید — گو درین نکته بفرما نظرے بهتر ازین

دل بدان رود گرامی چکنم گر ندہم
مادر دہر ندارد پسرے بہتر ازین

ناصحم گفت کہ جز غم چہ ہنر دارد عشق
گفتم اے خواجہ عاقل ہنرے بہتر ازین

گر نگاہم کہ قدح گیر و لب ساغر بوس
بشنو اے جان کہ نگوید دگرے بہتر ازین

کلک حافظ شکرین شاخ نباتست بچین
کہ درین باغ نبینی ثمرے بہتر ازین

یارب آن آہوے مشکین بختن باز رسان
وان سہی سرو روان را بچمن باز رسان

دل آزردہ ما را بہ نسیمے بنواز
یعنی آن جان ز تن رفتہ بتن باز رسان

ماہ و خورشید بمنزل چو بامر تو رسند
یار مہ روے مرا نیز بمن باز رسان

سخن اینست کہ ما بے تو نخواہیم حیات
بشنو اے پیک سخن گیر و سخن باز رسان

سنگ و گل گشت عقیق از اثر گریہ من
یارب آن گوہر رخشان بہ یمن باز رسان

برو اے طائر میمون ہمایون طلعت
پیش عنقا سخن از زاغ و زغن باز رسان

آنکہ بودے وطنش دیدہ حافظ یارب
بمرادش ز غریبی بوطن باز رسان

خوشتر از فکر مے و جام چہ خواہد بودن
تا ببینیم سرانجام چہ خواہد بودن

پیر میخانہ چہ خوش گفت معماے خوش
از خط جام کہ فرجام چہ خواہد بودن

بادہ خور غم مخور و پند مقلد مشنو
اعتبار سخن عام چہ خواہد بودن

غم دل چند توان خورد کہ ایام نماند
گو نہ دل باش و نہ ایام چہ خواہد بودن

مرغ کم حوصلہ را گو سر خود گیر و برو
زخم آن کس کہ نہد دام چہ خواہد بودن

دست رنج تو ہمان بہ کہ شود صرف بکام
تا ببینیم کہ بناکام چہ خواہد بودن

بردم از رہ دل حافظ بدف و چنگ و غزل
تا جزاے من بدنام چہ خواہد بودن

دلبر جانان من برد دل و جان من
از لب جانان من زنده شود جان من
روضهٔ رضوان من خاک سر کوی دوست
این دل حیران من واله و شیدای تست
یوسف کنعان من مصر ملاحت تراست
سرو گلستان من قامت دلجوی تست

برد دل و جان من دلبر جانان من
زنده شود جان من از لب جانان من
خاک سر کوی دوست روضهٔ رضوان من
واله و شیدای تست این دل حیران من
مصر ملاحت تراست یوسف کنعان من
قامت دلجوی تست سرو گلستان من

حافظ خوشخوان من نقد کمال الغیاث
نقد کمال الغیاث حافظ خوشخوان من

نکته دلکش بگویم خال آن مه رو ببین
عیب دل کردم که وحشی وضع و هرجائی مباش
عاشقان آفتاب از دلبر ما غافلند
زره پر اعدنا سے مراد و شکن آن ابرو نگر
حلقهٔ زلفش تماشاخانهٔ باد صباست
زلف دلبندش صبا را بند در گردن نهاد
آنکه من در جستجویش از خرد بیرون شدم
از مراد شاه منصور ای فلک رخ بر متاب

عقل و جان را بسته زنجیر آن گیسو ببین
گفت چشم نیم مست و غنج آن آهو ببین
ای نصیحت گو خدا را رو مبین آن رو ببین
نافه را خون در جگر زان زلف عنبر بو ببین
جان صد صاحبدل آنجا بسته یک مو ببین
با هواداران رهرو حیلهٔ هندو ببین
کس ندیده است و نبیند مثلش از هر سو ببین
تیزی شمشیر بنگر نیروی بازو ببین

حافظ ار در گوشهٔ محراب می نالد رواست
ای نصیحت گو خدا را آن خم ابرو ببین

ای لبت آب حیات و ای قدت سرو چمن
پیش ابرویت بچشم من کم آید ماه نو
تا رخت دیده است گل در باغ ای سرو روان

ای رخت خورشید خاور ای خطت مشک ختن
چون لب لعلت نباشد عقیق اندر یمن
بر تن خود چاک سازد ز خجلت پیراهن

رشته لعل بتان یا سبزه موی بتان — ذره خورشید بد یا درج خود آسمان یاد من
بوسه میخواهم ز تو لب با چندان مے گزی — میکنی جانم جراحت بار دیگر جان من
عاشق زارے تو ام اے شاہ خوبان جهان — این حکایت را بدانند آشکارا مرد و زن

مرد حافظ در غمت در گردن تو خون من
دامن بستاند از تو روز محشر ذوالمنن

اے آفتاب آئینه دار جمال تو — مشک سیاه مجمره گردان خال تو
صحن سرا دیده بشستم ولے چه سود — کاین گوشه نیست در خور خیل خیال تو
مطبوع تر ز روے تو صورت نیست هیچ — طغرا نویس ابروے مشکین مثال تو
در اوج ناز و نعمتی اے پادشاه حسن — یارب مباد تا به قیامت زوال تو
تا پیشواے بخت روم تهنیت کنان — کو مژده زمقدم عید وصال تو
تا آسمان ز حلقه بگوشان من شود — کو عشوه ز ابروے همچو هلال تو
در چین زلف اے بت مشکین چگونه — کاشفته گفت باد صبا شرح حال تو
برخاست بوے گل ز در آشتی در آ — اے نوبهار ما لب فرخنده فال تو
در صدد خواجه عرض کدامین جفا کنم — شرح نیازمندی دل یا ملال تو

حافظ درین کمند سر سرکشان بسیست
سوداے کج مپز که نباشد جمال تو

اے پیک راستان خبر سرو ما بگو — احوال گل به بلبل دستان سرا بگو
ما محرمان خلوت انسیم غم مخور — با یار آشنا سخن آشنا بگو
دل ما نه دام طره چو بر خاک مے فشاند — با آن غریب ما چه گذشت از هوا بگو
بیچین چو مے شد آن سر زلفین مشکبار — با ما سرے چه داشت ز بهر خدا بگو
گر دیگرت بر آن در دولت گذر فتد — بعد از اداے خدمت و عرض دعا بگو

هر کس که گفت خاک در دوست کیمیاست / گو این سخن معاینه در چشم ما بگو

مرغ چمن ببوئے من دوش میگریست / آخر تو واقفی که چه رفت اے صبا بگو

در راه عشق فرق غنی و فقیر نیست / اے پادشاه حسن سخن با گدا بگو

آن مے که در سبو دل صوفی بعشوه برد / کے در قدح کرشمه کند ساقیا بگو

آنکس که منع ما ز خرابات مے کند / گو در حضور پیر من این ماجرا بگو

جان پرورست قصهٔ ارباب معرفت / رمزے برو بپرس و حدیثے بیا بگو

هر چند ما بدیم تو ما را بدان مگیر / شاهانه ماجراے گناه گدا بگو

بر این فقیر نامهٔ آن محتشم بخوان / با این گدا حکایت آن پادشا بگو

حافظ گرت بمجلس او راه میدهند / مے نوش و ترک زرق برای خدا بگو

اے خونبهاے نافهٔ چین خاک راه تو / خورشید سایه پرور طرف کلاه تو

نرگس کرشمه میبرد از حد برون خرام / اے جان فداے شیوهٔ چشم سیاه تو

خونم بخور که هیچ ملک با چنین جمال / از دل نیایدش که نویسد گناه تو

آرام و خواب خلق جهان را سبب توئی / زان شد کنار دیده و دل تکیه گاه تو

با هر ستاره سر و کاریست هر شبم / از حسرت فروغ رخ همچو ماه تو

یاران همنشین همه از هم جدا شدند / مائیم و آستانهٔ دولت پناه تو

یار بدان مباش که مانند نیک بخت / یار تو باد هر که بود نیک خواه تو

فرداے روز حشر که عرض خلائق است / باشد در آن میان بکه افتد نگاه تو

حافظ طمع مبر ز عنایت که عاقبت / آتش زند بخرمن غم دود آه تو

اے قباے پادشاهی راست بر بالاے تو / زینت تاج و نگین از گوهر والاے تو

آفتاب فتح را ہر دم طلوعے میدہد
جلوہ گاہِ طائرِ اقبال گردد ہر کجا
اندر سوم شرع و حکمت با ہزاران اختلاف
آب حیوانش زمنقارِ بلاغت میچکد
گرچہ خورشید فلک چشم و چراغ عالم ست
آنچہ اسکندر طلب کرد و ندادش روزگار
عرض حاجت در حرم حاجتے محتاج نیست

از کلاہ خسروی رخسار ماہ بہاے تو
سایہ انداز ہماے چتر گردون ساے تو
نکتہ ہرگز نشد فوت از دل دانائے تو
طوطے خوش لہجہ یعنی کلک شکر خاے تو
روشنائی بخش چشم است خاک پاے تو
جرعۂ بود از زلال جام جان افزاے تو
راز کس مخفی نماند بر فروغ راے تو

خسروا پیرانہ سر حافظ جوانی مے کند
بر امید عفو جان بخش گنہ فرساے تو

بجان پیر خرابات و حق صحبت او
بہشت گرچہ نہ جاے گناہ گارانست
چراغ صاعقۂ آن شراب عشق باد
بر آستانہ میخانہ گر سرے بینی
بیار بادہ کہ دوشم سروش عالم غیب
مکن بچشم حقارت نگاہ بر من مست
نمے کند دل من میل زہد و توبہ ولے

کہ نیست در سر من جز ہواے خدمت او
بیار بادہ کہ مستظہرم بر ہمت او
کہ زد بخرمن من آتش محبت او
مزن بپاے کہ معلوم نیست نیت او
نوید داد کہ عام ست فیض رحمت او
کہ نیست معصیت و زہد بے مشیت او
بنام خواجہ بکوشیم و فر دولت او

مدام خرقۂ حافظ بہ بادہ در گرو است
مگر ز خاک خرابات بود فطرت او

تاب بنفشہ میدہد طرۂ مشک ساے تو
اے گل خوش نسیم من بلبل خویش را مسوز
دشمن و دوست گو بگو ہر غرضے کہ ممکن است

پردۂ غنچہ میدرد خندۂ دلکشاے تو
کز سر صدق میکند شب ہمہ شب دعاے تو
جور ہمہ جہانیان میکشم از براے تو

خرقۂ زہد و جام مے گرچہ نہ درخور من اند
این ہمہ نقش میزنم در طلب وفاے تو

شور شراب و سوز عشق آن نفسم رود ز یاد
کان سر پر ہوش شود خاک در سراے تو

منکہ ملول گشتمے از نفس فرشتگان
قال و مقال عالمے میکشم از براے تو

مہر درخت سرشت من خاک در بہشت من
عشق تو سرنوشت من راحت من رضاے تو

دلق گداے عشق را گنج بود در آستین
زود بہ سلطنت رسد ہر کہ بود گداے تو

شاہ نشین چشم من تکیہ گہ خیال تست
جاے دعاست شاہ من بے تو مباد جاے تو

خوش چمنے ست عارضت خاصہ کہ در بہار حسن
حافظ خوش کلام شد مرغ سخن سراے تو

خط عذار یار کہ بگرفت ماہ ازو
خوش حلقہ ایست لیک بدر نیست راہ ازو

ابروے دوست گوشۂ محراب دولت است
آنجا بمال چہرہ و حاجت بخواہ ازو

اے جرعہ نوش مجلس جم سینہ پاک دار
کآئینہ ایست جام جہان بین کہ آہ ازو

سلطان غم ہر آنچہ تواند بگو بکن
من بردہ ام بہ بادہ فروشان پناہ ازو

کردار اہل صومعہ ام کرد مے پرست
این دود بین کہ نامۂ من شد سیاہ ازو

ساقی چراغ مے بہ رہ آفتاب دار
گو بر فروز مشعلۂ صبحگاہ ازو

آبے بروز نامۂ اعمال ما فشان
بتوان مگر سترد حروف گناہ ازو

آخر درین خیال کہ دارد گداے شہر
روزے شود کہ یاد کند پادشاہ ازو

حافظ کہ ساز مجلس عشاق راست کرد
خالی مباد عرصۂ این بزمگاہ ازو

گفتا برون شدی بہ تماشاے ماہ نو
از ماہ ابروان منت شرم باد رو

عمریست تا دلم ز میغان زلف تست
غافل ز حفظ جانب یاران خود مشو

مفروش عطر عقل بہ ہندوے زلف یار
کانجا ہزار نافۂ مشکین بہ نیم جو

تخم وفا و مهر درین کهنه گشت زار — آنگه عیان شود که رسد موسم درو

ساقی بیار باده که رمزی بگویمت — از سیر اختران کهن سال و ماه نو

شکل هلال بر سر مه میدهد نشان — از افسر سیامک و طرف کلاه زو

حافظ جناب پیر مغان مأمن وفاست — درس وفا و مهر برو خوان و زو شنو

گلبن عیش میدمد ساقی گلعذار کو — باد بهار میوزد بادهٔ خوشگوار کو

هر گل نو ز گلرخی یاد همیکند ولے — گوش سخن شنو کجا دیدهٔ اعتبار کو

مجلس بزم عیش را غالیهٔ مراد نیست — ای دم صبح خوش نفس نافهٔ زلف یار کو

حسن فروشی گلم نیست تحمل ای صبا — دست زدم بخون دل بهر خدا نگار کو

شمع سحرگهی اگر لاف ز عارض تو زد — خصم زبان دراز شد خنجر آبدار کو

گفت مگر ز لعل من بوسه نداری آرزو — مردم ازین هوس ولے قدرت و اختیار کو

حافظ اگرچه در سخن خازن گنج حکمت است — از غم روزگار دون طبع سخن گزار کو

مرا چشمیست خون افشان ز چشم آن کمان ابرو — جهان پر فتنه می بینم ازان چشم و ازان ابرو

غلام چشم آن ترکم که در خواب خوش مستی — نگارین گلشنش رو نیست و مشکین سایبان ابرو

هلالی شد تنم زین غم که با طغرای مشکینش — که باشد مه که بنماید ز طاق آسمان ابرو

همیشه چشم مستش را کمان حسن در زه باد — که از پیوسته تیر او کشد بر آسمان ابرو

روان گوشه گیران را جبینش طرفه گلزاریست — که بر طرف سمن زارش همیگردد چمان ابرو

رقیبان غافلند از ما که زان چشم سیه هردم — هزاران گونه پیغامست و حاجت درمیان ابرو

دگر حور و پری را کس نگوید با چنین حسنے — که این را این چنین چشمست و آن را آن چنان ابرو

تو کافر دل نمی بندی نقاب زلف و میترسم — که محرابم بگرداند خم آن دلستان ابرو

اگرچه مرغ زیرک بود حافظ در وفاداری
به تیر غمزه صیدش کرد چشم آن کمان ابرو

مزرع سبز فلک دیدم و داس مه نو
یادم از کشتهٔ خویش آمد و هنگام درو

گفتم ای بخت بخسپیدی و خورشید دمید
گفت با این همه از سابقه نومید مشو

تکیه بر اختر شبگرد مکن کین عیار
تاج کاوس ربود و کمر کیخسرو

گر روی پاک و مجرد چو مسیحا به فلک
از فروغ تو بخورشید رسد صد پرتو

آسمان گو مفروش این عظمت کاندر عشق
خرمن مه بجوی خوشهٔ پروین بدو جو

گوشوار زر و لعل ارچه گران دارد گوش
دور خوبی گذرانست نصیحت بشنو

چشم بد دور ز خال تو که در عرصهٔ حسن
بیدقی راند که برد از مه و خورشید گرو

هر که در مزرع دل تخم وفا سبز نکرد
زرد روئی کشد از حاصل خود گاه درو

درین دایره میباش چو دف حلقه بگوش
ور قفائی خوری از دایرهٔ خویش مرو

آتش زرق و ریا خرمن دین خواهد سوخت
حافظ این خرقهٔ پشمینه بینداز و برو

ای در چمن خوبی رویت چو گل خودرو
چین شکن زلفت چون نافهٔ چین خوشبو

با دست رخت یا روز شکست یا شب
سیمست برت یا عاج سنگست دلت یا رو

لعلت بدرو دندان شکست لب پسته
زلفت بخم چوگان بربود دلم چون گو

آن دراجچهٔ زلفست یا طبلهٔ عنبر
یا غالیه میبازد در باغچهٔ حسن او

گفتی سخن او را با یار بباید گفت
ای کاش توانستم گفتن سخنی با او

بدگوی تو آن باشد کز یار کند منعت
گر یار نکو باشد مشنو سخن بدگو

بابا به ازین میباش تار از نمود وفاش
نبود بد اگر باشی با دلشدگان نیکو

استاد غزل سعدیست پیش همه کس اما
دارد سخن حافظ طرز سخن خواجو

مطرب خوش نوا بگو تازه بتازه نو بنو
باده دلکشا بجو تازه بتازه نو بنو

با صنمی چو لعبتی خوش بنشین بخلوتی
بوسه ستان بکام او تازه بتازه نو بنو

بر ز حیات کی خوری گر نه مدام میخوری
باده بخور بیاد او تازه بتازه نو بنو

شاهد دلربای من میکند از برای من
نقش و نگار و رنگ و بو تازه بتازه نو بنو

باد صبا چو بگذری بر سر کوی آن پری
قصه حافظش بگو تازه بتازه نو بنو

از خون دل نوشتم نزدیک یار نامه
انی رایت دهرا من هجرک القیامه

هر چند آزمودم از وی نبود سودم
من جرب المجرب حلت به الندامه

دارم من از فراقت در دیده صد علامت
لیست دموع عینی هذا لنا العلامه

پرسیدم از طبیبی احوال دوست گفتا
فی بعدها عذاب فی قربها الندامه

گفتم ملامت آرد گر گرد دوست گردم
والله ما راینا حبا بلا ملامه

حال درون ریشم محتاج شرح نبود
نود میشود محقق از آب چشم خامه

باد صبا ز حالم تا گه نقاب برداشت
کالشمس فی ضحاها تطلع من الغمامه

حافظ چو طالب آمد جامی بجان شیرین
حتی یذوق منه کاسا من الکرامه

از من جدا مشو که توام نور دیده
آرام جان و مونس قلب رمیده

از دامن تو دست ندارند عاشقان
پیراهن صبوری ایشان دریده

از چشم زخم دهر مبادت گزند زانکه
در دلبری بغایت خوبی رسیده

منعم کنی ز عشق وی ای مفتی زمان
معذور دارمت که تو او را ندیده

زین سرزنش که کرد ترا دوست حافظا
پیش از گلیم خویش مگر پا کشیدهٔ

ای از فروغ رویت روشن چراغ دیده — مانند چشم مستت چشم جهان ندیده
همچون تو نازنینے سرتا بپا لطافت — گیتی نشان نداده ایزد نیافریده
هر زاهدے که دیدی یاقوت میفروشت — سجاده ترک داده پیمانه درکشیده
در قصد خون عاشق ابرو و چشم شوخت — گه این کمین گشاده گه آن کمان کشیده
تا کے کبوتر دل چون مرغ نیم بسمل — باشد ز تیر هجرت در خاک و خون طپیده
از سوز سینه هر دم دود دم لبر بر آید — چون عود چند باشم در آتشش آرمیده

گر دست من نگیری با خواجه باز گویم
کز عشوه دل ز حافظ چون برد او بدیده

ایکه با سلسلهٔ زلف دراز آمدهٔ — فرصتت باد که دیوانه نواز آمدهٔ
آب و آتش بهم آمیختهٔ از لب لعل — چشم بد دور که خوش شعبده باز آمدهٔ
ساعتے ناز مفرما و بگردان عادت — چون بپرسیدن ارباب نیاز آمدهٔ
آفرین بر دل نرم تو که از بهر ثواب — کشتهٔ غمزهٔ خود را بنماز آمدهٔ
زهد من با تو چه سنجد که به یغماے دلم — مست و آشفته بخلوتگه راز آمدهٔ
پیش بالاے تو میرم چه بصلح و چه بجنگ — که بهر حال برازندهٔ ناز آمدهٔ

گفت حافظ دگرت خرقه شراب آلوده است
مگر از مذهب این طائفه باز آمدهٔ

چراغ روے ترا شمع گشت پروانه — مرا ز عشق تو باز حال خویش پروانه
خرد که قید مجانین عشق مے فرمود — ببوے حلقهٔ زلف تو گشت پروانه
بمژده جان بصبا داد شمع در نفسے — ز شمع روے تواش چون رسید پروانه

ببوے زلف تو گرجان بباد رفت چه شد
هزار جان گرامی فداے جانانه

بر آتش رخ زیباے تو بجاے سپند
بغیر خال سیاهش که دیده پروانه

چو نقشها که برانگیختیم و سود نداشت
فسون ما بر او گشته است افسانه

مرا بدور لب دوست هست پیمانے
که بر زبان بزم جز حدیث پیمانه

من غریب ز غیرت فتادم از پا دوش
نگار خویش چو دیدم بدست بیگانه

حدیث مدرسه و خانقه مگوے که باز
فتاده برسر حافظ هواے میخانه

خنک نسیم معنبر شمامهٔ دلخواه
که در هواے تو برخاست بامداد پگاه

دلیل راه شو اے طائر خجسته لقا
که دیده آب شد از شوق خاک آن درگاه

منم که بی تو نفس میزنم زهے خجلت
مگر تو عفو کنی ورنه چیست عذر گناه

ببین بشخص نزارم که غرق خون دلست
هلال را ز کنار افق کنند نگاه

ز دوستان تو آموخت در طریقت مهر
سپیده دم که صبا چاک زد شعار سیاه

بعشق روے تو روزے که از جهان بروم
ز تربتم بدمد سرخ گل بجاے گیاه

مده بخاطر نازک ملالت از من راه
که حافظ تو همین لحظه گفت بسم الله

دامن کشان همی شد در شرب زر کشیده
صد ماهرو ز رشکش جیب قصب دریده

از تاب آتش مے برگرد عارضش خوے
چون قطره هاے شبنم بر برگ گل چکیده

یاقوت جانفزایش از آب لطف زاده
شمشاد خوشخرامش از ناز پروریده

لفظ فصیح شیرین قد بلند چابک
روے لطیف و نازک چشم خوش کشیده

آن لعل دلکشش بین وان خندهٔ پر آشوب
وان رفتن خوشش بین وان گام آرمیده

آن آهوے سیه چشم از دام ما برون شد
یاران چه چاره سازیم با این دل رمیده

تا کے کشم عتابت از چشم نیم خوابت / روزے کرشمه کن اے نور هر دو دیده

زنهار ناتوانی اهل نظر میازار / دنیا وفا ندارد اے یار برگزیده

بس شکر باز گویم در بندگی خواجه / گر او فتد بدستم آن میوهٔ رسیده

هر بد که گفت دشمن در حق ما شنیدی / یارب که مدعی را باد از زبان بریده

گر خاطر شریفت رنجیده شد ز حافظ / باز آ که توبه کردیم از گفته و شنیده

در سراے مغان رفته بود و آب زده / نشسته پیر و صلائے بشیخ و شاب زده

سبو کشان همه در بندگیش بسته کمر / ولے ز طرف کله خیمه بر سحاب زده

فروغ جام و قدح نور ماه پوشیده / عذار مغبچگان راه آفتاب زده

گرفته ساغر عشرت فرشتهٔ رحمت / ز جرعه بر رخ حور و پری گلاب زده

ز شور و عربدهٔ شاهدان شیرین کار / شکر شکسته سمن ریخته رباب زده

عروس بخت دران حجله با هزاران ناز / شکسته وسمه و بر برگ گل گلاب زده

سلام کردم و با من بروے خندان گفت / که اے خمارکش مفلس شراب زده

که کرد اینکه تو کردی بضعف همت و راے / ز گنج خانه شده خیمه بر خراب زده

وصال دولت بیدار ترسمت ندهند / که خفتهٔ تو در آغوش بخت خواب زده

فلک جنیبه کش شاه نصرت الدین باد / بیا ببین ملکش دست در رکاب زده

خرد که ملهم غیب است بهر کسب شرف / ز روے صدق صدش بوسه بر جناب زده

بیا بمیکده حافظ که بر تو عرضه کنم / هزار صف ز دعاهاے مستجاب زده

دوش رفتم بدر میکده خواب آلوده / خرقه تر دامن و سجاده شراب آلوده

آمد افسوس کنان مغبچهٔ باده فروش / گفت بیدار شو اے رهرو خواب آلوده

شست و شوئی کن و آنگه بخرابات خرام / تا نگردد ز تو این دیر خراب آلوده

بهوای لب شیرین دهنان چند کنی / جوهر روح بیاقوت مذاب آلوده

بطهارت گذران منزل پیری و مکن / خلعت شیب بتشریف شباب آلوده

آشنایان ره عشق درین بحر عمیق / غرق گشتند و نگشتند بآب آلوده

پاک و صافی شو از چاه طبیعت بدر آ / که صفائی نه دهد آب تراب آلوده

آشنایان ره عشق درین بحر عمیق / غرق گشتند و نگشتند بآب آلوده

پاک صافی شو از چاه طبیعت بدر آ / که صفائی نه دهد آب تراب آلوده

گفتم ای جان جهان دفتر گل عیبی نیست / که شود وقت بهار از می ناب آلوده

گفت حافظ بر دو نکته بیاران مفروش
آه ازین لطف بانواع عتاب آلوده

سحرگاهان که مخمور شبانه / گرفتم باده با چنگ و چغانه

نهادم عقل را زاد ره از می / زشهر هستیش کردم روانه

نگار می فروشم عشوه داد / که ایمن گشتم از مکر زمانه

ز ساقی کمان ابرو شنیدم / که ای تیر ملامت را نشانه

نه بندی زان میان طرفی کمروار / اگر خود را ببینی در میانه

برو این دام بر مرغی دگر نه / که عنقا را بلند است آشیانه

ندیم و مطرب و ساقی همه اوست / خیال آب و گل در ره بهانه

که بندد طرف از حسن شاهی / که با خود عشق ورزد جاودانه

بده کشتی می تا خوش برآئیم / ازین دریای ناپیدا کرانه

سرا خالی است از بیگانه می نوش
که نبود جز تو ای مرد یگانه

وجودِ ما معماییست حافظ
که تحقیقش فسونست و فسانه

عیدست و موسم گل ساقی بیار باده
هنگامِ گل که دیده است بی می قدح نهاده

زین زهد و پارسائی بگرفت خاطر من
ساقی پیاله ده تا دل شود گشاده

واعظ که وی نصیحت میکرد عاشقان را
امروز دیدمش مست تقوی بباد داده

این یک دو روز دیگر گل را غنیمت دان
گر عاشقی طرب جو با ساقیان ساده

در مجلس صبوحی دانی چه خوش نماید
عکس عذار ساقی بر جام می فتاده

گل رفت ای حریفان غافل چرا نشینید
بی بانگ رود و چنگی بی یار و جام باده

مطرب چو پرده سازد شاید اگر بخواند
از طرز شعر حافظ در بزم شاهزاده

عیشم مدام است از لعل دلخواه
کارم بکام است الحمد لله

ای بخت سرکش تنگش ببر کش
گه جام زرکش گه لعل دلخواه

ما را به رندی افسانه کردند
پیران جاهل شیخان گمراه

از قول زاهد کردیم توبه
وز فعل عابد استغفر الله

جانان چگویم شرح فراقت
چشمی و صد نم جانی و صد آه

کافر مبیناد این غم که دیده است
از قامتت سرو از عارضت ماه

رو بر نتابم از راه خدمت
سر بر ندارم از خاک درگاه

از هجر عاشق خوشتر نباشد
صبر از خدا خواه صبر از خدا خواه

دلق ملمع زنار راه است
صوفی نداند این رسم و این راه

دی شب بر ویش خوش بود وقتم
از وصل جانان صد لوحش الله

شوق رخت برد از یاد حافظ
ورد شبانه درس سحرگاه

گر تیغ بارد از کوی آن ماه
گردن نهادیم الحکم لله
من رند و عاشق وانگاه توبه
استغفرالله استغفرالله
آئین تقوی ما نیز دانیم
اما چه چاره با بخت گمراه
ما شیخ و زاهد کمتر شناسیم
یا جام باده یا قصه کوتاه
مهر تو عکسی بر ما نیفکند
آئینه رویا آه از دلت آه
الصبر مر و العمر فانی
یا لیت شعری حتی م القاه
عاشق مخور غم گر وصل خواهی
خون باید خورد در گاه و بیگاه
حافظ نبودے زینگونه بے دل
گر مے شنیدی پند نکوخواه

ماه من پرده بر انداخته یعنی چه
مست از خانه برون تاخته یعنی چه
شاه خوبانی و منظور گدایان شده
قدر این مرتبه نشناخته یعنی چه
نه سر زلف خود اول تو بدستم دادی
بازم از پای در انداخته یعنی چه
سخنت رمز دهان گفت و کمر سر دهان
وز میان تیغ بما آموخته یعنی چه
هر کس از مهره مهر تو بنقشے مشغول
عاقبت با همه در باخته یعنی چه
زلف در دست صبا گوش به پیغام رقیب
این چنین با همه در ساخته یعنی چه
حافظا در دل تنگت چو فرود آید یار
خانه از غیر نپرداخته یعنی چه

نصیب من چو خرابات کرده است آله
درین میانه بگو زاهدا مرا چه گناه
کسے که در ازلش جام مے نصیب افتاد
چرا بحشر کنند این گناه را درخواه
بگو بزاهد سالوس خرقه پوش دوروے
که دست زرق دراز است و آستین کوتاه
تو خرقه را ز برای هوس همے پوشی
که تا بزرق بری بندگان حق از راه

گر تیغ بارید از کوے آن ماه — گردن نهادیم الحکم لله
من رند و عاشق وانگاه توبہ — استغفر الله استغفر الله
آئین تقوے مانیز دانیم — اما چه چاره با بخت گمراه
ما شیخ و زاهد کمتر شناسیم — یا جام باده یا قصه کوتاه
مہر تو عکسے بر ما نیفگند — آئینه رویا آه از دلت آه
الصبر مر و العمر فانی — یا لیت شعری حتی ملقاه
عاشق مخور غم گر وصل خواہی — خون بایدت خورد در گاه و بیگاه

حافظ نبودے زینگونہ بے دل
گر مے شنیدی پند نکو خواه

...وه بر انداختہ یعنی چہ — مست از خانه برون تاختہ یعنی چہ
...منظور گدایان شده — قدر این مرتبہ نشناختہ یعنی چه
...د اول تو بدستم دادی — بازم از پاے در انداختہ یعنی چه
...هان گفت و کمر سر دهان — وز میان تیغ بما آختہ یعنی چه
...مہر تو بہ نقشے مشغول — عاقبت با همه در باختہ یعنی چه
...وست صبا گوش بہ پیغام رقیب — این چنین با همه در ساختہ یعنی چه

حافظا در دل تنگت چو فرود آید یار
خانه از غیر نپرداختہ یعنی چه

نصیب من چو خرابات کرده است اله — درین میانه بگو زاهدا مرا چه گناه
لے که در ازش جام مے نصیب افتاد — چرا بحشر کنند این گناه را در خواه
بگو بزاهد سالوس خرقہ پوش دو رو — که دست زرق دراز است و آستین کوتاه
تو خرقه را ز براے هوس همے پوشی — که تا بزرق بری بندگان حق از راه

وجودِ ما معمائیست حافظ
که تحقیقش فسونست و فسانه

عید است و موسم گل ساقی بیار باده
هنگامِ گل که دیده است بے مے قدح نهاده

زین زهد و پارسائی بگرفت خاطر من
ساقی پیاله ده تا دل شود گشاده

واعظ که دوش نصیحت میکرد عاشقان را
امروز دیدمش مست تقوے بباد داده

این یک دو روز دیگر گل را غنیمتے دان
گر عاشقی طرب جو با ساقیان ساده

در مجلس صبوحی دانی چه خوش نماید
عکس عذار ساقی بر جام مے فتاده

گل گفت اے حریفان غافل چرا نشینید
بے بانگ رود و چنگے بے یار و جام باده

مطرب چو پرده سازد شاید اگر بخواند
از طرز شعر حافظ در بزم شاهزاده

عیشم مدام ست از لعل دلخواه
کارم بکام است الحمد لله

اے بخت سرکش تنگش به برکش
گه جام زر کش گه لعل دلخواه

ما را به مستی افسانه کردند
پیران جاهل شیخان گمراه

از قول زاهد کردیم توبه
وز فعل عابد استغفر الله

جانان چگویم شرح فراقت
چشمے و صد نم جانے و صد آه

کافر مبیناد این غم که دیده است
از قامتت سرو از عارضت ماه

رو بر نتابم از راه خدمت
سر بر ندارم از خاک درگاه

از صبر عاشق خوشتر نباشد
صبر از خدا خواه صبر از خدا خواه

دل قطع زنار راه ست تو
صوفی نداند این رسم و این راه

دوے شب بر ویش خوش بود وقتم
از وصل جانان صد لوحش الله

شوق رخت برد از یاد حافظ
ورد شبانه درس سحرگاه

گر تیغ بارد از کوی آن ماه — گردن نهادیم الحکم لله

من رند و عاشق وانگاه توبه — استغفر الله استغفر الله

آئین تقوی ما نیز دانیم — اما چه چاره با بخت گمراه

ما شیخ و زاهد کمتر شناسیم — یا جام باده یا قصه کوتاه

مهر تو عکسی بر ما نیفکند — آئینه رویا آه از دلت آه

الصبر مر و العمر فانی — یالیت شعری حتی م القاه

عاشق مخور غم گر وصل خواهی — خون بایدت خورد در گاه و بیگاه

حافظ نبودے زینگونه بے دل — گرسے شنیدی پند نکو خواه

ماه من پرده بر انداخته یعنی چه — مست از خانه برون تاخته یعنی چه

شاه خوبانی و منظور گدایان شده — قدر این مرتبه نشناخته یعنی چه

نه سر زلف خود اول تو بدستم دادی — بازم از پای در انداخته یعنی چه

سخنت رمز دهان گفت و کمر سر دهان — وز میان تیغ بما آموخته یعنی چه

هر کس از مهره مهر تو بنقشی مشغول — عاقبت با همه در باخته یعنی چه

زلف در دست صبا گوش به پیغام رقیب — این چنین با همه درساخته یعنی چه

حافظا در دل تنگت چو فرود آید یار — خانه از غیر نپرداخته یعنی چه

نصیب من چو خرابات کرده است اله — درین میانه بگو زاهدا مرا چه گناه

لبے که دور ازش جام مے نصیب افتاد — چرا بحشر کنند این گناه را در خواه

بگو بزاهد سالوس خرقه پوش دو روی — که دست زرق دراز است و آستین کوتاه

تو خرقه را ز برای هوس همی پوشی — که تا بزرق بری بندگان حق از راه

غلام همت رندان بے سر و پایم
که هر دو کون نیرزد به پیش شان یک کاه

مراد من ز خرابات چونکه حاصل شد
دلم ز مدرسه و خانقاه گشت سیاه

برو گدا اے در هر گدائے شو حافظ
تو این مراد نیابی مگر بیت الله

وصال او ز عمر جاودان به
خداوندا مرا آن ده که آن به

بشمشیرم زد و باکس نه گفتم
که راز دوست از دشمن نهان به

شبے میگفت چشم کس ندیده ست
ز مروارید گوشم در جهان به

دلا دائم گدائے کوئے او باش
بحکم آنکه دولت جاودان به

بخلد عم زاهدا دعوت مفرما
که این سیب زنخ زان بوستان به

بداغ بندگی مردن درین در
بجان او که از ملک جهان به

گلے کان پائمال سرو ما گشت
بود خاکش ز خون ارغوان به

خدا را از طبیب من بپرسید
که آخر کے شود این ناتوان به

جوانا سر متاب از پند پیران
که راے پیر از بخت جوان به

اگرچه زنده رود آب حیات ست
ولے شیراز ما از اصفهان به

سخن اندر دهان دوست گوهر
ولیکن گفتۀ حافظ از آن به

آن غالیه خط گر سوے ما نامه نوشتے
گردون ورق هستی ما در ننوشتے

هر چند که هجران ثمر وصل بر آرد
دهقان ازل کاش که این تخم نه کشتے

آمرزش نقد ست کسے را که درانیجا
یاریست چو حورے و سرائے چو بهشتے

مفروش بباغ ارم و نخوت شداد
یک شیشۀ مے و نوش لبے و لب کشتے

تنها نه منم کعبۀ دل بتکده کرده
در هر قدمے صومعه هست و کنشتے

در مصطبهٔ عشق تنعم نتوان کرد
چون بالش زر نیست بسازیم بخشتے

کلک تو مریز او زبان شکر نیشش
هر از تو ندید او نه جوابے نه نوشتے

مسمار وجود ار نزدے رنگ تو از عشق
در آب محبت گل آدم نه سرشتے

تا کے غم دنیاے دنی اے دل دانا
حیف ست ز خوبی که شود مائل زشتے

آلودگیٔ خرقه خرابیٔ جهان ست
کو راهروے پاک دلے خوب سرشتے

از دست چرا هست سر زلف تو حافظ
تقدیر چنین بود چه کردے که نبشتے

اتت روائح رند الحمی وزاد غرامی
من المبلغ عنی الی سعاد سلامی

پیام دوست شنیدن سعادتست و سلامت
فدائے خاک در دوست باد جان گرامی

بیا بشام غریبان و آب دیدهٔ من بین
بسان بادهٔ صافی در آبگینهٔ شامی

و اقترب عن ذی الاراک طائر خیر
فلا تفرد عن روضها انین حمامی

خوشا دمے که در آئی و گویمت بسلامت
قدمت خیر قدوم نزلت خیر مقامی

بسے نماند که روز فراق یار سر آید
رأیت من هضبات الحمی قباب خیامی

من ارچه هیچ ندارم سزاے خدمت شاهان
زبهر کار صوابم قبول کن بغلامی

امید هست که زودت بکام خویش ببینم
تو شاد گشته بفرماندهی من بغلامی

بعدت منک وقد صرت ذائبا کهلال
اگرچه زردے چو ماهست دیده ام بتمامی

وان دعیت بخلد وصرت ناقض عهد
فما تطیب نفسی وما استطاب منامی

چو سلک دُرّ خوشابست شعر نظم تو حافظ
که گاه لطف سبق میبرد ز نظم نظامی

اکنون که چو گل باز چمن شد چو بهشتی
ساقی مے گلگون بطلب بر لب کشتی

زنگ غمت از دل مے گلرنگ زداید
بشنو که چنین گفت مرا پاک سرشتی

گر تخت بت برکر دے بادہ زند سنگ
جہل من وعلم تو فلک راچہ تفاوت
زآیینۂ دل زنگ غمت مے بزداید

بشکن تو کدوے سر او نیز بخشتی
آنجا کہ بصر نیست چہ خوبی وچہ زشتی
اے زاہد اگر طالب حوری وبہشتی

ترسا بچۂ ِدوشش مے گفت بحافظ
حیف است کہ ہر دم کنند آہنگ کنشتی

اے باد نسیم یار داری
زنہار مکن درازدستی
اے گل تو کجا وروے زیباش
ریحان تو کجا وخط سبزش
نرگس تو کجا وچشم مستش
اے سرو تو قد بلندِ مستش
اے عقل تو با وجود عشقش

زان نفحۂ مشکبار داری
با طرۂ او بسے چہ کار داری
او مشک تر و تو خار داری
او تازہ و تو غبار داری
او سرخوش و تو خمار داری
در باغ چہ اعتبار داری
در دست چہ اختیار داری

روزے برسی بوصل حافظ
گر طاقت انتظار داری

اے بیخبر بکوش کہ صاحب خبر شوی
در مکتب حقایق و پیش ادیب عشق
دست از مس وجود چو مردان راہ بشوے
خواب و خورت ز مرتبۂ عشق دور کرد
گر نور عشق حق بدل و جانت اوفتد
از پاے تا سرت ہمہ نور خدا شود
بنیاد ہستی تو چو زیر و زبر شود

تا راہ بین نباشی کے راہبر شوی
ہان اے پسر بکوش کہ روزے پدر شوی
تا کیمیاے عشق بیابی و زر شوی
آنگہ رسی بدوست کہ بیخواب و خور شوی
باللہ کز آفتاب فلک خوبتر شوی
در راہ ذوالجلال چو بے پا و سر شوی
در دل مدار ہیچ کہ زیر و زبر شوی

گر در سرت هوای وصالست حافظا
باید که خاک درگه اهل بصر شوی

ای پادشه خوبان داد از غم تنهائی
دل بی تو بجان آمد وقتست که باز آئی

ای درد توام درمان در بستر ناکامی
وی یاد توام مونس در گوشهٔ تنهائی

مشتاقی و مهجوری دور از تو چنانم کرد
کز دست بخواهد شد پایان شکیبائی

دائم گل این بستان شاداب نمی ماند
دریاب ضعیفان را در وقت توانائی

صد باد صبا اینجا با سلسله میرقصند
اینست حریف ای دل تا باد نه پیمائی

در دائرهٔ قسمت ما نقطهٔ پرگاریم
لطف آنچه تو اندیشی حکم آنچه تو فرمائی

فکر خود و رای خود در عالم رندی نیست
کفرست درین مذهب خودبینی و خودرائی

یارب بکه بتوان گفت این نکته که در عالم
رخساره بکس ننمود آن شاهد هرجائی

دی شب گلهٔ زلفت با باد صبا گفتم
گفتا غلطی بگذر زین فکرت سودائی

ساقی چمن گل را بی روی تو رنگی نیست
شمشاد خرامان کن تا باغ بیارائی

زین دائرهٔ مینا خونین جگرم می ده
تا حل کنم این مشکل زان ساغر مینائی

حافظ شب هجران شد بوی خوش صبح آمد
شادیت مبارک باد ای عاشق شیدائی

ای در رخ تو پیدا انوار پادشاهی
در فکرت تو پنهان صد حکمت الهی

کلک تو بارک الله بر ملک و دین گشاده
صد چشمهٔ آب حیوان از قطرهٔ سیاهی

بر اهرمن نتابد انوار اسم اعظم
ملک آن تست و خاتم فرما هر آنچه خواهی

در حشمت سلیمان هر کس که شک نماید
بر عقل و دانش او خندند مرغ و ماهی

تیغی که آسمانش از فیض خود دهد آب
تنها جهان بگیرد بی منت سپاهی

گر پرتوی ز تیغت بر کان و معدن افتد
یاقوت سرخ رو را بخشند رنگ کاهی

دائم دولت بنجشد بر اشک شب نشینان
ساقی بیار آبے از چشمۂ خرابات
باز ار چہ گاہ گاہے بر سر نہد کلاہے
در دو دمان آدم تا وضع سلطنت ہست
کلک تو خوش نویسد در شان یار و اغیار
عمریست پادشاہا کز مے تہی ست جامم
اے عنصر تو مخلوق از کیمیاے عزّت
جاے کہ برق عصیان بر آدم صفی زد
یا ملجاء البرایا یا واہب العطایا
جور از فلک نیاید تا تو ملک صفاتی

گر حال ما بپرسی از باد صبحگاہی
تا خرقہا بشوئیم از عجب خانقاہی
مرغان قاف دانند آئین پادشاہی
مشکل نرگس ندید است این علم را کماہی
تعویذ جان فزائی افسون عمر کاہی
اینک زبندہ دعوئی از محتسب گواہی
دے دولت تو ایمن از صدمت تباہی
ما را چگونہ زیبد دعوی بے گناہی
عطفاً علی مقل حلّت بہ الدواہی
ظلم از جہان برون شد تا تو جہان پناہی

حافظ چو دوست از تو گاہ مے برد نام
رنجش زبخت منما باز آ بعذر خواہی

اے دل آن بہ کہ خراب از مے گلگون باشی
در مقامے کہ صدارت بہ فقیران بخشند
تاج شاہی طلبی گوہر ذاتی بنما
در رہ منزل لیلے کہ خطرہاست بجان
کاروان رفت و تو در خواب بیابان در پیش
نقطۂ عشق نمودم بتو ہان سہو مکن
ساغر نوش کن و جرعہ بر افلاک فشان

بے زر و گنج بصد حشمت قارون باشی
چشم دارم کہ بجاہ از ہمہ افزون باشی
ور خود از گوہر جمشید و فریدون باشی
شرط اول قدم آنست کہ مجنون باشی
کے روی رہ ز کہ پرسی چہ کنی چون باشی
ورنہ چون بنگری از دائرہ بیرون باشی
تا بچند از غم ایام جگر خون باشی

حافظ از فقر مکن نالہ کہ گر شعر این است
ہیچ خوشدل نہ پسندد کہ تو محزون باشی

اے دل بکوے عشق گذارے نمیکنی — اسباب جمع داری و کارے نمیکنی

چوگان گام درکف و گوئے نمیزنی — بازے چنین بدست و شکارے نمیکنی

این خون که موج میزند اندر جگر چرا — در کار رنگ و بوئے نگارے نمیکنی

مشکین ازان نشد دم خلقت که چون صبا — بر خاک کوے دوست گذارے نمیکنی

گر دیگران بجان غم جانان خریده اند — اے دل تو این معامله بارے نمیکنی

ترسم کزین چمن نبری آستین گل — کز گلبنش تحمل خارے نمیکنی

در آستین کام تو صد نامه مندرج — آن را فدائے طرۂ یارے نمیکنی

ساغر لطیف و دلکش و مے افگنی بخاک — و اندیشه از بلائے خمارے نمیکنی

حافظ برو که بندگی بارگاه دوست
گر جمله مے کنند تو بارے نمیکنی

اے دل گر ازان چاه زنخدان بدر آئی — هر جا که روی زود پشیمان بدر آئی

هشدار که گر وسوسهٔ عقل کنی گوش — آدم صفت از روضهٔ رضوان بدر آئی

تا کے چو صبا بر تو گمارم دم همت — کز غنچه چو گل خرم و خندان بدر آئی

در تیره شب هجر تو جانم بلب آمد — وقت ست که همچون مه تابان بدر آئی

جان میدهم از حسرت آن لعل روان بخش — باشد که چو خورشید درخشان بدر آئی

شاید که بآبے فلکت دست بگیرد — گر تشنه لب از چشمهٔ حیوان بدر آئی

در خانهٔ غم چند نشینی بملامت — وقت ست که از دولت سلطان بدر آئی

بر خاک درت بسته ام از دیده دو صد جوے — باشد که تو چون سرو خرامان بدر آئی

حافظ مکن اندیشه که آن یوسف مصری
باز آید و از کلبهٔ احزان بدر آئی

اے روضهٔ بهشت ز کویت حکایتے — وآب خضر ز نوش لبانت روایتے

انفاس عیسیٰ از لب لعلت لطیفۂ
شرح جمال حور ز رویت کنا یتے

کے عطر سائے مجلس روحانیان شدے
گل را اگر نہ بوے تو کردے رعایتے

در آرزوے خاک در دوست سوختیم
یاد آور اے صبا کہ نہ کردی حمایتے

در آتش از خیال رخش دست میدہد
ساقی بیا کہ نیست ز دوزخ شکایتے

بوے دل کباب من آفاق را گرفت
وین آتش درون بکند ہم سرایتے

ای دل بہرزہ دانش وہیبت ز دست رفت
صد مایہ داشتی نہ کردی کفایتے

ہر پارہ از دل من و از غصہ قصۂ
ہر سطرے از خیال تو وز رحمت آیتے

دانی مراد حافظ ازین آہ و نالہ چیست
از تو کرشمہ و ز خسرو ے عنایتے

اے ز شرم عارضت گل کردہ خوے
در عرق پیش عقیقت جام مے

ژالہ بر لالہ ست یا گل بر گلاب
یا بر آتش آب یا بر دست خوے

ہیشد از چشم آن کمان ابرو و دل
از پیش میرفت دگم مے کرد پے

امشب از زلفش نخواہم دست داشت
رو موذن بانگ بر میزن کہ حے

چون بنی عامر لیسے مجنون شوند
گر برون آید لیسے مجنون زحے

نالے و مے لب برلب مطرب نہاد
چنگ را در زیر ناخن کرد نے

آنکہ بہر جرعۂ جان مے دہد
جان از و بستان و جامے دہ بوے

با تو زین پس گر فلک بازی کند
باز گو در حضرت دارا ے رے

خسرو آفاق بخشش گر عطا
نامۂ حاتم ز نامش گشت طے

چنگ را بر دست مطرب نہ و مے
گو رگش بخراش و بخروشش زپے

جام مے پیش آر و چون حافظ مخور
غم کہ جم کے بود یا کاؤس کے

ایکه بر ماه از خطت مشکین نقاب انداختی / لطف کردی سایهٔ بر آفتاب انداختی
تا چه خواهد کرد برما تاب زلف و عارضت / حالیا نیرنگ رنگِ خوش بر آب انداختی
گوے خوبی بردی از خوبان عالم شاد باش / جام کیخسرو طلب کافراسیاب انداختی
گرچه از مستی خرابم طاعتِ من رد مکن / کاندرین شغلم بامیدِ ثواب انداختی
گنج عشقِ خود نهادی در دلِ ویرانِ من / سایهٔ دولت برین کنجِ خراب انداختی
خواب بیداران ببستی آنکه از نقشِ خیال / تهمتے بر شبروانِ خیلِ خواب انداختی
پرده از رخ درفگندی یک نظر در جلوه گاه / وز حیا حور و پری را در حجاب انداختی
از برائے صیدِ دل در گردنم زنجیرِ زلف / چون کمندِ خسروِ مالک رقاب انداختی
نصرت الدین شاه یحیی آنکه تاج آفتاب / از سرِ تعظیم و قدرت در تراب انداختی
زینهار از آبِ شمشیرت که شیران را از آن / تشنه لب کردی به هنگام و در آب انداختی
باده نوش از جامِ عالم بین که بر اورنگِ جم / شاهدِ مقصود را از رخ نقاب انداختی
هر کسے با شمعِ رخسارت بنوعے عشق باخت / زین میان پروانه را در اضطراب انداختی

از فریبِ نرگسِ مخمور و چشمِ مے پرست
حافظِ خلوت نشین را در شراب انداختی

ایکه دایم بخویشتن مغروری / گر ترا عشق نیست معذوری
گرد دیوانگانِ عشق مگرد / که بعقل عقیله مشهوری
مستیِ عشق نیست در سرِ تو / رو که تو مستِ آبِ انگوری
روے زرد است و آه دردآلود / عاشقان را گواه رنجوری

بگذر از ننگ و نامِ خود حافظ
ساغرِ مے طلب که مخموری

ایکه در کشتنِ ما هیچ مدارا نه کنی / سود و سرمایه بسوزی و محابا نه کنی

دردمندان غمت زهر هلاهل نوشند / قصد این قوم خطا باشد هین تا نکنی

رنج ما را که توان برد بیک گوشهٔ چشم / شرط انصاف نباشد که مداوا نکنی

دیدهٔ ما چو بامید تو دریاست چرا / به تفرج گذرے بر لب دریا نکنی

نقل هر جور که از خلق کریمت گویند / قول صاحب غرضانست تو آنها نکنی

بر تو گر جلوه کند شاهد ما اے زاهد / از خدا جز مے و معشوق تمنا نکنی

حافظا سجده بمحراب دو ابرویش کن
که دعاے ز سر صدق جز آنجا نکنی

ایکه در کوے خرابات مقامے داری / جم وقت خودی ار دست بجامے داری

ایکه با زلف و رخ یار گذاری شب و روز / فرصتت باد که خوش صبحے و شامے داری

اے صبا سوختگان بر سر ره منتظرند / اگر از یار سفر کرده پیامے داری

بوے جان از لب خندان قدح میشنوم / بشنو اے خواجه تو گر زانکه مشامے داری

کامرانے طلبد از تو غریبے چه شود / توئی امروز درین شهر که نامے داری

خال سرسبز تو خوش دانهٔ عیشیست ولے / بر کنار چمنش وه که چه دامے داری

تو به هنگام وفا گرچه ثباتت نبود / میکنم شکر که بر جور دوامے داری

مهربان شد فلک و ترک جفاکاری کرد / توئی ایجان که درین شیوه خرامے داری

بس دعاے سحرت حافظ جان خواهد بود
تو که چون حافظ شب خیز غلامے داری

ایکه مهجوری عشاق روا میداری / بندگان را ز بر خویش جدا میداری

تشنهٔ بادیه را هم بزلالے دریاب / بامیدے که درین ره بخدائے داری

دل ربودی و بحل کردمت ایجان لیکن / به ازین دار نگاهش که مرا میداری

ساغر ما که حریفان دگرے نوشند / ما تحمل نکنیم ار تو روا میداری

اے مگس عرصۂ سیمرغ نہ جولانگہ تست
غرض خود مے بری و زحمت ما میداری

تو بتقصیر خود افتادی ازین در محروم
از کہ مے نالی و فریاد چرا مے داری

حافظ خام طمع شرمے ازین قصہ بدار
کار نا کردہ چہ امید عطا مے داری

این خرقہ کہ من دارم در رہن شراب اولے
وین دفتر بے معنے غرق مے ناب اولے

من حال دل زاہد با خلق نخواہم گفت
کین قصہ اگر گویم با چنگ و رباب اولے

چون عمر تبہ کردم چندانکہ نگہ کردم
در کنج خراباتی افتادہ خراب اولے

چون مصلحت اندیشی دورست ز درویشی
ہم سینہ پر آتش بہ ہم دیدہ پر آب اولے

تا بے سر و پا باشد اوضاع فلک زینسان
در سر ہوس ساقی در دست شراب اولے

از ہمچو تو دلدارے دل بر نکنم آرے
گر تاب کشم بارے زان زلف بتاب اولے

چون پیر شدی حافظ از میکدہ بیرون شو
رندی و ہوسناکی در عہد شباب اولے

با مدعی مگوئید اسرار عشق و مستی
تا بے خبر بمیرد در عین خود پرستی

با ضعف و ناتوانی ہمچون نسیم خوش باش
بیماری اندرین رہ خوشتر ز تندرستی

تا فضل و علم بینی بے معرفت نشینی
یک نکتہ ات بگویم خود را مبین کہ رستی

در آستان جانان از آسمان میندیش
کز اوج سربلندی افتی بخاک پستی

عاشق شو ار نہ روزے کار جہان سر آید
نا خواندہ نقش مقصود از کارگاہ ہستی

آن روز دیدہ بودم این فتنہا کہ برخاست
کز سرکشی زمانے با ما نہ نشستی

خار ارچہ جان بکاہد گل عذر آن بخواہد
سہل ست تلخی مے در جنب ذوق مستی

صوفی پیالہ پیما ساقی قرابہ پر کن
اے کوتہ آستینان تا کے دراز دستی

در حلقۂ مغانم دوش آن پسر چہ خوش گفت
با کافران چہ کارت گر بت نمے پرستی

در مذهب طریقت خامی نشان کفر است
آری طریق رندان چالاکی است و چستی

سلطان ما خدا را از زلف شکست ما را
تا کی کند سیاهی زلفت دراز دستی

گر خرقه به بینی مشغول کار خود باش
هر قبله که باشد مشغول خود پرستی

در گوشه سلامت مستور چون توان بود
با نرگس تو گوید با ما رموز مستی

عشقت بدست طوفان خواهد سپرد ابجان
چون برق ازین کشاکش پنداشتی که رستی

از راه دیده حافظ تا دیده زلف پستت
با جمله سربلندی شد پایمال پستی

بجان او که گرم دسترس بجان بودے
کمینه پیشکش بنده گلش آن بودے

دگر دلم نشدے پای بند طرهٔ او
کیم قرار درین تیره خاکدان بودے

برخ چو مهر فلک بے نظیر آفاق ست
بدل دریغ که یک ذره مهربان بودے

بگفتمے که بها چیست خاک پائے ترا
اگر حیات گرانمایه جاودان بودے

بخواب نیز نمے بینمش چه جاے وصال
چو این نبودے و آن کاش باے آن بودے

درآمدے ز درم کاشکے چو لمعهٔ نور
که بر دو دیدهٔ ما حکم او روان بودے

به بندگی قدش سرو معترف گشتے
اگر چو سوسن آزاده زبان بودے

ز پرده نالهٔ حافظ برون کے افتادے
اگر نه همدم مرغان صبح خوان بودے

بچشم کرده ام ابروے ماه سیماے
خیال سرو قدے نقش بسته ام جائے

زمام دل بکسے داده ام من مسکین
که نیستش بکس از تاج و تخت پروائے

سرم ز دست شده چشم انتظارم سوخت
در آرزوے سر و چشم مجلس آرائے

زهے کمال که منشور عشقبازے من
ازان کمانچهٔ ابرو رسد بطغرائے

مرا که از رخ تو ماه در شبستان ست
کجا بود به فروغ ستاره پروائے

مکدرست دل آتش بخرقه خواهم زد ‏ ‏ بیا ببین تو اگرے کنی تماشائے

بروز واقعه تابوت ما ز سرو کنید ‏ ‏ که مرده ایم زداغ بلند بالائے

دران مقام که خوبان بغمزه تیغ زنند ‏ ‏ عجب مکن زسرے کاو فتاده در پائے

فراق و وصل چه باشد رضاے دوست طلب ‏ ‏ که حیف باشد ازو غیر او تمنائے

زشوق سر بدر آرند ماهیان از آب
اگر سفینهٔ حافظ رسد بدریائے

پدید آمد رسوم بے وفائی ‏ ‏ نماند از کس نشان آشنائی

برند از فاقه پیش هر خسیسے ‏ ‏ کنون اهل هنر دست گدائی

کسے کو فاضلست امروز در دهر ‏ ‏ نمی بیند زغم یک دم رهائی

کسے کو جاهلست اندر تنعم ‏ ‏ متاع او بود هر دم بهائی

اگر شاعر بخواند شعر چون آب ‏ ‏ که دل را ازو فزاید روشنائی

نبخشندش جوے از بخل و امساک ‏ ‏ اگر خود فی المثل باشد سنائی

خرد در گوشم هوش دوش میگفت ‏ ‏ برو صبرے بکن در بے نوائی

بیا حافظ بجان این پند بنیوش
که گر از پا بیفتی بر سر آئی

برو زاهد بامیدے که داری ‏ ‏ که دارم همچنان امید داری

بجز ساغر که دارد لاله در دست ‏ ‏ بیا ساقی بیا در تا چه داری

مرا در رشتهٔ دیوانگان کش ‏ ‏ که مستی خوشترست از هوشیاری

بپرهیز از من اے صوفی بپرهیز ‏ ‏ که کردم توبه از پرهیزگاری

بیا دل در خم گیسوے او بند ‏ ‏ اگر خواهی خلاص از رستگاری

بوقت گل عهدارا توبه بشکن ‏ ‏ که عهد گل ندارد استواری

عزیزا نوبہار عمر بگذشت | چو بر طرف چمن بار دبہاری

بیا حافظ بہ پند تلخ کن گوش
چرا عمرے بغفلت مے گذاری

بشنو این نکتہ کہ خود را ز غم آزادہ کنی
خون خوری گر طلب روزیٔ ننہادہ کنی

آخر الامر گل کوزہ گران خواہی شد
حالیا فکر سبو کن کہ پر از بادہ کنی

جہد بنما کہ در ایام گل و عہد شباب
عیش با آدمیٔ چند پریزادہ کنی

تکیہ بر جاے بزرگان نتوان زد بگزاف
مگر اسباب بزرگی ہمہ آمادہ کنی

اجرہا باشدت اے خسرو شیرین حرکات
گر نگاہے سوے فرہاد دل افتادہ کنی

خاطرت کے رقم فیض پذیرد ہیہات
مگر از نقش پراگندہ ورق سادہ کنی

اے صبا بندگیٔ خواجہ جلال الدین کن
کہ جہان پر سمن و سوسن آزادہ کنی

کار خود گر بخدا باز گذاری حافظ
اے صبا عیش کہ با بخت خداوادہ کنی

بصوت بلبل و قمری اگر ننوشی مے
علاج کے کنمت آخر الدوا الکیے

ذخیرہ بنہ از رنگ و بوے فصل بہار
کہ میرسند زرہ رہزنان بہمن و دے

زمانہ ہیچ نبخشد کہ باز نستاند
مجو ز سفلہ مروت کہ شیئہ لا شیٔ

چو گل نقاب بر افگند و مرغ زد ہو ہو
بنہ ز دست پیالہ چہ مے کنی ہے ہے

خزینہ دارے میراث خوارگان کفرست
بقول مطرب و ساقی بفتوئے دف و نے

چو ہست آب حیاتت بدست تشنہ ممیر
فلا تموت من الماء کل شئ حی

نوشتہ اند بر ایوان جنت الماوےٰ
کہ ہر کہ عشوۂ دنیا خرید واے بجے

سخا نماند سخن طے کنم بیا ساقی
بدہ بشادیٔ روح روان حاتم طے

شکوہ سلطنت و حکم کے ثباتے داشت
ز تخت جم سخنے ماندہ است و افسر کے

بخیل بوے خدا نشنود خدا حافظ
پیاله گیر و کرم کن که الضمان علی

بفراغ دل زمانے نظرے بماه روئے — به از آنکه چتر شاهی همه روز های و هوئے
بخدا که رشکم آید بدو چشم روشن خود — که نظر دریغ باشد بچنین لطیف روئے
دل من شده ندانم چه شد آن غریب ما را — که گذشت عمر و نامد خبرے ز هیچ سوئے
نفسم بآخر آمد نظرم ندید سیرت — بجز این نماند ما را هوسے و آرزوئے

مکن اے صبا مشوش سر زلف آن پری را
که هزار جان حافظ بفدائے تار موئے

بگرفت کار حسنت چون عشق من کمالے — خوش باش زانکه نبود این هر دو را زوالے
در وهم نگنجد کاندر تصور عقل — آید بهیچ معنے زین خوبتر مثالے
شد خط عمر حاصل گر زانکه با تو ما را — یکدم بعمر روزے روزے شود مثالے
آندم که با تو باشم یک سال هست روزے — و آندم که بے تو باشم یک روز هست سالے
چون من خیال رویت جانان بخواب بینم — کز خواب مے نبیند چشمم بجز خیالے
رحم آر بر دل من کز روے خوبت — شد شخص ناتوانم باریک چون هلالے

حافظ مکن شکایت گر وصل یار خواهی
زین پیشتر ببایذ بر هجر احتمالے

بلبل ز شاخ سرو به گلبانگ پهلوی — مے خواند دوش درس مقامات معنوی
یعنے بیا که آتش موسے نمود گل — تا از درخت نکته توحید بشنوی
مرغان باغ قافیه سنجند و بذله گو — تا خواجه مے خورد بغزلهاے پهلوی
جمشید جز حکایت جام از جهان نبرد — زنهار دل مبند بر اسباب دنیوی
خوشش فرش بوریا و گدائی و خواب امن — کین عیش نیست درخور اورنگ خسروی

درویشم و گدا و برابر نمی‌کنم — پشمین کلاه خویش بصد تاج خسروی

این قصهٔ عجب شنو از بخت واژگون — ما را بکشت یار بانفاس عیسوی

چشمت بغمزه خانهٔ مردم خراب کرد — مخموریت مباد که خوش مست میروی

دهقان سالخورده چه خوش گفت با پسر — کای نور چشم من بجز از کشته ندروی

مے خور بشعر بنده که دل تنگیت مباد — بعد از تو خاک بر سر اسباب دنیوی

ساقی مگر وظیفهٔ حافظ زیاده داد
کاشفته گشت طرهٔ دستار مولوی

بیا با ما مورز آن کینه داری — که حق صحبت دیرینه داری

نصیحت گوش کن کین در بسی به — از آن گوهر که در گنجینه داری

بفریاد خمار مفلسان رس — خدا را گر مئی دوشینه داری

ولیکن کی نمائی رخ برندان — تو کز خورشید و مه آئینه داری

بدرندان مگو ای شیخ هشدار — که با حکم خدائی کینه داری

نمی‌ترسی ز آه آتشینم — تو دانی خرقهٔ پشمینه داری

ندیدم خوشتر از شعر تو حافظ
بقرآنی که اندر سینه داری

بیار باده و بازم رهان ز رنجوری — که هم بباده توان کرد دفع مخموری

بهیچ وجه نباشد فروغ مجلس انس — مگر بروی نگار و شراب انگوری

ز سحر غمزهٔ فتان خویشتن غره مباش — که آزمودم و سودی نداشت مغروری

بیک فریب بدادم صلاح خویش از دست — دریغ آنهمه زهد و صلاح و مستوری

ادیب چند نصیحت کنی که عشق مباد — اگرچه نیست ادب این سخن بمستوری

بعشق زنده شود جان مرده صاحبدل — اگر تو عشق نداری برو که معذوری

رسید دولت وصل و گذشت محنت ہجر
نہاد کشور دل باز رو بہ معموری

بہر کسی نتوان گفت راز خود حافظ
مگر بدانکہ کشیدست محنت دوری

ترا کہ ہرچہ مراد است درجہان داری
چہ غم زحال من زار ناتوان داری

بخواہ جان و دل ازبندہ و روان بستان
کہ حکم بر سر آزادگان روان داری

بنوش مے چو سبکروحی از حریف مدام
علی الخصوص درین دم کہ سرگران داری

بیاض روے ترا نیست نقش درخور زانکہ
سوادے از خط مشکین بر ارغوان داری

میان نداری و دارم عجب کہ ہر ساعت
میان مجمع خوبان کنی میان داری

مکن عتاب ازین بیش و جور بر دل من
بکن ہر آنچہ توانی کہ جان آن داری

باختیار اگرت صد ہزار تیر جفاست
بقصد جان من خستہ درکمان داری

بکش جفاے رقیبان مدام و دل خوش دار
کہ سہل باشد اگر یار مہربان داری

وصال دوست گرت دست میدہد روزے
برو کہ ہرچہ مراد است درجہان داری

چو ذکر لعل لبت میکنم خرد گوید
حدیث با شکرست آنکہ دردہان داری

چو گل بدامن ازین باغ مے بری حافظ
چہ غم زنالہ و فریاد باغبان داری

تو مگر بر لب جوے بہوس بنشینی
ورنہ ہر فتنہ کہ بینی ہمہ از خود بینی

بخداے کہ توئی بندہ بگزیدہ او
کہ بجاے من بیدل دگرے نگزینی

صبر بر جور رقیبت چہ کنم گر نہ کنم
عاشقان را نبود چارہ بجز مسکینی

ادب و شرم ترا خسرو مہ رویان کرد
آفرین بر تو کہ شایستہ صد تحسینی

عجب از لطف تو اے گل کہ نشستی با خار
ظاہرا مصلحت وقت دران مے بینی

حیفم آید کہ خرامی بہ تماشاے چمن
کہ تو خوشتر زگل و تازہ تر از نسرینی

گر امانت بسلامت ببرم باکی نیست
بیدلی سهل بود گر نبود بیدینی

باد صبح بهوایت ز گلستان برخاست
که تو خوشبوتر از گل سوری و چون نسرینی

سخن بی غرض از بندهٔ مخلص بشنو
ای که منظور بزرگان حقیقت بینی

نازنینی چو تو پاکیزه رخ و پاک نهاد
بهتر آنست که با مردم بد ننشینی

شیشه باز سرشکم نگری از چپ و راست
گر بدین منظر بینش نفسی بنشینی

بعد ازین ما و گدائی بر سر منزل عشق
راهرو را نبود چاره بجز مسکینی

تو بدین دلکشی و نازکی ای مایهٔ ناز
لائق بزمگه خواجه جلال الدینی

سیل این اشک روان صبر دل حافظ برد
بلغ الطاقة یا مقلة عینی بینی

جان فدای تو که هم جانی و هم جانانی
هر که شد خاک درت رست ز سرگردانی

سرسری از سر کوی تو نیارم برخاست
کار دشوار نگیرند بدین آسانی

خام را طاقت پروانهٔ پرسوخته نیست
نازکان را نرسد شیوهٔ جان افشانی

بی تو آرام گرفتن بود از ناکامی
با تو گستاخ نشستن بود از حیرانی

فاش کردند رقیبان تو سرّ دل من
چند پوشیده بماند خبر از پنهانی

تا بماند تر و شاداب نهال قد تو
واجب آنست که بر دیدهٔ ما بنشانی

در خم زلف تو دیدم دل خود را روزی
گفتمش چونی و چون میبری این زندانی

گفت آری چکنی گر نبری رشک بمن
هر گدا را نبود مرتبهٔ سلطانی

راستی حدّ تو حافظ نبرد صحبت ما
بس اگر بر سر این کوی کنی سگ بانی

جای حضور در گلشن اینست این سرای
زین در بشادمانی و عیش و طرب درآی

ای کاخ دولتی تو چه کاخی که بدرخ است
در شاخسار گلشن تو سایهٔ همای

هر صبح در هواے درت میکند صبوح
جمشید تخت چرخ بجام جهان نماے

بادِ تو همچو آتش موسے خجسته پے
خاکِ تو همچو آبِ خضر زندگی فزاے

فرخنده نو گلِ تو چمن را حیات ده
جعدِ بنفشهٔ تو صبا را گره کشاے

مرغول سنبل از دم کوے تو خوش نسیم
زلفِ صبا ز خاکِ جنابِ تو مشک ساے

خورشید در هواے تو چون ذره پاے کوب
جمشید در حریم تو چون بندگان بپاے

حافظ مقیم درگه او باش و عیش کن
کاندر بهشت بهتر ازین گوشه نیست جاے

چو سرو گر بخرامی دمے بگلزارے
خورد ز غیرت روے تو هر گلے خارے

ز کفر زلف تو هر حلقهٔ و آشوبے
ز سحر چشم تو هر گوشهٔ و بیمارے

نثار خاک رهت نقد جان ما هر چند
که نیست نقد روان را بر تو مقدارے

مرد چو بخت من اے چشم مست یار بخواب
که در پےست ز هر سوت آه بیدارے

دلا همیشه مزن لاف زلف دلبندان
چو تیره راے شدی کے کشاید کارے

سرم برفت و زمانے بسر نرفت این کار
دلم گرفت و نبودت سرِ گرفتارے

چو نقطه گفتمش اندر میان دائره آے
بخنده گفت که حافظ بدو چو پرگارے

چون در جهان خوبی امروز کامگاری
شاید که عاشقان را کامے ز لب بر آری

با عاشقان بیدل تا چند ناز و عشوه
بر بیدلان مسکین تا کے جفا و خواری

تا چند همچو چشمت در عین ناتوانی
تا چند همچو زلفت در تاب و بیقراری

جورے که از تو دیدم دردے که از تو بردم
گر شمهٔ بدانی دانم که رحمت آری

از بادهٔ وصالت گر جرعهٔ بنوشم
تا زنده ام نورزم آئین هوشیاری

در هجر مانده بودم باد صبا رسانید
از بوستان وصلت بوے امیدواری

ما بنده ایم عاجز تو خواجه و قادر — گر میکشی به زودم ور میکشی بزاری
دکان عاشقی را بسیار مایه باید — دلهای همچو آذر چشمان رود باری
گرچه ببوی وصلت در حشر زنده گردم — سر بر نیارم از خاک از روی شرمساری

آخر ترحمی کن بر حال زار حافظ
تا چند نا امیدی تا چند خاکساری

چه بودی ار دل آن ماه مهربان بودی — که کار ما نه چنین بودی ار چنان بودی
بگفتمی که چه ارزد نسیم طرهٔ دوست — گرم بهر سر موئی هزار جان بودی
برات خوشدلی ما چه کم شدی یا رب — گرش نشان امان از بد زبان بودی
گرم زمانه سرافراز داشتی و عزیز — سریر عزتم آن خاک آستان بودی
خیال اگر نشدی سد آب دیدهٔ من — هزار چشمه به هر گوشه روان بودی
کسی بکام ندیدم کلشکی نشان می داد — که تا فراغتی از باغ و بوستان بودی
برخ چو مهر فلک بی نظیر آفاق است — بدل دریغ که یک ذره مهربان بودی
ز پرده کاش برون آمدی چو قطرهٔ اشک — که بر دو دیدهٔ ما حکم او روان بودی

اگرنه دائرهٔ عشق راه بربستی
چو نقطه حافظ بیدل نه در میان بودی

چه قامتی که ز سر تا قدم همه جانی — چه صورتی که بهیچ آدمی نمی مانی
نه صورتی که گل گلستان فردوسی — نه قامتی که سهی سرو باغ و بستانی
بسی حکایت حسنت شنیده ام جانان — کنون که دیدمت الحق هزار چندانی
تنم چو چشم تو دارد نشان بیماران — دلم چو زلف تو دارد سر پریشانی
ز جستجوی تو ننشینم ار چه سر نفسم — میان خون دل و آب دیده پنهانی
ز خاک پای عزیز تو سر نگردانم — گرم ز دست فراقت به سر بگردانی

تو چون سپهر جفا پیشهٔ و حوالم | ز روزگار نهاده است رو بویرانی

ز روی لطف و ترحم چرا نبخشائی
چو درد و محنت حافظ یقین همیدانی

خوشتر از کوی خرابات نباشد جائی | گر به پیرانه سرم دست دهد ماوائی
آرزو میکندم از تو چه پنهان دارم | شیشهٔ بادهٔ و کنجی و رخ زیبائی
جای من دیر مغانست و مروج وطنی | رای من بروی بتانست و مبارک رائی
چه کنی گوش که در دهر چو من شیدا نیست | نیست این جز سخن الهوس رعنائی
صنما غیر تو در خاطر ما کی گنجد | که مرا نیست بغیر از تو زکس پروائی
با ادب باش که هر کس نتواند گفتن | سخنی پیر مگر برهمنی دانائی

رحم کن بر دل مجروح خراب حافظ
زانکه هست از پی امروز یقین فردائی

خوش کرد یاوری فلکت روز داوری | تا شکر چون کنی و چه شکرانه آوری
در کوی عشق شوکت شاهی نمی خرند | اقرار بندگی کن و دعوای چاکری
آنکس که اوفتاد خدایش گرفت دست | پس بر تو باد تا غم آزادگان خوری
ساقی بمژدگانی عیش از درم درآی | تا یک دم از دلم غم دنیا بدر بری
در شاهراه جاه و بزرگی خطر بسی است | آن به کزین گریوه سبکبار بگذری
سلطان و فکر لشکر سودای تاج و گنج | درویش و امن خاطر و کنج قلندری
نیل مراد بر حسب فکر و همت است | از شاه نذر خیر و ز توفیق یاوری
یک حرف صوفیانه بگویم اجازت است | ای نور دیده صلح به از جنگ داوری

حافظ غبار فقر و قناعت ز رخ مشوی
کین خاک بهتر از عمل کیمیا گری

در همه دیر مغان نیست چو من شیدائی
خرقه جائے گرو باده و دفتر جائے

دل که آئینه شاهی ست غباری دارد
از خدا میطلبم صحبت روشن جائے

کرده ام توبه بدست صنمی باده فروش
که دگر مے نخورم بے رُخ بزم آرائے

جویها بسته ام از دیده بدامان که مگر
در کنارم بنشانند سهی بالائے

سر این نکته مگر شمع بر آرد به زبان
ورنه پروانه ندارد ز سخن پروائے

کشتی باده بیاور که مرا بے رُخ دوست
گشته هر گوشه چشم از غم دل دریائے

سخن غیر مگو با من معشوقه پرست
کز وے و جام میم نیست بکس پروائے

نرگس از لاف زد از شیوه چشم تو مرنج
نروند اهل نظر از پئے نابینائے

این حدیثم چه خوش آمد که سحر گه میگفت
بر در میکده با دف و نے ترسائے

گر مسلمانی همین ست که حافظ دارد
آه اگر از پئے امروز بود فردائے

دو یار زیرک و از باده کهن دو منی
فراغتی و کتابے و گوشه چمنی

زتند باد حوادث نمیتوان دیدن
درین چمن که گلے بوده است یاسمنی

من این مقام بدنیا و آخرت ندهم
اگرچه در پیم افتند خلق انجمنی

هر آنکه کنج قناعت به گنج دنیا داد
فروخت یوسف مصری بکمترین ثمنی

بیا که رونق این کارخانه کم نشود
نه زهد همچو توئی یا ز فسق همچو منی

نگار خویش بدست خسان همی بینم
که کس بیاد ندارد چنین عجب فتنی

ببین در آئینه جام نقشبندی غیب
گرت ز کلک قناعت هوس کند وطنی

ازین سموم که بر طرف بوستان بگذشت
عجب که رنگ گلے ماند و بوے یاسمنی

بصبر کوش تو اے دل که حق رها نکند
چنین عزیز نگینے بدست اهرمنی

به گوشه بنشین سرخوش و تماشا کن
ز حادثات زمانی رُخ ستمگر و منی

بروز واقعه غم با شراب باید گفت | که اعتماد بکس نیست در چنین زمنی

مزاج دهر تبه شد درین بلا حافظ
کجاست فکر حکیمی و رای برهمنی

دیدم بخواب دوش که ماه برآمدے | کز عکس روے او شب ہجران سر آمدے
تعبیر رفت و یار سفر کرده میرسد | اے کاش هر چه زود تر از در درآمدے
ذکرش بخیر ساقی فرخنده فال من | کز در مدام با قدح و ساغر آمدے
فیض ازل بزور و زر آمدی بدست | آب خضر نصیبهٔ اسکندر آمدے
آن عهد یاد باد که از بام و در مرا | هر دم پیام یار و خط دلبر آمدے
خوش بودی ار بخواب بدیدی دیار خویش | یا باد صبح از سوے ما رهبر آمدے
آن کو ترا بسنگدلی گشت رهنما | اے کاشکے که پاش بسنگے بر آمدے
کے یافتے رقیب تو چندین مجال ظلم | مظلومے ار شبے بدر داور آمدے
خامان ره نرفته چه دانند ذوق عشق | دریا دلے بجوے و دلیری سر آمدے
جانها نثار کردمے آن دل نواز را | گر همچو روح جلوه کنان در بر آمدے

گر دیگرے بشیوه حافظ زدے رقم
مقبول طبع شاه هنرپرور آمدے

رفتم بباغ تا که بچینم سحر گلے | آمد بگوش ناگهم آواز بلبلے
مسکین چو من بعشق گلے گشته مبتلا | واندر چمن فگنده ز فریاد غلغلے
مے گشتم اندران چمن باغ دمبدم | مے کردم اندران گل و بلبل تاملے
چون کرد در دلم اثر آواز عندلیب | گشتم چنانکه هیچ نماندم تحملے
بس گل شگفته میشود این باغ را ولے | کس بے جفای خار نچیدست ازو گلے
گل یار خار گشته و بلبل قرین عشق | آن را تغیرے و نه این را تبدلے

حافظ مدار امید فرح از مدار چرخ
دارد هزار عیب و ندارد تفضلی

روزگاریست که ما را نگران میداری
مخلصان را نه بوضع دگران میداری

گوشهٔ چشم رضائی بمنت باز نشد
اینچنین عزت صاحب نظران میداری

نه گل از داغ غمت رست نه بلبل در باغ
همه را نعره زنان جامه دران میداری

پدر تجربه آخر توئی ای دل ز چه روی
طمع مهر و وفا این پسران میداری

گرچه رندی و خرابی گنه ماست همه
عاشقی گفت که ما را تو بران میداری

جوهر جام جم از کان جهان دگر است
تو تمنا ز گل کوزه گران میداری

کیسهٔ سیم و زرت نیک بباید پرداخت
زین تمنا که تو از سیمبران میداری

ایکه در دلق ملمع طلبی ذوق حضور
چشم سیری عجب از بی بصران میداری

چون توئی نرگس باغ نظر ای چشم چراغ
سر چرا بر من دلخسته گران میداری

دین و دل رفت ولی راست نمی آرم گفت
که من سوخته دل را تو بران میداری

تا صبا بر گل و بلبل ورق حسن تو خواند
همه را شیفته و دل نگران میداری

ساعد آن به که بپوشی چو تو از بهر نگار
دست در خون دل پرهیزان میداری

بگذران روز سلامت بملامت حافظ
چه توقع ز جهان گذران میداری

زان می صاف کزو پخته شود هر خامی
گرچه ماه رمضان ست بیاور جامی

روزها رفت که دست من مسکین نگرفت
ساق شمشاد قدی ساعد سیم اندامی

روزه هر چند که مهمان عزیز است دلا
رفتنش موهبتی دان شدنش انعامی

مرغ زیرک به در صومعه اکنون نپرد
که نهاده است بهر مجلس وعظی دامی

گله از زاهد بدخو چه کنم رسم این ست
که چو صبحی بدمد در پیش افتد شامی

یار من چون بخرامد به تماشای چمن — برسانش ز من ای پیک صبا پیغامی
کو حریفی که شب و روز می صاف کشد — بود آیا که کند یاد ز دُرد آشامی

حافظا گر ندهد داد دلت خسرو عهد
کام دشوار بدست آوری از خودکامی

ندیم من که رساند نوازشِ قلمی — کجاست پیکِ صبا گو بیا بکن کرمی
دلم گرفت ز سالوس و طبل زیرِ گلیم — خوش آن دمی که بمیخانه برکنم علمی
حدیث چون و چرا درد سر دهد ساقی — پیاله گیر و بیاسا ز عمر خویش دمی
طبیب راه نشین سرِّ عشق نشناسد — برو بدست کن ای مرده دل مسیح دمی
قیاس کردم تدبیر عقل در رهِ عشق — چو شبنمی ست که در بحر میکشد رقمی
بیا که وقت شناسان دو کون بفروشند — بیک پیالهٔ صافی و صحبتِ صنمی
دوام عیش و تنعم نه شیوهٔ عشق است — اگر معاشر مائی بنوش جام غمی
نمی کنم گله لیکن ابر رحمت دوست — بکشت زار جگر خستگان نداد نمی
بیا که خرقهٔ من گرچه وقف میکدهاست — ز مال وقف نبینی بنام من درمی
چرا بیک نی قندش نمی خرند آنرا — که کرد صد شکر افشانی از نی قلمی

سزای قدر تو شاها بدست حافظ چیست
بجز نیاز شبی یا دعای صبحدمی

زین خوش رقم که بر گل رخسار میکشی — خط بر صحیفهٔ گل و گلزار میکشی
اشکِ حرم نشین نهانخانهٔ مرا — زان سوی هفت پرده ببازار میکشی
هر دم بیاد آن لب میگون و چشم مست — از خلوتم بخانهٔ خمار میکشی
گفتی سر تو بستهٔ فتراک ما شود — سهل است اگر تو زحمت این بار میکشی
با چشم و ابروی تو چه تدبیر دل کنم — وه زین کمان که بر سر بیمار میکشی

باز آکہ چشم بد ز رخت دور میکنم ‌ ‌ ‌ ‌ اے تازہ گل کہ دامن ازین خار میکشی

کامل روی چو باد صبا را ببوی زلف ‌ ‌ ‌ ‌ شہرین بقید سلسلہ در کار مے کشی

حافظ دگر چہ مے طلبی از نسیم دہر
مے مے چشی و طرۂ دلدار مے کشی

ساقیا سایۂ ابرست و بہار و لب جوے ‌ ‌ ‌ ‌ من نہ گویم چکن از اہل دلی خود تو بگوے

بوے یکرنگی ازین قوم نیاید برخیز ‌ ‌ ‌ ‌ دلق آلودۂ صوفی بے ناب بشوے

سفلہ طبع ست جہان بر کرمش تکیہ مکن ‌ ‌ ‌ ‌ اے جہان دیدہ ثبات قدم از سفلہ مجوے

گوش بکشای کہ بلبل بہ فغان میگوید ‌ ‌ ‌ ‌ خواجہ تقصیر مفرما گل توفیق ببوے

یک نصیحت کنمت بشنو و صد گنج ببر ‌ ‌ ‌ ‌ از رہِ عیش در آئے بر ہ عیب مپوے

شکر آن را کہ دگر باز رسیدی بہ بہار ‌ ‌ ‌ ‌ بیخ نیکی بنشان و رہ تحقیق بجوے

روے جانان طلبی آئینہ را قابل ساز ‌ ‌ ‌ ‌ ورنہ ہرگز گل و نسرین ندمد ز آہن و روے

پیشتر زان کہ شوی خاک در میکدہ ہا ‌ ‌ ‌ ‌ یک دو روزے بسر اندر رہ میخانہ بپوے

گفتی از حافظ ما بوے ریا مے آید
آفرین بر نفست باد کہ خوش بردی بوے

ساقی بیا کہ شد قدح لالہ پر ز مے ‌ ‌ ‌ ‌ طامات تا بچند و خرافات تا بہ کے

بگذر ز کبر و ناز کہ دیدست روزگار ‌ ‌ ‌ ‌ چین قبائے قیصر و طرفِ کلاہ کے

ہشیار شو کہ مرغ سحر مست گشت ہان ‌ ‌ ‌ ‌ بیدار شو کہ خواب عدم در پے ست ہے

خوش نازکانہ مے چمی اے شاخ نوبہار ‌ ‌ ‌ ‌ کاشفتگی مبادت از آشوب باد دے

بر مہر چرخ و عشوہ او اعتماد نیست ‌ ‌ ‌ ‌ اے واے بر کسے کہ شد ایمن ز مکر وے

فردا شراب کوثر و حور از برای ماست ‌ ‌ ‌ ‌ وامروز نیز دلبر مہ روے و جام مے

بادِ صبا ز عہد صبی یاد میدہد ‌ ‌ ‌ ‌ جان داروے کہ غم ببرد درو ہ اے بہے

حشمت مبین و سلطنتِ گل که گسترید / فراش باد هر ورقی را بزیر پی

۸ در ده بیاد حاتم طے جام یک منی / تا نامهٔ سیاه بخیلان کنیم طے

۹ زان مے که داد رنگ طبیعی بارغوان / بیرون فگند لطف مزاج از رخش بخوے

۱۰ بشنو که مطربان چمن راست کرده اند / آهنگ چنگ و بربط و طنبور و نائے و نے

۱۱ مسند بباغ بر که بخدمت چو بندگان / استاده است سرو و کمر بسته است نے

۱۲ اشیاے روزگار بے ساز در گرو / کز مرد راه باز نمانده است هیچ شے

۱۳ حافظ حدیث سحر فریب خوشت رسید / تا حد چین و شام و باقصاے روم و رے

سحر با باد میگفتم حدیث آرزومندی / خطاب آمد که واثق شو بالطاف خداوندی

قلم را آن زبان نبود که سر عشق گوید باز / ورائے حد تقریر است شرح آرزومندی

دل اندر زلف لیلی بند و کار از عشق مجنون کن / که عاشق را زیان دارد مقالات خردمندی

الا اے یوسف مصری که کردت سلطنت مغرور / پدر را باز پرس آخر کجا شد مهر فرزندی

بسحر غمزهٔ فتان دوا بخشی و درد انگیز / بچین زلف مشک افشان دلاویزی دلبندی

جهان پیر رعنا را مروت در جبلت نیست / ز مهر او چه میخواهی در و همت چه می بندی

همائی چون تو عالیقدر و مهر استخوان تا کے / دریغ این سایهٔ دولت که بر نااهل افگندی

درین بازار گر سود است با درویش خورسند است / خدایا منعمم گردان بدرویشی و خورسندی

دعای صبح و شام تو کلید گنج مقصود است / بدین راه و روش میرو که با دلدار پیوندی

ز شعر حافظ شیراز مے گویند و مے رقصند / سیه چشمان کشمیری و ترکان سمرقندی

سحر که رهروے در سرزمینے / همے گفت این معما با قرینے

که اے صوفی شراب آنگه بود صاف / که در شیشه بماند اربعینے

گر انگشت سلیمانی نباشد — چه خاصیت دهد نقش نگینے۔

خدا زان خرقه بیزار است صد بار — که صد بت باشدش در آستینے

درونها تیره شد باشد که از غیب — چراغے بر کند خلوت نشینے۔

مروت گرچه نامے بے نشانست — نیازے عرضه کن بر نازنینے۔

ثوابت باشد اے دارائے خرمن — اگر رحمے کنی بر خوشه چینے

نمے بینم نشاط و عیش در کس — نه درمان دلے نه درد دینے

اگرچه رسم خوبان تندخوئی ست — چه باشد گر بسازی با غمینے

در میخانه بگشا تا بپرسیم — مآل حال خود را پیش بینے

نه همت را امید سربلندی ست — نه دعوت را کلید آهنینے

نه حافظ را حضور ورد شد آن — نه دانشمند را علم الیقینے

سحرم هاتف میخانه بدولت خواهی — گفت باز آئے که دیرینه این درگاهی

همچو جم جرعه مے کش که ز سر ملکوت — پرتو جام جهان بین دهدت آگاهی

با گدایان در میکده اے سالک راه — بادب باش گر از سر خدا آگاهی

بر در میکده رندان قلندر باشند — که ستانند و دهند افسر شاهنشاهی

خشت زیر سر و بر تارک هفت اختر پاے — دست قدرت نگر و منصب صاحب جاهی

اگرت سلطنت فقر به بخشند اے دل — کمترین ملک تو از ماه بود تا ماهی۔

قطع این مرحله بے همرهی خضر مکن — ظلماتست بترس از خطر گمراهی

سر ما و در میخانه که طرف بامش — بفلک بر شده دیوار باین کوتاهی

تو در فقر ندانی زدن از دست مده — مسند خواجگی و مجلس توران شاهی

اے سکندر بنشین و غم بیهوده مخور — که نه بخشند ترا آب حیات از شاهی

خافظ خام طمع شرمے ازین قصہ بدار
عملت چیست کہ مزدش دو جہان میخواہی

سلام اللہ ما کر اللیالی
علے ملک المکارم والمعالی

علے وادی الاراک ومن علیہا
ودار باللوا فوق الرمالی

دعا گوے رقیبان جہانم
وادعوا بالتواتر والتوالی

منال السول کہ در زنجیر زلفش
ہمہ جمعیت ست آشفتہ حالی

اموت صبابۃً یا لیت شعری
متے نطق البشیر عن الوصالی

فحبک راحتی فی کل حین
وذکرک مونسی فی کل حالی

سویدا بدل من تا قیامت
مباد از شور و سودے تو خالی

کجا یابم وصال چون تو شاہی
من بدنام رند لا ابالی

ز خطت صد جمال دیگر افزود
کہ عمرت باد صد سال جلالی

بران نقاش قدرت آفرین باد
کہ گرد ماہ کشید از خط ہلالی

بہر منزل کہ رو آرد خدایا
نگہدارش بحفظ لایزالی

تو مے باید کہ باشی ورنہ سہلست
زیان مایہ جاہی ومالی

خدا داند کہ حافظ را غرض چیست
وعلم اللہ حسبی من سوالی

سلامے چو بوے خوش آشنائی
بر آن مردم دیدہ روشنائی

درودے چو نور دل پارسایان
بر آن شمع خلوت گہ پارسائی

نمے بینم از ہمدمان ہیچ بر جا
دلم خون شد از غصہ ساقی کجائی

ز کوے مغان رو مگردان کہ آنجا
فروشند مفتاح مشکل کشائی

عروس جہان گرچہ در حد حسن ست
ز حد مے برد شیوۂ بیوفائی

مے صوفی افگن کجا مے فروشند — کہ درتابم از دست زہدِ ریائی

رفیقان چنان عہد صحبت شکستند — کہ گوئی نبوداست خود آشنائی

دلِ خستۂ من گرش ہمتے نیست — نخواہد ز سنگین دلان مومیائی

مرا گو تو بگذاری اے نفس طامع — بسے بادشاہی کنم در گدائی

بیاموز مست کیمیائے سعادت — ز ہم صحبتِ بد جدائی جدائی

مکن حافظ از جور گردون شکایت
چہ دانی تو اے بندہ کار خدائی

سلیمیٰ منذ حلت بالعراق — الاقی فی ہواہا ما الاقی

الا اے ساربانِ محمل دوست — الیٰ رکبانکم طال اشتیاقی

بساز اے مطربِ خوشگوی خوشخوان — بشعرِ پارسی طورت عراقی

بیا ساقی بدہ رطلِ گرانم — سقاک اللہ من کاس دہاق

جوانی باز مے آرد بیادم — صدای چنگ و نوشانوش ساقی

مے باقی بدہ تا برفشانم — بیاران مست و خوشدل عمر باقی

درونم خون شد از نادیدن دوست — الا تعسا لایام الفراق

دمے با نیکنامان متفق باش — غنیمت دان امور اتفاقی

مسیحائے مجرد را برازد — کہ با خورشید سازد ہم وثاقی

عروسی بس خوشی اے دخترِ رز — ولے گہ گہ سزاوارِ طلاقی

رعین العشق فی مرعی حماکم — حماک اللہ یا عہد التلاقی

خرد در زندہ رود انداز و می نوش — بہ گلبانگِ جوانان عراقی

یحال الشیب من وصل الغوای — سوی تقبیل وجہ اعتناقی

وصال دوستان چون روزیٔ ماست — بگو حافظ دعائے جان ساقی

سبت سلمی بصدغیها فؤادی ‏ وروحی کل یوم لی ینادی

خدارا بر من بیدل ببخشاے ‏ واوصلنی علی رغم الاعادی

ومن انکرتنی عن حب سلمی ‏ غریق العشق فی بحر الوداد

نگارا در غم سوداے عشقت ‏ توکلنا علی رب العباد

دلِ حافظ شد اندر چین زلفت ‏ بلیلٍ مظلمٍ والله هادی

سینه مالامال درد است اے دریغا مرهمے ‏ دل ز تنهائی بجان آمد خدارا همدمے

خیز تا خاطر بدان ترکِ سمرقندی دهیم ‏ کز نسیمش بوے جوے مولیان آید همے

چشم آسایش که دارد زین سپهر گرم رو ‏ ساقیا جامے بیاور تا بر آسایم دمے

زیرکے را گفتم این احوال خود خندید و گفت ‏ صعب کارے بوالعجب دودے پریشانی عالمے

سوختم در چاه صبر از بهر آن شمع چگل ‏ شاه ترکان غافل است از حال ما کو رستمے

در طریق عشقبازی امن و آسایش خطاست ‏ ریش باد آن دل که با دردِ تو جوید مرهمے

اهلِ کار و ناز را در کوے رندان راه نیست ‏ رهروے باید جهان سوزے نه خامی بیغمے

آدمی در عالمِ خاکی نمے آید بچنگ ‏ عالمے از نو بباید ساخت وز نو آدمے

گریهٔ حافظ چه ساز پیش استغناے دوست ‏ کاندرین طوفان نماید هفت دریا شبنمے

لبش مے بوسم و در مے کشم مے ‏ بآبِ زندگانی برده ام پے

نه رازش مے توانم دید با کس ‏ نه کس را مے توانم دید با وے

گل از خلوت بباغ آورد مسند ‏ بساطِ زهد را چون غنچه کن طے

بده جام مے و از جم مکن یاد ‏ که میداند که جم کے بود و کے کے

بزن بر چنگ چنگ اے ماه مطرب ‏ رگش بخراش تا بخروشم از وے

چو چشمت مست را مخمور مگذار — بیاد لعلش ای ساقی بده می
بجوید جان ازان قالب جدائی — که باشد خون جامش در رگ و پی
کیش می بوسم و خون میخورم جام — رخش می بینم و گل میکند خوی
چو مرغ باغ می گوید که هو هو — مده از دست جام باده هی هی
چو مجنون در پی دیدار لیلی — بباید گشتن ای دل کرده هر حی
تو با سلطان گل خوش باش و می نوش — غنیمت دان خلاص بهمن از وی

زبانت درکش ای حافظ زمانی
حدیث بی زبان را بشنو از نی

شرابست و حریفان از هر طرف نگاری — یاران صلای عشقست گر میکنند کاری
چشم فلک ندیده زین خوبتر حریفی — در دام کس نیفتد زین خوبتر شکاری
روی خوبت از گل صد بار نازنین تر — یا رب که ره نیابد بر دامن تو خاری
چشمی که دیده باشد از نور آفریده — زین خاکدان مبارا بر دامنش غباری
چون من شکسته را از پیش خود چه رانی — کم غایت تمنا بوسیست یا کناری
می بی غش ست بشتاب وقت خوش ست دریاب — سال دگر که دارد امید نو بهاری
در بوستان حریفان مانند لاله و گل — هر یک گرفته جامی بر یاد روی یاری
چون این گره کشایم وین راز وا نمایم — دردی و صعب دردی کاری و سخت کاری

هر تار موی حافظ در دست ترک شوخیست
مشکل توان نشستن در اینچنین دیاری

صبا تو نکهت آن زلف مشکبو داری — بیادگار بمانی که بوی او داری
دلم که گوهر اسرار عشق و دست درست — توان بدست تو دادن گرش نکو داری
دران شمائل مطبوع هیچ نتوان گفت — جز این قدر که رقیبان تند خو داری

نوای بلبلت ای گل کجا پسند افتد — که گوش هوش بمرغان هرزه گو داری
زجرعهٔ تو سرم مست گشت نوشت باد — خود از کدام خم است آنکه در سبو داری
قبای حسن فروشی ترا برازید و بس — که همچو گل همه آئینِ رنگ و بو داری
زمانه گر همه مشکِ ختن دهد برباد — فدای تو که خط و خال مشکبو داری
دم از ممالکِ خوبی چو آفتاب زدن — ترا رسد که غلامانِ ماهرو داری
بسرکشی خود ای سرو جوبار مناز — که گر باو رسی از شرم سرفرو داری
دعاش گفتم و خندان بزیر لب می گفت — که کیستی تو با ما چه گفتگو داری

زکنج مدرسه حافظ مجوی گوهر عشق
قدم برون نه اگر میل جستجو داری

صبح ست و ژاله میچکد از ابر بهمنی — برگِ صبوح ساز و بزن جام یک منی
در بحر مائی و منی افتاده ام بیار — می تا خلاصی بخشدم از مائی و منی
خون پیاله خور که حلال ست خون او — درکار خیر کوشش که کاریست کردنی
گر صبحدم خمار ترا درد سر دهد — پیشانئے خمار همان به که بشکنی
ساقی بهوش باش که غم درکمین ماست — مطرب نگاه دار همین ره که میزنی
می ده که سر بگوش من آورد چنگ و گفت — خوش باش و پند بشنو ازین پیر منحنی
ساقی به بی نیازئے یزدان که می بیار — تا بشنوی ز صوت مغنی هوالغنی

حافظ نهال قد تو در جویبارِ حسن
خون خورد و بر نشاید تو خواهی که بر کنی

طفیل هستئے عشقند آدمی و پری — ارادتی بنما تا سعادتی ببری
چو مستعد نظر نیستی وصال مجوی — که جام جم نکند سود گاه بے بصری
مے صبوح و شکر خواب صبحدم تا چند — بعذر نیم شبے کوشش و نالهٔ سحری

ببوی زلف و رخت می‌روند و می‌آیند
بکوش خواجه و از عشق بی‌نصیب مباش

بیا و سلطنت از ما بخر بمایهٔ حسن
دعای گوشه‌نشینان بلا بگرداند

مرا ازین ظلمات آنکه رهنمائی داد
ز هجر و وصل تو در حیرتم چه چاره کنم

طریق عشق طریقی عجب خطرناک است
هزار جان گرامی بسوخت زین غیرت

چو هر خبر که شنیدی رهی بحیرت داشت

صبا بغالیه سائی و گل بجلوه گری
که بنده را نخرد کس بجرم بی هنری
ازین معامله غافل مشو که حیف خو...
چرا بگوشهٔ چشمی ...
دعای ...
نه در ...
نمو ...
که هر ...
ازین ...

...بیمن همت حافظ امید هست
...ارای اسامر لیلاً بلیلة ال...

عمر بگذشت به بیحاصلی و بوالهوسی
چه شکرهاست درین شهر که قانع شده‌اند
بال بگشا و صفیر از شجر طوبی زن
کاروان رفت و تو در خواب و بیابان در پیش
دوش در خیل غلامان درش می‌بودم
تا چو مجمر نفسی دامن جانان گیرم
لمع البرق من الطور و آنست به
با دل خون شده چون نافه خوشش باید بود

ای پسر ...
شاهبازی ...
حیف باشد ...
وه که بس ...
گفت کا...
دل بر آ...
فاعلی لک...
هر که مشهور جهان ...

...چند پوید به هوای تو ز هر سو حافظ
...یسر الله طریقاً بک یا ملتمسی

ببوے زلف ورخت میروند و می آیند
بگوش خواجہ و از غیب این نصیب باش
بیا و سلطنت از ما بخر بمایہ حسن
دعاے گوشہ نشینان بلا بگرداند
مرا ازین ظلمات آنکہ رہنمائی داد
ز ہجر و وصل تو در حیرتم چہ چارہ کنم
طریق عشق طریقے عجیب خطرناک ست
ہزار جان گرامی بسوخت زین غیرت
چو ہر خبر کہ شنیدی رہے بحیرت داشت

صبا بغالیہ سائی و گل بجلوہ گری
کہ بندہ را نخرد کس بجرم بے ہنری
ازین معاملہ غافل مشو کہ حیف خوری
چرا بگوشہ چشمے بما نمے نگری
دعاے نیم شبے بود و گریہ سحری
نہ در برابر چشمی نہ غایب از نظری
نعوذ باللہ اگر رہ بمامنے نبری
کہ ہر صباح و مسا شمع مجلس دگری
ازین سپس من و رندی و وضع بے خبری

بہ یمن ہمت حافظ امید ہست کہ باز
اُرٰی اُسامِرُ لیلاے بلیلۃ القمرِ

عمر بگذشت بہ بیحاصلی و بوالہوسی
چہ شکر ہاست درین شہر کہ قانع شدہ اند
بال بکشا و صفیر از شجر طوبے زن
کاروان رفت و تو در خواب و بیابان در پیش
دوش در خیل غلامان درش مے بودم
تا چو مجمر نفسے دامن جانان گیرم
لمع البرق من الطور و آنست بہ
باد خون شدہ چون نالہ خوشش باید بود

اے پسر جام میم دہ کہ بہ پیری برسی
شاہبازان طریقت بشکار مگسی
حیف باشد چو تو مرغی کہ اسیر قفسی
وہ کہ بس بیخبر از غلغل بانگ جرسی
گفت کاے بیدل بیچارہ تو یار چہ کسی
دل بر آتش بنہادم ز پے خوش نفسی
فلعلی لک آت بشہاب قبسی
ہر کہ مشہور جہان گشت بمشکین نفسی

چند پوید بہ ہواے تو ز ہر سو حافظ
یسر اللہ طریقا بک یا ملتمسی

کتبت قصۃ شوقی و مدمعی باکی
بیا کہ بے تو بجان آمدم ز غمناکی

بسا کہ گفتہ ام از شوق با دو دیدۂ خود
ایا منازل سلمے فاین سلماکی

عجیب واقعہ و بس غریب حادثہ ایست
انا اصطبرت قتیلا و قاتلی شاکی

کرا رسد کہ کند عیب دامن پاکت
کہ ہمچو قطرہ کہ بر برگ گل چکد پاکی

ز خاک پاے تو داد آبروے لالہ و گل
چو کلک صنع رقم زد ز آبی و خاکی

صبا عبیر فشان گشت ساقیا بر خیز
و ہات شمسہ کرم مطیب الزاکی

اثر نماند ز من بے شمائلت آرے
ارے مآثر محیای فی محیاکی

دع التکاسل تغنم فقد جری مثل
کہ زاد راہروان چستی ست و چالاکی

با آبروے گل و خاک پاے سرو کہ نیست
چنین بدیع جمالی ز آبی و خاکی

ز وصف حسن تو حافظ چگونہ نطق زند
کہ چون صفات الٰہی ورائے ادراکی

گفتند خلایق کہ توئی یوسف ثانی
چون نیک بدیدم بحقیقت بہ ازانی

در عشق توام شہرہ چو فرہاد عجب نیست
اے خسرو خوبان تو شیرین زمانی

تشبیہ دہانت نتوان کرد بہ غنچہ
ہرگز نبود غنچہ بہ این تنگ دہانی

صد بار بگفتی کہ دہم زان دہنت کام
چون سوسن آزاد چرا جملہ زبانی

گفتی کہ دہم کامت و جانت بستانم
ترسم ندہی کامم و جانم بستانی

چشم تو خدنگ از سپر جان گذرانید
بیمار کہ دیدہ ست بدین سخت کمانی

چون اشک بیندیش از دیدہ مردم
آنرا کہ دمے از نظر خویش برانی

گر سرو نماند ز قد رفتار تو بر پاے
بخرام کہ از سرو گذشتی بہ روانی

در راہ تو نہ منقش چو قلم گرد ز سر پاے
چون نامہ چرا یک دمش از لطف نخوانی

از پیش مران حافظ غمدیدۂ خود را
کز عشق رخت داد دل و دین و جوانی

کہ برد بہ نزد شاہان زمن گدا پیامے | کہ بکوے میفروشان دو ہزار جم بجامے
اگر این شراب خامست اگر آن حریف پختہ | بہزار بار بہتر ز ہزار پختہ خامے
شدہ ام خراب و بدنام و ہنوز امیدوارم | کہ بہمت عزیزان برسم بہ نیکنامے
تو کہ کیمیا فروشی نظرے بقلب ما کن | کہ بضاعتے نداریم و فگندہ ایم دامے
بکجا برم شکایت بکہ گویم این حکایت | کہ لبت حیات ما بود و نداشتے دوامے
عجب از وفاے جانان کہ تفقدے نفرمود | نہ بہ نامہ و پیامے نہ بپرسش دوامے
بروید پارسایان کہ نماند پارسائی | مے ناب درکشیدم و نماند ننگ نامے
زرہم میفگن اے شیخ بدانہاے تسبیح | کہ چو مرغ زیرک افتد نفتد بہیچ دامے
سر خدمت تو دارم بخرم بہیچ مفروش | کہ چو بندہ کمتر افتد بمبارکی غلامے

بکشاے تیر مژگان و بریز خون حافظ
کہ چنان کشندۂ را نہ کشد کس انتقامے

مخمور جام عشقم ساقی بدہ شرابے | پر کن قدح کہ بے مے مجلس ندارد آبے
عشق رخ چو ماہش در پردہ راست ناید | مطرب بزن نوائے ساقی بدہ شرابے
شد حلقۂ اقامت تا بعد ازین رقیبت | زین در دگر نراند ما را بہیچ بابے
مخمور آن دو چشمم ساقی کجاست جامے | بیمار آن دو لعلم آخر کم از جوابے
چون آفتاب رویش در دیدہ مے نگنجد | اے دل چہ سود داری در دیدہ اضطرابے
در انتظار رویت ما و امیدواری | در عشوۂ لبانت یا فال یا جوابے
دست غرض میالاے بر کاسہ کہ دانی | انجام کار نبود از وے نصیب آبے

حافظ چہ مے نہی دل بر یاد روے جانان
کے تشنہ سیر گردد از لمعۂ سرابے

مے خواہ و گل افشان کن از دہر چہ میجوئی | این گفت سحرگہ گل بلبل تو چہ مے گوئی

مسند بگلستان بر تا شاهد و ساقی را
لب گیری و رخ بوسی مے نوشی و گل بوئی

شمشاد خرامان کن آهنگ گلستان کن
تا سرو بیاموزد از قد تو دلجوئی

تا غنچهٔ خندانت دولت به که خواهد داد
اے شاخ گل رعنا از بهر که میروئی

امروز که بازارت پر جوش خریدار است
دریاب و بنه گنجے از مایهٔ نیکوئی

آن طره که هر جعدش صد نافهٔ چین آورد
خوش بودے اگر بودے بوئیش ز خوشخوئی

چون شمع نکوروئی در رهگذر باد است
طرفے کرمے بربند از نقد نکوروئی

هر مرغ بدستانے در گلشن شاه آمد
بلبل بنواسازی حافظ بدعاگوئی

نسیم صبح سعادت بدان نشان که تو دانی
خبر بکوے فلان بر بدان زمان که تو دانی

تو پیک خلوت رازی و دیده بر سر راهت
بمردمی نه بفرمان چنان رسان که تو دانی

بگو که جان ضعیفم بدست رفت خدا را
ز لعل روح فزایت چنان بسان که تو دانی

من این دو حرف نوشتم چنانکه غیر ندانست
تو هم ز روے کرامت چنان بخوان که تو دانی

خیال تیغ تو با ما امید تشنه و آب است
اسیر خویش گرفتی چنان بخوان که تو دانی

امید در کمر زرکشت چگونه نه بندم
دقیقه ایست نگارا دران میان که تو دانی

یکیست ترکی و تازی درین معامله حافظ
حدیث عشق بیان کن بهر زبان که تو دانی

نو بهار است دران کوش که خوشدل باشی
که بسے گل بدمد بار و تو در گل باشی

چنگ در پرده همے میدهدت پند ولیک
وعظت آنگاه دهد سود که قابل باشی

من نگویم که کنون با که نشین و چه بنوش
که تو خود دانی اگر زیرک و عاقل باشی

در چمن هر ورقے دفتر حالے دگر است
حیف باشد که ز حال همه غافل باشی

گرچه راهیست پر از بیم ز ما تا بر دوست
رفتن آسان بود ار واقف منزل باشی

نقدِ عمرت ببرد غصهٔ دنیا بگزاف
گر شب و روز درین قصهٔ باطل باشی

حافظا گر مددِ بخت بلندت باشد
صیدِ آن شاهدِ مطبوع شمایل باشی

نور خدا نمایدت آینهٔ مجردی
از در ما در آ اگر طالب عشق سرمدی

باده بده که دوزخ از نام گناه ما برد
آب زند بر آتشش معجزهٔ محمدی

شعبده باز بے کنی هر دم و نیست این روا
قال رسول ربنا ما انا فقط من ددی

ارچه بعمد میکشی تیغ جفا بکین من
فکرے نمی کنی مگر من عمدهٔ محمدی

گر تو باین جمال و فر سوے چمن گذر کنی
سوسن و سرو و گل بتو جمله شوند مقتدی

نقش خودی ز لوح دل پاک کنی تو در زمان
گر سپری بجان و دل راه بکوے بیخودی

جان و دل تو حافظا بسته ام آرزوست
اے متعلق خجل دم مزن از مجردی

نوش کن جام شراب یکمنی
تا بدان بیخ غم از دل بر کنی

دل گشاده دار چون جام شراب
سر گرفته چند چون خم دنی

چون ز جام بیخودی رطلے کشی
کم زنی از خویشتن لاف منی

دل بے بر بند تا مردانه وار
گردن سالوس و تقوے بشکنی

خاکسان شو در قدم نه همچو ابر
جمله رنگ آمیزی و تر دامنی

تیز و جهدے کن چو حافظ تا مگر
خویشتن را در پاے معشوق افگنی

وقت را غنیمت دان این قدر که بتوانی
حاصل از حیات اے جان یکدم ست تا دانی

پیش زاهد از رندی دم مزن که نتوان گفت
با طبیب نامحرم حال درد پنهانی

با دعاے شبخیزان اے شکر دهان مستیز
در پناه یک اسمست خاتم سلیمانی

یوسف عزیزم گواے برادران رحمے
کز غمش عجب دارم حال پیر کنعانی

میروی ز مژگانت خون خلق مے ریزد
تند میروی جانا ترسمت فرو مانی

پند عاشقان بشنو وز طرب باز آ
کاین ہمه نے ارزد شغل عالم فانی

زاهد پشیمان را ذوق باده در جان ست
عاقلا مکن کارے کآورد پشیمانی

خم شکن نمیداند این قدر که صوفی را
جنس خانگی باشد همچو لعل رمانی

گر تو فارغی از من اے نگار سنگین دل
حال خود بخواهم گفت پیش آصف ثانی

از درم در آ سرمست تا زنم بشادی دست
روشنی بما پیوست راستی بہ مرمانی

اعیان چو من زانجا بگذرم حرامست باد
گر بجاے من سرو غیر دوست بنشانی

دل ز ناوک چشمت گوش داشتم لیکن
ابروے کماندارت مے برد به پیشانی

جمع کن باحسانے حافظ پریشان را
اے شکنج گیسویت مجمع پریشانی

ہزار جہد بکردم کہ یار من باشی
قرار بخش دل بے قرار من باشی

دمے بکلبهٔ احزان عاشقان آئی
شبیے حراز دل سوگوار من باشی

دران چمن که بتان دست عاشقان گیرند
گرت ز دست برآید نگار من باشی

چراغ دیدهٔ شب زنده دار من گردی
انیس خاطر امیدوار من باشی

چه خسروان ملاحت به بندگان نازند
دران میانه خداوندگار من باشی

شود غزاله خورشید صید لاغر من
گر آهوے چو تو یکدم شکار من باشی

سه بوسه کز دو لبت کردهٔ وظیفه من
اگر ادا نکنی وام دار من باشی

من این مراد ببینم بخود که نیم شبی
بجاے اشک روان در کنار من باشی

من ار چه حافظ شهرم جوے نے ارزم
مگر تو از کرم خویش یار من باشی

هواخواه توام جانان و میدانم که نمیدانی
که هم نادیده میدانی و هم ننوشته میخوانی

ملامت گرچه دریابد در راه عاشق و معشوق
نه بیند چشم نابینا خصوص اسرار پنهانی

ملک در سجدهٔ آدم زمین بوس تو نیت کرد
که در حسن تو چیزے یافت بیش از طور انسانی

خم زلفت بنام ایزد کنون مجموعهٔ دلهاست
مبادا این جمع را یارب غم باد پریشانی

بیفشان زلف و صوفی را به بازی و برقص آور
که از هر رقعهٔ دلقش هزاران بت بیفشانی

دریغا عیش شبگیری که در خواب سحر بگذشت
بدانی قدر وصل اے دل که در هجران فرومانی

ملول از همرهان بودن طریق کاروانی نیست
بکش دشواری منزل بیاد عهد آسانی

گشاد کار مشتاقان در ان ابروے دلبند است
خدارا یک نفس با ما گره بگشا ز پیشانی

چراغ افروز چشم ما نسیم زلف خوبانست
مبادا این قوم را یارب غم از باد پریشانی

امید از بخت میدارم که بگشایم گره زین بت
خدارا اے ملک با ما گره بگشا ز پیشانی

خیال چنبر زلفش فریبت میدهد حافظ
نگر تا حلقهٔ اقبال ناممکن نجنبانی

احمد الله علی معدلة السلطانی
احمد شیخ اویس و حسن ایلخانی

خان بن خان و شهنشاه شهنشاه نژاد
آنکه میزیبد اگر جان جهانش خوانی

دیده نادیده باقبال تو ایمان آورد
مرحبا اے بهمه لطف خدا ارزانی

برشکن طرهٔ ترکانه که در کاکل تست
بخشش و کوشش قاآنی و چنگیزخانی

ماه اگر بیتو برآید بدو نیمش بزنند
دولت احمدی و معجزهٔ سلطانی

جلوهٔ حسن تو مے برد دل از شاه و گدا
چشم بد دور که هم جانی و هم جانانی

گرچه دوریم بیاد تو قدح مے نوشیم
بُعد منزل نبود در سفر روحانی

از گل فارسیم غنچهٔ عیشے نشگفت
حبذا دجلهٔ بغداد و مے ریحانی

اے نسیم سحری خاک رهِ یار بیار
تا کند حافظ از ان دیدهٔ جان نورانی

ز کوی یار می آید نسیم باد نوروزی
ازین باد ار مدد خواهی چراغ دل برافروزی

چو گل گر خردهٔ داری خدا را صرف عشرت کن
که قارون را غلطها داد سودای زراندوزی

سخن در پرده میگویم چو گل از پرده بیرون آ
که بیش از پنج روزی نیست حکم میر نوروزی

می دارم چو جان صافی و صوفی میکند عیبش
خدایا هیچ عاقل را مبادا بخت بدروزی

طریق کام جستن چیست ترک کام خود گفتن
کلاه سروری آنست گر این ترک بردوزی

جدا شد یار شیرین کنون تنها نشین ای شمع
که حکم آسمان اینست اگر سازی اگر سوزی

بعجب علم نتوان شد ز اسباب طرب محروم
بیا زاهد که جاهل را زیاده میرسد روزی

ندانم نوحهٔ قمری بطرف جویباران چیست
مگر او نیز همچون من غمی دارد شبانروزی

به بستان رو که از بلبل طریق عشق گیری یاد
بمجلس آی کز حافظ سخن گفتن بیاموزی

بچشم مهر اگر با من صنم را یک نظر بودی
ازان سیمین بدن کارم بخوبی همچو زر بودی

ز شوق افشاندمی هردم سر در پای جانانم
دریغا گر متاع جان نه زین مختصر بودی

اگر برقع برافگندی ازان رخ چو سر روزی
تمام از نرگس مستش جهان پر شور و شر بودی

همش مهر آمدی بر من ز مهر آن شاه خوبان را
گر از درد دل زارم یکی روزش خبر بودی

بوصلش گر مرا روزی ز هجران فرصتی بودی
مبارک ساعتی بودی چه خوش بود اگر بودی

نگفتی کس بشیرینی چو حافظ شعر در عالم
اگر طوطی طبعش را ز لعل او شکر بودی

تمت غزلیات

ترکیب بند

شاهی که پناه ملک و دین است
در خورد هزار آفرین است

نو بادهٔ خاندان ملک است
گلدستهٔ بوستان دین است

هم نسل شهنشهِ زمان ست
هم نقد خلیفهٔ زمین ست

آثار و دلایلِ سعادت
تابنده چو نورش از جبین ست

در ملک جهان بہ فر شاہی
انصاف تو کوکبِ یقین ست

در خاتم قدر او نهفته
فیروزهٔ چرخ در نگین ست

تیغش بمیان کفر و اسلام
سدّیست ولیک آهنین ست

کلک از کف دست او دُربار
شمشیر بها ز دلیش سزاوار

اے سایۂ رحمتِ الٰہی
وے غنچۂ باغ بادشاہی

ہرگز بشمایل تو سروے
نارستہ ز بوستان شاہی

ہم چرخ جمال را تو مہری
ہم برج جلال را تو ماہی

درخواستہ از خدای بیچون
بخشست بدعاے صبحگاہی

بر نامِ تو مہر کردہ گردون
منشار اوامر و نواہی

بر سلطنتِ تو بے تکلف
تمکینِ تو میدہد گواہی

نام تو یقین کہ مے برآرد
آوازہ زماہ تا بہ ماہی

گردون کہ لطیفہ ہا برآرد
دُرّے چو تو وصف ندارد

اے خلعت ملک بہ تو زیبا
وے غُرّۂ دولت تو غَرّا

اے آمدہ نو عروس دولت
بر شکل شمایل تو شیدا

انوار شکوہ چو شہبازی
از روے مبارکت ہویدا

بر قامتِ حشمتِ تو کوتاہ
این اطلس نیلگونِ والا

بگذشت صداے صیت عدلت
از سقف نہم رواق خضرا

بر شادی مجلس تو خورشید
تا روی مبارک تو بیند
از بہر قبولیت از بن گوش

ہر لحظہ کشیدہ جام صہبا
نرگس ہمہ دیدہ گشتہ عمدا
لولوی خوشاب گشتہ لالا

در قصر تو چرخ آستانی
کیوان بدر تو پاسبانی

تا باد خدای باد یارت
ہر آرزوی کہ در دل آید
توفیق رفیق در مہمیت
نصرت کہ مباد از تو خالی
آراستہ چون بہشت گیتی
تا چرخ بپاست دور دورت
جاوید بعون جاہ و عزت
آسودہ چو حافظ اند خلقان

جز عیش مباد ہیچ کارت
ایام نہادہ در کنارت
تا بیند ندیم در یسارت
در رزم کمینہ دستیارت
از کوشش تیغ آبدارت
تا دہر بجاست کارکارت
باد اہمہ چیز برقرارت
در سایہ بخت کامگارت

کارت ہمہ حفظ ملک و دین باد
تا باد ہمیشہ این چنین باد

ماہی چو تو آسمان ندارد
باروی تو آفتاب دیدم
از حسن تو چون کنم عبارت
حیران شدہ ام کہ ہیچ وصفی
مرغی کہ سوی تو کرد پرواز
ہر دل کہ جان ندار دوست دوست

سروی چو تو بوستان ندارد
نکہت و لیکن آن ندارد
کز ہیچ صفت نشان ندارد
در خور رخت بیان ندارد
دیگر سر آشیان ندارد
میدان بیقین کہ جان ندارد

از بہر دلم ہزار تیر ست — کابروے تو در کمان ندارد
چشت نظرے بما بنیداخت — مست ست و سر جان ندارد
منظور شہنشہ است وانز ناز — پروائے شکستگان ندارد

سلطان زمانہ ناصر الدین
شد معتصم بعز و تمکین

ساقی اگرت ہوائے ما ہے — جز بادہ میار پیش ما شے
سجادہ و خرقہ در خرابات — بفروش و بیار ساغر مے
گر زندہ دلی شنو ز مستان — ور گلشن جان صدائے یا حے
با درد و درآ بوئے درمان — کوہن نگر ز عشق لاشے
اسرار دل ست در رہ عشق — بتر ز ہستی فارجاتم طے
سلطان صلفت آن بت پرویش — مے آمد و خلق شہر از پے
مردم نگران بروئے خوبش — وز شرم روان ز عارضش خوے
حافظ ز غم تو چند نالد — آخر دل من شکستہ تا کے

با درد و غم تو یار باشم
در عیش جہان کنار باشم

ترجیع بند

اے وادہ بباد دوستداری — این بود وفا و عہد یاری
آخر دل ریش دردمندم — تا چند بدست غم سپاری
از زلف تو حاصلے ندیدم — جز شیفتگی و بیقراری
اے جان عزیز بر ضعیفان — تا چند کنی جفا و خواری

هرچند که سوختی بجورم
گفتم مگر از سر ترحم
چون نیست امید آنکه روزی

گردم من خسته سازگاری
دست از ستم و جفا بداری
بر عاشق خسته رحم آری

آن به که ز صبر رخ نتابم
باشد که مراد دل بیابم

ای ساقی از آن می شبانه
تا در سر من ز عقل باقیست
برداشته اند صوت داؤد
ای مطرب تا تو نیز یکدم
برگوی بیاد وصل جانان
می نوش تو حافظا بشادی
دیریست که آتش غم دل
چون نیست بهیچگونه پیدا

درده دو سه جام خسروانه
از دست مده می مغانه
مرغان چمن ز آشیانه
بگذارند کفت دف و چغانه
چون عود بسوز دل ترانه
تا چند خوری غم زمانه
در سینه همی کشد زبانه
دریای فراق را کرانه

آن به که ز صبر رخ نتابم
باشد که مراد دل بیابم

در سختی عشق اگر بمیرم
بیشک دل ماه خور نگیرد
پیوسته کمان ابروانش
نتوان بقلم نوشت شورش
پیر غم عشقم ارچه طفلم
دارم سر آنکه همچو سعدی

من دل ز غم تو برنگیرم
گر سوی فلک رسد نفیرم
از غمزه همی زند بتیرم
گر پیر فلک شود دبیرم
طفل غم عشقم ارچه پیرم
بنشینم و صبر پیش گیرم

چون کرد زمانه ستمگار | دور از تو به بند غم اسیرم

آن به که ز صبر تلخ نتابم
باشد که مراد دل بیابم

ای غیرت لعبتان طناز | برقع ز رخ چو مه برانداز
تا من ز سر جهان به کلی | برخیزم و توبه بشکنم باز
ای دوست ز رهگذار دیده | شد فاش میان مردان راز
تا خود چه بود مرا سرانجام | در عشق چو هجر کرد آغاز
سرمایهٔ عمر داد برباد | هر کو بغم تو گشت انباز
در آتش عشق و مجمر غم | میسوز دلا چو عود و می ساز
حالے چو شنید هر او ست | بوسیدن پاے او سرافراز

آن به که ز صبر تلخ نتابم
باشد که مراد دل بیابم

ای سرو سمن بر گل اندام | از عارض تو خجل مه شام
باز آے که هجر تنگدازت | برد از دل من قرار و آرام
از دانهٔ خال و دام زلفت | مرغ دل من فتاده در دام
چون کام نشد کسے حاصل | قانع شده ام به هجر ناکام
مائیم و غم فراق حالے | تا خود بکجا رسد سرانجام
جز محنت و درد گو نیا نیست | دور از تو نصیب من بایام
مقصود وجود حافظ چیست | جز صحبت یار و باده و جام
حالے چو نے شود مهیا | کام دلم از تو اے دلارام
آن به که ز صبر تلخ نتابم | باشد که مراد دل بیابم

که این چرخ و این انجم آبنوس
کسے کوزے طبل بر پشت پیل
جز این مرکز هفت پرکار نیست
تو در خانهٔ ششدری ششدری
بر ایوان شش طاق خضرا نشین
بده ساقی آن آب آتش فشان
که در آتش ست این دل روشنم
که فیروز فرخ منوچهر چهر
نوشته ست بر جام نوشیروان
اگر پور زالی وگر پیر زال
زمن بشنو اے پیر آموزگار
که این منزل درد و دجلهٔ غمست
بده ساقی آن لعل یاقوت رنگ
روان در ده آن مے چو آب روان
شهانے که اینجا نشستند شاد
ندامت جام جم و جم کجاست
که میداند از خیلسوفان سے
چه سوے عدم گام برداشتند
چه بندی دل اندر سپنجی سرائے
در آن بستن دل زدیوانگی ست
درین دار ششدر نیابی تو کام

بسے یاد دارد چو بهرام و طوس
زوندش بنا کام طبل رحیل
جز این هفت پرکار پرکار نیست
کراو مانده تا بنگری بگذری
بمنزلگه جان نشیمن گزین
از آن پیش کز ما نیابی نشان
جهانا که آبے بر آتش زنم
شنیدم که در عهد بوزجمهر
که لبفرائے از جام نوشین روان
پرستان نانی شوی پایمال
مکن تکیه بر گردش روزگار
درین دامگه شادمانی کم ست
که بردارد از رخ لعل و یاقوت رنگ
ز آب روان کآفتاب بیان
برفتند و از کس نگردند یاد
سلیمان کجا رفت و حاتم کجاست
کر جمشید کے بود و کاؤس کے
درین بقعه جز نام نگذاشتند
که چون بگذری بازمانی بجائے
باد آشنائی زبیگانگی ست
مجال محال و مقام مقام

برو خط کن این هفت طومار را
قلم درکش این هفت پرکار را

بده ساقی آن آب آتش خواص — کز آن بلکه یابم ز آتش خلاص
بر این سقف نه پایهٔ شش رواق — توان زد بیک جام می چار طاق
قدح درده اکنون که ما دردهیم — سرت کی دهیم ار بجا سر نهیم
درین ده که گروهی سیاوش کشند — که پیران ده را با آتش کشند
اگر عاقلی خیز و دیوانه شو — مریز آب خود خاک میخانه شو
دم از دل زنی در دلی درکش — دم گرم خواهی دم سرد کش
پی کاروانان هشیار زن — ره دردنوشان خمار زن

مشو تیره این دیر خاکی مغاک
که ناگه دهد هم بباد ت چو خاک

بده ساقی آن جوهر روح را — دوای دل ریش مجروح را
که دوران چو جام از کف جم ربود — اگر عالمی بشدش زانچه سود
چو بنیاد عمر است ناپایدار — به نقد این نفس را غنیمت شمار
کسی را که دستت رسد دستگیر — که فردا همان باشدت دستگیر
شه دادگستر که ناگه برد — نگر ای برادر که با خود چه برد
تو نیز آنچه کاری همان بدروی — چنان کامدی باز بیرون روی
رهائی نیابد کس از شیب خاک — که بر خاک ننشست از روی خاک

باین حقهٔ سبز چندین مناز
که هم مهره بازست هم حقه باز

بده ساقی آن آب افسرده را — بیا زنده ساز این دل مرده را

که هر پاره خشتی که بر منظریست — سر کیقبادی و اسکندریست

هر آن گل که گلدستانی بود — مه عارض دلستانی بود

هر آن شاخ سروی که زر گلشنی ست — قد دلبری زلف سیمین تنی ست

شنیدم که شوریده می پرست — بمیخانه میگفت و جامی بدست

که یابد ازین گرسنه زر نشان — بازین سفره بیرون زدو نان دونان

بجز خون شاهان درین طشت نیست — بجز خاک خوبان درین دشت نیست

که هر کس درو دور گردون بود — ز گردون درونش پر از خون بود

بده ساقی آن تلخ شیرین گوار — که شیرین بود باده از دست یار

که دارا که دارای آفاق بود — بدارندگی در جهان طاق بود

چو زین دار ششدر برون برد رخت — نبودش بجز گور و تابوت رخت

اگر هوشمندی بیا باده نوش — چو نوشی دمی باده آئی بهوش

که این طغرل آبنوسی قفس — نیفتد ازین دانه در دام کس

در خاک روبان میخانه کوب — ره میفروشان میخانه روب

گر آب آتش خواصت دهند — بمستی زهستی خلاصت دهند

بجامی برون آورندت زخویش — بوحدت رسی پرده افتد ز پیش

که حافظ چو در عالم جان رسید — چو از خود برون شد بجانان رسید

من ازانکه گردم زمستی هلاک
بآئین مستان بریدم به خاک

بتابوتی از چوب تاکم کنید — براه خرابات خاکم کنید

بآب خرابات غسلم دهید — پس آنگاه بر دوش مستم نهید

مریزید بر گور من جز شراب — میارید در ماتم جز رباب

ولیکن شرطیکہ در مرگ من
تو خود حافظا سرزمستی متاب

ننالد بجز مطرب و تار زن
کہ سلطان نخواہد خراج از خراب

مثنوی

الا اے آہوے وحشی کجائی
دو تنہا و دو سرگردان و بیکس
بیا تا حال یک دیگر بدانیم
کہ مے بینم درین دست مشوش
کہ خواہد شد بگوئید اے حبیبان
مگر خضر مبارک پے درآید
مگر وقت عطا پرور آمد
کہ روزے رہروے در سرزمینے
کہ اے سالک چہ در انبانہ داری
جوابش داد و گفتا دانہ دارم
بگفتا چون بدست آری نشانش
چو آن سرو روان شد کاروانی
مدہ جام مے و پاے گل از دست
لب سرچشمہ دیگر طرف جوئے
بیاد رفتگان و دوستداران
چو نالان آیدت آب روان پیش
نکرد آن ہمدم دیرین مدارا

مرا باتست بسیار آشنائی
دو راہ اندر کمین از پیش و از پس
مراد ے ہم بجوئیم ار توانیم
چراگاہے ندارد خرم و خوش
رفیق بیکسان یار غریبان
زیمن ہمتش این راہ سرآید
کہ قالم لا تذرنی فرداً آمد
ہمیگفت این معما با قرینے
بیا دامے بنہ گر دانہ داری
ولے سیمرغ مے باید شکارم
کہ او خود بے نشانست آشیانش
ز ملک دیدہ میکن پاسبانی
ولے غافل مشو از چرخ بدست
نم اشکے و با خود گفتگوے
موافق کن تو با ابر بہاران
مدہ بخشش ز آب دیدہ خویش
مسلمانان مسلمانان خدا را

جهان بے رحم زد تیغ جدائی
که گوئی خود نبود است آشنائی

بر فت و طبع و شب باشم حزین کرد
برادر با برادر کے چنین کرد

مگر خضر مبارک پے تواند
که این تنها بآن تنها رساند

نیاز من چه وزن آرد بدین ساز
که خورشید غنی شد کیسه پرداز

تو گوهر بین و از خر مهره بگذر
ز طرزے کان نگردد شهره بگذر

چو من ماهیے کلک آرم به تقریر
تو از نون والقلم میپرس تفسیر

مقالات نصیحت گو همین است
که حکم انداز هجران در کمین است

روان را با خرد درهم سرشتند
وزان تخمیکه حاصل بود کشتند

بیاور نگهتے زان طبیب امید
مشام جان معطر ساز جاوید

که این نافه ز چین جیب حور است
نه آن آهو که از مردم نفور است

درین وادی ببانگ چنگ بشنو
که صد من خون مظلومان بیک جو

پر جبریل را اینجا بسوزند
بدامن کودکان آتش فروزند

سخن گفتن کرا یارا است اینجا
تعالی الله چه استغناست اینجا

برو حافظ درین معرض مزن دم
سخن را ختم کن والله اعلم

فی المقطعات

گر کسان قدر مے بدانندے
شب نخفتند و زر فشاندندے

تاک ها را ز چوب عود کنند
پاسبانان باد نشاندندے

پائے هر خوشهٔ کنیزک ترک
بنشاندندے مگس پراندندے

وله

خسروا دادگرا شیر دلا بحر کفا
ای کمال تو بانواع هنر ارزانی

همه آفاق گرفت و همه اطراف گشاد
صیت مسعودی و آوازهٔ شه سلطانی

گفته باشد مگرت ملهم غیب احوالم / اینکه شد روز سفیدم چو شب ظلمانی
در دو سال آنچه بیندوختم از شاه و وزیر / همه بربود بیک دم فلک چوگانی
دوش در خواب چنان دید خیالم که سحر / گذر افتاد بر اصطبل شهم پنهانی
بسته بر آخر او استر من جو میخورد / توبره افشانده بمن گفت مرا میدانی
هیچ تعبیر نمیدانمش این خواب که چیست / تو بفرمای که در فهم نداری ثانی

ولہ ایضا

بادشاها لشکر توفیق همراه تو اند / خیز اگر بر عزم تسخیر جهان ره میکنی
با چنین جاه و جلال از پیشگاه سلطنت / آگهی و خدمت دلهای آگه میکنی
با فریب این خم زنگار گون نیل فام / کار بر وفق مراد صبغة الله میکنی
آنکه ده با هفت و نیم آورد بس سودی نکرد / فرصتت باد اکه هفت و نیم را ده میکنی

ولہ ایضا

سال و فال و مال و حال و اصل و نسل و بخت و تخت / بادت اندر شهریاری برقرار و بر دوام
سال خرم فال نیکو مال وافر حال خوش / اصل ثابت نسل باقی تخت عالی بخت رام

ولہ ایضا

شاها مبشری ز بهشتم رسیده است / رضوان سرشت و حور روش و سلسبیل موی
خوش نقطه و پاک معنی و موزون و دلفریب / صاحب جمال و نازک و خوب و لطیف گوی
گفتم درین سراچه ز بهر چه آمدی / گفتا ز بهر مجلس شاه غریب جوی
اکنون ز صحبت من مفلس بجان رسید / نزدیک خویش خوانش و کام دلش بجوی

در حکایت قاضی و حاکم گوید

آن کیست تا بحضرت سلطان ادا کند / کز جور چرخ گم شتر و کره‌ها بدید
رندی نشسته بر سر سجاده قضا / حیزی دگر بمرتبه سروری رسید

آن رند گفت چشم و چراغ جهان منم
اے آصف زمانہ ز بہر خدا بگوست
شاہا روا مدار کہ مغفول من نزاد

آن چیز گفت ہمچو منے در جہان کہ دید
با آن شیٔے کہ دوست او باد با مزید
گردد بروزگار تو فعّال ناپدید

ایضاً فی الشکایۃ

دل مبند اے جان من بر وعدہ شاہ و وزیر
رو توکل کن نمیدانی کہ نوک کلک من
شاہ ہر موزم ندید رہ سخن صد لطف کرد
کار شاہان اینچنین باشد تو اے حافظ مرنج

کس نمیداند کہ کارش از کجا خواہد گشاد
نقش ہر صورت کہ زد رنگے دگر بیرون فتاد
شاہ یزدم دید و مدحش گفتم و ہیچم نداد
داد بر روزی رسان توفیق و نصرت شان دہاد

ایضاً

گلقند شعر من ز بنفشہ شکر بہ است
با داد ہانش تلخ کہ عیب نبات گفت
آنکس کہ کور زاد ز مادر بعمر خویش

زان غیرت طبرزد و کعب الغزال شد
خاکش بسر کہ منکر آبِ زلال شد
کے مشترے دلبر صاحب جمال شد

در تقاضاے وظیفہ فرماید

بسمع خواجہ سان اے نسیم وقت شناس
لطیفۂ میان آر و خوش بخندانش
بس انگہے ز کرم این قدر بپرسش لطف

تجلوتے کہ در و اجنبی صبا باشد
بہ نکتہ سر دلش را در آن رضا باشد
کہ گر وظیفہ تقاضا کنم روا باشد

فی الشکایۃ

ز دانش مطالبہا بے بہرہ باشد
بود از شراب شادی صایم اندر

گر از دنیا بشادی بہرہ جوید
ز جلاب طرب از دہر جوید

کسے چون نوشدارو جوید از دہر
کدامی نوشدارو زہر جوید

ولہ ایضاً

بلبل اندر ناله و گل خنده خوش میزند چون نسوزد دل که دلبر در دو آتش میزند
ناخوشیها دیده ام زان زاهد پشمینه پوش من غلام مطربم کابریشمه خوش میزند
زاهدا از تیر مژگانش حذر کردن چه سود زخم پنهان چون بابروی کمانکش میزند

ولہ ایضاً

روح القدس آن سروش فرخ از قبه تارم زبرجد
مے گفت سحر کہان کہ یارب در دولت وحشمت مخلد
بر مسند خسروی بماناد منصور مظفر محمد

ولہ ایضاً

تو نیک و بد خود هم از خود بپرس چرا دیگرے بایدت محتسب
ز بد دور باش و به نیکی بکوش مکن عمر ضائع به لهو و لعب
چو دانی که روزی دهنده خداست مدار از طمع قلب را منقلب
و من یتق الله یجعل له و یرزقه من حیث لا یحتسب

ولہ ایضاً

بگوش هوش شبے منهیے ندا در داد ز حضرت احدی لا اله الا الله
که اے عزیز کسے را که خواریست نصیب یقین بدان که نیابد نبرد منصب و جاه
بآب زمزم و کوثر سفید نتوان کرد گلیم بخت کسے را که بافتند سیاه

ولہ ایضاً

این حبه خضراخور کز روے سگردی هرکو بخورد یک جو چرسیح زند سیمرغ
آن ذره که اعضا را در ولوله انداز و یک ذره و صد مستی یک حبه و صد سیمرغ